

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

**CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA ANKARA'DA LİSELER:
ANKARA KIZ LİSESİ VE GAZİ LİSESİ**

Tuğçe Çapar

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2017

CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA ANKARA'DA LİSELER: ANKARA KIZ LİSESİ VE
GAZİ LİSESİ

Tuğçe Çapar

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2017

KABUL VE ONAY

Tuğçe ÇAPAR tarafından hazırlanan "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Ankara'da Liseler: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi" başlıklı bu çalışma, 16.06.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Orhan AVCI (Başkan)

Yrd. Doç. Dr. Hakan KAYNAR (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Serhat KÜÇÜK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Sibel BOZBEYOĞLU

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3.. yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

16.06.2017

Tuğçe ÇAPAR

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

- Tezimin/Raporumun 16/06/2017 tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

- Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

- Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

16/06/2017

Tuğçe ÇAPAR

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanınının Yrd. Doç. Dr. Hakan KAYNAR danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Tuğçe ÇAPAR

TEŞEKKÜR

Uzun bir dönemin ürünü olan bu tezde benden desteklerini esirgemeyen, benimle birlikte emeği geçen herkese sonsuz teşekkürler.

Öncelikle bana başından beri yol gösteren, gerek konu seçimimde gerek ilerlediğim tüm bu süreçte değerli fikirlerini benimle paylaşmakta beis görmeyen, yanlış ve eksiklerimi tüm ilgisi ve sabrıyla bana gösteren ve öğreten tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hakan Kaynar'a çok teşekkür ederim.

Tez jürimde bulunmayı kabul ettikleri ve önemli geri bildirimleriyle tezimin gelişmesine katkıda buldukları için Yrd. Doç. Dr. Serhat Küçük ve Yrd. Doç. Dr. Orhan Avcı'ya çok teşekkür ederim.

Kişisel görüşme teklifimi kabul eden, anılarını benimle paylaşmakta tereddüt etmeyen Özden Toker'e, Saime Göksu Timms'e ve Aksu Bora'ya çok teşekkür ederim. Özden Toker ile görüşme boyunca beni en iyi şekilde ağırlayan İnönü Vakfı çalışanlarına çok teşekkür ederim.

Tezimin arşiv malzemelerini toplamak için okullara gittiğimde çalışmama ilgi ve alaka gösteren, Ankara Lisesi müdürü Eşref Sağlık'a, Ankara Lisesi müdür yardımcısı Ercan Coşgunarslan'a, Gazi Anadolu Lisesi müdürü Hüsamettin Varol'a, Gazi Anadolu Lisesi müdür yardımcılarını Ünal Başdoğan ve Gündüz Sungur'a yardımları için teşekkürü bir borç bilirim. Tabii ki samimi ve yardımsever tavırlarından dolayı Ankara Lisesi mezunlarından Necla Ülkü Kuglin'e ve Göksel Olcaytu'ya çok teşekkür ederim.

Tezimin verilerini işleme sürecinde tüm sabrıyla bilgilerini benimle paylaşan Hadi Sinan İskit'e, Abdülkadir Şaşmaz'a, Gizem Kaptan'a ve Okan Güven'e çok teşekkür ederim.

Teze başladığım zamandan itibaren, desteğini esirgemeyen, Eda Çekil Turgul'a, Onur Turgul'a, Duygu Özalp'e, Emine Yüksel'e ve Murat Can Kabagöz'e çok teşekkür ederim.

Dostluklarıyla, içtenlikleriyle her zaman yanımda olan, birlikte güzel anılar biriktirdiğim güzel arkadaşlarım Fatoş Can'a, Sema Demir'e, Berkan Aydın'a ve Nebiye Merttürk'e bu bozkır şehrini güzelleştirdikleri ve bu şehri sevme nedenlerimden oldukları için çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

Tezimi yazma sürecinde sürekli arayarak(!) sonsuz sevgisiyle bana yardımcı olan, aynı ülkede olmasak da sürekli haberleştiğimiz(!) çocukluk arkadaşım Özgün Dede'ye ve bana bu süreçte sağladığı sonsuz motivasyon ve umut ışığıyla yanımda olan çocukluk arkadaşım İlke Canset Akay'a çok teşekkür ederim.

10 seneyi aşkın bir süredir benimle olan, manevi desteklerini her daim üzerimde hissettiğim dost, yoldaş ve manevi kardeşlerim Gamze Uçar'a ve Hakan Zorlu'ya çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız gençler.

Gözlerimi açtığım zamandan bu yana hep yanımda olan, hayatımda beni en iyi anlayan, en ufak bakışımla ne anlatmaya çalıştığımı bilen, aldığım her kararın arkasında duran, sevgili kardeşim Tuğba Çapar'a sonsuz teşekkür ederim. Bu hayattaki en büyük şansımın. En değerli yol arkadaşımın, iyi ki varsın. Seni çok seviyorum.

Bugüne kadar hep yanımda duran, her daim desteklerini hissettiğim sevgili annem Türkan Bakırcı Çapar'a ve sevgili babam Hasan Çapar'a sonsuz teşekkür ederim.

Bunaldığım zamanlarda şiirlerini okuyarak dinlendiğim, bu teze başlarken hayatta olan Ankara Kız Lisesi mezunlarından Gülten Akın'a, ruhunun güzelliği için çok ama çok teşekkür ederim.

ÖZET

ÇAPAR, Tuğçe. *Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Ankara'da Liseler: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2017.

Eğitim, tüm dünyada modernleşme ve gelişim amacıyla kullanılan en temel kanal olmuştur. Bu kanal, Cumhuriyet'in ilk yıllarından bu yana Türkiye Cumhuriyeti'nde de kullanılmış ve çeşitli eğitim politikalarıyla desteklenmiştir. Bu tezde, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ankara'da açılan iki lisenin özel arşivi üzerinden bir tarih yazımı ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Bu çalışma için Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi arşivlerinden alınan belgeler, dijital araçların yardımıyla yeniden okunabilir hale getirilmiş ve Ankara'da bulunan iki lise, bu malzeme aracılığıyla irdelenmiştir.

Anahtar Sözcükler

Ankara Kız Lisesi, Gazi Lisesi, Eğitim Tarihi, Erken Cumhuriyet, Ankara,

ABSTRACT

ÇAPAR, Tuğçe. *The High Schools of Ankara in the Early Republican Period: Ankara Girls' High School and Gazi High School*. MA Thesis, Ankara, 2017.

Education is the most fundamental channel which is practised all over the world for modernization and development. This channel has been used since the early Turkish republican period and it is supported by various educational policies. In this thesis, it is aimed to create a historiography by using the special archives of two high schools which are founded in Ankara at the beginning of the republican period. To this end, the documents which are taken from the archives of Ankara Girls' High School and Gazi High School are rendered readable with the help of digital tools and these two high schools are scrutinized with this material.

Keywords

Ankara Girls' High School, Gazi High School, the History of Education, Early Republic, Ankara

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYINLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
HARİTALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1
1. ÖĞRETMENLER VE ÖĞRENCİLER	8
1.1. ÖĞRETMENLER	8
1.2. ÖĞRENCİLER.....	20
2. MALZEMEYİ İŞLEMELER: BELGELERLE ANKARA KIZ LİSESİ	
VE GAZİ LİSESİ	29
2.1. BABALAR VE KIZLARI	29
2.2. ANKARALI LİSENİN İSTANBULLU ÖĞRENCİLERİ.....	34
2.3. ORTA-LİSE'DEN LİSEYE	39
2.4. TALEBELİK YAŞTA DEĞİL BAŞTA	42
2.5. NEREDEN GELDİLER?	44
2.6. NEREYE GİTTİLER?	48
2.7. DİSİPLİN	52

2.8. VELİ-OKUL İLİŞKİSİ	64
2.9. GENÇ KADIN VE ERKEK SOKAĞA ÇIKIYOR: OKULA ULAŞIM.....	71
2.9.1. ADIMLARIN COĞRAFYASI.....	76
2.10. ÖĞRENCİLİK ZOR ZANAAT	85
2.11. BAŞKA OKULLAR	92
2.12. DİPLOMASIZ VEDA.....	98
2.13. HASTALIK HALLERİ.....	103
2.14. LİSE'DEN ÜNİVERSİTE'YE.....	108
3. SONUÇ.....	112
KAYNAKÇA	115
EKLER.....	121
Ek 1: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları	122
Ek 2: Ankara Kız Lisesi Öğrencilerinin Adres Haritası.....	128
Ek 3: Ankara Kız Lisesi 1929 Yılı Künye Defteri.....	132
Ek 4: Ankara Kız Lisesi 1949 Yılı Künye Defteri.....	143
Ek 5: Tez Etik Kurul İzin Muafiyet Formu.....	156
Ek 6: Tez Orijinallik Raporu.....	157

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. 1929 ve 1949 Yıllarındaki Öğrenci Velilerinin Meslekleri	32
Şekil 2. 1949 Yılı'nın Öğrenci Veli Bilgileri	33
Şekil 3. 1929 Yılı'nın Öğrenci Doğum Yeri Tablosu	36
Şekil 4. 1929 Yılı'nın Öğrenci Kütük Tablosu	37
Şekil 5. 1949 Yılı'nın Öğrenci Doğum Yeri Tablosu	38
Şekil 6. 1949 Yılı'nın Öğrenci Kütük Tablosu	39
Şekil 7. 1929 Yılı'nın Öğrenci, Devre ve Sınıf Bilgisi	40
Şekil 8. 1949 Yılı'nın Öğrenci, Devre ve Sınıf Bilgisi	41
Şekil 9. 1929 Yılı'nın Öğrenci Doğum Yılı Tablosu	43
Şekil 10. 1949 Yılı'nın Öğrenci Doğum Yılı Tablosu	44
Şekil 11. 1929 Yılı Öğrencilerinin İlkokul Bilgisi.....	46
Şekil 12. 1949 Yılı Öğrencilerinin İlkokul Bilgisi.....	47
Şekil 13. 1929 Yılı Öğrencilerinin Terk Bilgisi.....	51

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1: 1929 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları.....	78
Harita 2: 1949 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları.....	79
Harita 3: 1929 ve 1949 Yıllarında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları.....	81
Harita 4: 1949 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrencilerden Gülseli'nin Veri Bilgileri.....	84

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti, kurulduğu andan itibaren bir yenileşme gayreti içine girer. Bu yenilik ve değişim çabası için kullandığı en önemli araç eğitimidir. Eğitim sayesinde hem yeni ideoloji halka daha fazla benimsetilmiş olacak, hem de eğitim alan halk bilimsel, ekonomik, siyasi, toplumsal ve sosyal gelişmeyi sağlayacaktır. Bununla birlikte eğitim alan bireyler, genç nesillere edindiği bilgileri aktararak kültürel anlamda da zincir halkası görevini üstlenecektir.

Ülkenin eğitim politikası, kendisini yeni devletin başkenti olan Ankara'da da göstermiştir. Ankara'nın başkent oluş sürecine sadece Ankaralılar değil, Ankara'ya gelenler de yakından tanıklık etmiştir. Öyle ki, 1930 yılına gelindiğinde Anadolu'nun taşra kasabası artık 74.553 nüfuslu bir şehirdir. Ancak nüfusun artması kadar, eğitilmiş nüfus oranının da artması önemlidir. Çünkü bu nüfusun 45.868'i okuma yazma bilmemektedir.¹ Bunun için atılan en önemli adımlardan biri, Ankara'da bulunan eğitim kurumlarının sayısını arttırmaktır. Bu artış, ortaöğretim kurumlarında da kendini gösterir. Ortaöğretim, TDK tanımıyla, ilköğretim ile yükseköğretim kurumları arasında yer alan genel okulları, teknik ve meslek okullarını yönetmek görev ve sorumluluğunu yüklenmiş bulunan kuruluşlardır.² Temel eğitimi başarıyla bitiren her birey, birbirinden farklı programlar da uygulayabilen bu kurumlardan faydalanabilecektir.

1936–1937 yıllarında, ortaöğretime bağlı Ankara'da altı resmi okul bulunur.³ Bu okullardan Ankara Erkek Lisesi, (Günümüzde Atatürk Lisesi) şehirde modern eğitim

1 Suavi Aydın, vd., *Küçük Asya'nın Bin Yüzü: Ankara*, Dost Kitabevi, Ankara, 2005, s. 450-451.

2 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.594a440f242189.40233792 Erişim Tarihi: 1.6.2017.

3 Hasan Âli Yücel, *Türkiye'de Orta Öğretim*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1994, s. 59.

veren ilk kurumlarından biridir. İkincisi 1923'te açılan Ankara Kız Lisesi olur. Kız Lisesi, açıldığı tarihten 1929 yılına kadar çeşitli binalarda eğitim verir. Ardından bir kısmı tamamlanabilen, Namazgah Tepesi'ndeki yeni binalarında eğitime başlar.⁴ Binanın mimarı Ernst Arnold Egli'dir. Egli, gerek mimari gerekse de okul olarak binanın çok beğenildiğini belirterek şunları yazar: “Zaman zaman okulu ziyaret ederdim ve burada yeni bir geleceğe hazırlanan genç kızların canlı, neşeli koşuşturmalarından, çalışmalarından büyük memnuniyet duyardım.”⁵

Ankara Kız Lisesi'nin öğrenci sayısı okul açıldığında 79'du. Bu öğrencilerin sadece 2'si Lise kısmına kaydolmuştu.⁶ Bu sayının niçin az olduğunu Hasan Âli Yücel şöyle açıklıyordu: “Halkın çoğu kızlarına sürekli bir tahsil vermeyi uygun bulmuyorlar, harp ateşinden yeni çıkmış olması da bu tesiri değiştirici tedbir alınmasına henüz imkan vermiyordu.”⁷

Ancak, bir yıl sonra Ankara Kız Lisesi'nin öğrenci sayısı 115'e ulaşacaktı. 1927 yılına gelindiğinde de bu sayı artık 174'tü.⁸ Öğrenci mevcudu 1932–1933 yıllarında daha da arttı. Kız Lisesi'nin birinci devre öğrencileri 161, ikinci devre öğrencileri de 102 oldu. Öğrenci sayısı artmaya devam ederek 1935'te 862'ye kadar erişti.⁹

Üçüncü okul, yine bir Erkek Lisesi olan Gazi Erkek Lisesi'dir. Bu lise, ilk açıldığında Gazi Terbiye Enstitü binasında eğitim hayatına başlar. Okulun açılış ilanı, Cumhuriyet

4 Bir Başkentin Oluşumu Avusturyalı, Alman ve İsviçreli Mimarların Ankara'daki İzleri, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 2.Baskı, Ankara, 2012, s. 150.

5 Ernst Arnold Egli, *Atatürk'ün Mimarının Anıları: Genç Türkiye İnşa Edilirken (1927 – 1940, 1953 – 1955)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013, s. 38.

6 Tezer Taşkiran, *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türk Kadın Hakları*, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1973, s. 151.

7 Yücel, *a.g.e.*, s. 477.

8 Yücel, *a.g.e.*, s. 477.

9 Yücel, *a.g.e.*, s. 478.

Gazetesinde şu şekilde verilir: “Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü binasında, yalnız paralı yatılı ve tam teşkilatlı bir lise açılacaktır. Pansiyon ücreti senede 300 liradır. Lisan muallimleri ecnebi olacaktır.”¹⁰ Gazi Lisesi, Avrupa tarzı eğitimi örnek alacak, okulun eğitim dili İngilizce olacaktır. Bunun için, “Pandlton ve Frank” isminde İngiltere’den fen edebiyat-dil konusunda uzman iki profesör getirilir. Bir süre sonra kaydolan öğrenci sayısı, İngilizce öğrenimi için çok fazla oldu ve 1936–1937 ders yılında İngilizce öğretim yerini Türkçe öğretime bıraktı.¹¹ Aynı eğitim öğretim yılında Gazi Lisesi, Hergele Meydanı’na yapılan yeni okullarına taşınır.¹²

Esat Altan, Avni Yukaruç, Halit Ziya, İsmail Hakkı Tonguç, Hasan Âli Yücel gibi pek çok başarılı eğitimci Gazi Lisesi’nde müdürlük görevinde bulundu.¹³ Gazi Lisesi’nin başarılı öğretmen kadrosu kadar başarılı öğrenci kadrosu da vardı. Bu öğrenciler aynı zamanda okul için kültürel çalışmalarda da bulundu. Bu çalışmalardan biri, dergi çalışmalarıydı. İlk olarak, 1 Mart 1937 yılında “Lisemiz” adlı dergi çıkarıldı. Dergide okul öğrencilerinden Ceyhun Atuf Kansu’nun “Memleket İşçisi” isimli bir yazısı ve “Köyde Gece” isimli şiiri vardı.¹⁴ Bu derginin yayın hayatı sadece bir sayıyla sınırlı kaldı. Bir yıl sonra, Lisemiz’in devamı niteliğinde olan “Filiz” isimli dergi çıkarıldı.¹⁵ Bu dergi de üç sayı devam edebildi.

Bu tez çalışması, Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi üzerinden temel alındı. Bu temel, eğitimin kendisine ‘maruz kalan’ sıradan insana bakmadan açıklanamazdı. Okuldaki insan, eğitimi şekillendiren özne olarak kabul edildiğinde, bu özneye ulaşacak

10 Cumhuriyet, 9 Temmuz 1932.

11 Yücel, *a.g.e.*, s. 482.

12 Bir Başkentin Oluşumu Avusturyalı, Alman ve İsviçreli Mimarların Ankara’daki İzleri, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 2.Baskı, Ankara, 2012, s. 174.

13 Yücel, *a.g.e.*, s. 482.

14 Lisemiz, Sayı: 1, 1 Mart 1937, s. 2-4.

15 Filiz, Sayı: 1, 15 Ocak 1938, s. 1.

kaynakları da bulmak zorunluydu. Öncelikle Cumhuriyet arşivine uğramakla işe başlandı. Arşivde, okulun binasına ve bir iki öğrenciye yönelik belgeler çıksa da sayıları okul öğrencileri üzerinden bir tez çalışması ortaya koymak açısından sınırlıydı. Oysa merak edilen şey, aşağıdan yukarı gelen bir tarihsel ve öznel okulun içindeki insan yani öğrenciler ve öğretmenlerse Cumhuriyet Arşivi yetersiz kaldı. Bu amaçla iki okulun arşivine ulaşmaya çalıştık. Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izinle adı geçen okullara başvurduk. Ankara Lisesi'nin ve Gazi Lisesi'nin idari yetkilileri, ellerinden gelen ilgi ve alakayı gösterip çalışmaya çok büyük kolaylık sağladılar.

Ankara Kız Lisesi'nin arşivinin çok büyük bir bölümü bodrum katta bulunan bir odada muhafaza edildiğinden, içinde bulunan durum belgelerin kontrol edilip hangi yıla ait olduğunu öğrenmek açısından fiziki zorluklar yarattı. Arşiv odasında bulunan her raftaki kayıt dosyaları tarandı. Çalışmanın dönemine ait dosyalar tarafımızca tasnif edildi. Toplamda altı adet künye defteri ve binin üzerinde özel dosyaya ulaşıldı. Belgeler bulunmuş olsa bile kondüsyonları çalışmaya elverişli değildi. Öncelikle, dosyalara yıllardır dokunulmamıştı. Bazıları yüksek oranda tahrip olmuş, ıslanmış ve yapışmıştı. Hepsinden öte aslında ortada çalışılacak açık bir arşiv de yoktu. Bu da çalışmanın kendi arşivini oluşturması ve belgeleri açık hale getirmenin zorunluluğunu ortaya koyuyordu. Bu dosyaların fotoğraflanacak bölümleri temizlenip yıllarına göre ayrıldı. Okunabilen her sayfa değerlendirildi. Ancak açtıkça yırtılma tehlikesi olan ya da daha önce yıpranarak kopmak üzere olan belgelerin sayısı da bir o kadar fazlaydı. Okulun geçmişi Cumhuriyet'in yaşıyla aynı olduğundan tek bir arşiv odası yeterli değildi. Daha yakın dönem öğrenci kayıtlarının bulunduğu diğer bir odada da 1937'ye kadar giden not defterleri bulundu. Bu not defterlerinin özel dosyasını bulamadığımız öğrencilerin kaydına ulaşmak açısından bir hayli faydası olduğunu belirtmek gerekir. Yıldız Kenter, Müjgan Cunbur, Gülten Akın, Canan Yücel Eronat gibi isimlerin bilgisine bu sayede ulaşıldı. Buna karşın, aynı durum, öğretmen listesi için söylenemez. Okulda öğretmene ait sadece bir özel dosyaya ulaşıldı. Yine de bazı yılların öğretmenleri, yine yıllıklar sayesinde ortaya çıkarıldı.

Arşiv malzemesi olarak Ankara Kız Lisesi'nin, zemin katında bulduğumuz belgeler, Gazi Lisesi'yle karşılaştırınca bir hayli fazladır. Tabii bu durum Gazi Lisesi'nin çok

daha sonraki yıllarda açılmasıyla da açıklanabilir. Öte yandan 1932 – 1936 arası neredeyse hiçbir öğrenci dosyasıyla karşılaşmadık. Gazi Lisesi, Gazi Terbiye Enstitüsü binasından İtfaiye Meydanı'ndaki yeni binasına 1936 yılında taşınmıştı. Arşivdeki eksiklik bu taşınma tarihiyle uyumlu olduğuna göre sadece eski binayı değil tarihini de bir önceki adresinde terketmişti. Okulda 1932 yılından itibaren tutulmuş tek defter tasdikname defteriydi. Bununla birlikte sekiz tane daha farklı deftere ulaştık.

Gazi Lisesi Arşivi'nde de Ankara Lisesi'nin arşivinde kullanılan yöntemle 290 öğrencinin dosyasına ulaşıldı ve çalışmaya dahil edildi. Gazi Lisesi'nden aldığımız belgelerin en avantajlı olduğu yönü, öğretmen dosyalarının varlığı oldu. Bu dosyalar, okul yönetimi tarafından daha önce branşlarına ayrılarak düzenli bir şekilde tasnif edilmişti. Bu düzenleme sayesinde bu bölüm daha rahat çalışıldı. Gazi Lisesi'nin ve Ankara Kız Lisesi'nin arşivinde kullanacağımız belgeleri belirledikten sonra dijitalleştirerek bu çalışmaya özgü bir 'arşiv' oluşturmaya başladım. Yaklaşık dokuz ay çalışmaya katkısı olacağı düşünülen belgelerin fotoğrafları çekildi. 1929 ve 1949 yılı namzet defterlerininse tümü çekildi.

Namzet defterlerinde öğrenciye ilişkin okul numarası, adı, baba adı, baba mesleği, en son hangi okuldan geldiği, çiçek aşısı gibi temel bilgiler yer alır. Defterler dışında bu çalışmada kullandığımız diğer belgeler oldukça çeşitlidir. Öğrenciden öğrenciye bile farklılık gösteren bu belgelerin bazıları öğrencinin hikayesine ulaşmak açısından yararlı oldu. Bunlar tek başına anlamsız Kayıt beyannameleri, aşı vesikaları, doktor raporları, geçici mezuniyet belgeleri, veli dilekçeleri, öğrenci karneleri olsa da yanyana geldiğinde bir tarihçi için değer kazanabilecek kağıt parçalarıydı. Örneğin, "Kayıt Beyannameleri" aslında Hüviyet Cüzdan suretinden çok farklı değildi. Aşı konusunda dönemin idarecilerinin hassasiyeti, bu konudaki kayıtlardan da anlaşılabilir. Mebrure, sağlık memuru Muzaffer tarafından, ikinci çiçek aşısını 14 Eylül 1929 tarihinde olmuştu.¹⁶ Doktor raporları ise eğer varsa öğrencinin okula devam etmesine bir engel olmadığını

16 Saliha'nın İkinci Çiçek Aşısının Yapıldığına Dair Aşı Vesikası Örneği, (t.y.), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

belgeliyordu.¹⁷ Öğrenci ve doktorun isminden başka bir bilgi içermeyen bu kağıtların yanında veli dilekçeleri ise neredeyse bir madendi. Örneğin, Gaziantep Mebusu Nuri Conker de 1935 yılında kızı Kıymet'in soyadı değişim işlemini yapmıştır.¹⁸ Öğrenciye verilmesi gereken bazı karneler de hala dosyadadır. Gazi Lisesi'nden Hüsnü, beşinci sınıf karnesini okuldan almamıştır.¹⁹ Öğrencilerin ya da velilerin kaleminden çıkan mektuplar ve gezi için izin kağıtları, karşımıza çıkan diğer belgelerdir. 249 numaralı Ferhan, Konya gezisine gitmek için ailesinden izin almıştır.²⁰ Bir başka karşımıza çıkan belge de bir önceki okuldan alınan diplomalardır. Sebla, ortamektep tahsilini 1932 tarihinde Ankara Kız Lisesi'nde tamamlamıştır.²¹

Bu ketum malzemelerle bir sosyal bilimci neler yapabilir? Sonuç olarak belgeler, bu haliyle koca bir veri yığınıdır. 6795 fotoğraf karesinden belgeleri tamamlamak ve bunları kâh yeni teknolojik imkanlarla kâh bakış açılarını değiştirerek bir tarih çalışması haline getirmeyi denemek. Bunun için önce okunabilen kayıtlar girilerek bir veritabanı oluşturuldu. Microsoft Exceli kullanarak hem veriler sistemli bir şekilde tablolandırıldı hem de yirmi yıl arayla kayıt olan öğrenciler arasında karşılaştırma yapılabilirdi. İkinci yapılacak şey anlatıydı. Dosyaların sahibi olan genç insanlar bir zamanlar hayattaydı ve her birinin ulaşılan ulaşılamayan yüzlerce hikayesi vardı. Elimizde olan belgeler diğer yardımcı kaynaklarla ve kişisel görüşmelerle birleştirildiğinde, bu hikayelerin bazılarını misafir tanık olabildik. Daha önce oluşturulan dijital veritabanını, coğrafi bilgi sistemlerinde kullanılan bir program aracılığıyla haritalandırmak veriyi anlamlandırmak için denediğimiz üçüncü yol oldu. Coğrafi bilgi sistemi, planlama, yönetim, depolama

17 Fatma'nın Doktor Raporu, (1929, 12 Eylül). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

18 Conker, N. (1935, 2 Nisan). [B. Muavinliğine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

19 Hüsnü Hüseyin'in 1945–1946 Ders Yılı Karnesi, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

20 Taşkıran, T. (1931, 21 Nisan). [Öğrenci velisine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

21 Sebla'nın Ortamektep Diploması, (1932, 25 Eylül), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

gibi bilgilerle ilgili problemleri çözmek amacıyla yazılım ve donanım bileşenlerini kullanarak veri elde etme, depolama, analiz, modelleme ve sunma gibi işlemleri içeren ve bu işlemlerle bilgisayar teknolojisini birleştiren yeni bir teknolojidir.²² Peki 1929 ve 1949 yıllarına ait künye defterlerinde bulunan öğrenci adreslerini coğrafi bilgi sistemini kullanarak görsel tabanlı hale getirilir miydi? Bu işlem için, ham bilginin, programın kabul edeceği şekilde düzenlenmesi gerekiyordu. Daha sonra çalışma içerisinde oluşturulan öznitelik verileri (Excel verileri) ArcGIS programıyla haritalandırıldı. Hızla değişen şehir göz önüne alındığında, öğrenci adreslerinin çoğu o zamanki yerinde yoktu. Bu da adı geçen mahallenin günümüz Ankara'sında hangi mahalle sınırları içinde kaldığı bilmecesiyle çalışmayı karşı karşıya bırakıyordu. Günümüze daha yakın olduğu için 1949 yılının mahalle ve sokaklarının daha kolay bulunduğunu söyleyebiliriz. 1929 yılında yer alan mahallelerin bir çoğunun yerinden emin olmak neredeyse imkansız olsa da tahmini çıkarım yapmak mümkündü. Bu çıkarım için Ankara Şehrinin Sınırları Belgeleri ve Mahalle, Bölge Teşkilleri kitabından²³ ve Ankara Şehri Polis Rehberi paftalarından²⁴ faydalandık. Programlara aktarılmayan yazışmalar da çalışmanın anlatı bölümünü oluşturdu.

Etik ahlak gereği çalışmada öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin soyisimleri yazılmamıştır. Mesleklerinden tanınmalarını sağlayacak velilerin, meslek bilgileri de girilmemiştir. Toplumda tanınmış ve anılarını çalışma öncesinde de yazıya geçirmiş insanların soyadlarını vermekte bir sakınca görülmemiştir.

22 http://itudergi.itu.edu.tr/index.php/itudergisi_d/article/viewFile/799/723 Erişim Tarihi: 27.04.2017, s. 20.

23 *Ankara Şehrinin Sınırları Belgeleri ve Mahalle, Bölge Teşkilleri*, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Alaeddin Kral Matbaası, Ankara, 1945.

24 *Ankara Şehri Polis Rehberi*, Ankara Emniyet Müdürlüğü, Sümer Matbaa, Ankara, 1941.

1. ÖĞRETMENLER VE ÖĞRENCİLER

1.1. ÖĞRETMENLER

Gerek Ankara Kız Lisesi gerekse de Gazi Erkek Lisesi, tarihleriyle bilindiği kadar başarılarıyla da biliniyordu. Bu başarı da hem okulların öğrenci profiline hem de eğitimi veren öğretmenlere bağlıydı. Bu okullarda eğitim gören birçok öğrenci alanında tanınmış, başarılı ve disiplinli hocalardan ders almıştı. Bu öğretmenlerin bazıları ilerde daha da başarılı olacak ve isimleri okul bahçesinin duvarlarını bir bir aşacaktı.

Öğretmenler, sadece başarıları ile değil, disiplinleri ile de tanınıyordu. Özden Toker'in okul arkadaşı Jülide Gülizar'ın tabiriyle, öğretmenlere koridorda yer vermek için saygıdan duvara yapışacak kadar yana çekilmesi, bu disiplinin ve öğretmene karşı saygının göstergesi olabilirdi.²⁵ Bir başka Kız Lisesi öğrencisi Meral Ataç'ın, lisenin öğretmenlerinin sert olduğunu duymasından dolayı Ankara Kız Lisesi'ne gitmek istememesi tamamen kuruntu olmasa gerek.²⁶ Yine bu okulda eğitimini tamamlayan Adalet Ağaoğlu'nun "Ölmeye Yatmak" romanında, "Şu Kız Lisesi'nin hocaları öyle cadı şeyler ki... Bir erkekle konuştu diye Ayselciği sınıfta bile bırakırlar" cümlesi sadece basit bir roman kurgusuyla açıklanamazdı.²⁷ Okul arşivlerinde, işte bu disiplinli öğretmenlerin özlük dosyaları da araştırıldı. Ankara Kız Lisesi'nde sadece Tarih öğretmeni İclal Hanım'ın dosyasına ulaşılabildi. İclal Hanım, üniversite eğitimini Darülfünun Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde tamamlamıştı.²⁸ Keman çalabiliyor ve

25 Özden Toker ile 30 Nisan 2016 tarihinde yapılan görüşme.

26 Meral Ataç, *Küçükhanım Meralika*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011, s.135.

27 Adalet Ağaoğlu, *Ölmeye Yatmak*, Everest Yayınları, 5. Basım, İstanbul, 2016, s. 271.

28 Kız Lisesi öğretmeni İclal Hanım, Muallimin içtimai Hüviyeti Bölümü, (t.y.), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

resim yapabiliyordu. Bütün el işlerinde de “mahareti kâmile” olduğu yazılıydı.²⁹ Öğretmenliğe, 2000 lira ile 1930 yılında başlayan İclal Hanım’ın bu göreve direkt Kız Lisesi’nde başlayıp başlamadığı kesin değildi ancak 1932’den beri Ankara Kız Lisesi’nde öğretmen olduğu söylenebilirdi. Daha öncesi var mı bilmiyoruz. Hatta bir süre Ankara Kız Lisesi’nde müdür muavinliği de yapmıştı.³⁰ İclal Hanım’ın kaç yılına kadar okulda kaldığı da bilinmiyor ancak 1936-1937 Ankara Kız Lisesi Yıllığı’nda tarih öğretmeni olarak kadroda ismi görünmektedir.³¹ Tam da o yıl okulda bir teftiş yapılır. Bu teftiş sonucu biraz uyarı niteliğindedir. Raporda, öğretmene şunlar yazılıdır:

‘Derslerinize hazırlıksız girdiğiniz teftiş neticesinde anlaşılmıştır. Derslerinizde ezberciliğin mühim bir mevki tuttuğu da kaydedilmiştir. Çok çalışmanızı dersinizi bütün teferruatıyla hazırlamadan derse sınıfa girmemenizi, ezbercilik itiyatlarını tamamen bertaraf etmenizi tavsiye ederim efendim.’³²

Öğretmen, bu uyarıyı dikkate aldı mı bilinmez ancak Maarif Bakanlığı tarafından yapılan teftişlerin yapıcı geri dönüşleri olduğunu ve bunları öğretmenlerle paylaştığı açıktır.

Kayıtları bulunmasa da Kız Lisesi’nde görev yaptığı bilinen başka öğretmenler de vardı. Bunlardan biri tanınmış şair, Faruk Nafiz Çamlıbel’di. Ankara Lisesi Marşı’nın güftesini yapan Çamlıbel, hayat arkadaşıyla da bu okulda tanışmış ve Tabiiye öğretmeni Azize Hanımla evlenmişti. Bir röportajında en büyük korkusunun evlenmek olduğunu ancak evlenince de çok memnun olduğunu belirten Faruk Nafiz, ‘Bu bir aşk evliliği midir?’ sorusuna şöyle cevap verecekti: “Hayır; Ankara Lisesi’nde ben edebiyat, Azize

29 Kız Lisesi öğretmeni İclal Hanım, Muallimin içtimai Hüviyeti Bölümü, (t.y.), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

30 Maarif Vekili, (1932, 12 Temmuz). [Kız Lisesi Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

31 1935–1937 AKL Yıllığı, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara

32 Maarif Vekili. (1937, 24 Ocak). [Tarih öğretmeni İclal Hanım’a hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

tabiiye hocası idi. yani meslektaşık. Birbirimizi beğenip evlendik. Duygudan çok, kafa izdivacı oldu daha doğrusu.”³³

Kız Lisesi öğrencilerinden Nimet Özgüç, Faruk Nafiz Çamlıbel’den okulun ünlü hocalarından biri olarak bahseder. Kendisi lisedeyken, ‘Çamlıbel’in dersini almadığını ve hocasının sadece son sınıflara derse girdiğini’ ifade eder.³⁴ Ankara Lisesi, geçmişteki edebiyat öğretmeninini ismini okul kütüphanesine vererek Faruk Nafiz Çamlıbel’i şimdi bile yaşatmaya devam etmektedir.

Bir diğer Kız Lisesi öğretmeni, Edebiyat derslerine giren Nahit Hanımdı. Ankara’nın neredeyse tüm edebiyat çevresini yakından tanıyan Nahit Hanım, birçok Ankaralı’nın hafızasında yer edinmeyi başarmıştı. Ankara Erkek Lisesi’nin Edebiyat öğretmenlerinden Halil Vedat Fıratlı ile evli olan Nahit Hanım, Sabahattin Eyüpoğlu’ndan Ahmet Hamdi Tanpınar’a, Orhan Veli’den Melih Cevdet Anday’a kadar birçok edebiyatçıya o dönem oturduğu Vardar Apartmanı’nda ev sahipliği etmişti.³⁵ Nitekim Cemal Süreya, bu ev ortamı için şöyle yazacaktı:

*“Bir sanat albümü Nahit Hanım’ın evi 1930 dedin mi, Hasan Âli Yücel, Sabahattin Ali, Peyami Safa çıkar;1940 dersin, Orhan Veli, Oktay Fırat, Melih Cevdet, Sabahattin Eyyupoğlu... 1950 dedin mi, Edip Cansever, Metin Eloğlu, Alp Kuran; 1960, Gürdal Duyar.”*³⁶

Yine Samet Ağaoğlu anılarında Nahit Hanım’ın vücudunun ufak tefek, yüzünün de güzel ve manalı olduğunu belirtir ve ekler: “Bazen Rönesans ressamlarının

33 Server Sami Uysal, *‘Eşlerine Göre Ediplerimiz Özel Hayatlarıyla Şair ve Yazarlarımız’* Timaş Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 94.

34 Nursel Duruel, *Cumhuriyetin Çocukları Arkeolojinin Büyükleri Nimet Özgüç – Tahsin Özgüç*, Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara, 2011 s. 24.

35 Turan Tanyer, *Ankara’nın Köklü Çınarı: Atatürk Lisesi, 1886 – 2007*, Atatürk Lisesi Eğitim Vakfı Yayınları, s. 141.

36 Cemal Süreya, *99 Yüz İzdüşümler – Söz Senaryosu*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2004, s. 286.

Madonnalarına benziyordu; bazen masum, bahtsız kadın rollerinde şöhret yapmış Daniella Darieux'lere...³⁷

Tabii, Nahit Gelenbevi'yi seven sadece belli bir edebiyat çevresi ya da edebiyat çevresinin içindeki erkekler değildi. Öğrencilerinden birçoğu disiplinine ve ders anlatışına hayrandı. Bir başka öğrencisi Leyla Meral Ataç, Nahit Hanım'ın kendisini başarılı bulduğunu babası Nurullah Ataç'a söylediğini ve yine onun sayesinde lise hayatının son zamanlarında edebiyatı sevdiğinden bahseder.³⁸ Nahit Hanım, bir başka öğrencisi Nimet Özgüç'ün de anılarında yerini korur. Özgüç, Nahit öğretmenin olabildiğince öğrencilerini batı âlemiyle buluşturmaya çabaladığını ifade eder. Bazen de okula gelen ince uzun bir adamı hatırlar. Bu ince uzun adam, o sıralar kimsenin ünlü olacağını kestiremediği şair Orhan Veli'dir.³⁹ Özden Toker de Nahit Hanım'ı dönemine göre çok ileri görüşlü, aydın ve çağdaş bir kadın olarak niteler.⁴⁰

Ankara Kız Lisesi'nde bulunan bir diğer önemli isim, Tezer Taşkiran'dı. Tezer öğretmen, İstanbul Bezm-i Âlem Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul Darülfünunu Felsefe bölümünden mezun oldu.⁴¹ Sakallı Celal ismiyle bilinen Ankara Erkek Lisesi müdürü tarafından felsefe derslerini vermek üzere Ankara Erkek Lisesi'ne çağrıldı.⁴² Tezer Taşkiran, bu sırada kardeşi Samet Ağaoğlu'nun da öğretmeni oldu.⁴³ Daha sonra Ankara Kız Lisesi'nde okul müdürlüğü yapan Taşkiran, bu görevi iki farklı dönemde

37 Samet Ağaoğlu, *İlk Köşe*, Ağaoğlu Yayınevi Tesisleri, 1978, s. 116.

38 Meral Ataç Tolluoğlu, *Babam Nurullah Ataç*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1998, s. 101.

39 Duruel, *a.g.e.*, s. 24.

40 Özden Toker ile 30 Nisan 2016 tarihinde yapılan kişisel görüşme.

41 Günseli Naymansoy, *Türk Felsefesinin Öncülerinden Tezer Taşkiran*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 2013, s. 3.

42 Tanyer, *a.g.e.*, s. 81.

43 Samet Ağaoğlu, *Hayat Bir Macera Çocukluk ve Gençlik Hatıraları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2013, s. 18.

yaptı.⁴⁴ Taşkiran'ın ismi, arşiv belgelerinde de sıkça karşılaşılan bir isimdi. Lütfiye isimli öğrenci Ortamektep Şehadetnamesi'ni aldığıında, Tezer Taşkiran, Ankara Kız Lisesi Müdürüydü.⁴⁵ Bingöl Mebusu Feridun Fikri Düşünsel, kızı Sevinç'i İstanbul'da okutacağıının bilgisini, yine okul müdürü Tezer Taşkiran'a veriyordu.⁴⁶ Taşkiran, Ankara Kız Lisesi öğrencilerinden Özden Toker'in de hafızasında yer etmişe benziyor. Kendisiyle yapılan görüşmede, lisenin ortaokul kısmına başlayacağı ilk gün annesiyle birlikte okula gittiğini ve okul müdürü Tezer Taşkiran'ın kendisine sınıfa kadar eşlik edip Özden Toker'i öğretmeni ve sınıf arkadaşlarıyla tanıştırdığını belirtir.⁴⁷ Kısa bir süre sonra Tezer Taşkiran gelir ve Ankara Kız Lisesi'nde ikinci kez müdürlük yapar. Tezer Taşkiran'ın imzalarının bulunduğu diplomalar okul arşivinde yerini hala korur.⁴⁸

Bir başka Kız Lisesi Öğretmeni Afet İnan'dır. Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi kızı olan Afet İnan, okulun bir dönem tarih öğretmenliğini yapar. 1973 yılında bir Kız Lisesi öğrencisi tarafından, Afet İnan'la röportaj yapılır. Afet İnan, Nurdan isimli bir öğrenciyle yaptığı röportajda, Cumhuriyet'in 50. Yılı içinde bulunduğumuz bu yılda, "Atatürk'ün kadınlara verdiği haklar tam gerçekleşmiş midir?" sorusuna açık bir şekilde şu yanıtı verir: "Kanun olarak evet, fakat tatbikat olarak değil. Bunun tam olabilmesi için köylü, kentli herkesin kadın haklarını benimsemesi gerekir. Fakat ön açılmıştır. Nasıl olsa gerçekleşecektir."⁴⁹

44 1923 – 1977 54.Yıl Ankara Kız Lisesiler Balosu, 9 Nisan 1977 Marmara Oteli, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

45 Lütfiye'nin Ortamektep Şehadetnamesi, 1930 – 1931 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

46 Feridun Fikri, (1939, 22 Eylül). [Okul Müdürü Tezer Taşkiran'a hitaben gönderilen yazı], Ankara Kız Lisesi Arşivi, Ankara.

47 Özden Toker ile 30 Nisan 2016 tarihinde yapılan kişisel görüşme.

48 Neriman Maytere'nin Ortaokul Diploması, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

49 Ankara Kız Lisesi Albümü 1972 – 1973, Ankara Kız Lisesi Arşivi, Ankara. s. 70.

Anlaşılan Afet İnan, liseli kadına, geleceğe dair umudunu taze tuttuğunu eklemeyen geçmek istememiştir. İnan, röportaj süresi boyunca sadece sorulara cevap veren kişi olmamıştır. Yıllar önce öğretmenlik yaptığı okuldan bir öğrenciyi görünce, kendisi de ona sorular yönelmiştir. Örneğin, “öğretmenlik yaptığı dönemde başlatılan eski eşyaların sergilenmesi ile ilgili çalışmaların ne durumda olduğunu” sormuştur. Öğrenci Nurdan da, oldukça değerli olduğunu söylediği kitapların okullarında sergilendiği cevabını verir.⁵⁰

Gazi Lisesi’ndeki araştırma sürecinde, Kız Lisesi’ne görece çok daha fazla öğretmen dosyasına ulaşıldı. Gazi Lisesi’nde de öğretmenlik yapan birçok tanınmış öğretmen vardı. Bunlardan biri, okulun müdürlüğünü de yapmış olan İhsan Üngüt’tü. İhsan Üngüt, 1930’da İstanbul Yüksek Muallim mektebinden mezun olmuştu. Ankara Erkek Lisesi’nden öğrencilerinden Bekir Çiftçi, öğretmeninin sert duruşundan korktuğunu ancak bir öğrenciyi döverken de görmediğini ifade etmişti.⁵¹ Daha sonra Gazi Lisesi’ne tayin edildi. İhsan Üngüt, Gazi Lisesi’ne tayin olduktan sonra da eski görev yerindeki öğretmenlere tahsis edilen binada kalmaya devam etmişti. Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer, İhsan Üngüt’ten Atatürk Lisesi’nin müstemilatlarından olan binayı ne zaman boşaltacağını bildirmesini istediğinde⁵² İhsan Üngüt’ün konuya ilişkin cevabı oldukça uzundu. Üngüt, evden bir an önce çıkmak için iki defa Saraçoğlu Mahallesi’nde bulunan dairelere müracaat etse de sonuç alamamıştı. Hatta yazdığı dilekçelerin birine cevap dahi verilmemişti. Buna karşın, Milli Eğitim Bakanlığı’nın bir mensubu olduğundan bu olanaktan yararlanmasının hakkı olduğunu düşünüyordu. Aksi bildirilmeyince de bulunduğu evin kontratını yenilemişti. İçinde bulunduğu durumun sıkıntılı bir atmosfere dönüştüğünü anlayan İhsan Üngüt, “bütün kudretiyle aramasını şiddetlendirdiğini” belirtir. Tabii buradaki “sıkıntılı atmosfer” sadece evi boşaltmaması olmayabilir. Nitekim belgenin geri kalanında yazılanlar bunu düşündürür. Üngüt,

50 Ankara Kız Lisesi Albümü 1972 – 1973, Ankara Kız Lisesi Arşivi, Ankara. s. 71.

51 Tanyer, *a.g.e.*, s. 221.

52 [Milli Eğitim Bakanlığı]. (1948, 15 Ocak). [İhsan Üngüt’e hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

oturduğu bölgenin başka dairelerinin boş durduğunu ve o an oturduğu dairede Atatürk Lisesi'nin yeni müdürünün oturmak istediğini işittiğini iddia eder. İhsan Üngüt, bu müdüre maddi vaziyetini birçok kez anlatsa da yeni müdür, bu konuya ilişkin “müsbet veya menfi bir cevap vermemiştir”.⁵³ Yine aynı yazıya göre İhsan Bey, zor durumda kaldığını ama yine de verilen emire katlanacağını belirtir:

“Eğer İkametgâh olarak kullandığım mahalli derhal tahliye etmek zarureti varsa vereceğiniz adilane ve vicdani karara göre hareket edeceğimi icap ederse kudretim haricinde olsa da en sıkıntılı şeraite katlanarak yüksek emirlerinizi derhal yerine getireceğimi ve emirlerinize muntazır olduğumu derin saygılarımla arz ederim”.⁵⁴

Eşi Mediha Üngüt, İhsan Üngüt'ün bu huzursuz yazılarını haklı çıkarır. Mediha Hanım, Turan Tanyer ile yaptığı bir görüşmede, Hasan Âli Yücel'in görevden ayrılmasından kısa bir süre sonra, yani 1947 yılında İhsan Üngüt'ün Gazi Lisesi'ne verildiğini ifade eder. Mediha Üngüt, eşinin o dönem yaşadıklarını şu şekilde özetler:

“Atatürk Lisesi'nden alıp Gazi Lisesi'ne verdiler. İhsan, gerçi belli etmiyordu; ama biliyordum ben, çok sarsıldı, çok üzüldü. Bizim memleketimizde iş yapan insanları düşürmek isterler. Okulun lojmanında oturuyorduk. Bir bakan vardı, akrabası lojmanlı okula getirmek için. Aman hiç sevmedim o lojmanı. Sonra orayı da adam etti. Gazi Lisesi'ne çok emek verdi”.⁵⁵

Kimlerin olduğu konusunda kesin bir şey yazılmasa da İhsan Üngüt, uzun yıllar müdürlük yaptığı okulun lojmanında istenmediğini düşünmüş olacak ki bir süre sonra şartları zorlayarak lojmandan çıkıp Akay Sokak sonunda bulunan bir daireye taşınır.⁵⁶

53 Gazi Lisesi Müdürü. (1948, 19 Ocak). [Orta Öğretim Genel Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

54 Gazi Lisesi Müdürü. (1948, 19 Ocak). [Orta Öğretim Genel Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

55 Tanyer, *a.g.e.*, s. 226.

56 Tanyer, *a.g.e.* s. 226.

Bir başka öğretmen, tanınmış tarihçilerden Enver Behnan Şapolyo'dur. Şapolyo, Ankara Birinci Ortaokul Tarih Öğretmenliğinden Gazi Lisesi'ne 1936 yılında geçiş yapar.⁵⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, her yıl öğretmenlerin derslere girip girmediğini düzenli olarak kontrol ediyordu. Bu kontrol, Enver Behnan Şapolyo'ya da yapıldı. Derslere tamamen girmiş olan ve devam konusunda göstermiş olduğu özenden ötürü Mili Eğitim Bakanlığı tarafından teşekkür alan Enver Behnan Şapolyo'ya bunu tebliğ eden Gazi Erkek Lisesi Mesut Erginsav olmuştu.⁵⁸ Şapolyo, öğretmenlik yaptığı sırada bilimsel çalışmalarını da ihmal etmiyordu. Öyle ki yazdığı kitapların ünü başka ülkelere ve başka araştırmacılara kadar gitmişti. Tunus'tan Abdülhafez isimli biri, Atatürk'ü ve Türkiye İnkılabını Tunus'ta tanıtabilmek için, Enver Behnan Şapolyo'nun yazmış olduğu "Kemal Atatürk ve Milli Mücadele Tarihi" isimli eseri Arapçaya tercüme etmek için Şapolyo'nun iznini istiyordu.⁵⁹ Gazi Lisesi öğrencilerinden Erdal İnönü'nün de Enver Behnan Şapolyo ile anıları olmuştur. İnönü'nün neredeyse tüm ortaöğrenimi boyunca okulda olan hocası için Ankara'nın eğitim çevrelerinde bilinen bir isim olduğunu yazmıştır.⁶⁰ Dersi, seçtiği bir öğrenciye -genellikle Erdal İnönü'ye- kitaptan yüksek sesle okuttuğunu, sonrasında da okunulan yeri öğrencilere özet çıkarttırarak işlediğini belirtir. İnönü, Şapolyo'nun ders sırasında anlattığı anekdotlarla, kendisini sınıfa sevdiren ancak bundan ilerisini yapmadığı düşünüldüğü için öğrencilerde ciddi anlamda bir izlenim uyandırmadığını hatırladığını yazar.⁶¹ Erdal İnönü, yıllar sonra öğretmenini başka kaynaklardan araştırma yoluna gider. Enver Behnan Şapolyo'yu, Meydan Larousse Ansiklopedisi'nde bulur ve bundan kıvanç duyar.⁶²

57 [Okullar Sayışmanlığı], (1936, 28 Eylül). [Gazi Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

58 Gazi Lisesi Müdürü. (1946, 25 Mart). [Enver Behnan Şapolyo'ya hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

59 [Başbakanlık Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü], (1949, 13 Nisan). [Enver Behnan Şapolyo'ya hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

60 İnönü, Erdal. *Anılar ve Düşünceler 2*, İdea İletişim Hizmetleri, 2007 s.10.

61 İnönü, *a.g.e.*, s. 10.

62 İnönü, *a.g.e.* s.12.

Hayri Güdenoğlu, okulun bir başka tarih öğretmenidir. Stajyer olarak Gazi Lisesine tayin edilen Güdenoğlu, istenilen tarihte göreve başlamamıştır. Bu süre içerisinde açıkta kalan tarih dersleri için; okulun ya bir öğretmenin tayin olunmasına ya da Hayri Güdenoğlu'nun görevine başlamasına ihtiyacı vardır.⁶³ Okulun, Kamil Su⁶⁴ isimli bir başka tarih öğretmeni de vardır ancak tahsil için 17.11.1938 tarihinde Avrupa'ya gitmiştir.⁶⁵ Anlaşılan, Hayri Güdenoğlu'nun gecikmesi, Kamil Su'nun okuldan ayrılmasıyla birlikte ufak bir krize dönmüştü. Kamil Su'nun okuldan ayrıldığı günden yalnızca bir gün sonra okul müdürünün bu dilekçeyi yazmış olması bile bunu düşündürür. Anlaşılan okulda başka tarihçi yoktu ve tarih derslerinin uzun süre boş geçmesi sadece Gazi Lisesi için değil, her okul için sorun yaratan bir durumdur. Bir başka öğretmen de Saime Demirözü'ydü. Tabiiye öğretmeni olan Saime Hanım da Hayri Güdenoğlu gibi stajyer öğretmen olarak okulda görevine başlar. Birinci yılını doldurduğunda iyi bir izlenim bırakmış olacak ki okul müdürü onun hakkında Maarif Vekilliği'ne olumlu bir yazı gönderir. Saime Öğretmen, Fizik ve Kimya derslerini başarıyla okutmuştur. Sahip olduğu liyakatin ve talebe üzerindeki otoritesinin ne kadar iyi bir öğretmen olduğunu göstermiştir.⁶⁶ Bir diğer öğretmen, felsefe öğretmenlerinden Tahsin Gülöksüz'dür. Öğretmenlik yaptığı yıllarda, oğlu Özben de Gazi Lisesi'nde öğrencidir. Özben, Tıp Fakültesine gittiğinde bile Tahsin Bey Gazi Lisesi'nde

63 [Gazi Lisesi Direktörlüğü], (1938, 18 Kasım). [Kültür Bakanlığı Yüksek Makamına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

64 Kamil Su, 1932 yılında İstanbul'da Yüksek Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu. İlk görev yeri Balıkesir oldu. Burada Mükerrer Kamil Su ile evlendi. Gazi Lisesi'ne 1938 yılında atandı. Ancak göreve başlayalı iki ay bile olmadan tahsil için Almanya'ya gönderildi. Almanya'da on ay kalıp görevine Ankara Erkek Lisesi'nde devam etti. Ardından dördüncü sınıf müfettişlik vazifesiyle Maarif Vekâlet'inde göreve başladı. 1973 yılında emekliliğini isteyen Kamil Su, 1984 yılında hayatını kaybetti. Bkz. Kamil Su, Karaosmanoğlu Halit Paşa, (Haz. Ali Birinci), Celal Bayar Üniversitesi Manisa Yöresi Türk Tarihi ve Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi, Manisa, 2002, s. 8-11.

65 [Gazi Lisesi Direktörlüğü], (1938, 18 Kasım). [Kültür Bakanlığı Yüksek Makamına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

66 [Gazi Lisesi Direktörlüğü], (1938, 21 Aralık). [Kültür Bakanlığı Yüksek Makamına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

öğretmenliğe devam edecektir.⁶⁷ Tahsin Gülöksüz'ün öğrencilerinden Sabri Tandoğan, kişisel internet sayfasına gelen bir mesajına cevap verirken öğretmeni Tahsin Gülöksüz ile ilgili şunları söylemiştir:

“Çok değerli bir felsefe öğretmenimiz vardı. Rahmetli Tahsin Gülöksüz. Kendi kendini yetiştirmiş, müstesna insanlardan biriydi. “Bir metin okuduğunuz zaman anlamadığınız, takıldığınız bir yer olursa hemen saçmadır, anlamsızdır, akıl dışıdır, mantık dışıdır deyip geçmeyin” derdi. Hayat, kırk elli sayfalık mantık kitabından ibaret değildir derdi.”⁶⁸

Bir başka öğretmen, fizik derslerine giren Tahsin Bakay'dır. Ankara Atatürk Lisesi'nden nakil olarak gelmiştir.⁶⁹ Tahsin öğretmen, Saraçoğlu Mahallesi'nde ikamet ediyordu. Kışın her ailenin ihtiyacı olduğu gibi onun da kömüre ihtiyacı vardı ve kendisine istihkak edilen yarım ton kömürün verilmisini rica ediyordu.⁷⁰ Bir diğer öğretmen, Fransızca derslerine giren Ahmet Muhtar Ataman'dır. Ankara'da konut dağıtma komisyonlarında, öğretmenlerin de görev aldığı biliniyordu. Ataman'da bu görevlerden birine gidecekti. Görev yeri, Üçüncü Parti Saraçoğlu Evleri Dağıtma Komisyonuydu ve 17.01.1947 tarihinde üçüncü ve beşinci saatlerdeki derslerine girememiş olduğunu belirtmişti.⁷¹ Fransızca öğretmenliğinden çok müzik eğitimcisi olmasıyla tanınan Ataman, müzikle ilgili birçok eseri dilimize kazandırmıştır. 1939

67 [Gazi Lisesi Müdürlüğü]. (1952, 25 Aralık). [Tıp Fakültesi Dekanlığı'na hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

68

http://www.gonulsohbetleri.net/html/mektup_oku.asp?id=9032&root=9031&replies=True Erişim Tarihi 27.11.2016.

69 Tahsin'in Nakil Kâğıdı. (1946, 25 Ocak). Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

70 Direktör Mesut, (1946, 11 Mart). [Türkiye Kömür Satış ve Tevzi Müessesesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

71 Ataman, A.M. (1947, 17 Ocak). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

yılında da Ataman'ın maaşında artış yapılmıştır.⁷² Ömrünün kırk altı yılını öğretmenliğe vermiş ve 1961 yılında Gazi Lisesi Fransızca öğretmenliğinden emekli olmuştur.⁷³ Erdal İnönü anılarında, Ahmet Muhtar Ataman'a da yer verir. Erdal İnönü, Fransızca'yı zaten bildiği için hocasının kendisini ders saatlerinde çoğu zaman serbest bıraktığını, sadece bazı zamanlar Türkçeye çevirmek için Fransızca metinler verdiğini ifade etmiştir. Sınıfta gereğinden fazla gürültü yapınca da duyulmamış atasözleri ile öğrencileri uyardığını eklemiştir. Buna örnek olarak; "Men çiguyem tanburem çizenet" yani "Ben ne söylüyorum, tanburum ne çalıyor?" deyimini vermiştir.⁷⁴ Gazi Lisesi'nin tanınmış öğretmenlerinden biri de Agop Martayan'dır. Sonradan kendisine 'Dilaçar' soyadı verilecek olan Agop Martayan Dilaçar, uzun yıllar Gazi Lisesi'nde İngilizce öğretmeni olarak görev yapar. Görevi sırasında da görev dışı pek çok çalışmaya imza atan Dilaçar, genellikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilir. Örneğin, bakanlıkça yayımlanmakta olan İnönü Ansiklopedisi'nin hazırlık işlerinde resmi iş saatleri dışında çalışmak şartıyla 01.01.1944 tarihinden bu yana yüz elli lira aylık ücretle Ansiklopedi bürosunda müşavir olarak görev alır. Aldığı ücret, 01.09.1945 tarihinden itibaren yüz doksan lira olur.⁷⁵ Agop Dilaçar, öğretmenlik yaptığı süre boyunca birçok kez başka kurumlarda çeşitli görevlerde bulunur. Bu görevler, bazen gündelik programıyla çakıştığında diğer görevi bırakmak zorunda kaldığı bile olur. Bunlardan biri, Kız Lisesi'nde yapılan İngilizce öğretmenleri kursudur. Agop Dilaçar, Gramer Komisyonunun İhtisas ve Terim Komiteleri çalışmalarına devam etmekte olduğundan ve Vekilliğin emriyle her iki komitede de bulunmak durumunda olduğundan, Kız Lisesi'ndeki İngilizce öğretmenleri kursuna devam imkânı

72 Tebliğler Dergisi, Sayı: 33, 28 Ağustos 1939, s. 150.

73 Bahir Sorguç & Hüsni Cırıtlı (Ed.), 'Cumhuriyet Dönemi Eğitimcileri' (Ankara: Unesco Türkiye Milli Eğitim Komisyonu, 1987), s.58.

74 Erdal İnönü, *Anılar ve Düşünceler- 2*, İdea İletişim Hizmetleri A.Ş., İstanbul, 1998, s. 9.

75 [Neşriyat Müdürlüğü], (1945, 15 Eylül). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

bulamayacaktır.⁷⁶ Okul müdürlüğü de ‘Agop Dilaçar’ın, Gramer Komisyonunda görev aldığından dolayı kursa devam edemeyeceğini’ Maarif Müdürlüğü’ne bildirir.⁷⁷

Her ne kadar kişisel dosyası bulunamasa da Gazi Lisesi’nin eğitim kadrosunda modern eğitim anlayışı ve pedagoji ilkelerine önem veren bir eğitimci daha vardı. Köy Enstitüleri projesiyle tanınan İsmail Hakkı Tonguç’a göre yapılması planlanan en önemli adımlardan biri, bu liseyi Gazi Terbiye Enstitüsü’nün uygulama okulu haline getirmektir. Böylece hem lise alanında örnek bir eğitim kurumu olacak hem de öğretmenler pedagoji ilkelerine uygun bir şekilde lise öğretimi yapmayı deneyimleyecektir.⁷⁸ Uygulama okul projesinin fiziki zorluğu, yeterli oyun alanlarının olmamasıyla kendini gösterdi. Özellikle kış aylarında kendini açıkça belli eden oyun alanı sorunu, oyuna aç öğrencilerin etrafı çamur yapmasıyla bir kat daha artacaktı. Yine bir kış gününde İsmail Hakkı Tonguç, okulda dolaşırken oyun oynayan öğrencilerin koridoru kirlettiğini görür ve bu durumun uygun olmadığıyla ilgili onlara tavsiyelerde bulunur. Öğrenciler, yerleri temiz tutacaklarına dair öğretmenlerine söz verirler. Bu sözün tutup tutulmadığını görmek isteyen Tonguç, birkaç gün sonra durumu görmeye gider. Karşısında, koridora boylu boyunca paltolarını ve ceketlerini serip, üzerinde aynı enerjiyle oyun oynayan çocukları görür. Çocuklar Tonguç’u görünce koşarak yanına gider ve “Efendim, yerleri kirletmeden oynuyoruz” derler. Tonguç, bu tablo karşısında oyun çağı bitmemiş olan çocukların, eğitiminin de oyuna dayandırılması sonucunu çıkarır.⁷⁹ Kız Lisesi ve Gazi Erkek Lisesi öğretmenleri, ileride isimlerinden başarıyla söz ettiren pek çok öğrenciyi yetiştiren eğitimcilerdir.

76 Dilaçar A. (1941, 14 Temmuz). [Gazi Lisesi Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

77 [Gazi Lisesi Müdürlüğü], (1941, 17 Temmuz). [Maarif Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

78 Tonguç’a Kitap, *Anılarından*, Ekin Basımevi, İstanbul, 1961, s. 31.

79 a.g.e., s. 32.

1.2. ÖĞRENCİLER

Her iki lise de döneminin en iyi öğretmen kadrosunu bünyesinde bulundurmakla birlikte ilerde oldukça başarılı mevkilere gelecek öğrencilere de sahipti. Bu öğrencilerden biri, Erdal İnönü'nün en yakın arkadaşı olan Halim Ağaoğlu'dur. Liseden sonra Mühendislik Fakültesi'nde okuyan Ağaoğlu, Kız Lisesi mezunu Adalet Sümer'le (Ağaoğlu) evlenmiştir. Eşi Adalet Sümer de Ankara Kız Lisesi'nin başarılı öğrencilerindedir. Erdal İnönü anılarında öğretmenleri Mazhar Bey'in laboratuvarında Halim Ağaoğlu ile birlikte asistanlık yaptığını yazmış ve sınıf arkadaşını, sınıflarının en zeki, iddialı ve çalışkan öğrencilerinden biri olarak tanımlamıştır.⁸⁰

Bir başka Gazi Lisesi öğrencisi, Ferruh Olgaç'tır.⁸¹ Olgaç, Erdal İnönü'nün sınıf arkadaşlarından. İnönü, anılarında Ferruh Olgaç'tan, 'fen konularına meraklı arkadaşım' diyerek bahsetmiştir.⁸²

Ankara Kız Lisesi'nden de isminden söz ettirecek bir sürü genç kadın olacaktır. Örneğin, 1929 yılı künye defterinde adı geçen Nimet Dinçer Özgüç, ülkenin en başarılı arkeologlarından biri olmuştur. Ortaokulu da Ankara Kız Lisesi'nde okuyan Nimet Özgüç, öğrencilik yıllarında Mustafa Kemal'in okullarına yaptığı ziyareti hala anımsar. Mustafa Kemal, bu ziyaretlerden birini tam da Nimet Özgüç'ün gireceği imtihan sırasında yapmıştır. Nimet, o bekleyiş sırasında çok heyecanlandığını, tam ona sıra gelecekken Atatürk'ün gittiğini ve buna çok sevindiğini ifade etmiştir.⁸³

⁸⁰ İnönü, *a.g.e.*, s. 54.

⁸¹ Ferruh'un Öğrenci Kaydı, (t.y.). Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

⁸² İnönü, *a.g.e.* s. 56.

⁸³ Duruel, *a.g.e.* s. 25.

Bir diğerk öğrenci, Ahmet Ağaoğlu'nun kızı Gültekin Ağaoğlu'ydu.⁸⁴ Gültekin Ağaoğlu'nun adı künye defterinde yazılıydı ve velisi yerinde de Tezer Taşkırın'ın ismi vardı. Taşkırın, bu sefer okulda müdür değildi. Meclise girmeyi tercih etmişti. Bu yüzden isminin yanında 'Kars Milletvekili' yazıyordu.⁸⁵ Gültekin Ağaoğlu mezun olunca tıp eğitimi aldı ve doktor oldu.⁸⁶ Bir başka öğrenci, Meral Leyla Ataç'tı. Meral, Atatürk Lisesi'nde de öğretmenlik yapan ünlü edebiyatçı Nurullah Ataç'ın kızıydı. Meral Ataç, nerdeyse tüm öğrencilik hayatı boyunca ders çalışmaktan hoşlanmadığını anılarında yazar. Anı kitabında, derslerle arasının hiç iyi olmadığını sırf annesi ve babası okumasını istedikleri için zorla okula gittiğini ve ders çalıştığını ifade eder.⁸⁷ Hatta ziyaretlerine gelen Orhan Veli'den, herkesin içinde lisede bütünlemeye kaldığını söylediği için hiç hoşlanmadığından bahseder.⁸⁸ Yine anılarında yazdığına göre zaten Ankara Kız Lisesi'ne gitmeyi istediği de söylenemezdi. Hatta bir süre babasına Ankara Koleji'nde okumak için ısrar bile etmişti ancak Nurullah Ataç'ın tavrı netti: "Ya Kız Lisesi'ne gider, ya da evde oturursun". Meral, Kız Lisesi'ne gitmeye mecbur kaldı ama zamanla da okulu sevmeye başladı.⁸⁹ Meral'in derslerinin zayıf olması bir ara okulun da gündemindeydi. Kız Lisesi idari yetkilileri, Meral için daha sık iletişime geçebilecekleri bir veli istiyordu çünkü Meral derslerinde zayıftı. Ayrıca okula devam konusunda da gereken önemi göstermiyordu. Velisi olan Resim Öğretmeni Ratip Acudoğru, sadece haftada bir defa okula gelebiliyordu.⁹⁰ Adalet Ağaoğlu, "Damla Damla Günler I" kitabında Mübeccel isimli bir arkadaşının Türk Dil Kurumu'nda işe girdiğinden

84 Gültekin Ağaoğlu'nun Kaydı, (t.y.), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

85 Gültekin Ağaoğlu'nun Veli Kaydı, (t.y.), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

86 Samet Ağaoğlu, *Hayat Bir Macera Çocukluk ve Gençlik Hatıraları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2013, s. 19.

87 Meral Ataç Tolluoğlu, *Babam Nurullah Ataç*. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1998, s. 101.

88 Ataç Tolluoğlu, *a.g.e.*, s. 93.

89 Meral Ataç, *Küçükhanım Meralika*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011, s.135.

90 Ankara Kız Lisesi Müdürü, (26 Ocak, 1940). [Nurullah Ataç'a hitaben yazılan yazı]. Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

bahsederken lise arkadaşı Meral Ataç'ın da ismini geçirecekti: “Tabii işin en hoş yanı, Ataç'ın kızı, benim de liseden arkadaşım Meral'in konuşkanlığıyla başa çıkabilmesi.”⁹¹ Adalet Ağaoğlu'nun konuşmayı çok sevdiğini söylediği Meral Ataç, gerçekten de uzun yıllar Türk Dil Kurumu'nda çalışmıştı.⁹²

Bugün Milli Kütüphane'nin bir araştırma salonunda da ismi yaşayan edebiyatçı Müjgân Cunbur,⁹³ 1943–1944 Olgunluk sınavını geçip fen bölümünden mezun olan bir başka liseliydi. Hasan Âli Yücel'in kızı olan Canan Yücel Eronat da Edebiyat şubesinden aynı yıl mezun olacaktı.⁹⁴ Bir diğer öğrenci, birçoğunun sahnelerden tanıdığı bir isim olan Yıldız Kenter'di. Kenter, Ankara Devlet Konservatuarı'na gitmeden önce bir yıl Ankara Kız Lisesi'nde okumuştur. Bu okulda dokuzuncu sınıftayken cebir, geometri ve kimya derslerinden bütünlemeye kalmıştı.⁹⁵ Kenter, bütünleme sınavlarına girmek istemedi. Onun hayalinde, Kız Lisesi'nden mezun olmak değil, sanatçı olmak vardı. Ailesi ilk başta onun gibi düşünmedi. Kızlarını, karma bir okula gönderme fikri onlara sıcak gelmiyordu. Özellikle abisi, bu fikri reddediyor, kardeşine “orospu mu olacaksın?” diyordu. Yıldız Kenter, bir gün kendini tutamayıp karşılık verdi: “Evet, orospu olacağım ulan, size ne!” Bir süre sonra babası kızının bu ısrarına dayanamadı ve

91 Adalet Ağaoğlu, *Damla Damla Günler I 1969 – 1976*, Everest Yayınları, İstanbul, 2015 s. 286.

92 Ataç Tolluoğlu, *a.g.e.* s. 116.

93 Müjgan Cunbur, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Aynı fakültenin kütüphanesinde göreve başladı. 1955 yılında Milli Kütüphane'ye geçiş yaptı ve bu kurumda çeşitli görevlerde çalıştı. 1965 yılında Milli Kütüphane Genel Müdürü olan Cunbur, 1976'da Kültür Bakanlığı Müşavirliğine atanır. 1984'te Milli Kütüphane Başkanıydı ve buradan emekliye ayrıldı. Bkz. İhsan Işık, “Müjgan Cunbur”, *Encyclopedia of Turkish Authors People of Literature, Culture and Science*, C: 1, Elvan Publishing, Ankara, 2005, s. 303-304.

94 1943 - 1944 Haziran devresinde Devlet Olgunluk Sınavlarında Başaranlar, (t.y.), Ankara Kız Lisesi Arşivi, Ankara.

95 Dikmen Gürün, *Tiyatro Benim Hayatım: Yıldız Kenter'in Hayat Hikâyesi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015, s. 33.

Yıldız'ı Konservatuvar'a yazdırmaya karar verdi.⁹⁶ Böylece Yıldız Kenter'in çok kısa süren Ankara Kız Lisesi macerası bitmiş olur ve sanat hayatı başlar. Bir başka öğrenci önceki bölümlerde de adı geçen Saime Göksu Timms olur. Saime Hanım, Kız Lisesi'ne lise ikinci sınıfta gelmiştir. Malatya'dan geldiği için bir süre alışamadığını anlatan Saime'nin, 'Geliyorum' yerine 'geliyom' demesi de lisesinde tuhaf karşılanmıştır. Saime Timms'in anılarında okul arkadaşlarının, ders biter bitmez erkek arkadaşlarıyla buluşmak için hazırlandığı halleri hala tazedir. Ders çıkışı, örgülü saçlar açılır, etek boyu kısılır ve öğrenciler süslenirdi. Bahçe kapısında onları bekleyen erkek guruhunun çoğu da Gazi Lisesi'nden gelen öğrencilerdi. Saime Timms'in okuldaki en komik anısı da şu şekildedir: "İlk alafranga tuvaleti lisede denedim. Su dökecek kova yok. Görünürde su yok. Nasıl yapsam derken gördüğüm bir zinciri çektim. Öyle gürültülü bir şekilde su çıktı ki tüm okulu alarma geçirdiğimi sanıp korkuyla fırladım."⁹⁷ Saime Timms, üniversite eğitiminin ardından İngiltere'ye yerleşti. Daha sonra da eşi Edward Timms ile birlikte Nazım Hikmet'in yaşamını anlatan bir kitap yazdı.⁹⁸

Lise eğitimini Kız Lisesi'nde tamamlayan bir diğer öğrenci ünlü şair Gülten Akın'dı. Yakın çevresine, öğretmenini Nahit Hanımı çok sevdiğini belirtmişti. Kızı Aksu Bora ile yapılan görüşmede, Gülten Akın'ın, şiirlerini Nahit Hanım'a okutup, ondan fikir aldığını öğreniyoruz.⁹⁹ Saime Göksu Timms de okula gidiş sırasında Gülten Akın'ın kendisine sürekli şiirler okuduğundan söz etmişti. Arkadaşının okuduğu şiirleri anlamadığından söz eden Saime'ye göre bunun nedeni edebiyat dersinin zayıf olmasıydı. Son sene kompozisyon olgunluk sınavından kalıp, bir yıl beklemek zorunda olmasını da yine bu nedene bağlamıştı.¹⁰⁰

96 Gürün, *a.g.e.*, s. 37.

97 Saime Göksu Timms ile 20 Mart 2017 tarihinde yapılan görüşme.

98 Saime Göksu ve Edward Timms, *Romantik Komünist*, (Çev. Barış Gümüşbaş), Doğan Kitap, İstanbul, 2001.

99 Aksu Bora ile 5 Aralık 2016 tarihinde yapılan görüşme.

100 Saime Göksu Timms ile 20 Mart 2017 tarihinde yapılan görüşme.

Bir başka öğrenci de Adalet Sümer Ağaoğlu'dur. Adalet, İlkokulu Nallıhan'da okumuştur. Aile, Adalet okuyabilsin diye Ankara'ya taşınır. Adalet'in abisi yatılı olarak şehir dışına gönderilmiştir ama Adalet için, Nallıhan'dan Ankara'ya taşınmak aileye daha uygun bir seçenek olarak görünür. Adalet'in abisi Ayhan Sümer'in de dediği gibi "bir kız çocuğunun başka şehirde yatılı okuması düşünülemezdi."¹⁰¹ Adalet Ağaoğlu, yazarlık tecrübesine bir arkadaşıyla birlikte "Bir Piyes Yazalım" isimli piyesiyle girdi.¹⁰² Bu piyes, seyirci ile buluşacak pek çok Ankaralı tarafından beğenilecekti. O kadar ki, Mavi Dergisi'nde Osman Daloğlu'nun, oyunu kaleme alan iki kadınla ilgili, "Bu iki genç hanım, bunca hayat tecrübesini ifade etmek kudretini nereden buluyorlar" diyecekti.¹⁰³ Sadece bir yıl sonra da aynı dergide, Adalet Sümer imzalı yazılar yayımlanmaya başlayacaktı.¹⁰⁴

Okul arşivlerinde isimleri Türkçe olmayan ve gayrimüslim olan öğrenci dosyaları da vardı. Kız Lisesi'nde sadece bir öğrenci bulundu. Bu öğrencinin ismi, Arusyak'tı. Ermeni ve Hıristiyan olarak kaydedilmişti.¹⁰⁵ Gazi Lisesi'nde ise dini ve milliyeti farklı olan yedi öğrenci vardı. Bu öğrencilerden biri, Kınıs İslî'ydi. Bugün ismi Yenikent olarak geçen "Zir" yöresinde doğmuştu. Ermeni olarak kaydedilmişti. Babası Artin Bey, Yeni Hal'de sakatatçıydı.¹⁰⁶ Bir başka öğrenci, Yervart İslî'ydi. O da Ermeni olarak kaydedilmişti. Babasının ismi, Agop olarak yazılıydı ancak Kınıs'ın babası olan Artin

101Güven Tunç, 'Bir Ankara Mağazası Ayhan Mağazası', *Cumhuriyet'in Ütopyası: Ankara*, (Haz. Funda Şenol Cantek), Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara, 2012, s. 217.

102 Güven Tunç, 'Bir Ankara Mağazası Ayhan Mağazası', *Cumhuriyet'in Ütopyası: Ankara*, (Haz. Funda Şenol Cantek), Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara, 2012, s. 219.

103 Mavi, Sayı: 4, 1 Şubat 1953, s. 6.

104 Mavi, Sayı: 22, 1 Ağustos 1954, s. 5.

105 Arusyak'ın Din Bilgisi, 1932, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

106 Kınıs'ın Veli Mesleği, 1941–1942 Eğitim Öğretim Yılı, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

Bey velisi olarak yazılmıştı. Artin Bey, Yervart'ın amcası oluyordu.¹⁰⁷ Bir diğer öğrenci, Jirar'dı. Jirar, milliyet bölümünde göre "İslam" dinine mensuptu. Babasının ismi Boğas, annesinin ismi de Anna'ydı.¹⁰⁸ David Galimidi de Gazi Lisesi'nde okuyan bir başka öğrenciydi. David'in etnik kimliği Türk olarak görünüyordu.¹⁰⁹ İshak da Gazi Lisesi'ne giden Musevi öğrencilerdendi. Babası Moşe, Koyunpazarı'nda elbiseciydi.¹¹⁰ Yahudilerin yaşadığı bölge olarak bilinen Hoca Hindi Mahallesi'nde oturuyordu.¹¹¹ İlkokulu Özel Türk Musevi Okulu'nda bitirmişti.¹¹² İzak da bir diğer Musevi öğrenciydi. O da İshak ile aynı mahallede oturuyordu. Leon Berti'nin milliyeti ise boş bırakılmıştı. Leon, Gazi Lisesi'ne Selanik Caddesi'nden geliyordu.¹¹³ Leon'un velisi, Burla Biraderlerin Ankara Şubesi müdürüydü. Yakınlık derecesi, babasının iş arkadaşı olarak yazılıydı.¹¹⁴

Her iki lisenin geniş bir kitle tarafından bilinen öğrencileri de vardı. İnönü'nün kızı, Ankara Kız Lisesi öğrencisiydi. Dolayısıyla okul idarecileri tarafından özel bir ilgiye mazhar oluyordu. Bu ilgi, özellikle gezilerde daha da belirgin hale geliyordu. 8 Şubat 1947 tarihinde gidecekleri Adana gezisi, bu ilginin somut göstergesi olacaktı. Geziye katılan ekip arasında, Milli Şef'in kızının da bulunduğu özellikle belirtilmişti. Öğrenciler, önce Adana'yı gezmişlerdi. Tarsus ve Mersin'e gidişlerinde otobüs tahsis

107 Yervart'ın Veli Mesleği, 1943-1944 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

108 Jigar'ın Öğrenci Dosyası, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

109 David'in Öğrenci Dosyası, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

110 İshak'ın Veli Bilgisi, 1942, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

111 İshak'ın Ev Adresi, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

112 İshak'ın Türk Musevi İlkokulundan Mezun Olduğunu Gösterir Diploma, (1938, 24 Haziran), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

113 Leon'un Ev Adresi, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

114 Leon'un Veli Bilgisi, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

edilmiş, Hatay'ı da gezdikten sonra 14 Şubat 1947 tarihinde şehirden ayrılmışlardı.¹¹⁵ Kız Lisesi öğrencileri, bu geziye trenle gitti. Kendisine ayrı bir vagon vermek istediklerini ancak bunu arkadaşlarıyla bir arada kalmak istediğini söyleyerek kabul etmediğini hatırlayan Özden Toker, gittiklerinde de başka bir yerde ağırlandı istediğini ve yine reddederek arkadaşlarıyla aynı okulda kaldığını ifade etti.¹¹⁶ Özden Toker, bir geziye daha gittiklerini hatırlamıştı ancak geziye ilişkin tüm detayları unutmuştu. Toker'in okul arkadaşı Suna Duru Bulat, bu geziyi hatırlıyordu. Gezi 1946 yılında Antalya'ya düzenlenmişti. Öğrenciler, Burdur'a kadar tren, sonrasında da otobüsle devam ederek Antalya'ya ulaşmışlardı. Bu gezide de Özden Toker için ayrı bir oda hazırlanmış ancak kendisi yine arkadaşlarıyla birlikte kalmayı tercih etmişti.¹¹⁷

Okul arkadaşlarının “önem”inden dolayı gezilerde özenle ağırlandı sadece Ankara Kız Lisesi öğrencileri değildi. Gazi Liseliler de benzeri bir ayrıcalığa, Özden'in ağabeyi Erdal İnönü sayesinde kavuşacaklardı. Gazi Lisesi öğrencileri, 1942 yılında yaklaşık altmış kişilik bir ekip ile Karabük ve Zonguldak gezisine çıktı. Öğrencilerin içinde ‘Milli Şef’in oğlu Erdal’ın da bulunduğu ve kendilerinin en iyi şekilde karşılanmaları gerektiği bildirilen bir yazı da öğrenciler daha şehre varmadan gerekli mercilere ulaştı.¹¹⁸ Tabii, okul öğrencilerinin ve Erdal İnönü'nün ağırlandı merasimi bu yazıdan ibaret değildi. Zonguldak Halkevi'nde, Erdal İnönü ve arkadaşlarının şerefine “Erdal İnönü Günü” düzenlenecekti. Düzenlenen günün, öğle yemeği menüsünde halka dağıtılmak üzere, piliç kızartması, taze fasulye, pilav ve revani hazırlandı.¹¹⁹ Gezileri sona eren Gazi Lisesi öğrencileri Ankara'ya döndüklerinde, Zonguldak'taki programları

115 18.03.947 Tarihli Lise Talebelerinin Yurtiçi Gezilerine Dair Yazı. (TCBCA 490.01.1202\216. 3. 7).

116 Özden Toker ile 30 Nisan 2016 tarihinde Yapılan Görüşme.

117 Ankara Kız Lisesi, Ankara Kız Lisesi Mezunlar Derneği, s. 44. Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

118 16.10.942 Tarihli Lise Talebelerinin Yurt İçi Gezilerine Dair Gönderilen Yazı. (TCBCA. 490.01.1202/216.3 3)

119 19.10.942 Tarihli Lise Talebelerinin Yurt İçi Gezilerine Dair Gönderilen Yazı. (TCBCA. 490.01.1202/216.3.4).

ayrıntılı anlatılmış bir rapor yazısı da beraberinde gitmişti. Bu programda, Gazi Lisesi öğrencileri Vilayeti, Partiyi, Halkeveni ve Belediyeyi ziyarette bulunmuştu. Halkevi ve parti binasına karyola konularak öğrencilerin burada dinlenmeleri sağlanmıştı. Ayrıca gezi süresince de öğrencilere hiçbir masraf yaptırılmamıştı. Öğrenciler gezi sonunda Ankara'ya dönmek için saat 17.05'te şehirden ayrıldı.¹²⁰ Erdal İnönü, bu gezisini hafızasında canlı tutmuştu. O kadar ki Karabük'te demir- çelik tesislerini, Zonguldak'ta da maden ocağını dolaştıklarını anılarında ele almıştı. İnönü, gezi sırasında gözlemlendiği bir noktadan şöyle bahsedecekti:

“Mazhar Bey, her gittiğimiz yerde valiyi, CHP başkanını, fabrika müdürünü ziyaret ediyor ve bu ziyaretlere bir iki öğrencisini, bu arada beni de götürüyordu. Odalardaki konuşmalarda, “zat-ı aliniz, bendeniz, estağfurullah” sözlerinden geçilmiyordu. Bir taraf zat-ı aliniz ya da bendeniz deyince karşı taraf hemen estağfurullah diyor ve bu nakarat konuşmanın içeriğinden bağımsız olarak ikide bir tekrarlanıyordu”.¹²¹

Erdal İnönü, lisedeyken gidilen başka bir geziden daha söz eder. Bu seferki gezileri, Ankara içinde gerçekleşti. İnönü ve arkadaşları öğretmenleri Mazhar Bey eşliğinde, Mamak'ta bulunan gaz maskesi fabrikasını görmeye gitmişlerdir.¹²²

Gazi Lisesi'nin en çok konuşulan öğrencisi Erdal İnönü'ydü. İnönü, ortaokul eğitimini de Gazi Erkek Lisesi'nde almıştı. Ortaokulda, döneminin en başarılı öğrencilerinden birisi olan İnönü, bir ders döneminde tüm derslerden “10” alarak çalışkanlığını da ispat etti.¹²³ Can Dünder, “Anka Kuşu'nda” Erdal İnönü'ye “Ortaokul karnenizde bütün dersleriniz onmuş. Diğer çocuklar çok yardım ister miydi sınavlarda sizden?” şeklinde bir soru yönelmiştir. İnönü, arkadaşlarının sınavlarda yardım istemediğini ancak sınav

120 21.10.942 Tarihli Lise Talebelerinin Yurt İçi Gezilerine Dair Gönderilen Yazı. (TCBCA. 490.01.1202/216.3.1).

121 Erdal İnönü, *Anılar ve Düşünceler 2*, İdea İletişim Hizmetleri, İstanbul, 1998, s. 30.

122 İnönü, *a.g.e.* s. 29

123 Erdal İnönü'nün Ders Notları Çizelgesi, (t.y), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

dışında ara sıra da olsa yardımcı olduğunu ifade etmiştir.¹²⁴ Anılarında, Gazi Erkek Lisesi'nin kendisine yaşamının her noktasında faydası olduğunu defalarca belirten Erdal İnönü, okulunun eksikliklerini de belirtmeden geçmemiştir. Örneğin, okul arkadaşı Reha'nın jimnastik hareketlerinde oldukça başarılı olduğunu ancak bu yeteneğini geliştirecek donanımın okulda bulunmayışını büyük bir şanssızlık olarak nitelendirir. Bu durumu ortaöğretim sisteminin eksiği olarak yorumlar.¹²⁵ Erdal İnönü, liseden sonra Fen Fakültesi'nde eğitimine devam etmiş ve Türkiye'nin en başarılı bilim insanlarından biri olmuştur.

124 Can Dündar, *Anka Kuşu*, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2012, s. 123.

125 İnönü, *a.g.e.*, s. 53.

2. MALZEMEYİ İŞLEMEK :

BELGELERLE ANKARA KIZ LİSESİ VE GAZİ LİSESİ

Toplumsal dönüşümü sağlamak için yeni ideolojinin kullandığı en önemli araç eğitimdi. Eğitim alan birey sayısının artmasıyla, genç ülkenin muasır medeniyetler seviyesine çıkması arasında doğru orantı kurulmuştu. Yenilenen eğitim programları şekillenirken, kadının eğitimi de hiç olmadığı kadar gündeme geldi. Yeni ideolojinin eğitim politikasına göre kadın çeşitli meslek gruplarında uzman olabilir, retorikte kendini geliştirebilir, teknoloji hakkında bilgi sahibi olabilirdi.¹²⁶ Kadın eğitimine yapılan bu vurgu, hem eğitim alan kadına hem de eğitim almak isteyen kadına bir motive görevi görüyordu.¹²⁷ Ankara Kız Lisesi de modern, yetenekli ve profesyonel kadınlar yetiştirmek amacıyla kurulan bir okuldu.¹²⁸

2.1. BABALAR VE KIZLARI

Kadının kamusal alanda görünmesini teşvik eden eşler kadar, kızlarını okutmak isteyen cumhuriyetin babaları da önemliydi. Kızlarının cumhuriyet kızı olarak yetişmesini isteyen aileler, onları eğitim alması için okula gönderecekti. Ankara Kız Lisesi, bu babaların gelenekçi yönlerine de iyi geliyordu. Bu okulda sadece kızlar eğitim görüyordu. Nimet Özgüç, ortaokul için önce Ticaret Mektebi'ne kaydolduğunu ve sınıfı

126 Dr. Ayça Gelgeç Bakacak, 'Cumhuriyet Dönemi Kadın İmgesi Üzerine Bir Değerlendirme', *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı 44, Güz, (2009) , s. 633.

127 Fevziye Sayılan, (Der.), *Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2012, s. 30.

128 Kivanç Kihneç, 'Homemaker or Professional? Girls' Schools Designed by Ernst Egli and Margarete Schütte-Lihotzky in Ankara, 1930 - 1938', *New Perspective on Turkey*. Sayı 48, March, (2013), ss.103.

geçmesine rağmen babası tarafından habersizce alındığını ifade etmişti. Bunun nedenini kızının karma bir okulda okumasını kaldıramamış olma ihtimaline yormuştu.¹²⁹

İki farklı yılın künye defterlerine gidecek olursak, bu öğrenci ailelerinin çoğunlukla meslek sahibi olduğu ortaya çıktı. Yani ailelerin çoğu, ekonomik gelir açısından çocuklarını okutabilecek düzeydeydi. Bu ailelerin mesleklerine bakıldığında genelinin memur olması, bunu açıklıyordu.

1929 yılının 212 öğrenci kaydına göre en yaygın meslek grubunu, 102 öğrenci velisiyle memurlar oluşturur. Örneğin, Semahat isimli öğrencinin babası Saadettin Bey İktisat Vekaleti memurlarındandı. Bir başka öğrenci olan Saadet'in babası da tapu memuru olarak görevliydi.¹³⁰ Kızlarının okumasında istekli olan ikinci yaygın meslek grubu, 23 öğrenci kaydıyla askerlerdir. Habibe'nin babası Yüzbaşı İbrahim Bey gibi.¹³¹ İbrahim Bey, Harita Dairesinde görevliydi. Nusret'in babası Sadık Bey de askerdi. Sadık Bey'in isminin yanında ölü yazıyordu. Anlaşılan kızını okurken görmeye ömrü yetmemişti. Aile mesleklerinin çoğunluğunu bu iki meslek oluşturduysa da değişik mesleklere sahip başka aileler de vardı. Bunlar, 63 öğrenci kaydıyla "diğer" grubunu oluşturuyordu. Örneğin, Sıdika'nın babası Osman Bey geçimini helva satarak sağlıyordu.¹³² Sıdika'nın sınıf arkadaşı Fatma'nın babası da kunduracı olarak kayıtlıydı.¹³³ Kanber Bey de inşaat demircisiydi. Makbule'nin babası Kanber Bey Balık Pazarı civarında çalışıyordu.¹³⁴ Geri kalan 25 öğrenci kaydında da herhangi bir meslek bilgisi yazılmamıştı. 1929 senesinin meslek tablosu genel olarak bu şekildeydi.

129 Duruel, *a.g.e.*, s.22.

130 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

131 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

132 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

133 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

134 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Velilerin meslek gruplarının birbirine oranı konusunda yirmi senede büyük bir değişiklik olmamıştı. 1949 yılında yine veliler arasında birinci sırada memurlar vardı, ama sayıları artmıştı: 144. Mustafa Nurettin Bey, 1935 yılında doğan Yurdagül'ün babasıydı ve kendisi doktordu.¹³⁵ Yurdagül'den bir yaş küçük Ulviye'nin babası da memurdu.¹³⁶ Aradan geçen yirmi yıla rağmen kayıtlardaki aile mesleği, ikinci en yaygın meslek grubunda da değişmediği gibi, sayıca da artmıştı. 27 öğrencinin babası, askerdi. Farklı meslek türleri bu yılda da görülmekteydi. Memur ve asker olmasa da kızlarını bu okula kaydettiren veliler olmuştu. Muzaffer Bey, kızı Gülin'i okula kaydettirdiğinde terzilik yapıyordu.¹³⁷ Muazzez'in babası Hasan Bey de işçi olarak kayıtlıydı.¹³⁸ Nimet isimli öğrencinin babası Hamdi Bey de rençberlik yaparak hayatını idame ettiriyordu.¹³⁹ Geriye kalan 46 öğrencinin de ailesinin meslek bilgisi deftere yazılmamıştı (Bkz. Şekil 1).

135 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

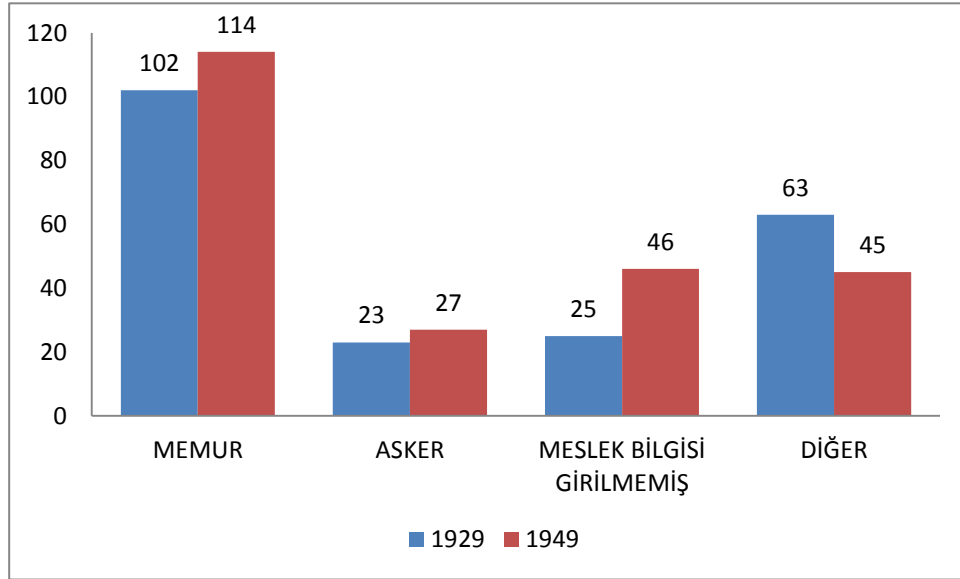
136 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

137 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

138 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

139 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Şekil 1: 1929 ve 1949 Yıllarındaki Öğrenci Velilerinin Meslekleri

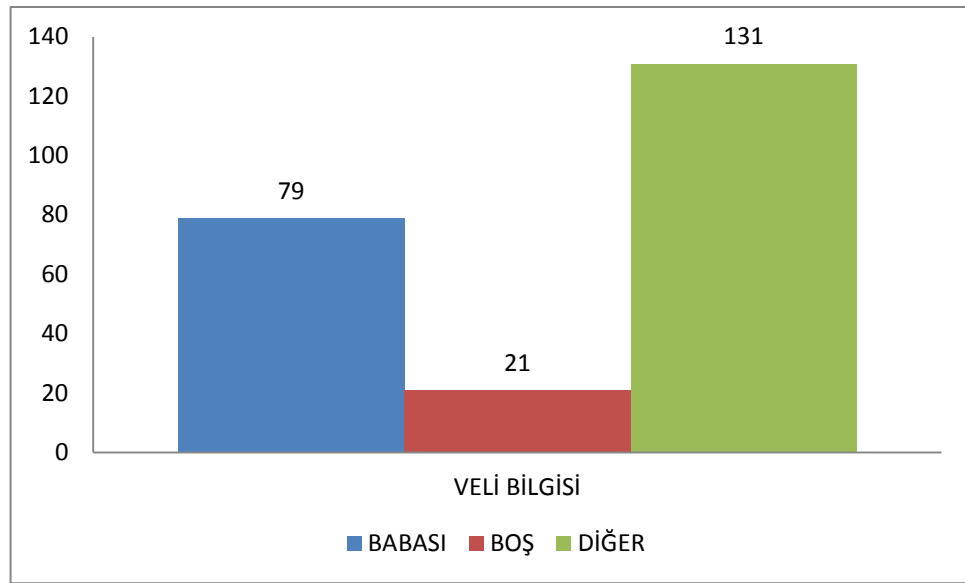
1949 yılı defterinde ayrıca bir tablo oluşturmayı sağlayan başka bir bilgi sütunu daha vardı. Bu yılın künye defterinde yer alan “Düşünceler” bölümünde, adreslerinin üstünde, öğrenci velilerinin isimleri yazılıydı. 232 öğrenci velisinin, 67’si kadındı. Bu isimlerden 79’u, öğrencilerin babalarıydı. Örneğin, Bilgin’in velisi olarak görünen kişi babası Ahmet Muhtar’dı. Ahmet Muhtar Ataman, Gazi Lisesi Fransızca öğretmenlerindendi. Kızı Bilgin de babasının görev yerine çok yakın olan Kız Lisesi’nde eğitim görüyordu.¹⁴⁰ Kayıtların 21 tanesinde ayrıca bir veli ismi görünmüyordu ve bu 21 öğrencinin velisinin yazılmayıp, diğer velilerin belirtilmesinin neye göre düzenlendiği de bilinmiyordu. İşin daha da ilginç boyutu, bu öğrencilerin hiç birinin adres bilgileri de girilmemişti. Geri kalan 131 veli de, öğrencinin baba ismiyle uyuşmuyordu. Bu kayıtlardan biri, Bedia’ya aitti. Bedia’nın babası Feyzullah Bey olarak görünüyordu ancak velisi Raşit Beydi.¹⁴¹ Üstelik soyadları da farklıydı. Tabloda ayrıca bahsedilmese de “Diğer” tablosunda bulunan velilerin 16’sı, öğrenciyle aynı

140 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

141 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

soyadına sahip erkek ismiydi. Bu isimler öğrencinin amcası ya da abisi olabilirdi ancak öğrenciyle yakınlık derecesi ayrıca belirtilmemişti. Bu oran, kadın isimler söz konusu olduğunda daha fazlaydı. 39 veli, öğrenciyle aynı soyadını paylaşan kadınlardan oluşuyordu. Çoğunluğunun öğrencinin annesi olduğunu tahmin ettiğimiz kadınlar için de yakınlık derecesini bildiren net bilgi yoktu (Bkz. Şekil 2).

Şekil 2: 1949 Yılı'nın Öğrenci Veli Bilgileri

Babaların kızlarıyla arasındaki ilişki, sadece meslek istatistikleri olarak karşımıza çıkmıyordu. Okula gönderilen gizli mektuplar, bizlere babaların kızlarından sakladığı bilgiler için okul idaresi ile iş birliği halinde olduğunu gösteriyordu. Hesap memuru olarak görev yapan Bahri Bey de bu iş birliği taraflarındandı. Bahri Bey kızı Veliye'nin nüfus teskeresi ile birlikte bazı evraklarını okula göndermişti. Bu belgelerin içinde, okulun müdür muavinine açıkladığı bir bilgi de vardı. Öncelikle kızının mektebe kaydı sırasında gösterilen nezakete teşekkür ediyordu. Bahri Bey'in, kızının bilmesini istemediği bir sırrı vardı. Bunu müdür muavinine şöyle açıklamıştı: “Veliye iki yaşında elime geldiği için bugün bendenizi üvey değil öz baba bilir. Bunun için nüfus tezkeresinin kendisine gösterilmemesini bilhassa rica ve istirham ederim efendim.”¹⁴² Anlaşılan o ki; Bahri Bey kızı saydığı Veliye'ye gerçek babası olmadığı gerçeğini açıklamak için hazır değildi. Bu beyaz yalanın devam etmesi için okul idaresinin meseleyi bilmesi gerektiğini düşünmüştü. Müdür yardımcısının bu rica karşısında ne tepki verdiğini bilemiyoruz. Tıpkı er ya da geç bu belgeyi görecek olan Veliye'nin öz babası bildiği Bahri Bey'e ne tepki verdiğini bilemediğimiz gibi.

2.2. ANKARALI LİSENİN İSTANBULLU ÖĞRENCİLERİ

Peki Lise eğitimi alan bu genç kadınlar hayatları boyunca Ankara'da mı bulunmuşlardı? Künye defterlerinin “Doğum Yeri” ve “Kütük” bölümleri bu konuda bize pekala yardımcı olabilirdi. 1929 senesinin “Doğum Yeri” tablosu bizlere 92 öğrencinin İstanbul doğumlu olduğunu gösteriyordu. Levent Cantek bir makalesinde, Ankara'nın başarısını, Ankara'ya göç eden fedakar İstanbul kadrosuna bağlamıştı.¹⁴³ İşte bu çocuklar, sözü edilen fedakar İstanbulluların çocuklarıydı. 34 öğrenci ise yine okudukları şehirde, yani Ankara'da doğmuştu. Mediha ve Leman isimli iki öğrencinin

142 Bahri. (1931, 29 Eylül). [Kız Orta Mektebi Müdür Muavinliği'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

143 Levent Cantek, ‘Hacettepe ile Yenişehir ve Saireye Dair Hikayat’, *Birikim*, Haziran-Temmuz (1996), s. 121.

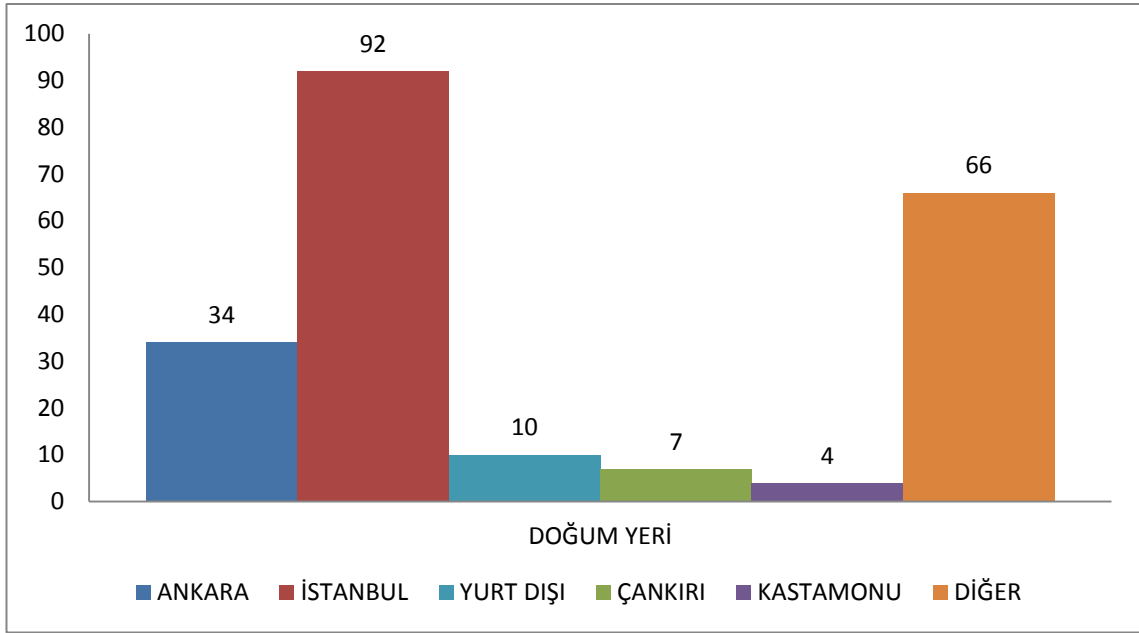
haricinde, bu öğrencilerin kütükleri de Ankara şehrindeydi. Mediha'nın kütük yeri Yozgat, Leman'ın Kütük Yeri de İstanbul'u gösteriyordu.¹⁴⁴ Sayıca az olmalarına rağmen çok daha uzak şehirlerde doğan on öğrenci de dikkat çekiyordu. Örneğin, Nazmiye Manastır şehrinde dünyaya gelmişti.¹⁴⁵ Bu on öğrencinin doğum yeri, tabloda her ne kadar Yurt Dışı olarak belirtilmiş olsa da öğrencilerin, 1907 – 1914 yılları arasında doğduğunu göz önüne alırsak, o dönemde söz konusu olan bu şehirlerin ülke toprağı olduğunu belirtmek gerekir.¹⁴⁶ Yine sayıca çok daha az olmasına rağmen tabloda kendine yer bulan iki şehir daha olacaktı. Yedi öğrencinin doğum yeri olan Çankırı, bu şehirlerden biriydi. Doğum yeri Çankırı olan yedi öğrencinin, dört tanesinin kütüğü de yine Çankırı görünmekteydi. Diğer üç öğrencinin kütüğü de Çankırı'ya yakın bir şehir olan Kastamonu'ydu. Tabloda yer alan diğer şehir de zaten Kastamonu oldu. Dört öğrenci, hem doğum yeri hem kütük yeri bakımından Kastamonulu olarak görünüyordu. Geri kalan tüm farklı şehirden olan 66 öğrenci de “Diğer” kategorisinde ele alındı (Bkz. Şekil 3).

144 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

145 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

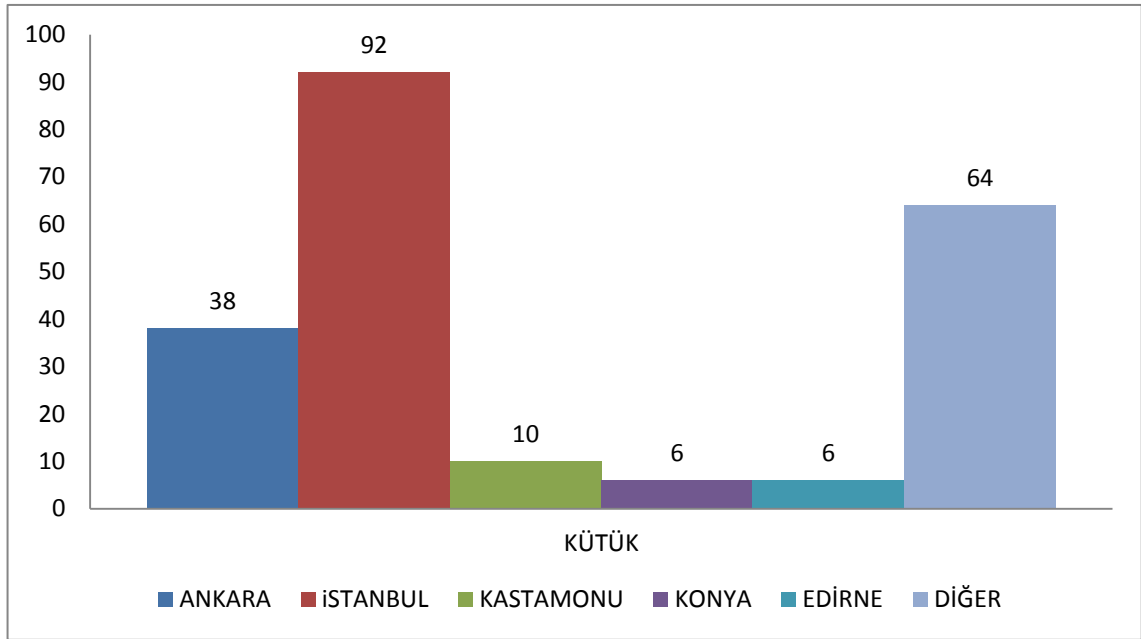
146 (Diğer şehirler: Şam, Medine, Kıbrıs, Üsküp, Manastır, Bağdat ve Selanik). 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Şekil 3: 1929 Yılı'nın Öğrenci Doğum Yeri Tablosu

Yukarıda bulunan öğrencilerin “Doğum Yeri” bilgisinin yanı sıra “Kütük” bilgilerini de yer verilmesi “Kütük” tablosunun ayrı olarak ele alınmasına engel olmadı çünkü doğum yerleri farklı bile olsa kütükte aynı şehirde olan bir başka öğrenci listesi de oluşmuştu. Sayı olarak aynı kalsa da kütük bilgisinde de birinciliği İstanbul hiçbir şehre kaptırmadı. 92 öğrencinin kütük kaydı, İstanbul’da bulunuyordu. Buna karşın Ankara ve Kastamonu şehirlerinde kısmi bir artma vardı. 38 öğrenci Ankara, 10 öğrenci de Kastamonu şehirlerinde kayıtlıydı. Bunlardan farklı olarak doğum yerinde sütun oluşturacak kadar kendini göstermeyen şehirlerin kütük tablosunda kendine yer bulduğu görüldü. Bu şehirler altışar öğrencileriyle Konya ve Edirne olacaktı. Geri kalan 64 öğrenci “Diğer” tablosu içinde yer alacaktı (Bkz. Şekil 4).

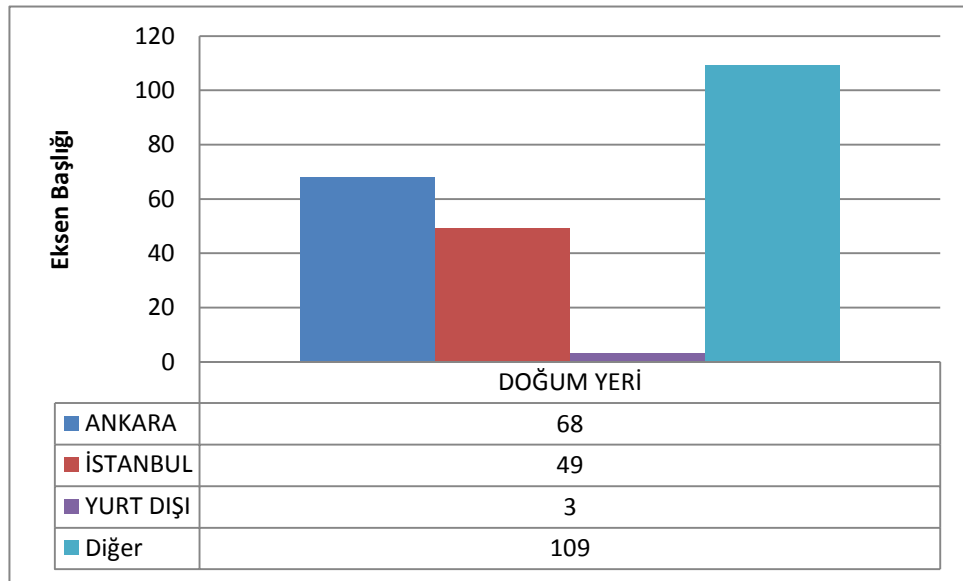
Şekil 4: 1929 Yılı'nın Öğrenci Kütük Tablosu

Bu öğrencilerden yirmi yıl sonra aynı okula kayıt olan 1949 yılı öğrencilerin doğum yerlerine ve kütüklerine bakıldığında, İstanbul'un kayda değer oranda azaldığı, Ankara'nın da kayda değer oranda arttığı görülür. Buna göre 1949 yılının künye defterinde 68 öğrenci, Ankara doğumludur. Bunların arasından 24 öğrencinin kütüğü de Ankaradır. İstanbul doğumlu olanların sayısı ise 49'da kalmıştır. Bu serinin dikkate değer noktası neredeyse tümünün kütüğünün de İstanbul olmasıdır. İstanbul doğumlu olan 49 öğrencinin, sadece altısı İstanbullu değildi. Örneğin Gülseli İstanbul doğumlu olmasına rağmen kütüğü Kütahya'da bulunmaktaydı.¹⁴⁷ 1949 yılında yurt dışında doğan 3 öğrenci kaydı vardır. Diğer kategorisinde bulunan öğrenci sayısı ise 109'dur (Bkz. Şekil 5).

¹⁴⁷ 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

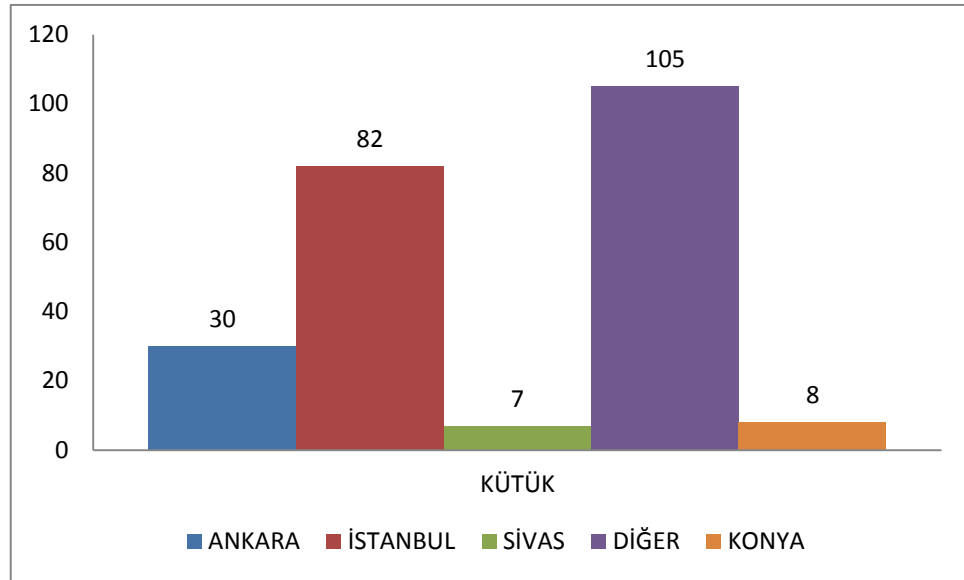
Şekil 5: 1949 Yılında Öğrenci Doğum Yeri Tablosu

Aynı yılın kütük tablosuna baktığımızda, bir iki farklı şehrin az sayıda da olsa kendini gösterdiği farkedilir. Tabii malum şehir İstanbul bu konuda yine yerini korumuştur. Toplam 232 öğrenci kaydından 82 tanesinin kütüğü İstanbuldaydı. Bunu 30 öğrencinin kütüğüyle Ankara takip ediyordu. 8 öğrenci ile kendini gösteren şehirlerden biri Konya olmuştu. Konya'yı 7 öğrencinin kaydıyla Sivas izliyordu. Örneğin, doğum yeri Kayseri olan Meral'in Kütük kaydı Sivas olarak yazılıydı.¹⁴⁸ Geriye kalan 105 öğrenci kaydı "Diğer" sütununda yer almıştı (Bkz. Şekil 6).

¹⁴⁸ 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Şekil 6: 1949 Yılı'nın Öğrenci Kütük Tablosu

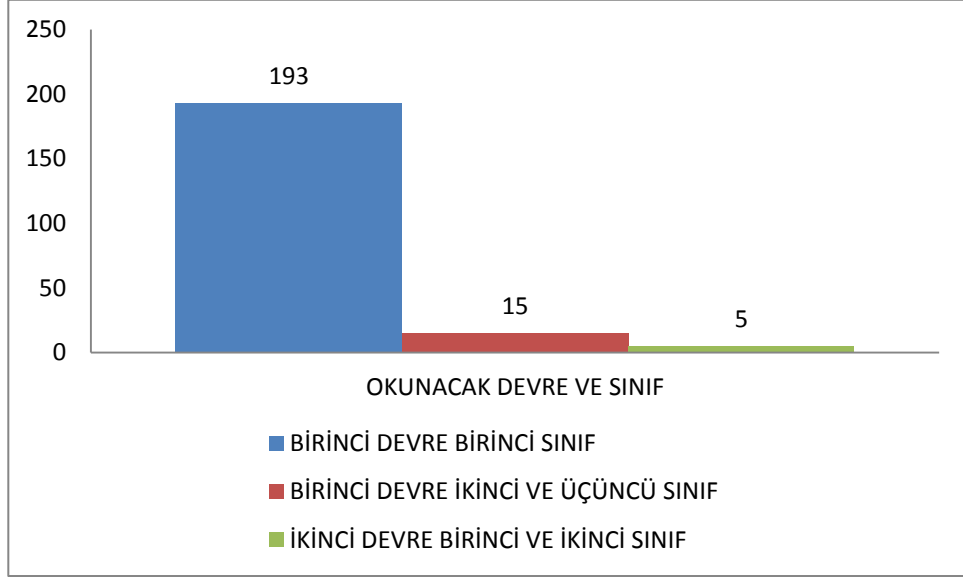

2.3. ORTA-LİSE'DEN LİSE'YE

Künye defterlerinin bir özelliği o yıl okula gelen öğrencilerin sınıf ayrımı gözetmeksizin aynı listeye yazılmış olmasıydı. Buna göre bir öğrenci Kız Lisesi'ne sınıf arasında gelmiş olsa bile o yıl kaydolan öğrencilerle aynı listede oluyordu. İncelenen iki yılın defterinde de öğrencinin geldiği sınıfı yani Ankara Kız Lisesi'nde okumak üzere olduğu devreyi ve sınıfı görebilmek mümkündür. 1929 yılında kaydolan öğrencilerin ezici çoğunluğunun, birinci devre için okula başlayanlar olduğu görüldü. 213 öğrenci kaydından 193'ü "birinci devre birinci sınıf" olarak kaydedilmişti. Buna karşın birinci devresinin birinci sınıfını başka okulda okuyup tahsiline Ankara Kız Lisesi'nde devam edecek öğrenciler de yok değildi. Listede bulunan on beş kayıt, birinci devrenin ikinci ve üçüncü sınıfını okuyan öğrencilere aitti. Tutulan bu defterde en az oran ikinci devre öğrencilerinde görünüyordu. Sadece beş öğrenci, ikinci devrenin birinci ve ikinci sınıflarında kayıtlıydı (Bkz. Şekil 7). İkinci devreye ait sadece beş öğrencinin olması, çok gerçekçi değildi. Okulun lise kısmı için tuttuğu ve arşivde bulunamayan ayrı bir

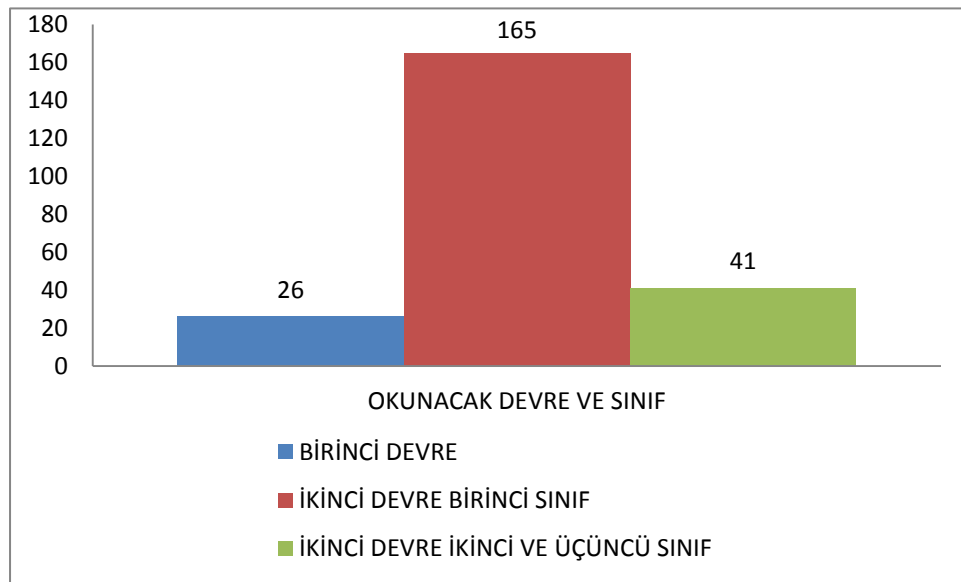
defteri olabilirdi ya da orta kısımdan gelen öğrencilerin, direkt aynı okulun lisesine devam ettiğinden tekrar namzet defterine kaydolmaya gerek duyulmamıştı.

Şekil 7: 1929 Yılıının Öğrenci Devre ve Sınıf Bilgisi

1949 yılındaysa ezici çoğunluk, bu sefer ikinci devredeydi. 232 öğrenci kaydı bulunan 1949 yılı künye defterinde 165 öğrenci, “İkinci Devre Birinci Sınıf” olarak görünüyordu. Lise öğrenimine farklı bir lisede başlayıp Ankara’da devam edecek olan öğrenciler de vardı. Bu sütunu oluşturan 41 öğrenci mevcuttu. İkinci devre ikinci sınıf öğrencisi, Saime Göksu ve ikinci devre üçüncü sınıf öğrencisi Samime Göksu, Malatya Lisesi’nden gelen öğrencilerdi.¹⁴⁹ Listede, birinci devre öğrencileri de görünüyordu. Bu grupta yer alan birinci devre öğrencilerinin altısı birinci sınıf, dokuzu ikinci sınıf ve on biri de üçüncü sınıftı (Bkz. Şekil 8).

Şekil 8: 1949 Yılı'nın Öğrenci Devre ve Sınıf Bilgisi

¹⁴⁹ 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

2.4. TALEBELİK YAŞTA DEĞİL BAŞTA

1927 yılının talimatnamesinde yaş konusuna ilişkin şunlar söyleniyordu: Orta okul birinci sınıf öğrencisi, 12 yaşından küçük ve 16 yaşından büyük olmamalıdır. Diğer sınıflara kaydolacak öğrenciler de bu kurala göre hesaplanıp belirlenir. Eğer bu yaş aralığına uygun olmayıp kayıt olmak isteyen öğrenci varsa, Maarif Eminliği'nden izin almak zorundadır.¹⁵⁰ Örneğin, Ankara Emni Avni Yukarı, Muzaffer isimli bir öğrencinin yaşına bakılmadan okula kaydı ve kabulüne izin vermişti.¹⁵¹ Her iki yılda da çeşitli yaş gruplarından öğrenciler çıkmıştı.

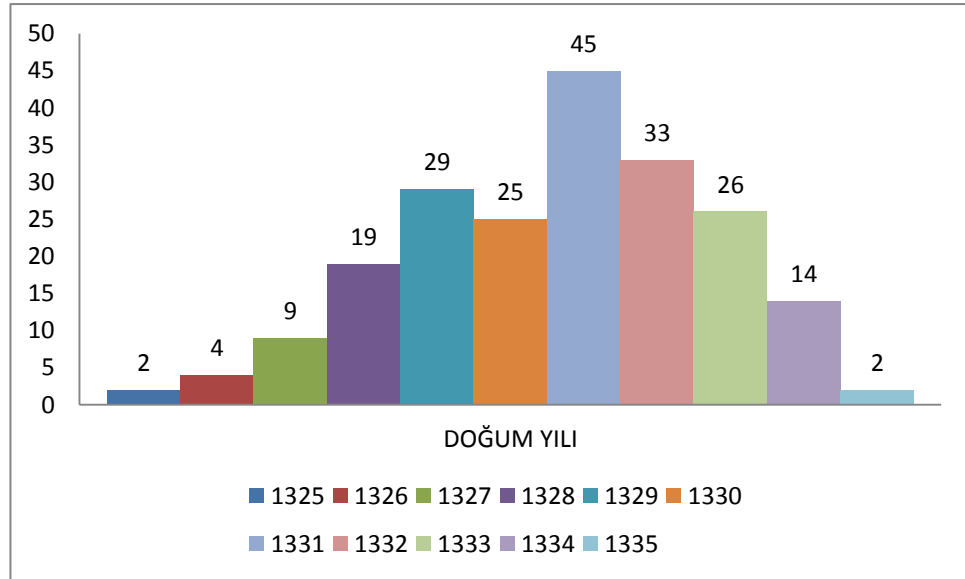
1929 yılının künye defteri, Rumi yılına göre düzenlenmişti. Bu yılda okula kayıt olan öğrencilerin çoğunluğu 1331 yılı doğumluydu. Yaşları 13 ile 14 yaşları arasında değişen 45 öğrencinin hepsi de birinci devre öğrencileriydi. Doğum yılı oranını, ikinci çoğunlukta 33 öğrenci ile 1332 doğumlular takip etmişti. Üçüncü sırayı alan 1329 doğumlu olan 29 öğrenci olmuştu. 1332 ve 1329 doğumlu öğrencilerinin de birinci devre olduğu görülmektedir. Doğum yılları bu üç yıl arasında gidip gelmesine rağmen, tabloda farklı on bir yıla ait doğum yılı karşımıza çıkar. Bu öğrencilerin, farklı devre ve farklı sınıflarda olduğu gözardı edilmese de 1929 yılının öğrenci künye defterinin çoğunluğunun, birinci devre öğrencilerinden oluştuğu göz önünde bulundurulmalıdır. Defterde bulunan en büyük yaş grubu 19-20 yaşlarında olan Nadire ve Nuriye isimli iki öğrenciye aittir.¹⁵² Yine bu yıl alınan en küçük öğrenci sayısı da iki adettir. Mesude ve Mübeccel, on yaşındayken Ankara Kız Lisesi'nin birinci devre kısmına kaydolmuştur (Bkz. Şekil 9). Yaş konusunda bu kadar esnek olunması, dönemin eğitim politikasıyla ilişkilidir. Eğitimin kendisi zaten uzun bir süreci kapsamaktadır ve bireyin yaşı eğitim uğruna ikinci ya da üçüncü planda kalabilmiştir.

¹⁵⁰ Lise ve Orta Mektepler Talimatnamesi, 1927, Madde 93.

¹⁵¹ Maarif Emni Avni, (1929, 24 Eylül). [Ankara Kız Lisesi Müdürlüğü'ne Hitaben Gönderilen Yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

¹⁵² 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Şekil 9: 1929 Yılı'nın Öğrenci Doğum Yılı Tablosu

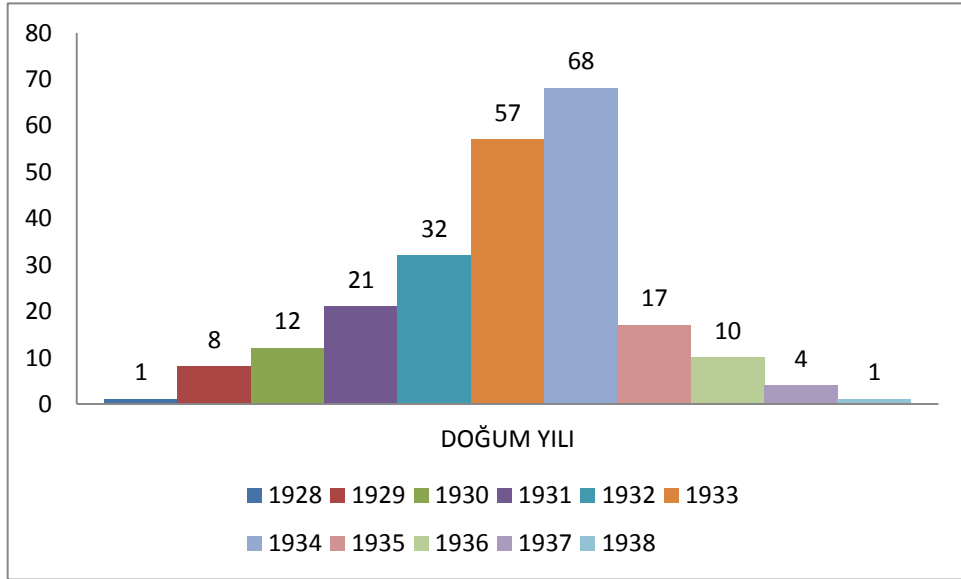

1949 yılında da doğum yıllarında geniş bir aralıktan bahsetmek mümkün görünüyordu. Bu listede de karşımıza on farklı doğum yılı çıkmıştı. Toplamda 68 öğrencinin doğum yılı, 1934 tarihini gösteriyordu. Yani 1949 yılında okula giren 68 öğrenci, on beş yaşındaydı. Bunu 58 öğrenci ile ikinci doğum yılı olan 1933 senesi izlemişti. Üçüncü en fazla doğum yılını on yedi yaşında olan 1932 doğumlular oluşturuyordu. Öğrencilerin en küçüğü 1938 doğumlu olan Gülsen'di. Henüz on bir yaşında olan Gülsen birinci devre birinci sınıf öğrencisiydi.¹⁵³ Nefise de 1949 yılının yaşça en büyük öğrencisiydi. Çamlıca Kız Lisesi'nden gelen Nefise yirmi bir yaşına girmişti ve okulun ikinci devre üçüncü sınıftaydı (Bkz. Şekil 10).¹⁵⁴

¹⁵³ 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

¹⁵⁴ 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Şekil 10: 1949 Yılı'nın Öğrenci Doğum Yılı Tablosu

2.5. NEREDEN GELDİLER?

Ankara Kız Lisesi'nin açıldığı sırada ilkokul kısmı olsa bile, çok geçmeden lağvedilecekti. Peki, bu genç kadınlar, ilkokul eğitimlerini hangi şehirde ve hangi okulda almışlardı? Öğrenciye ait özel dosyaların çoğunda öğrencinin ilkokul diploması görülmüştü. Bu diploma, kayıt sırasında okulun istediği belgelerdendi.¹⁵⁵ 1929 yılı öğrencilerinden Musavver de diplomasını kayıt yaptırdığı Ankara Kız Lisesi'ne getirmişti. Musavver, diplomasını Gazi Erkek İlk Mektebinden almıştı. Türkçe, Tarih-Coğrafya (Yurt Bilgisi), Tabiat-Eşya, Hesap-Hendese, Resim-Elişi, Jimnastik, Musiki, Ev İdaresi, Din Dersi olmak üzere dokuz ders bulunan diplomada, Ev İdaresi hariç diğer tüm derslerin yanında öğrencinin aldığı notlar bulunuyordu. Musavver, Jimnastik dersinden “dokuz”, Resim ve Musiki derslerinden “sekiz”, Türkçe ve Din dersinden “yedi”, Yurt Bilgisi ve Hesap derslerinden “altı” Tabiat dersinden de “beş” almıştı. Not

¹⁵⁵ Yücel *a.g.e.*, s. 435.

çizelgesinin hemen altında yer alan “Gidiş ve Hal” notu da “on” dur. Diplomada dönemin Maarif Emini Avni Yukaruç’un da imzası görünmekteydi.¹⁵⁶ Aynı yıl, Musavver gibi 38 öğrenci daha Gazi İlkokulundan gelmişti. İkinci en yaygın mezun olunan okul, 25 öğrencinin bitirdiği İnönü İlkokuluydu. Toplamda 13 öğrenci de İstiklal İlkokulu’nda okumuştur. Dumlupınar İlkokulu’nda 10, İsmet Paşa Kız Enstitüsü’nün ilk mektep kısmından da 8 öğrencinin liseye geldiğini de belirttiğimizde karşımıza çıkan tablo, bizlere en fazla mezun olunan ilkokulların hepsinin Ankara’da olduğu sonucunu gösterdi (Bkz. Şekil 11). Yani öğrencilerin çoğu, lise eğitimini almak için şehir değiştirmemişti. Belgelerde, sayıca az olsa da ilkokulunu farklı şehirlerde okumuş öğrenciler de vardı. Örneğin, Besime, ilkokul eğitimini İstanbul’da yatılı bir okul olan Haydar Paşa Sent Öfemi Fransız mektebinden almıştı.¹⁵⁷ Bir başka Kız Lisesi öğrencisi Pakize de ilkokulunu doğduğu yer olan Çankırı’da okumuştur.¹⁵⁸ Kütüğü de aynı şehre kayıtlı olan Fahrünisa da Bitlis İlk Mektep Mezunlarındandı.¹⁵⁹

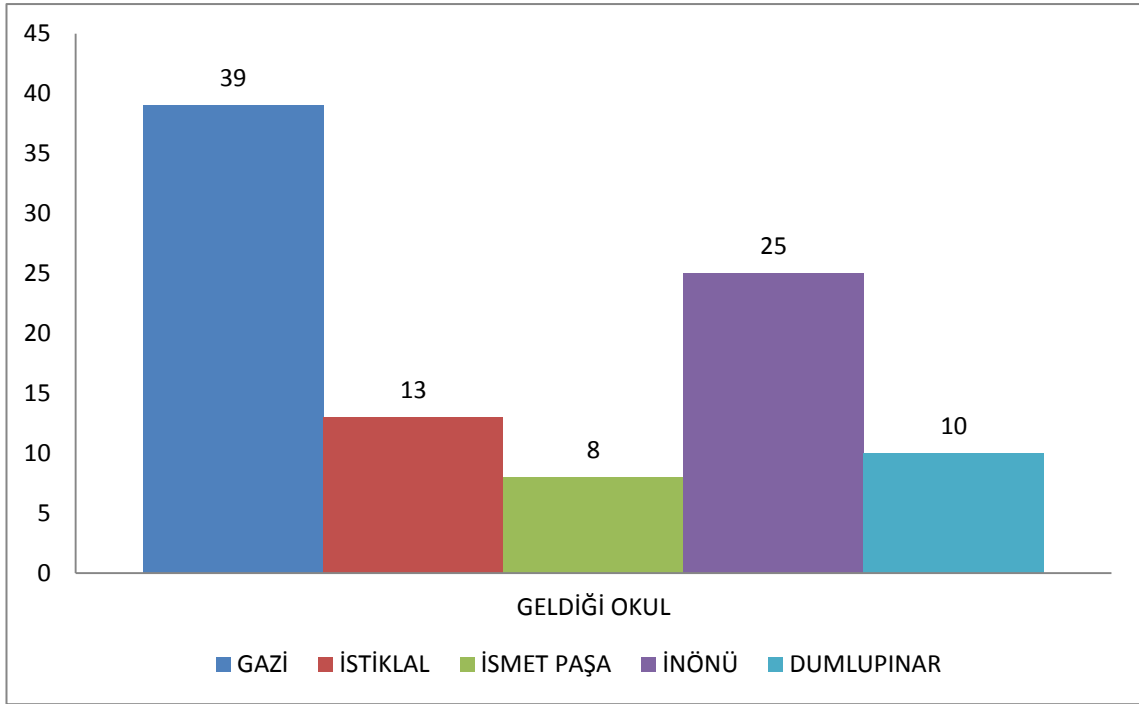
156 Musavver’in Diploma Notu. (t.y). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

157 Besime’nin Fransızca Yazılı Diploması, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

158 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

159 1929 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Şekil 11: 1929 Yılı Öğrencilerinin İlkokul Bilgisi

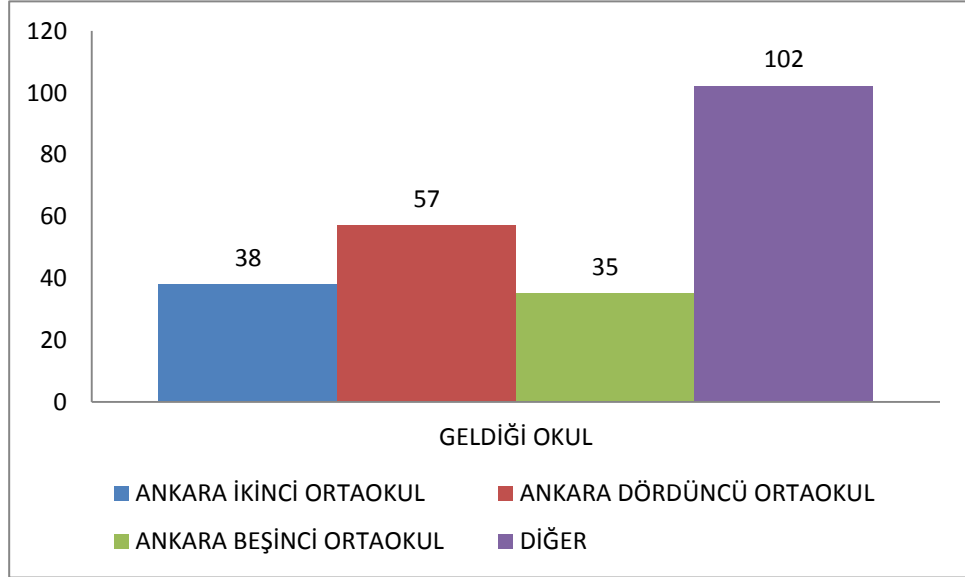
Aynı liseye yirmi yıl sonra kayıt yaptıran öğrencilerde de benzer tabloyu görmek mümkündür. 1949 yılında da öğrencilerin bir önceki okulu Ankara'daydı. Bu öğrencilerin 57'si Ankara Dördüncü Ortaokulu çıkışlıydı. Birlikte okumaya devam edeceklerdi. Altan Öymen anılarında Beşinci Ortaokulu'na kızların gittiğini, kendisinin de Dördüncü Ortaokulu'na devam ettiğini yazmıştı.¹⁶⁰ Anlaşılan, Öymen mezun olduktan bir süre sonra Dördüncü Ortaokul, karma okul olmuştu. 38 öğrenci de Ankara İkinci Ortaokulu'ndan mezun olmuştu. Ankara Beşinci Ortaokulu'ndan mezun olan öğrenciler de Ankara Kız Lisesi'nde okumak isteyecekti. Bu ortaokuldan, liseye gelen öğrencilerin sayısı da 35'ti. Bu okulların haricinde tabloda “diğer” kategorisini belirleyen birçok okul da bulunmaktaydı. Bunlardan biri, Iğdır Ortaokulu'ndan mezun olan Selma'ydı.¹⁶¹ Nevin de lisesine Hopa Ortaokulu'ndan gelecekti (Bkz. Şekil 12).¹⁶²

¹⁶⁰ Altan Öymen, *Bir Dönem Bir Çocuk*, 5. Baskı, Doğan Kitapçılık A.Ş., İstanbul, 2002, s. 390.

¹⁶¹ 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

¹⁶² 1949 yılı Ankara Kız Lisesi Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Şekil 12: 1949 Yılı Öğrencilerinin İlkokul Bilgisi

2.6. NEREYE GİTTİLER?

Ankara Kız Lisesi, ilk mezunlarını 1928 yılında vermiştir. Yücel'in verdiği bilgiye göre bu altı mezundan dördü üniversiteye devam etmiş diğer iki öğrenci de memur olmuştur.¹⁶³ Kız Lisesi yıllığı, öğrencilerin ne yaptığı ile ilgili Hasan Âli Yücel'i doğrular niteliktedir ancak mezun olan öğrenci sayısını altı değil yedi olarak vermiştir. Hasan Âli Yücel'in belirtmediği öğrencinin adı, Güzin'dir. Nerede olduğu ve ne yaptığıyla ilgili bir bilgi yoktur. Bu öğrencilerden, Nejat, Semiha ve Bedia Ankara Hukuk Fakültesine gitmiştir. Öğrencilerden Nejat'ın, İstatistik Umum Müdürlüğü'nde, Semiha'nın da Maliye Vekâletinde çalıştığı yazılıdır. Nahide ve Cahide de felsefe eğitimi almıştır.¹⁶⁴

Cahide'nin yolu, bir zamanlar öğrenci olduğu Kız Lisesi'ne yeniden düşer. Bu sefer öğrenci değil öğretmendir. Sonraki yılların yıllığında da ismi artık öğretmen kadrosundadır.¹⁶⁵ Diğer mezun Rezan da evlenmiştir. Mezun sayısı, bir yıl sonra 14'ü bulur. Bu öğrencilerin 8'i, Ankara Hukuk Fakültesi'ne gider. Firdevs Menteşe, bu sekiz öğrenciden biridir. Kendisiyle yapılan bir görüşmede, abileri gibi mimar olmak istediğini ifade etmiştir ama Firdevs'in babası mimari okumak için kızının İstanbul'a gitmesine izin vermemiştir. Firdevs de tercihini, Ankara Hukuk Fakültesi'nden yana yapmıştır.¹⁶⁶ Diğer öğrencilerden, 3'ü felsefe, 2'si de tarih eğitimine devam eder. Tarih eğitimi alan öğrencilerden biri Sıdıka'dır ve tıpkı Cahide gibi mezun olduğu liseye stajyer öğretmen olarak tekrar dönmüştür. Geri kalan bir kişinin de ailesinin yanında olduğu yazılıdır. 1930 - 1931 ders yılında okuldan mezun sayısı 13 olarak verilir. Biri İstanbul'da okumak üzere 7 öğrenci hukuk eğitimi alır. 2 kişinin evlendiği bilgisi vardır.

163 Yücel, *a.g.e.*, s. 477.

164 1934 – 1935 AKL Yıllığı, Ulus Basımevi, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s. 47.

165 1935 – 1937 AKL Yıllığı, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s.46.

166 1923 – 1977 54. Yıl AKL Ankara Kız Liseliler Balosu, 9 Nisan 1977 Marmara Oteli, Ankara Kız Lisesi, s.76.

Bir öğrenci, dış hekimliği eğitimi alır. Bir başka öğrenci de tercihini Felsefeden yana yapmıştır. Geri kalan iki öğrencinin de çalıştığı bilgisi yazılıdır.¹⁶⁷ Mezun öğrenci sayısı, 1931 – 1932 ders yılında, 19’a yükselir. Bu yıl, tahsiline devam etmek için Avrupa’ya giden öğrenciler karşımıza çıkar. Gündüz, Avrupa’da riyaziye tahsili alırken, Handan da tabiiye eğitimi almak için yurtdışındadır. Seniha da farklı olarak tıbbiyede okuyacaktır.¹⁶⁸ Kor Dergisi’nde “Köy Dilberleri” isimli şiiri yayımlanan Cavidan da Ankara Hukuk Fakültesi’ne devam etme kararı alır. Cavidan, şair Hamit Macit Selekler de dâhil bir dönem birçok gencin âşık olduğu söylenen kız lisesi öğrencisidir. Hatta Hamit Macit Selekler, bu öğrenci için “Cavidan Sultana âşık yedi genç” diye bir şiir bile yazmıştır.¹⁶⁹ 13 mezun veren 1932 - 1933 ders yılı, dört öğrencinin kimya eğitimi almak istemelerine şahit olur. Mualla isimli bir öğrenci de Mülkiyeli olmuştur. Öğrencilerden Bedia’ysa, ailesinin yanındadır. Bir yıl sonraki mezun sayısı da toplamda 19 öğrencidir. Bunlardan Nihal ve Hatice, farklı okul olarak Gazi Enstitüsü’nde tabiiye eğitimini tercih eder. Saadet de Ankara Ziraat Fakültesi’nde okuyacaktır.¹⁷⁰ 1934 – 1935 ders yılında eski usul bakalorya yani bitirme sınavı ile mezun olan öğrenci sayısı yedidir. Yeni talimatnameye göre de 30 öğrenci mezundur. Bu öğrencilerin 25’i edebiyat, 5’i de fen koludur. Bunların arasında Nuri Conker’in kızı Kıymet Tesal de bulunmaktadır.¹⁷¹ Kıymet’in sadece Londra’da olduğu bilgisi yazılıdır. Nimet Özgüç de Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi’ne gitmiştir.¹⁷² Nimet Özgüç, bu kararını Afet İnan’ın tavsiyesi üzerine verir. Afet İnan, bir gün okulda Ziraat öğrenimi için yurtdışında açılan burs duyurusu yapar. Nimet, heveslenip parmak kaldırır. Bunu gören Afet İnan, “sen otur orda!” diyerek öğrencisini bilerek ve isteyerek seçmez. Bunun sebebi, çok

167 1934 – 1935 AKL Yıllığı, Ulus Basımevi, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s. 47.

168 1934 – 1935 AKL Yıllığı, Ulus Basımevi, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s. 48.

169 Fuat Bayramoğlu, *Gönülden Gönüle (Fuat Bayramoğlu ile Anılarda)*, (Haz. İsmail Parlatur), (t.y.), s. 25.

170 1934 – 1935 AKL Yıllığı, Ulus Basımevi, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s. 48.

171 1934 – 1935 AKL Yıllığı, Ulus Basımevi, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s.48.

172 1934 – 1935 AKL Yıllığı, Ulus Basımevi, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s. 48.

geçmeden anlaşılır. Afet Hanım'ın, öğrencisi Nimet için başka planları vardır ve bu planları Nimet'le de paylaşır. Nimet'e yeni açılacak, Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi'ne gitmesinin geleceği için iyi olacağını söyleyerek Nimet Özgüç'e bu fakülteyi önerir ve “başka yer düşünme!” der.¹⁷³ Afet İnan, bu öngörüsünde haklı çıkar. Nimet Özgüç, bu fakülte de arkeoloji eğitimi alır ve Türkiye'de arkeoloji alanında öğrenim gören ilk nesilden biri olur.

Bir diğer öğrenci Cahide'dir. Cahide, dil eğitimi alacak ve yine kendi lisesinde Almanca öğretmeni olacaktır. Sınıfını 25 kişi değil 22 kişi olarak hatırlayan Cahide öğretmen, okulun 54. Yılına özel hazırlanan dergide, tesadüflerin kendisini öğretmen olmaya götürdüğünü ifade etmiştir.¹⁷⁴ 1935 – 1936 yılı da 19 öğrenci mezun verir. Aralarında hukuk eğitimi alacak olan Mediha Üngüt de vardır.¹⁷⁵ Mediha, Hukuk Fakültesi okumasına rağmen Atatürk Lisesi'nde Türkçe Öğretmenliği yapmıştır.¹⁷⁶ 1937 yılının dönem bitiminde ise mezun sayısında bir sıçrama yaşanır. Ankara Kız Lisesi, bu yıl toplamda 48 öğrenciyi mezun etmiştir.¹⁷⁷

1949 yılı künye defterinde, okulu terk eden öğrenci bilgisine ulaşılamasa da 1929 yılının künye defteri bizlere bu bilgiyi sağlar. Defterde bulunan “mülahaza” bölümüne öğrenciyle ilgili terk bilgileri yazılıdır. Kayıt olan öğrencilerin kaç tanesinin okula devam edip etmediğine bakmak için oluşturulan tabloda, 212 öğrenciden 61'inin okulu terk ettiği sonucu karşımıza çıkar. Yani öğrencilerin %29'luk dilimi okula başlamış ancak bitirmemiştir. Bu 61 öğrencinin, 6'sı kaydolduğu yılda bırakmıştır. 35'i de bir yıl sonra yani 1930 yılında bırakır. Bir öğrenci de eğitimini bırakmak için 1931 yılını beklemiştir. 19 öğrencinin de terk tarihi yazılmamıştır (Bkz. Şekil 13). Geriye kalan

173 Duruel, *a.g.e.*, s.27

174 1923 - 1977 54. Yıl AKL Ankara Kız Liseliler Balosu, 9 Nisan 1977 Marmara Oteli, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s. 73.

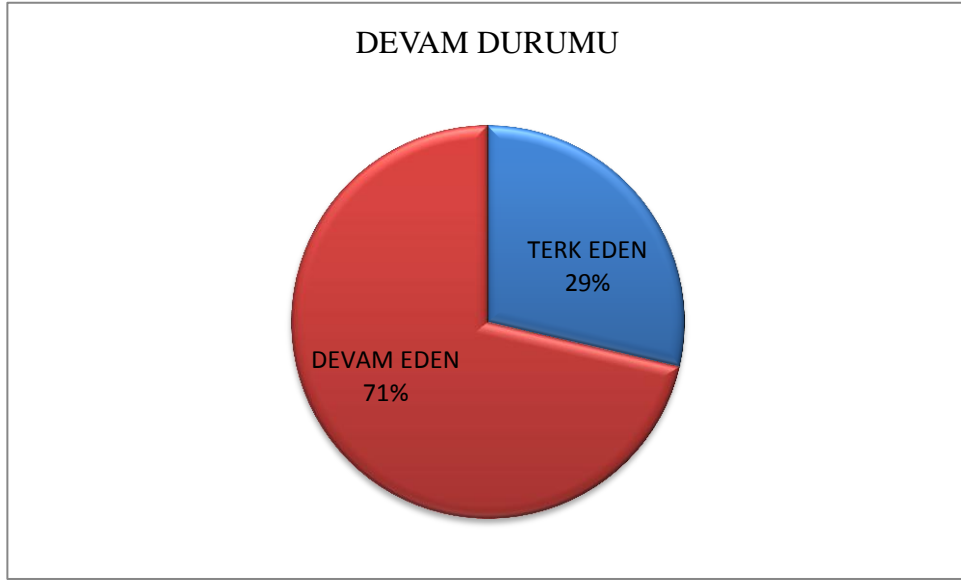
175 1934 – 1935 AKL Yıllığı, Ulus Basımevi, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s.49.

176 Tanyer, *a.g.e.*, s. 230.

177 1935 – 1937 AKL Yıllığı, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara., s. 47.

%71'lik dilimin bitirdiğine yönelik net bir bilgi defterde görünmemektedir. Ancak okul yıllığında 1935 yılı mezunları olarak otuz yedi kişinin ismi geçmektedir.¹⁷⁸

Şekil 13: 1929 Yılı Öğrencilerinin Terk Bilgisi

¹⁷⁸ 1935 – 1937 AKL Yıllığı, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara, s. 48.

2.7. DİSİPLİN

Her nesil, kendisinden bir öncekinin okulda daha disiplinli bir eğitim gördüğü düşüncesindedir. Tersinden bakarsak; her yeni neslin giderek daha az disiplinli olduğuna dair bir önyargıdan bahsedilebilir. Oysa öğretmen ve öğrencilerin, yani aslında yaşlı ve gençlerin bir araya geldiği bütün anlarda olduğu gibi okullarda da eğitimin devamını engelleyen olayların yaşanması normaldi ama bunlar anormal durumlar olarak görüldüğünden kolektif disipline uymaz ve bu yüzden de cezalandırılır. Bu cezalandırma sistemi “inzibat meclisi” ve “haysiyet divanı” tarafından belirlenen kurallara göre olur.

1923 yılının talimatnamesinde yer alan inzibat meclisi, beş kişilik kuruldan oluşurdu ve cezayı aynen uygulama hakkına sahipti. Eğer ceza, kat'i ihraç yani okuldan atılmaysa bu maarif müdürünün onayına bağlıydı. İnzibat meclisi ile maarif müdürü arasında bir uzlaşma sağlanamazsa konu üst makama, Maarif Vekâlet'ine giderdi. Son karar, Vekâletin vereceği karardı. Dört yıl sonra gelen yeni talimatname, beş kişi şartını kaldırmıştı. İki öğretmen yeterliydi. Bu öğretmenler, sene başında diğer öğretmen arkadaşları tarafından seçilip baş muavin ya da muavin başkanlığında toplanırdı.¹⁷⁹ Bununla birlikte bir de daha küçük olaylara bakan bir “Haysiyet Divanı” oluşturulmuştu. Bu divanın birinci başkanı, inzibat meclisinde bulunan öğretmenlerden biri olacak ikinci başkan ise arkadaşlarının seçeceği bir öğrenci olacaktı. Bu divanda, birinci sınıflar hariç her sınıftan bir öğrenci üye olarak bulunurdu. Divana üye olabilmek için öğrencinin, disiplin kurallarını ihlal eden bir cezasının olmaması ve en az bir yıl aynı okulda okuyor olması gerekirdi.¹⁸⁰ Ceza türleri işlenen kabahate göre derecelendirilmişti. Derecesi en hafif ceza olan “İhtar”, arkadaşlarıyla iletişimde ve hareketlerinde kusurlu davrananlara verilirdi.¹⁸¹ Diğer ceza türü olan “Tescil” de okula

179 Lise ve Orta Mektepler Talimatnamesi, İstanbul, 1927, s. 29.

180 Adı Geçen Talimatname, s. 30 – 31.

181 Adı Geçen Talimatname, s. 50.

gelmemek, geç gelmek, okulda olduğu halde derse girmemek, okula uygun olmayan kitap ve resimleri mektebe getirmek suçlarına uygun görülmüştü. Öğretmenlerine ve müdüre saygısızlık etmek, bir öğrenci için uygun olmayan yerlerde görülmek, okuldan kaçmak ya da okul eşyalarına zarar vermek gibi kabahatler de “Tekdir” ile cezalandırılacaktı.¹⁸² Öğrenci, okuldan kaçmayı alışkanlık haline getirdiyse, alkol kullanıyorsa, amirlerine saygısızlığa devam ediyorsa ve okula tabanca bıçak gibi silahlar getiriyorsa; “muvakkat ihraç” yani “geçici uzaklaştırma” cezası alırdı. Öğrenci muvakkat ihraç almasına neden olan kabahatlere devam ederse, hırsızlık ve yaralama gibi yasadışı bir suç işlerse, okul içinde ve dışında ahlaka aykırı davranışlarda bulunursa, “Kat’i ihraç” ile cezalandırılırdı. Bu öğrencinin okuldan direkt atılması anlamına geliyordu.¹⁸³

Her okulda olduğu gibi Ankara Kız Lisesi’nde de alınan cezalar olmuştu. Örneğin, Ahmet kızı Selma, 1943-1944 eğitim öğretim yılında “tembihe rağmen tezkere getirmemekte ısrar” kabahatinden dolayı cezalandırılmış ve kendisine “ihtar” cezası verilmiştir.¹⁸⁴ 1938-1939 döneminde ise ikinci sınıf öğrencisi Hatice, “okulda olduğu halde Fransızca dersine girmediği için” “tescil” le cezalandırılır.¹⁸⁵ Ama Şükrü kızı Nimet’in suçu diğerlerinden çok daha önemlidir; öğretmenine saygısızlık yapmıştır. Belgede öğrencinin hocasına karşı işlediği suçun “büyük hürmetsizlik” olarak adlandırılmasına rağmen herhangi bir ayrıntı verilmez. Nimet, “Haysiyet Divanı” tarafından talimatnamenin 115. Maddesi gereğince “tekdir” ile cezalandırılmıştır.¹⁸⁶ 1930 yılının Lise ve Orta mektepler Talimatnamesinin 115. Maddesinin “A” fıkrasına

182 Adı Geçen Talimatname, s. 51.

183 Adı Geçen Talimatname, s. 52.

184 Selma, İhtar Cezası, 1943-1944 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

185 Hatice, Tescil Cezası, (1939, 25 Nisan). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

186 Müdür. (1933, 14 Mart).[Şükrü’ye hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

göre; amir ve muallimlerine karşı itaatsizlikte bulunmak “Tekdir” ile cezalandırılırdı.¹⁸⁷ Yani Nimet’e, talimata uygun bir ceza verilmişti. Ancak her adalet merci gibi Ankara Kız Lisesi’nin olaylar ve sonuçları arasında tutarlı bir ilişki kurmadığı açıktır. Büyük hürmetsizliğin ceza karşılığı Nimet için “tekdir” olurken, örneğin beş yıl sonra bir başka öğrencinin benzer davranışı disiplin talimatnamesine göre değil görgü kurallarına göre cezalandırılmıştır. Okul yöneticilerinin ceza vermeden de çeşitli yollarla öğrenciye disiplin kurallarını hatırlattığı görülmektedir. Emine Lema, kayıt defterinde isminin yanına düşülen nota bakılırsa “öğretmenine haksızlık isnat” etmişti.¹⁸⁸ Ceza fişinde yazılanlara bakılırsa Lema sınavda arkadaşlarının önünde öğretmenine “cüretkarane bir lisan kullanarak” itiraz etmişti. İlginç bir şekilde “İnzibat Kurulu” Lema’yı öğretmeninden af dilemekle cezalandırmıştır; ama bu affi yine bütün sınıfın önünde dileyecektir.¹⁸⁹ Otuzlu yılların başlarında lisenin orta kısım öğrencilerinden Meliha ise, Fen Bilgisi öğretmeni tarafından idareye şikâyet edilmiştir. Öğretmeninin dediğine göre, Meliha, ders esnasında yemiş yemekle meşguldür. Meliha’nın bu davranışından dolayı cezalandırılmasını istemiştir.¹⁹⁰

Ankara Kız Lisesi’ne başka okullardan gelen bazı isimlerin dosyalarında önceki okullarda aldıkları cezalarda yazılıdır. Örneğin, Perihan, İnönü Kız Lisesi’nde “sınıfın sükûnetini bozduğu” gerekçesiyle 1942- 1943 ders yılında “tembih” cezası almıştır.¹⁹¹ Şaziye isimli öğrencinin kayıt defterinde de Ankara ikinci Ortaokulu’ndan aldığı bir

187 Lise ve Ortamektepler Talimatnamesi, 1930, Madde 115.

188 Emine Lema, Ceza Belirtilmemiş, 1938 - 1939 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

189 Emine Lema. (1939, 18 Nisan). Sınıfta Af Dileme Cezası. Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

190 Fizik Kimya Muallimi, (t.y.). [Ankara Kız Orta Mektebi Müdürlüğüne Hitaben Gönderilen Yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

191 Perihan. (t.y.). İnönü Kız Lisesi’nden Aldığı Tembih Cezası, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

ceza vardır. Şaziye “mektep nizamına gayri mugayir hareketinden” dolayı 1939-1940 ders yılında bir “ihtar” la cezalandırılmıştır¹⁹²

Ankara Kız Lisesi yeni kurulan bir devlete eğitimli kadınlar yetiştirmek için açılmıştı. Bu, aynı zamanda birçok insanın farklı şekillerde de olsa belli dönemlerde bir araya gelmesi demekti. Her okulda olduğu gibi öğrenci ve öğretmenler arasında çeşitli nedenler de olsa gerilimli ilişkiler yaşanmıyor değildi. Lise öğrencilerinden Ayşe öğretmeniyle tartışan öğrencilerden sadece biriydi muhtemel ki. Öğretmeni ise; dikiş ve ev idaresi¹⁹³ derslerini veren Naciye Hanım’dı. Ayşe’nin ifadesine göre belli ki zayıf olduğu için kendisini kötü hisseden bir arkadaşları –ismi Rüştiye- “çocuklar derse kalkar isem bana gülmeyiniz” demiş, belki de korktuğu başına geldiği için bu tesadüf sınıftaki diğer öğrencilere komik gelmiş ve hoca onu tahtaya kaldırdığında bütün sınıf gibi Ayşe de gülmüştür. Ancak nedense Ayşe’nin anlatımına göre öğretmen sınıfın değil Ayşe’nin gülümsemesini görmüş, sinirlenmiş ve onu sınıftan kovmuştu. Sadece kendisinin cezalandırılmasına içerleyen genç kız “çıkamam” deyince öğretmen ensesine “iki tokat vurup”, anlattığına göre kolundan çekerek çıkarmaya çalışmış ama Ayşe, beriki omzunu silkerek direnişine devam etmişti. Sonrasında ise öğretmenin ısrarı karşısında gözyaşları içinde sınıftan çıkmak zorunda kalmıştı.¹⁹⁴

Ayşe o gün evine gittiğinde velisi veya ebeveynine olayı anlatmış olmalı. Eldeki belgelerden anlaşıldığına göre, Ayşe’yi dinleyen her kimse okula gidip olayı tahkik etmek istemişti. Konuyu ilk defa olayın tarafı öğretmenle değil coğrafya hocası¹⁹⁵ Reşadet Hanım’la konuşmuştu. Olay Ayşe’nin anlattıklarından farklı aksetmişti. Ayşe öğretmene vurmakla itham ediliyordu: “Bu çocuğun kabahati çok büyük, muallimine tokat vurduğunu çocuklardan işittim.” Reşadet Hanım veliye diğer okulların böylesine

192 Şaziye. İhtar Cezası, 1939 - 1940 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

193 1935 – 1937 AKL Yıllığı, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

194 Mehmet kızı Ayşe’nin ifadesi, (t.y.). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

195 1935 – 1937 AKL Yıllığı, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

bir davranışı cezasız bırakmayacağını, bir “muallimin talebesini paylaması(nın) doğru olduğunu ve hiç bir zaman bir muallimin çocuğun şikâyetinde söylemiş olduğu sözleri söylemeyeceğini ifade ettiler” dedi.¹⁹⁶ Bu sözler, Ayşe’nin dilekçesine göre; ilk tartışmanın ertesi gününde söylenmişti. Ayşe o gün derse girmekte tereddüt etmişse de yazdığına göre arkadaşları “gir, korkma Ayşe!” diyerek onu cesaretlendirmişlerdi. Naciye Hanım sınıfa girdiğinde tahtaya bir şeyler yazmış, Ayşe de bu yazılanları not etmek istediğinden çantasından çıkardığı bir kâğıdı “iki kat” bükerek onu gören öğretmeni birdenbire hiddetlenerek: “Hayvan, bu sıralarda seni oturtturmağa yakıştıramıyorum; terbiyesiz, aile terbiyesi görmemiş, hastalıklı!” diye bağırmişti. Dahası yanında oturan Fikriye’ye hitaben “kalk kızım yanından, hastalığı sana bulaşır” demişti.¹⁹⁷ Naciye öğretmenin söylemekle itham edildiği ancak meslektaşı Reşadet Hanım’ın “bir muallim öğrencisine söylemez” dediği sözler bunlardı. Ne var ki, Ayşe’nin not almak için kâğıdı “iki kat” bükmesinin nedeni onun söylediği gibi derse hazırlık değil, eğer öğretmenin söylediği doğruysa “ çocuk” yani Ayşe, “kâğıttan kayık yapma uğraşydı”.

Öğretmenle-öğrenci arasındaki bu çatışmanın nedenlerinden birisi aradaki sınıf farklılığı da olabilirdi. Öğretmene itham edilen ifadeler, öğrenci Ayşe tarafından söylenmiş olabilirdi. Çünkü Naciye öğretmen, velisine Ayşe’nin “kendisine sen diye ifade etmesinden dolayı” sinirlendiğini söylemiş diğeri ise genç kızın “beş yaşından beri anadan mahrumiyeti dolayısıyla hayatının bir kaç senesini köyde geçirdiğinden sen diye hitap etmesinin” kasıtlı değil köy hayatının onun üzerindeki etkisi olduğunu söylemişti. Bu diyalog, Ayşe’nin şikâyetindeki Naciye Hanım’ın ifadeleriyle birleşince pekâlâ söylenmemesi gereken sözlerin söylendiğini akla getirebilir. Naciye Hanım’ın Ayşe’nin geçmişi hakkında öğrendikleri bile bunu düşündürür: “köylü olduğunu bilseydim, şüphesiz başka surette hareket ederdim”.¹⁹⁸

196 Ayşe’nin velisinin ifadesi, (1931, 14 Aralık). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

197 Mehmet kızı Ayşe’nin ifadesi, (t.y.). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

198 Ayşe’nin velisinin ifadesi, (1931, 14 Aralık). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Okul öğrencileri, öğretmenlerinin kızacağını düşündükleri bir kabahat işlediklerinde bazen de disiplinli olmasıyla tanınan arkadaşlarından yardım isterlerdi. Bu disiplinli arkadaşlardan biri, Özden Toker'di. Toker, arkadaşlarının bir kabahat işlediklerinde kendisine gelip “bizi sen müdafaa et” dediklerinden söz etmişti. Özden Toker de öğretmenler odasına girip arkadaşlarının adına özür dilediğini ifade etmişti.¹⁹⁹

Ankara Kız Lisesi, hemen birkaç yüz metre ötedeki Gazi Lisesi'yle karşılaştırıldığında oldukça disiplinliydi. Bunda en önemli etken, Gazi Lisesi öğrencilerinin cinsiyetleriydi. Her ne kadar daha ergenlik yıllarında da olsa Gazi Lisesi öğrencileri Ankara Kız Liseli akranlarından çok daha farklıydı. Bazı davranışları açısından öğrenci gibi değil, yetişkin gibi davranıyorlardı. Ceza almalarının nedeni de bu davranışlardı. 1941- 1942 yılında “tekdir” ile cezalandırılan Necati Memduh'un suçu okula gelmek yerine “kahveye gidip bilardo oynamaktı”.²⁰⁰ Şakir oğlu Nafiz ise 1944 - 1945 ders senesinde “sigara içmek” ve “derse girmemek” kabahatlerinden “iki takdir” ile cezalandırılmıştı.²⁰¹ Mehmet İlhan da “okulda sigara içme” ve “mazaretsiz okula gelmeme” nedenleri ile 1944- 1945 ders senesinde iki kez takdir cezası almıştı.²⁰² Osman Nuri de sigara tiryakisiydi ancak farklı olarak biraz da agresifti. Kavga ettiği ve sigara içtiğinden 1942- 1943 ders yılında iki ayrı takdir ile cezalandırılmıştı.²⁰³ Sigara içmenin okul içerisinde çiğnenen bir yasak olduğu belgelerde görülmektedir. Okul yönetiminin, bunu engellemeye yönelik önlemleri de buna bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bu önlemlerden birinin, ceza oranını artırmak olduğu söylenebilir. Örneğin, Ahmet Sabahattin'in, “okulda sigara içme tekrüründen” üç gün uzaklaştırma cezası alır. Bu cezayı 1944- 1945 ders yılında

199 Özden Toker ile 30 Nisan 2016 tarihinde yapılan görüşme.

200 Necati Memduh. Tekdir Cezası, 1941–1942 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

201 Nafiz. Tekdir Cezası (2), 1944–1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

202 Mehmet İlhan. Tekdir Cezası (2), 1944–1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

203 Osman Nuri. Tekdir Cezası (2), 1942 - 1943 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

alan öğrencinin, aynı dönem içerisinde yine okulda sigara içtiği tespit edilmiş ancak bu kez bir “tekdir”le cezalandırılmıştır. Öğrenci, iki farklı ceza türüne rağmen ne sigara içmeyi ne de okulda sigara içmeyi bırakır. Okul yönetimi bu ısrara cevap olarak bu sefer tekrar üç gün okuldan uzaklaştırma cezası verir.²⁰⁴ Mehmet İsmet’in, 1942- 1943 ders yılında önce “tezkere getirmemekten” tekdir ile cezalandırılıp aynı yıllar içinde içeriği açıklanmasa da “sahtekârlık” diye belirtilen bir kabahatten iki gün süreli muvakkat ihraç cezası aldığı görülmektedir.²⁰⁵ Bir yıl sonra aldığı bir başka cezaya bakılırsa arkadaşlarına nazaran daha rahat bir öğrenci olan İsmet, “saçlarını kestirmedeği” gerekçesiyle “tekdir” ile cezalandırılmıştır.²⁰⁶ Bir diğer “okuldan firar” kabahatinden tekdir ile cezalandırılan öğrencilerden biri Tevfik’tir.²⁰⁷ Murat’a ise, 1942-1943 ders yılında “ders zamanı kahveye gitmek” suçundan “tekdir” cezası verilir. Bu ceza öğrenciyi çok etkilememiş olacak ki ders zamanı kahvehaneye gidip gitmediği tespit edilememiş olsa da “okuldan kaçma” kabahatinden 1944-1945 ders döneminde bir tekdir daha aldığı görülmektedir.²⁰⁸ 1939 yılında yayımlanan talimatnamenin 12. maddesine göre, aynı nitelikteki bir suçu ikinci kez işlemek verilen ceza türünü ağırlaştırma sebebi olurdu. Anlaşılan bu madde, Murat’a ceza verilirken göz ardı edilmişti. Okul arkadaşı Hüseyin, Murat kadar şanslı olamayacaktı. Hüseyin, 1941-1942 eğitim öğretim yılında “Fransızca dersinden kaçtığı” gerekçesiyle ihtar cezası alırken aynı yıl içinde “ders saatinde kahveye gittiğinden” cezası ihtarla kalmayıp tekdir

204 Ahmet Sabahattin, Üç Gün Okuldan Uzaklaştırma Cezası, 1944-1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş) Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

205 Mehmet İsmet. Muvakkat İhraç Cezası, 1942–1943 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

206 İsmet. Tekdir Cezası, 1944-1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

207 Tevfik. Tekdir Cezası, 1941–1942 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

208 Murat. Tekdir Cezası, 1942–1943 ve 1944 - 1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

olarak yazılmıştı.²⁰⁹ Öğrencilerin kahveye gitmeyi tercih etmesinin bir nedeni de kahvelerin, öğrenciyi cezbedecek kadar yakın bölgelerde olmasından kaynaklanabilir. 1935 yıllarında en fazla kahvehane, Anafartalar Caddesi üzerinde bulunuyordu. Gazi Lisesi öğrencisinin okuldan çıktığı anda bu caddeye gelmesi, fazla vaktini almayacaktı. Hatta bu kahveler o kadar fazlaydı ki, halk arasında “gençlerin gittiği kahveler” olarak bilinen ayrı bir kahvehane sınıfı bile oluşmuştu.²¹⁰

Bazı öğrencilerin, ahlak kurallarına uygun olmayan nedenlerden dolayı cezalandırıldığı görülmektedir. Bunlardan en önemlisi karşı cinse yapılan sözlü tacizdir. Örneğin, Osman Nuri, 1942-1943 ders senesinde “sokakta bir kıza laf attığından dolayı” tekdirle cezalandırılır.²¹¹ Demek öğrencilerin ders başarısının yanı sıra ahlak kurallarına uygun davranıp davranmadığı da kontrol altındadır. Çünkü bu ceza sadece Osman Nuri’ye verilmemiştir. Okul dışında işlenen bu kabahatlerden dolayı cezalandırılan başka öğrenciler de vardır. Abdullah isimli öğrenci de sözlü taciz suçundan ceza alan bir diğer öğrencidir. 1942–1943 ders yılında “sokakta bir kıza laf attığı” gerekçesiyle Abdullah’a da tekdir cezası verilir.²¹² Osman Nuri ve Abdullah, aynı eğitim öğretim yılında ceza almış olsa bile sözlü taciz, diğer yıllarda da ceza nedeni olmaya devam etmiştir. Nitekim çok değil sadece bir iki yıl sonra Hamdi isimli bir öğrenci de cezalandırılmıştır. 1944-1945 eğitim öğretim yılında Hamdi’ye “caddede bir bayana söz atma” suçundan dolayı tekdir cezası verilir.²¹³ Bu ceza nedeni, okulların disiplin anlayışının sadece okul süresince değil, “yaşam boyu eğitimi” uygulamaya çalıştıklarını akla getirir.

209 Hüseyin. İhtar ve Tekdir Cezası, 1941–1942 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

210 Aydın, vd., *a.g.e.*, s. 399.

211 Osman Nuri. Tekdir Cezası, 1942–1943 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

212 Abdullah. Tekdir Cezası, 1942-1943 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

213 Hamdi. Tekdir Cezası, 1944–1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

Bazı öğrencilerinse, çok daha ilginç kabahatlerden ceza aldığı görülmektedir. Atalay, 1943–1944 eğitim öğretim yılında sınıf defterini yuttuğu için takdir ile cezalandırılır.²¹⁴ Bir başka takdirle sonuçlanan ceza, okula oyun zarı getirmiş olmaktır. Nurettin, üzerinde oyun zarı taşıdığından 1944-1945 yıllarında takdirle cezalandırılır.²¹⁵

Her nesilde olduğu gibi Erken Cumhuriyet'in öğrencileri de zaman zaman derslerin yoğunluğundan bunalıyordu. Bu bunalma, ders esnasında eğlenme isteği getiriyor olabilirdi. İsmet de derste sıkıldığından biraz eğlenmek istemiş olacak ki “derste gülererek Allah şükür” demiş ancak yaptığı davranışın sonucu pek de eğlenceli olmamıştı. Öğrenci, dersi ihlal suçundan “üç gün uzaklaştırma” ile cezalandırılmıştı.²¹⁶ Ferruh'sa okul arkadaşı İsmet'e göre daha şanslıydı. Kendisi “sınıfta silgi ve tebeşir atmak” kabahatinden ceza alsa da bu ceza, arkadaşının cezası gibi muvakkat ihraç değil, “ihtar” olacaktı.²¹⁷ Ankara Kız Lisesi'nde olduğu gibi Gazi Lisesi'nde de öğrencilerin geldikleri okullardan aldıkları cezaları bulmak mümkündü. Örneğin, Cavit, Gazi Lisesi'ne Samsun Lisesi'nden geçiş yapan bir öğrenciydi. Samsun Lisesi'nde sebebini bilemediğimiz bir nedenden dolayı arkadaşıyla kavga etmiş ve taşla arkadaşının kafasını yarmıştı. Öğrenciye bu suçundan dolayı bir gün muvakkat ihraç cezası verilmişti.²¹⁸

Bazen de tüm sınıfın ortak hareket ederek kabahat işledikleri görülüyordu. Bu kabahatlerin en belirginini: “Toplu halde okula gelmemek”ti. Okul arşivinde sadece bu suçtan “bir gün uzaklaştırma” cezası alan dokuz öğrenci kaydı bulundu. Kamil, toplu halde okuldan kaçmak suçundan “bir gün uzaklaştırma cezası” alanlardan sadece

214 Atalay. Takdir Cezası, 1943–1944 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

215 Nurettin. Takdir Cezası, 1944–1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

216 İsmet. Üç Gün Uzaklaştırma Cezası, 1949–1950 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

217 Ferruh. İhtar Cezası, (t.y.), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

218 Cavit. Muvakkat İhraç Cezası, 1939-1940 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

biriydi.²¹⁹ Bu dokuz öğrencinin dokuzunun da cezayı aldıkları yıla bakarak sınıf arkadaşları olduklarını söylemek mümkündür. Okul idaresi, her ne kadar tüm sınıfa ceza vermiş olsa da bir sınıf dolusu öğrenciyi özellikle bu kabahate örgütleyecek birileri olduğuna inanmış olmalı. Nitekim aralarından bir öğrenciyi bir gün değil “üç gün okuldan uzaklaştırma” ile cezalandıracaktı. Bu elebaşı olduğu düşünülen öğrenci, Ahmet Vedat’tı. Öğrenciye yaptığı kabahate karşılık verilen gözdağı, Ahmet Vedat’ın ceza kâğıdına da yansır. Ahmet Vedat’ın ceza gerekçesi, toplu olarak okula gelmemek değil, talebeyi toplu olarak okula gelmemeye teşviktir.²²⁰ Aslında bu gözdağı, Ahmet Vedat özelinde diğer öğrencilere de verilmiştir. Bu, okul idaresinin bir çeşit “suça katılmanız halinde de ceza alırsınız ama suçu örgütlerseniz daha çok ceza alırsınız” uyarısıdır.

Öğrencilerin, okuldan aldıkları eşyaları, geri getirme konusunda beklendiği kadar sorumlu davranmamaları da cezalandırma sebebi olabiliyordu. Buna güzel bir örnek olarak dördüncü sınıfa giden Cengiz’in okul kütüphanesinden aldığı kitabı kaybetmesi verilebilir. Cengiz, Seçme Şiirler Serisinin ikinci sayısını almış ancak kitabı geri getirmemiştir. Kütüphane memuru Osman Bey, bir süre sonra öğrencinin bu kitabı kaybettiğini söylemiş ve okulun disiplin kurulu da öğrenciye ceza olarak kaybettiği kitabı ödemesi için emir vermiştir. Cengiz, bu kitabı Ankara kitapçılarında arar, ancak bulamaz. Bu durumu da kütüphane memuruna bildirir. Kütüphane memuru, böyle bir durumda ne uygulanması gerektiğini bilmediğinden dolayı, öğrencinin durumunu anlatarak ne yapılması gerektiğini öğrenmek için Lise Müdürlüğü ile iletişime geçer.²²¹ Olayın kütüphane memurunu aşması, artık okul müdürünü devreye sokmuştur. Gazi Lisesi okul müdürü İhsan Üngüt, konuya ilişkin Cengiz’le değil, Cengiz’in babasıyla

219 Kamil. Bir Gün Muvakkat İhraç Cezası, 1941- 1942 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara. (Bir gün okuldan uzaklaştırma cezası alan diğer öğrenciler; Fikret, Kınıs, Necdet, Mehmet Hayati, Ferruh, Tahir Rusuhi, Turgut Enis, Zeki).

220 Ahmet Vedat. 3 Gün Muvakkat İhraç Cezası, 1941-1942 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

221 Osman. (1948, 7 Aralık). [Gazi Lisesi Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

muhatap olur. Üngüt, öğrencinin önce kaybedip sonra da hiçbir yerde bulamadığını söylediği kitabın ivedi olarak gönderilmesini ister. Dikkate alınmama ihtimaline karşın bir de not ekler: “Kitabı getirmediğe belge verilmeyecektir”.²²² İhsan Üngüt, belli ki idari kimliğini koz olarak kullanmış ve bu şekilde öğrenciyi ve velisini kitabı getirmesi konusunda ikna edebileceğini düşünmüştür.

Yılmaz’ın da Atatürk Lisesi’nde öğrenciyken izci kıyafetlerini okula geri götürme konusunda sorumlu davrandığı söylenemezdi ve bu durum İhsan Üngüt’ün bu sefer Atatürk Lisesi’nde müdürlük yaptığı sırada fark edilmişti. Atatürk Lisesi’nde izci kulübüne giren Yılmaz, izci kıyafetlerini vaktinde götürmediğinden okul idaresinin tepkisini çekmişti. İdare, Yılmaz’ın babasıyla iletişime geçti. Yılmaz, 10.06.1942 tarihine kadar yedinde bulunan malzemeyi okul idaresine teslim etmezse okul idaresi kanuni yollara başvurarak kıyafetleri alma yoluna gidecekti.²²³ Bu gözdağını veren müdür, yine İhsan Üngüt’tü. Üngüt, o sıralarda henüz Atatürk Lisesi’nde müdürlük yapıyordu. Birkaç yıl sonra Gazi Lisesi’ne müdür olarak atanacaktı. Tesadüf bu, Yılmaz da okul değiştirecek, Gazi Lisesi öğrencisi olacaktı. İkisinin yolları muhtemelen Gazi Lisesi’nde yeniden keşişmedi. Üngüt, 1947 yılında Gazi Lisesi’ne gitmişti.²²⁴ Yılmaz’ın belgelerindeki en ileri tarih, 1944 yılını gösteriyordu. Tabii Yılmaz’ın dosyası sadece önceki lisesinde meydana gelen bu durumdan ibaret değildi. İzci kıyafetlerini okula götürmeme olayından iki yıl sonra öğrencinin yeni okuluna yani Gazi Lisesi’ne “Yılmaz’dan bizar olanlar” imzalı bir mektup gönderildi. Olası bir umursamazlık ihtimali bile göz önünde bulundurulmuş, mektubun gönderildiği zarfın üstüne ayrıca “Dikkate Şayan Bir Mektup” notu yazılmıştı.²²⁵

222 Gazi Lisesi Okul Müdürü. (1948, 8 Aralık). [Fehmi’ye hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

223 [Atatürk Lisesi Müdürlüğü]. (1942, 6 Haziran). Hamdi’ye hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

224 Tanyer, *a.g.e.*, , s. 226.

225 Yılmaz’dan bizar olanlar. (1944, 20 Kasım). [Gazi Lisesi Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

Yılmaz, çok ağır ithamlarla eleştiriliyordu. Mektubu kaleme alanlara göre, Yılmaz, sürekli okul değiştirir ve bu yöntemi okuma aşkından değil vatani hizmetten kaçmak için kullanır. Yılmaz'la ilgili, ağır ithamların sonu bir türlü gelmez. Öğrenci için, “Bu çocuk hırsızdır. Ahlaken tamamen sükût etmiştir” bile denilmişti.²²⁶ Mektubu yazan kim veya kimlerse, Yılmaz'dan hiç hoşlanmadıkları oldukça açıktı. Hatta okul idaresine de üstü kapalı da olsa bir çeşit uyarı verilmişti:

“Esasen okula devam etmeyen bu cemiyet düşkünü mektebinizden kaydı silinerek kendisine bin bir vesilelerle desteklik eden istinatları ortadan kaldırmak her iyi düşünceli ve temiz vicdanlı vatandaşın borcudur sanırız. Bu husus sizin gibi dürüst ve faziletli insanlar için bir vazifedir”²²⁷

Gazi Erkek Lisesi, Yılmaz'ın üçüncü lisesiydi. Atatürk Lisesi'nden sonra Hayriye Lisesi'ne geçiş yapmış ardından da Gazi Lisesi'ne gelmişti.²²⁸ Yani Yılmaz'ın, mektupta abartıldığı kadar okul değiştirdiği söylenemezdi. Bir lise öğrencisi, “Yılmaz'dan Bizar Olanlar” imzasıyla okuluna ağır ithamlarla dolu mektup yazdıracak kadar ne yapmış olabilirdi? Tam tersi ihtimali de göz önünde bulundurursak, kim ya da kimler böyle bir mektup yazarak bir lise öğrencisinin eğitim hayatını tehlikeye sokmaya çalışırdı? İşin bu tarafı araştırmacıya karanlık kaldı.

226 Yılmaz'dan bizar olanlar. (1944, 20 Kasım). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

227 Yılmaz'dan bizar olanlar. (1944, 20 Kasım). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

228 Yılmaz'ın Gittiği Okul Listesi, Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

2.8. VELİ-OKUL İLİŞKİSİ

Özellikle kadına sözlü taciz nedeniyle verilen cezalardan da anladığımız kadarıyla liseler, sadece eğitim hayatı tamamlanınca öğrenciye diploma veren kurumlar olarak görülmüyordu. Bu kurumlar, bireyi geleceğe hazırlayan ve onların erdem sahibi olmalarını sağlamaya da odaklanmıştı. Öğrencilerin eğitim başarısı, ahlakı, problemleri gibi birçok şey çoğunlukla okul yönetiminin bilgisi dâhilindeydi. Bu da okul yönetiminin velilerle sürekli iletişim halinde olması demekti.

Öncelikle öğrenciyi çalışmaya ve düzgün davranışa teşvik etmek için yapılan bazı uygulamalar vardı. Bu uygulama, 1939 yılında yayımlanan disiplin talimatnamesinin 28. maddesinde açıkça belirtilmişti: Her sınıfın öğretmeni, üç ayrı kanaat dönemi sonunda beş öğrencinin ismini disiplin kuruluna verir. Kurul, listeleri kontrol ederek her sınıftan en fazla oy alan iki öğrenciyi seçer.²²⁹ Her üç dönemde de bu listede kalmayı başaran öğrenciler, okulun iftihar listesine girer.²³⁰ Örneğin, Nedime isimli öğrenci, 1943-1944 eğitim öğretim yılında takdir listesine geçmiştir.²³¹ Süheyla'da 1942-1943 ders yılında iftihar listesinde yer alan öğrencilerden biridir.²³² Bir diğer başarılı öğrencilerden biri de beşinci sınıfa giden Melahat'tır. Bu öğrenci, 1941-1942 eğitim yılında çalışkanlığı sayesinde takdir belgesi almıştır.²³³ Melahat'ın eğitim başarısı sadece beşinci sınıfla sınırlı kalmadı. Öğrenci daha öncesinde de derslerinde başarılı bir

229 Ortaokullar, Liseler, Şehir İlk Öğretmen Okullarıyla Mesleki ve Teknik Okullar Disiplin Talimatnamesi, Maarif Matbaası, İstanbul, 1939, s.16.

230 Adı geçen talimatname, s. 17.

231 Nedime. Takdir Listesi, 1943 – 1944 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

232 Süheyla. İftihar Listesi, 1942 - 1943 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

233 Melahat. Takdirname, 1941 - 1942 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

öğrenciydi. Hatta kızının bu başarısına alışmış olan veli, kızı üçüncü sınıftayken başarılı olmasına rağmen neden iftihar listesine giremediğini sorgulamıştır. Mahkeme Hukuk Dairesi Kalem Şeflerinden Abdullah, kızının üç senedir devamsızlık göstermediğine ve Melahat'ın derslerine son derece sıkı çalıştığına şahittir. Diğer sınıflardan üçer ve dörder öğrenci listeye kaydolurken, kızının sınıfından sadece iki öğrencinin ismi yazılıdır. Bu durumun başka bir gerekçesi olmalıdır. Melahat'ın babasının da belirttiği gibi: ...”kendisinden ziyade ben şahsen müteessir olmakla beraber mâniî taltif başka bir hali olduğuna kani olmaktayım”²³⁴

Babanın soru işaretleri karşılıksız kalmaz. Açıklama, okul müdüründen gelir. Müdür, Melahat'ın başarılı ve derslerine devam eden bir öğrenci olduğu konusunda veli ile hemfikirdir. Ancak Melahat, öğretmenlerinden beş oy alabilmiştir. Oysa birinci seçilen arkadaşı dokuz, ikinci seçilen arkadaşı da yedi oy almıştır. Talimatnamede sadece iki öğrenci denildiğinden bu isimler yazılmıştır. Diğer sınıflardan daha fazla öğrencinin listeye geçmesinin nedenini de bu öğrencilerin eşit oranda oy aldıklarındandır. Tabii, Melahat'ın yıl içinde listeye geçme şansı hala vardır. Sonuçta bu seçim üç aylık bir süre için yapılmıştır.²³⁵

Nurhayat'ın babası da şaşkınlığa uğramıştır. Üçüncü sınıfa giden Nurhayat'ın babası Zati Bey, kızının karne notlarının yeniden incelenmesini ister. Bunun için gerekçeleri de vardır. Nurhayat, şimdiye kadar hiç sınıfta kalmamış ve derslerinde de başarılı bir öğrenci olmuştur. Hatta bu ders çalışma sevgisi, kızının sağlık durumunu bile etkilemiştir. Bu yüzden Nurhayat'ın karnesinde beş altı dersin umduğundan daha az not olması, Nurhayat'ın babasını oldukça şaşırtmıştır. Zati Bey, kızının karne notlarını bizzat müdürün kontrol etmesini istemiştir. Bunun açıklamasını da ...”Kızımın tahsilini yakından takip eden bir babayım. Hele Musikiden 3 numara alışına hiçbir mana veremedim... Fakat bu mektupla sizden asıl dileğim, kızımın tahsil vaziyetini, notlarını

234 Abdullah. (1940, 5 Şubat). [Okul Müdürüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

235 Müdür. (1940, 7 Şubat). [Abdullah'a hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

bir defa bizzat tetkik buyurmanızdır” diyerek yapmıştır.²³⁶ Konuyla ilgili öğrencinin babasına cevap verilmiştir ancak ne yazıldığını bilmiyoruz.²³⁷

Benzeri olaylar, Gazi Erkek Lisesi’nde de yaşanmıştı. Tek farkı, burada hak arayışının Ankara Kız Lisesi’nde olduğu gibi öğrencinin babası tarafından değil direkt öğrencinin kendisi tarafından yapılıyor olmasıydı. Gazi Lisesi öğrencisi Faruk, 1943 – 1944 eğitim öğretim yılında, iftihar listesine girmiştir. Öğrenci, bu başarısını devam ettirecek, bir yıl sonra da birinci ve ikinci kanaat notlarıyla iftihar listesinde olmayı başaracaktır.²³⁸

Başarılı olduğunun farkında olan Faruk, bu başarısını biraz olsun gölgeleyen bir duruma kayıtsız kalmamış ve durumu sorgulamıştır. 1946-1947 ders yılı sonunda yapılan Cebir-Geometri olgunluk sınavında sorulan sorulara çok iyi cevap verdiği halde tahmininden daha az not alan Faruk, herhangi bir yanlışlık olma ihtimalini göz önünde bulundurarak kâğıdının yeniden incelenmesini istemiştir.²³⁹ Öğrencinin bu isteğini okul karşıladı mı ya da bununla ilgili Faruk’a bir açıklama yapıldı mı, bunların cevabını bilmiyoruz. Gazi Lisesi’nde Faruk gibi iftihar listesine giren başka öğrenciler de vardır. Örneğin, Kemal, 1946-1947 ders senesinde ikinci kanaat notları sayesinde iftihar listesine geçmeye hak kazanır.²⁴⁰ Başarılı öğrencilerden bir diğer isim de Hayati’dir. Hayati, 1944-1945 eğitim öğretim yılında “disiplin talimatnamesinin 28. maddesi gereğince iftihar listesine girmiş ve takdirname almıştır.”²⁴¹ Mehmet Nadir de Gazi Lisesi’nin başarılı öğrencilerindendir. Mehmet Nadir, 1944-1945 ders yılında iftihar listesine girip

236 Zati. (1936, 20 Şubat). [Kız Lisesi Direktörlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

237 Zati. (1936, 20 Şubat). [Kız Lisesi Direktörlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

238 Faruk. Takdirname, 1944-1945 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

239 Faruk. (1947, 5 Temmuz). [Gazi Lisesi Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

240 Kemal. İftihar Listesi, 1946 - 1947 Eğitim Öğretim Yılı, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

241 Hayati. Takdirname, (1945, 24 Mayıs). Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

takdirname almış hatta bir sonraki yıl bu başarısını yine iftihar listesine girerek korumayı başarmıştır.²⁴² Mehmet Nadir, bu başarısını yurtdışı eğitiminde de sürdürecektir. Sonrasında Türkiye'ye geri dönmüş ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nin emekli oluncaya kadar görev yapmış profesörlerden biri olmuştur.²⁴³

Öğrenci başarısının takdir edilmesi sadece iftihar listelerinin düzenlenmesiyle bitmiyordu. Talimatnameye göre, tüm okul hayatı boyunca iftihar listesindeki yerini korumayı başarmış olan öğrencilerin isimleri, okul idaresi tarafından Vekillığe bildiriliyordu.²⁴⁴ Sonrasında bu isimler, maarif matbaasında basılan bir kitapta yayımlanıyordu. Özden Toker, bu iftihar kitaplarından birisini saklamıştı. Görüşme sırasında bu kitabı da getirdi. 1941 – 1942 yılının iftihar kitabında, Ankara Kız Lisesi'nden üç kız öğrenci görünüyordu. Bu isimlerden birisi Özden Toker'di. Beyhan ve Nuran kitapta kendine yer bulmayı başarmış diğer iki isimdi.²⁴⁵

Bazen de, öğrencinin olası bir kurnazlığını önlemek adına okul idaresi veli ile dayanışma halinde olurdu. Kız Lisesi okul müdürü Avni Yukaruç ile Sadettin Bey arasında olduğu gibi. Avni Yukaruç, Sadettin'den kızı Sacide'yi herhangi bir hastalık gibi bir mazeret olmadıkça okula yollamasını istemiştir. Okul müdürünün, öğrenci velisine böyle bir kâğıt göndermesinin altında yatan çok daha güçlü bir neden vardır. Müdür, bu durumu veliye şu şekilde ifade etmişti: "...Bazı talebe, evinde derslere çalışmak yahut çekindiği herhangi bir dersin imtihanını geciktirmek maksadıyla mektebe gelmemekte ve bu suretle mektebin ve tedrisatın intizamsızlığına sebebiyet

242 Mehmet Nadir. İftihar ve Takdirname, 1944 - 1945 ve 1946 – 1947 Eğitim Öğretim Yılları, (Gün ve Ay Belirtilmemiş), Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

243 <http://www.ee.itu.edu.tr/docs/librariesprovider123/tarihce/itu-eef-emekli-ve-unutulmayanlar-2014-kitapciigindan.pdf?sfvrsn=2> s. 129, Erişim Tarihi: 20.10.2016.

244 Ortaokullar, Liseler, Şehir İlk Öğretmen Okullarıyla Mesleki ve Teknik Okullar Disiplin Talimatnamesi, Maarif Matbaası, İstanbul, 1939, s. 17.

245 1941 – 1942 İftihar Kitabı, Maarif Matbaası, İstanbul 1942. s. 311.

vermektedir.”²⁴⁶ Sadettin Beyin konuya ilişkin tutumu nettir. Kızı Sacide’nin, meşru bir mazereti olmadıkça mektebe gitmemesine kesinlikle müsaade etmeyecektir.²⁴⁷

Bir başka dayanışma örneği de Fethiye isimli öğrenci üzerinden şekillenir. Fethiye’nin okula götürdüğü her kâğıttaki imzalar farklıdır. Bu imzaların birbirini tutmamasından şüphelenen okul idaresi, bu kuşkusunu Fethiye’nin babası ile paylaşır. Mustafa Bey, okulun bu kuşkusunun yersiz olduğunu kanıtlayacaktır. “Fethiye’nin şimdiye kadar yazılmış olan teskere ve küçük kâğıtlar üzerindeki imzaların hepsi Fethiye’nin velisi Mustafa’ya aittir. İmzalarının farklı olmasına şöyle bir açıklık getirir: “Bazı günler acele ile imzalarım birbirine benzemiyor. Bunun için beni çağırtmışsınız. Ailem hasta olduğu için gelemedim. Kusurumu affetmenizi rica ederim efendim.”²⁴⁸ Böylece hem okul idaresinin şüpheleri gitmiş hem de Fethiye, içine düştüğü zor durumdan çıkmıştır.

Okul idaresi Fethiye hakkında yanılmış olsa da, velinin yerine herhangi birinin imza atma durumu okulda sık rastlanan bir durum olmalıydı. Okul idaresi de şüphelendiği durumları irdelemek için sık sık veli ile iletişime geçiyordu. Örneğin, Müşerref’in velisinin imzasından şüphelenen okul idaresi, bu şüphesinde haklı çıkmış ve öğrencinin velisi de bu durumu kabul etmiştir. Müşerref, okula abisinin imzası ile kayıt olmuştur. Abisinin Foça’ya tayininden sonra velisi artık annesidir ancak okula giden kâğıtların birine Müşerref’in annesi kendi mührünü basmak yerine Müşerref’in abisinin imzasını taklit etmeyi seçmiştir. Okul idaresi, bu durumu fark edip sorgulamak istemiş olacak ki Müşerref’in annesi Nefise Hanım, olayın düşünülmeden yapıldığını yazmıştır. Nefise Hanım, “Bu hiçbir sebebe binaen yapılmamıştır. Sırf bir düşüncesizlik neticesidir. Bu

246 Kız Lisesi Müdürü, (1934, 6 Mart). [Sadettin’e hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

247 Sadettin. (1934, 10 Mart). [Okul Müdürüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

248 Mustafa. (1934, 20 Şubat). [Okul müdürüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

husustaki kusurun affını rica ederim efendim.” diyecektir.²⁴⁹ Olayın açıklama gerektirecek kadar sorun olacağını, Nefise de düşünmemiş olabilir. Tabii bu durum okulun bu konudaki algısıyla da ilgilidir. Anlaşılan Ankara Kız Lisesinin idari yetkilileri, sahte imza olaylarına karşı dikkatlidir ve şüphe doğuran durumlarda durumun doğruluğunu teyit etmiştir.

Öğrenciden kuşkulanan elbette sadece okul idaresi değildi. Veliler de öğrencinin kendisine dürüst olup olmadığını öğrenmek için okul yönetimini sağlama mekanizması olarak kullanabiliyordu. Bu duygu, Fahriye'nin velisinde de vardı. Fahriye eve geç geliyordu ve velisi okuldan bununla ilgili bir açıklama talep ediyordu. Okul Müdürü'nün, konuya ilişkin açıklaması ve önerisi de şu şekilde olacaktı: “Mektebimizde 15.30’da ders bittiğinden kızınızın ne zaman evde bulunması lazım geldiğini, mekteple evinizin arasındaki mesafeye göre tahmin ile bu müddetten geç gelen talebenin gecikmesinin sebebini kendisinden sormanızı ehemmiyetle rica ederim efendim.”²⁵⁰

Bazen de ufak yanlış anlaşılmalara açıklık getirmek için yazılan yazılar oluyordu. Örneğin, Pakize'nin devamsızlık kâğıdı, arkadaşlarının devamsızlık yapma nedenlerinden biraz daha farklıydı. Pakize, “2 Kasım 1933 tarihinde Hâkimiyeti Milliye Bayramı münasebetiyle” arkadaşlarından o günün tatil olduğunu işitmiş ve okula gitmemişti. Bu durumu açıklamak da Pakize'nin annesine düşmüştü.²⁵¹ Mili Hâkimiyet Bayramı, saltanat kaldırıldığından dolayı 1930’lu yıllara kadar kanuna göre, 1 Kasım olarak kabul ediliyordu.²⁵²

249 Nefise. (1934, 28 Ocak). [Kız Lisesi’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

250 Kız Lisesi Müdürü, (1931, 28 Ocak). [Fahriye’nin velisine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

251 Huriye Hanım. (t.y.). [Kız Orta Mektep Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

252 Aydın, vd., *a.g.e.*, s. 413.

Öğrenci dosyalarından genellikle öğrencinin okula ilişkin belgeleri bulunurken az da olsa dosyanın içinde olduğuna anlam verilmeyen mektuplar da çıkıyordu. Görev yaptığı bir önceki şehirden bir arkadaşına yazıldığı düşünülen mektubun sahibi, aynı zamanda Kız Lisesi öğrencisi Semiha'nın babası Hüseyin'di. Hüseyin Bey'in mektubu yazmasının asıl amacı ise, kızı Semiha'nın nakil kâğıtlarının ve oğlu Osman'ın diplomasının Ankara'daki adreslerine gönderilmesini istemektir.²⁵³ Semiha'nın babası bunları isterken bir süredir görüşemediği arkadaşına hal hatır sormak ve durumunu anlatmak istemiş olmalıydı. Ankara'ya taşındıktan sonra Kastamonu'da bulunan arkadaşlarından ayrıldığı için üzülse de ailecek sıhhatte olduklarına şükredip, mektup yazdığı kişi için Erzurum'dan sipariş ettiği kehribar tesbihi de posta ile yollar. Kastamonu'dan ismini bilmediğimiz bir kişiye, çocuklarının evraklarını göndermesi için velinin yazdığı bu mektup, nasıl ve ne şekilde okul arşivinde yer bulur bilinmez. Kesin olanın, bu mektubun bir şekilde kayıt belgeleri içine girip karşımıza çıktığıdır.

Bu tür bilinmeyen mektuplar sadece velilerin yazdığı mektuplar olmuyordu. Öğrencilerin ağızından yazılmış ve arşive nasıl geldiği anlaşılmayan mektuplar da olmuştu. Vahide Emine'nin tarihini atmayı unuttuğu ve annesine hitaben kaleme alınan mektubunun Ankara Kız Lisesi'nde karşımıza çıkması buna bir örnek niteliğindedir. Annesini bir süredir göremediği anlaşılan Vahide, "Bilseniz sizi ne kadar göreceğim geldi. Sizden ayrıldığımdan beri hep sizi düşünüyorum" demişti. Ailesinden ayrı başka bir şehirde tahsiline devam eden Vahide, kendi durumu ile de bilgi vermeyi de ihmal etmeyecekti: "Hiç beni merak etmeyiniz. Her gün mektebe gidiyorum. Ve hocalarım benden memnunlar."²⁵⁴ Anlaşılan Vahide okumak için Ankara dışında bir okulu tercih etmiş ya da etmek zorunda bırakılmış ve bu süreçte de ailesinden de uzak kalmıştı. Peki, bu mektubun arşivde ne işi vardı? Konuyla ilgili çeşitli akıl yürütmeleri yapmak mümkündü. Bunlardan ilki, Vahide'nin annesine ulaştırmak üzere mektubu elden Kız Lisesi ile ilgisi olan birine vermiş olabileceği ihtimaliydi. İkincisi, Vahide Ankara'da

253 Hüseyin. (1942, 27 Temmuz). [Kime hitaben yazıldığı belirtilmemiş], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

254 Vahide. (t.y.). [Annesine hitaben gönderilen mektup], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

sadece eski okulunun adresini ezbere biliyor olabilirdi. Son olarak, bu mektup Vahide'nin annesine hiç verilmemiş de olabilirdi ya da yukarıda yazılan hiçbir ihtimalin karşılığı yoktu. Bu ihtimal göz önüne alındığında, Vahide'nin mektubunun annesine verilmek yerine, bu mektubun öğrencinin dosyasına neden konulduğuna dair yürütülen tüm bu fikirler cılız kalacaktı.

2.9. GENÇ KADIN VE ERKEK SOKAĞA ÇIKIYOR: OKULA ULAŞIM

Cumhuriyet Ankara'sının ilk zamanlarında, şehir dışına ulaşımı demiryolu; şehir içine ulaşımıysa eşekler sağlıyordu. Ankaralı, kaybolan eşeklerini bulmak için sokaklarda Eşek bulan!.. Eşek bulan!.. seslerine alıştı.²⁵⁵ Şehrin imarı başlayınca şehir içi dolmuş ve otobüs hattı kurulmuştu. Ceyhun Atuf Kansu, ilk otobüsün kırmızı olduğunu ve 1926 yılında Ankara'da görüldüğünden bahsetmişti. Bu otobüs, Taşhan'ın önünden yolcu alıp, Samanpazarı'na giderdi. 1935 yılında, Sovyet Rusya'sından 21 otobüs, 13'te Sandık Otobüs gelmiştir.²⁵⁶ Kansu, Gazi Lisesi'nin yatılı öğrencilerindendi. Okulu, Gazi Eğitim Enstitüsü içinde olduğu için sadece haftada bir evci çıkabiliyordu. Evine gitmek için ya yürüdüğünü ya da otobüse bindiğini ifade etmişti.²⁵⁷ Altan Öymen de Rusya'dan ithal edilen altı yeşil üstü beyaz tek tip Uray otobüslerinden söz eder. Ulus Meydanı'nda bulunan otobüs durağından kalkan bu otobüslerin güzergâhı Yenişehir'dir.²⁵⁸

Öğrenciler, ulaşımın sıkıntılı olduğu bir kentte, okula gitmek için farklı araçlar kullanıyordu. Bunlardan biri, şehir içinde ulaşımı sağlayan otobüslerdi. Bu otobüslere binenlerden biri de Melahat'tır. Melahat, babasının görevi dolayısıyla Etlik semtinde

255 Mehmed Kemal, *Türkiye'nin Kalbi Ankara*, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1983, s. 11.

256 Cumhuriyet, 30 Ağustos 1935. s.3.

257 Ceyhun Atuf Kansu, *Cumhuriyet Bayrağının Altında Yaşam Öykümde Devrim*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1973, s. 121.

258 Öymen, *a.g.e.*, s. 75.

oturan ve okuluna oradan gidip gelmek zorunda olan bir öğrenciydi. Her gün okula zamanında ulaşmak için vakitlice çıksa da bazen olaylar onun programı dışında geliyordu. İlk otobüsün zamanında gelmemesi nedeniyle okula geç kalınca öğrencinin babası Bekir Sıtkı Bey, okula açıklama yapma gereksinimi duymuştu. Özellikle şiddetli soğuklarda sabahları otobüslerin geç geldiğini yazan baba "...bu yüzden hem Erkek Lisesi'ne giden oğlum hem de kızım mekteplerine geç kaldıklarından çok üzülüyorum. Askerim. Vazife dolayısıyla Etlik'te oturmak mecburiyetindeyim. Kızımın bu hususta himayesini sizden çok rica ederim efendim" diyerek okuldan durumun mazur görülmesini isteyecekti.²⁵⁹

Anlaşılan o ki, okula bu şekilde gönderilen bilgilendirici kısa yazılar, öğrencileri okul idaresinin olası bir cezasından, azarından ya da "yok yazılma" durumundan koruyordu. Sadece Bekir Sıtkı Bey değil başka veliler de okula buna benzer yazılar gönderiyordu. Neriman ve Nevin isimli iki kızını Kız Lisesi'nde okutan İlyas Bey, Kavaklıdere'de oturduklarından kızlarının otobüsü kaçırarak okula geç kaldıklarını ve kusurlarının affını rica ediyordu.²⁶⁰ Aynı veli bu olaydan sadece bir ay sonra okula bir başka dilekçe daha göndermişti. Neriman ve Nevin bu sefer de otobüs bulamadıkları için biraz geç kalmışlardı.²⁶¹ Neriman ve Nevin kardeşler, okula yürüme mesafesinde olan bir bölgede oturmuyordu. Bu yüzden otobüs onların temel ulaşım aracıydı.

Öğrencilerin yürüyerek okula gelmesi, Ankara'nın çetin hava şartlarında zorlayıcı olabiliyordu. Bu öğrenciler, sadece soğuk kış günlerinde ve yağmurlu havalarda tren ile okula ulaşımı sağlamaya çalışırdı. Okul öğrencisi Hanımşah, Cebeciden gelip gidiyordu.²⁶² Normalde okula yürüyerek gidip gelen fakat kışın zorlandığını anladığımız öğrencinin velisi okuldan izin istemişti.

259 Bekir Sıtkı. (1933, 7 Aralık). [Neriman'a hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

260 Niyazi.(1933, 7 Ekim). [Ankara Kız Lisesi'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

261 Niyazi. (1933, 15 Kasım). [Ankara Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderdiği yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

262 Hanımşah'ın Ev Adresi, (t.y.). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

“Yeğenim Hanımşah evimizin uzak olması dolayısıyla kış günlerinde havaların soğuk ve yağmurlu olmasından sabahları mektebe yürüyerek gelmesinde müşkülât çektiği görülmüştür. Havaların bir parça düzelmesine kadar sabahları saat 08:15 treni ile mektebe gelmesine müsaade etmenizi rica eder bilvesile hürmetlerimi takdim ederim efendim.”²⁶³

Özden İnönü Toker de soyadı sebebiyle okulun en şanslı öğrencilerindendi. Özden Toker, okula özel araç ile gidip geliyordu.²⁶⁴ Bu aracın içinde Gazi Lisesi öğrencisi Erdal İnönü de vardı. Erdal İnönü de okula özel arabayla gittiklerini, evde yemek yiyip tekrar geri döndüklerini anlatır.²⁶⁵ İstisnalar olsa da öğrencilerin çoğunun, okula yürüyerek gidip geldiği söylenebilirdi. Hatta bazı öğrenciler, evleriyle okul arasındaki mesafeyi günde iki defa yürüyordu. Birçoğu öğle yemeğinde eve dönüyor, sonra yeniden okula gidiyordu. Doktor Celal Bey, İstasyon Caddesi’nde²⁶⁶ oturuyordu. Beşinci sınıfa giden kızı Lamia’nın öğle yemeklerinde eve gelmesi için müsaade istemişti.²⁶⁷ Bu cadde, okula yakın bir cadde olduğu için Lamia’nın evine gitmesi fazla vaktini almıyordu. Yine okula 1928 girişli Münevver’in annesi Seniye, kızının öğle yemeğini evde yemesi için okuldan izin istiyordu.²⁶⁸ Bir başka öğrencinin velisi, kızının öğle yemeğini evde yemesi için havaların düzelmesini ve evlerinin mektebe yakın olmasını gerekçe göstermişti: “Artık havalar düzeldi, oturduğumuz yerde mektebe yakın. Bu sebepten dolayı yapılacak bir yemek karnesiyle öğle yemeğine gönderilmesi

263 Ahmet. (1933, 14 Ocak). [Ankara Kız Orta Mektebi Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

264 30 Nisan 2016 tarihinde Özden Toker ile Yapılan Görüşme.

265 Can Yücel, *Anka Kuşu*, Can Yayınları, İstanbul, 2012, s. 105.

266 Lamia’nın ev adresi, (t.y.). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

267 Celal. (1934, 21 Nisan). [Ankara Kız Lisesi’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

268 Seniye. (1932, 13 Şubat). [Ankara Kız Lisesi’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

rica olunur.”²⁶⁹ Nurullah Ataç’ın kızı Meral Ataç da öğle yemekleri için İzmir Caddesi’nde bulunan evlerine gidip gelenler arasındaydı.²⁷⁰

Bir veli de kızının öğle yemeklerini evinde değil kendi işyerinde yemesi için izin istiyordu. Doktor olarak görev yapan Ömer Vasfi’nin işyeri, kızının okulunun hemen yanındaki Numune Hastanesiydi.²⁷¹ Okula ulaşım kadar, okula zamanında ulaşabilmek de önemliydi. Ders başlayınca okulun kapısı kapanır, öğrenciler okula alınmazdı. Bu kural bazı velileri kızdırmıştı. Örneğin Hayri Bey, okul görevlilerinin, ders vaktine biraz geç kalan kızları Bedriye ve Kadriye’yi almayarak dışarda bırakmasına öfkelenmiş ve okula bunu bildirmişti. Yolların çamur olmasından dolayı, okula zamanında ulaşamayan kızları sokakta kalmıştı. Hayri Bey durumla ilgili şunları söylemişti:

“Bu gibi geç kalanlar arasında şayanı kabul mazaret olanlar bulunabileceği düşünülerek tetkik edilmeden ceza yapılmamalı. Cezalandırılması lazım gelenler de sokakta bırakılmak suretiyle değil mektep içinde cezalandırılmalıdır. Katiyen razı olmayacağımız bu yanlış muamelenin tekrür etmemesi için icap edenlere tenbihat icrasını rica ederim efendim.”²⁷²

Gazi Erkek Lisesi’ndeki kayıtlara baktığımızda, ulaşım şekillerinin Kız Lisesi’nden çok da farklı olmadığı görülür. Öğrenciler, öğrenci olduklarını ispatladıkları takdirde indirimli biletlerle yolculuk edebiliyordu. Örneğin, Necati, Mamak’a taşınmaları nedeniyle okuldan tenzilatlı bir yol vesikası verilmesini istemişti.²⁷³ Yine dördüncü sınıf

269 Hüsniye. (1933, 26 Mart). [Orta Mektep Müdüriyeti Âliyesi’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

270 Meral Ataç, *Küçükhanım Meralika*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011, s.139.

271 Ömer Vasfi. (1931, 8 Ekim). [Ankara Kız Lisesi Aliyesi’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

272 Hayri. (1932, 12 Mart). [Kız Orta Mektep Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

273 Ahmet Necati. (1941, 30 Mart). [Gazi Lisesi Direktörlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

öğrencisi Sabih Şevki, Keçiören’de oturduğundan ulaşım aracına mecburdu. Velisi, Şevki için tenzilatlı tarifeden istifade ettirilmesini okuldan talep etmişti.²⁷⁴

Bazı veliler için, öğrencinin okula yürüyerek gidip gelmesi, oğlunu bulunduğu liseden alıp başka liseye verecek kadar önemliydi. Tabii hem yol masrafı, hem de öğle yemeğini düşünecek olursak, bu orta halli bir memurun bütçesini zorlayabilirdi. Mesela dördüncü sınıfa giden Sabahattin, Atatürk Lisesi’nden öğle yemeği için evine gidip geleliyordu. Babası Reşid, oturdukları Kızılelma Mahallesi’nin Gazi Lisesi’ne daha yakın olduğu gerekçesiyle onu Gazi Lisesi’ne aldirmıştı.²⁷⁵ Böylece oğlu yemek yemek için evine gelebilecekti. Hem de okula yürüyerek gidip geleceği için yol parası da vermeyecekti. Tabii okuldan eve zaten yürüyerek gidip geliyor ancak öğle yemeği saatlerinde yetişemiyor da olabilirdi. Alptekin’de evinin Atatürk Lisesi’ne uzaklığı nedeniyle sorun yaşıyordu. Alptekin’in babası Faik, çareyi oğlunun kaydını Gazi Lisesi’ne aldirmakta bulacaktı.²⁷⁶ Evinin Gazi Lisesi’ne çok yakın olmasından dolayı velisi Hakkı tarafından Atatürk Lisesi’nden alınan bir başka öğrenci Salim’di.²⁷⁷ Gazi Lisesi’nin dördüncü sınıfına giden Feyyaz da yeni taşındığı evin Atatürk Lisesi’ne daha yakın olduğu gerekçesiyle okul değiştirecekti.²⁷⁸ Hakkı Bey de bir önceki yıl bazı şubelerin nakli dolayısıyla okulu değişime uğrayan oğlu için çare arayacaktı çünkü yeni okulun ders saatleri, tren saatlerine hiç uygun değildi. Oysa Hakkı Beyin evi Saime Kadın semtindeydi. Öğrenci zorla da olsa o seneyi atlatmıştır fakat istediği ve istenildiği kadar başarılı olamamıştır. Gazi Lisesi idaresi, eski öğrencisi Tevfik’i tekrar okula

274 Sabih Şevki. (1942, 10 Aralık). [Gazi Lisesi Müdürlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

275 Reşid. (1942, 13 Kasım). [Atatürk Lisesi Direktörüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

276 Faik. (1942, 4 Kasım). [Atatürk Lisesi Direktörlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

277 Hakkı. (1942, 9 Kasım). [Atatürk Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

278 Ömer. (1944, 11 Ocak). [Maarif Vekâleti Yüksek Makamına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

almak için baba Hakkı'dan Vekâletin müsaadesini şart koşmuştu. Hakkı Bey bu isteğini bu kez de Kültür Bakanlığı'ndan arz edecekti.²⁷⁹ Anlaşılan o ki; Gazi Lisesi ders saatlerinin, tren saatleriyle uyumlu olması da okulun tercih edilme sebeplerinden biriydi ve Saime Kadın bölgesinde oturan biri için trenle şehre ulaşmak büyük kolaylıktı. Oğlunun, okula ulaşımı için böyle bir kolaylığın ortadan kalkması her veli gibi Hakkı Beyi de rahatsız etmişti.

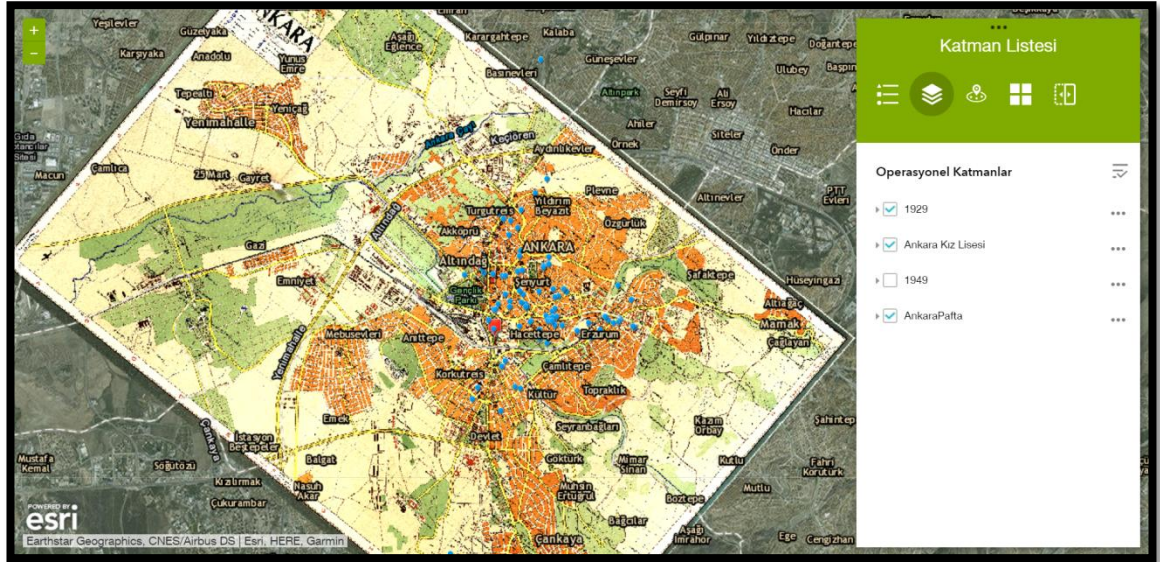
2.9.1. ADIMLARIN COĞRAFYASI

Giriş bölümünde de bahsedildiği üzere, teknolojinin oldukça hızlı bir şekilde gelişmesi yine aynı hızla teknolojiyi çalışma dallarına sokmuştur. Coğrafi bilgiyi bu teknolojiyle birleştiren CBS, bu yöntemle birçok çalışmaya derinlik katma amacını taşır. Coğrafi Bilgi Sistemleri, içinde barındırdığı her veriyi sınıflandırma, işleme, analiz etme ve haritalandırma yapmak amacıyla kullanılan bir bilgisayar uygulamasıdır. Bu sistem, çalışmanın birincil kaynağı olan künye defterlerine de uygulandı. CBS aracılığıyla öğrenci adresleri, harita üzerinde yaşayan nokta haline gelebilirdi. Hatta hem sistemin kabul edeceği hem de defterlerin tutulduğu zamana en yakın tarihte çizilen bir harita üzerinde oluşan fotoğraf, merak konusuydu. Çalışmanın bu bölümü için, iyi okunabilen ve çok az deforme olmuş, 1960 tarihli bir harita kullanıldı. Bu harita elle çizildiği için, koordinatlanma işleminden geçmeden sistem üzerinde uygulanamazdı. Haritanın, farklı bölgelerinde günümüz haritasında da var olan, temel noktalar oluşturulup iki harita birleştirildi. 1960 haritası, sistem üzerinde kullanılabilir hale gelince, verilerin sistem üzerinde görünebilir hale getirilme çalışması başladı. Bunun için, "Google Map" uygulaması kullanıldı. Adreslerin, sistemin göreceği bir formatla yeniden yazılması gerekiyordu. Künye defterinde bulunan adreslerin birçoğu, özenli tutulmamıştı. Birçoğunda, sadece mahalle isminin ve kapı numarasının yazılması yeterli görülmüştü.

279 Hakkı. (1940, 11 Kasım). [Kültür Bakanlığı Yüksek Katına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

El yazısından kaynaklı okunamayan ya da yanlış yazılan adresler vardı. Doğru okunabilen adreslerin, günümüzdeki Ankara haritasında, nerede olduğunu bulmak için adres bilgilerinin güncel isimleri bulunmaya çalışıldı. Güvenilirliği artırması açısından bulanabilen her noktanın Google Map tabanında bulunan, enlem ve boylam koordinatları da girildi. Böylece zaman alacak bir veri hamallığı süreci de başlamış oldu. Adresler günümüzde de aynı isimle duruyorsa, bulunduğu şekilde geçirilip, adresin tahmini noktası oluşturuldu. Sadece mahalle bilgisi varsa, o mahalle sınırları içine bir nokta atıldı. Sadece sokak bilgisi varsa, bir nokta atmak çok güvenli değildi. Paftalarda görünmeyen sokakların hiç biri girilmedi. Buna rağmen, geçmişten günümüze herkesin bildiği sokaklar vardı. Örneğin, Serçe Sokak, bugün yoksa da Strazburg Caddesi'nin eski ismi olduğu biliniyordu. Ayrıca 1960 haritasında da bu sokak görünüyordu. Bunların yanı sıra bilgi doğruluğunun sağlanamadığı hiçbir adres, sisteme girilmedi. Örneğin, Şengül Hamamı civarında gibi adresler boş bırakıldı. Yine bazı mahalle isimlerinin bugün olmadığı gibi, hangi mahalle sınırları içinde kaldığı da doğrulanamıyordu. Dönemin mahallesi birkaç mahallenin sınırlarına karışabiliyordu. Herhangi bir mahalleyi seçip, üzerine nokta atmanın bir gerçekliği yoktu.

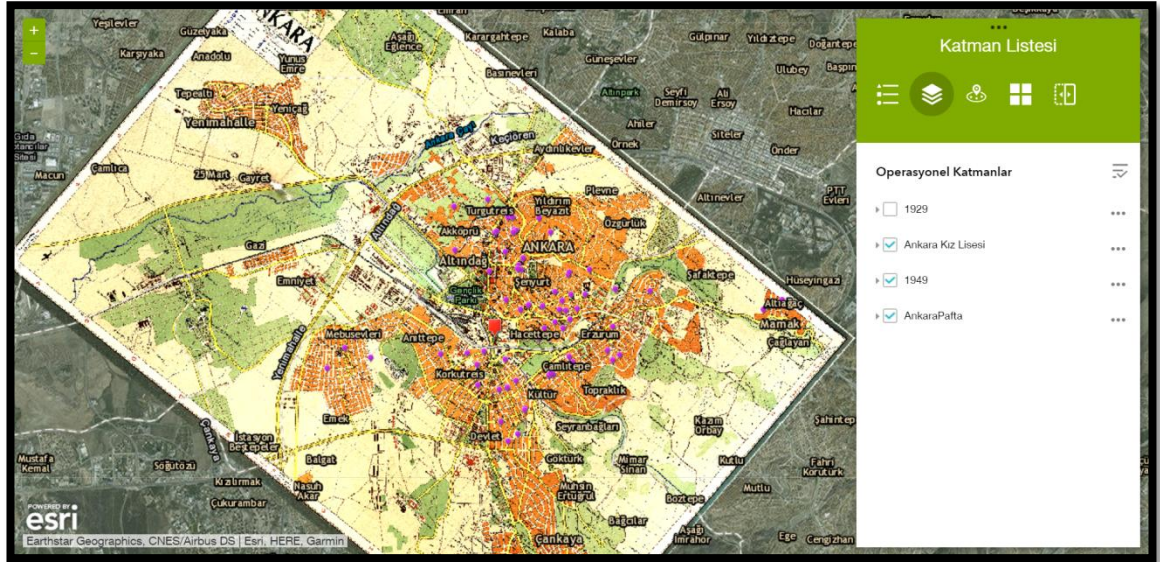
Harita 1: 1929 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları

1929 yılının haritasındaki mavi küçük noktalar, adres karşılığı bulunabilen her bir öğrenciyi temsil eder. Biraz büyük kırmızı nokta da Ankara Kız Lisesi'dir. Ankara'nın, 1929 yılı içerisinde henüz imar konusunda radikal değişiklikleri yoktur. İmar faaliyetleri, yeni yeni başlarken, daha birçok yer boş araziden ibarettir. Bu yılın adreslerine bakarak, şehrin hala Ulus etrafında şekillendiğini söylemek mümkündür. Özellikle, Hamamönü civarında oluşan bir kümelenme görülür. Hamamönü kadar olmasa da bir başka kümelenme de Samanpazarı civarındadır.

Okula, Cebeci bölgesinden gelen öğrencilerin sayısı da az değildir. Hacı Bayram Mahallesi'nin farklı sokaklarında yaşayan öğrenciler de Ankara Kız Lisesi kapısında birleşir. Tabii her öğrenci okula yakın bölgelerde oturmuyordu. Liseye uzak sayılan noktalardan gelen öğrenciler de görülmüştü. İki öğrenci, Ayrancı tarafından geliyordu. Dört öğrenci de Etlik, Keçiören ve Kalaba civarından geliyordu. Örneğin, Nevzat bir bağ evinde oturuyordu. İlhan da Keçiören'de kalıyordu.

Harita 2: 1949 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları

1949 yılının haritasında küçük pembe noktalar her bir öğrenciyi temsil eder. Bu yılda, hem daha fazla nokta oluşturabilmesi hem de yirmi yıl sonra imar faaliyetlerindeki gelişme sayesinde adreslerin haritaya daha fazla dağıldığı görülmektedir. Yenişehir kurulmuş ve öğrencilerin adresleri bu bölgeye kaymıştır. Bu da evlerine gitmek için bazılarının Sıhhiye Parkı'nı kullanacakları anlamına gelir. Anlaşılan Atatürk Lisesi öğrencileri de bu parkın demirlerinde oturup etrafı izlemeyi seviyordur. Bu eğlenceli aktivite, dönemin Kız Lisesi Müdürü Nilüfer Gün'ün pek hoşuna gitmemiş olacak ki, kız öğrencilerin geçerken park demirlerinde oturan öğrencilerin, onları rahatsız ettiğini düşünerek erkeklere kızar. Hatta okul müdürlerine şikâyet bile etmiştir. Atatürk Lisesi öğrencisi Bekir Çiftçi, bunun üzerine Sıhhiye Parkı'nın demirlerine bir şiir kaleme alır.

“Yalnız siz anlarsınız halimden, yalnız siz
 Sıhhiye parkının demirleri
 Hep aynı zamana rastlar buluşmamız
 Liseli kızlar geçerken akşamüstleri”²⁸⁰

Şiirin tamamını da çıkarttıkları “Mavi” dergisinde yayımlayacaktı. 1949 yılında da Hamamönü ve Sakarya Mahallelerinden gelen birçok öğrenci varsa da bir kümelenme oluşturmaya yetmiyordu. Bu haritada, çok az da olsa Mamak bölgesinden noktalar görünür hale geldi. Bu harita da aynı zamanda yeni bölgelerin de imara açıldığı görülmektedir. Bahçelievler bölgesinde noktaların oluşmaya başlaması bunun doğal göstergesidir. Bölgeye ilk taşınan ailelerden birinin üyesi olan Altan Öymen, anılarında dönemin Bahçelievler’ini de unutmuyacaktı. Öymen Ailesi, 1945 yılında Tasarruf Evleri Kooperatifinden ev almıştı. Bu evler, iki katlı bahçesi olan evlerdi.²⁸¹ İsmi bölgeye yapılan bahçeli evlerden alan semt, çocukların özgürce oynayabilmesi adına uygun bir bölgeyken, temel ihtiyaçlar haricinde hiçbir şeyi olmayan bir yerdi. Ankara Kız Lisesi’nde de öğretmenlik yapan Suut Kemal Yetkin, Öymen ailesinin karşı çaprazında oturuyordu.²⁸² Fuat Köprülü ve Selahattin Batu da Bahçelievler’e taşınan diğer komşulardı.²⁸³

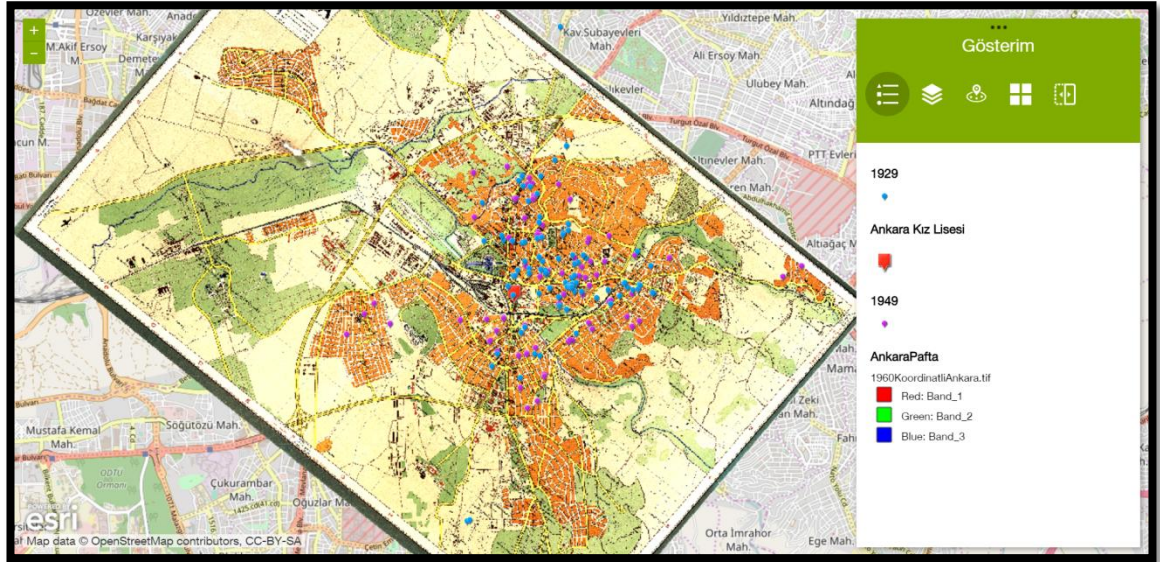
280 Turan Tanyer, ‘Mavi’, *Cumhuriyet’in Ütopyası: Ankara*, (Haz. Funda Şenol Cantek), Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara, 2012, s. 455.

281 Öymen, *a.g.e.*, s. 476.

282 Öymen, *a.g.e.*, s. 478.

283 Öymen, *a.g.e.*, s. 479.

Harita 3: 1929 ve 1949 Yıllarında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları

1929 ve 1949 yıllarında giden öğrencilere birlikte bakıldığında da karşımıza hemen üstte yer alan harita çıkar. Aradaki yirmi yıl, bir şehrin dönüşümü için önemli bir aralıktı. Bu aralığa ve elimizdeki çok sınırlı verinin işlenmesi sonucu ulaşılan haritalara bakıp neler söylenebilirdi? İlk olarak Kız Lisesi öğrencilerinin yaşadıkları yerlerde, yirmi yıl gibi bir süre göz önüne alındığında büyük değişikliklerin olmadığı söylenebilirdi. İlk haritada birbirine daha yakın noktalar vardı. Bu mesafe, ikinci haritada dağılmış durumdaydı ancak bu dağılma, çok küçük oranlarla kendini belli ediyordu. Yani öğrencilerin, 1949 yılında okula gidiş güzergâhlarında birbirleriyle karşılaşma ihtimali, 1929 yılı kadar değilse bile bu oran hala çok yüksekti. 1949 girişli Saime Göksu'nun, sınıfı farklı olsa bile gidiş güzergâhının aynı olduğu bir sürü kız liseli yol arkadaşı vardı. Okula gidiş yolunda öğrencilerin birçoğu daha okula gitmeden karşılaşırdı.²⁸⁴ İkinci olarak, bazı bölgelerin zaman içinde eski rağbetini kaybettiği görülebilirdi. Örneğin, 1929 yılında Hamamönü bölgesinde bir kümelenme görülürken, 1949 yılına gelindiğinde bu kümelenmenin yavaş yavaş silindiğine tanık olunur. Bu

284 Saime Göksu Timms ile 20 Mart 2017 tarihinde yapılan görüşme.

dağılma, şehrin imara açılmasıyla insanların oturmak için kendilerine yeni bölgeler seçiyor olmasıyla da açıklanabilirdi.

Cüneyt Arcayürek, bir yazısında Ankara bölünmüşlüğüne dile getirmiştir. Halkın çoğunluğunun Ulus civarında oturduğunu, Yenişehir demiryolu köprüsünün şehri adeta ikiye böldüğünü ve iki tarafın birbirinden toplumsal anlamda çok farklı olduğunu belirtmiştir.²⁸⁵ Harita adreslerine bakarak, halkın büyük kesiminin hala Ulus bölgesinde yaşadığı tahmin edilebilir bir durumdu. Hatta bu durum 1949 yılında Yenişehir ve Bahçelievler'e kaysa bile geçerliliğini korumuştur. Yenişehir sakinlerinin, çoğunun milletvekili ve üst düzey memurlardan oluşan "seçkinler sınıfı" da aradaki toplumsal farkı belli ölçüde açıklayabilirdi.²⁸⁶ Örneğin, 1949 yılının öğrencilerinden Seyhan'ın babası milletvekiliydi ve Ataç Sokak'ta oturuyordu. Doktor kızı olan Mazlume, Meşrutiyet Caddesi'ndeydi. Konur Sokak'ta oturan Sezen'in babası da bir avukattı.²⁸⁷ Yine de 1929 yılına baktığımızda üst düzey memurların henüz Eski Ankara bölgesinde olduğu gözlemlenebilirdi. Milletvekili kızı olan Baria, At pazarı civarından okuluna gidip geliyordu. Kütahya milletvekili olan Nuri Conker de o yıllarda Çocuk Sarayı Caddesi'nde Sakarya Apartmanında kalıyordu. Conker'in kızı Kıymet bu adrese kayıtlıydı.²⁸⁸ Her ne kadar şehrin imarıyla doğru orantılı da olsa Eski Ankara'da oturan ve oturmaya devam eden üst düzey memurlar vardı. İsmail Hakkı Tonguç'un oğlu Engin Tonguç böyle bir ailenin çocuğuydu. Tonguç, demiryolu köprüsünün bu ayrımını kabul ediyordu ve yaşadığı ikilem için şunları demişti:

285 Aydın, vd., *a.g.e.*, s. 437.

286 Hakan Kaynar, 'Yenileri Eskiye Karşı Savunmak Yenişehir Üzerine Derkenar Mahalle Şehre Karşıdır?', *Kebikeç*, 20, 2005, s. 138.

287 1949 Yılı Öğrenci Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

288 1929 Yılı Öğrenci Künye Defteri, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

“Üst düzey yöneticilerinden birinin oğluydum, ama demiryolunun da öbür tarafından geliyordum. İlkokul ve ortaokulda o yörenin çocuklarıyla arkadaşlık etmişim. Şimdi de gönlüm onlardan yanaydı. Şu Yenişehirli bana yapmacıklı ve züppe görünüyorlar, hatta sinirime dokunuyorlardı.”²⁸⁹

Buna karşın aynı istisnaları farklı yıllar olsa bile Yenişehir için söylemek çok zordu. Elimizdeki adreslere göre, babasının çiftçi ya da kunduracı gibi bir meslek erbabından olup Yenişehir’de oturan bir öğrenciye rastlanılmadı. Çoğunluğu memur çocuğu olan öğrenci adres haritaları göz önüne alındığında, istisnalar olsa da semtin kurulmasından itibaren geçen sürecin, şehri demiryolu çizgisiyle ikiye böldüğünün somut noktaları vardı. Yapılan bu çıkarım, yine de Arcayürek’in ve Tonguç’un yaptığı gibi keskin çizgilerle de olamıyordu. Bunun sebebi, örneklemin sadece çocuk okutan adreslere ait olması ve bu adreslerin bir kısmının oluşturduğu bir noktasının olmamasıydı.

Coğrafi Bilgi Sistemi sayesinde hazırlanan bu haritalar, döneme ilişkin keskin bir açıklama getirmemiştir. Ancak şehirde yürüyen her öğrencinin attığı her adımı daha anlamlı kılmak gibi bir faydası olduğu da gerçektir. Bu adresler, Cumhuriyet’in ilk yıllarında kurulan diğer okulların öğrenci kayıtları ile birleştiğinde ortaya pekâlâ bir Ankara eğitim coğrafyası çıkabilir. Coğrafi Bilgi Sistemi’nin araştırmacıya bir başka faydası da veri olarak girilen her bilgiyi, haritadaki noktaya gidildiğinde göstermesidir. Araştırmacı, bu sayede tek ekranda birçok bilgiyi aynı anda görebilecek ve zaman kaybı olmadan çalışma imkânı bulabilecektir (Bkz. Harita 4).

289 Engin Tonguç, *Umut Yolu (Anılar)*, Sergi Yayınevi, İzmir, 1984, s. 48.

Harita 4: 1949 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrencilerden Gülseli'nin Veri Bilgileri

Programın bir başka faydası da kullanılan yıllara ait haritaların üzerindeki noktaları göstermesiyle birlikte, günümüz haritası üzerinde de belirlenen noktaları görmeyi sağlamaktadır. Böylece üzerinde çalışılan haritanın bir bölümünü kaldırarak iki harita arasındaki farkları da bir arada görebilmek mümkündür. Bununla beraber her ne kadar son zamanlarda yayınlama ilkelerine sınırlamalar getirilmiş olsa da araştırmacılar yapılan haritaları diğer araştırmacılarla da paylaşabilir ve başka araştırmacıların izin verdiği doğrultuda paylaştıkları haritaları aynı program üzerinden erişime açabilir. Örneğin, Ankara Kız Lisesi'nin tüm künye defterleri sisteme girilerek uzun yıllara yayılan bir Kız Lisesi ulaşım ağı çıkarılabilir ve bu haritalar sınırlarını araştırmacının belirlediği şartlar dâhilinde diğer kullanıcılarla paylaşılabilir.

Tarihte geçen her olayın doğalında bir noktası ve bu noktaların birbiriyle ilişkisi vardır. Bu ilişkileri harita üzerinden noktalar halinde görmek araştırmacıya farklı bir bakış açısı sağlayacaktır. Yapılan bu çalışma, farklı bakış açılarına sadece ön örneklem niteliği taşımaktadır. Daha çok veriyle daha kapsamlı hazırlanan haritaların, araştırmacılara farklı pencereden tarihe bakmasını sağlaması işten bile değildir.

2.10. ÖĞRENCİLİK ZOR ZANAAT

Her ne kadar bu iki okulda eğitim gören öğrencilerin geneli memur ailesinden geliyor olsa da bu tüm öğrencilerin maddi durumunun iyi olduğunu açıklamamaktadır. Memurlar arasındaki derece ve maaş farkı, günümüzde olduğu gibi Cumhuriyet'in ilk yıllarında da vardır. Bu nedenle memurluk mesleği, bazen geçinmeye olanak sağlarken bazen de zorunlu ihtiyaçlar için bile yeterli gelmeyebilir. Hastalığı nedeniyle prevantoryumda²⁹⁰ tedavi edilmesi gereken Gazi Lisesi beşinci sınıf öğrencisi Turhan, bunlardan biridir. Dönemin Gazi Lisesi Müdürü Mesut Erginsav, Kızılay Sosyal Yardım Kolu Başkanlığı'ndan öğrenci için yardım istemiştir:

“Kendisi okulumuzun çalışkan bir talebesi olup babası memur olduğundan tedavi ücretini veremeyecek durumdadır. Adı geçen talebemizin tedavisi için gerekli yardımın kurumunuzca temini hususunda gereken emrin verilmesine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.”²⁹¹

Kızılay Gençlik Kurumu, okul müdürünün bu yardım isteğini geri çevirmez. Öğrencinin iki aylık tedavi ücreti, kurumları tarafından ödenir.²⁹² Yılmaz da okul arkadaşı ile aynı hastalığı, dahası aynı yoksulluğu paylaşmak durumunda kalmıştır. Yılmaz'ın da hastalığı prevantoryumda tedavi görmesini gerektirecek kadar ilerlemiştir. Dönemin okul müdürü Rauf Bayındır; öğrencinin, çalışkanlığı ile tanındığını, altı nüfuslu bir öğretmen çocuğu olduğunu ve tedavi masraflarının ailesi tarafından karşılanamayacağını belirterek, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezi'nden yardım

290 Verem mikrobu bulaşan hastaların, vereme yakalanmasını önlemek amacıyla bakılan sağlık kurumu. Bkz.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.594b0e4f0323d8.32450986 Erişim Tarihi: 2.6.2017.

291 Direktör Mesut. (1945, 6 Eylül). [Kızılay Sosyal Yardım Kolu Başkanlığına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

292 [Kızılay Gençlik Kurumu Merkez Kurulu Başkanı]. (1945, 13 Eylül). [Gazi Lisesi Müdürlüğüne hitaben yazısı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

istemiştir.²⁹³ Parti, Genel Merkezinin, bu isteğe cevabı yoktur ancak masrafları karşılanacağı kabul edilmiş olacak ki müdür, öğrencinin tahmini tedavi ücreti hakkında bilgi verir. Tahmini olarak öğrencinin tedavi ücreti, kırk iki liradır. Yirmi lira da yol masrafı vardır.²⁹⁴ Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezi'nin öğrencinin tedavi ücretini karşılar ancak yol parasını karşılamamış olacak ki Rauf Bayındır, öğrencinin yol parasını bulabilmek için yeni arayışlara girer. Bayındır, bu sefer Yardım Sevenler Cemiyeti Başkanlığı'nın kapısını çalacaktır. Yılmaz'ın eksik kalan yol parasının, Cemiyet Başkanlığı tarafından karşılanmasını talep eder.²⁹⁵

Cumhuriyet Halk Partisi'nden yardım talep eden yalnızca tedavi ücretini ödeyemeyen hasta öğrenciler değildi. Bazı öğrenciler de direkt geçim sıkıntısı nedeniyle bu kurumdan yardım talep ediyordu. Örneğin, Beşinci sınıf öğrencisi Bayazıt, geçim zorluğu çektiği için Cumhuriyet Halk Partisi'nden yardım talep etmişti. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Kırklareli Milletvekili Nafi Atuf Kansu, öğrenciye yardım yapmadan önce öğrencinin dediklerinin doğruluğunu Gazi Lisesi'nden teyit etmek ister.²⁹⁶ Okul Müdürü Mesut Erginsav, öğrencinin çalışkan ve okula devam eden biri olduğunu bildirir.²⁹⁷ Para yardımının yapıp yapılmadığı kesin olarak bilinmez ancak olaydan bir yıl sonra Bayazıt, geçim sıkıntısı yaşamaya devam eder. Bu kez kendisi değil, okul müdürü Bayazıt adına yardım talebinde bulunur. Mesut Erginsav öğrenci

293 Direktör, Rauf. (1944, 30 Mart). [Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezi Yüksek Katına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

294 Direktör, Rauf. (1944, 6 Nisan). [Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezi Yüksek Katına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

295 Direktör Rauf. (1944, 11 Nisan). [Yardım Sevenler Cemiyeti Başkanlığına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

296 Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri N. A. Kansu. (1945, 1 Kasım). [Gazi Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

297 Direktör, Mesut. (1945, 9 Ekim). [Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterine hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

adına Halkevi Sosyal Yardım Kolu Başkanlığı'nda Bayazıt'a para yardımı yapılmasını talep eder.²⁹⁸

Gazi Lisesi'nde eğitim gördüğü sırada geçim zorluğu çeken tek öğrenci Bayazıt değildir. Mesut Erginsav'ın, adına başka kurumdan yardım talep ettiği bir başka öğrenci de okul kitaplarını almaya gücü yetmeyen Yusuf olacaktır. Erginsav, Kızılay Merkezi Yenişehir Şubesi Yardım Kolu Başkanlığı'ndan Yusuf'un okul kitaplarının tedarik edilmesini talep eder.²⁹⁹ İsmet de babasının çalıştığı yerden yardım alan bir öğrencidir. İnhisarlar Umum Müdürlüğü'nde memur olarak çalışan Mahmut Beyin oğlu İsmet, Gazi Lisesi dördüncü sınıf öğrencisidir. İsmet okula devam ettikçe kurumdan aldığı yardım da devam eder. İnhisarlar Umum Müdürlüğü, öğrenciye yardım ettiği bilgisini okulla da paylaşır ve öğrencinin okula devam edip etmediğinden emin olmak ister.³⁰⁰ Okul müdürü Mesut Erginsav, İsmet'in hala öğrencileri olduğunu ve eğitimine devam ettiğini kuruma bildirir.³⁰¹ Sudi'nin geçim sıkıntısı ise arkadaşlarına kıyasla çok daha ciddiydi. Öğrenci, ancak okuldan arta kalan vakitlerde çeşitli işlerde çalışarak eğitimine devam edebilmekteydi. Okul idaresi bu tür durumları tasvip etmiyor olacak ki, Sudi'nin velisi, Hamdi Bey okula Sudi'nin her öğleden sonra kitabevelerinin hesap işlerinde çalıştığının bilgisi dâhilinde olduğunu belirtmiştir. Hamdi Bey, "Kimsesiz olan bu çocuğun durumu gereği çalışmasına müsaade edilmesini" talep eder.³⁰² Maddi sıkıntılar yaşayan Gazi Erkek Lisesi öğrencilerine, çeşitli kurumlar aracılığı ile yardımlar bulunmuştu. Okul

298 Direktör Mesut. (1946, 20 Aralık). [Halkevi Sosyal Yardım Kolu Başkanlığına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

299 Direktör Mesut. (1944, 26 Eylül). [Kızılay Merkezi Yenişehir Şubesi Yardım Kolu Başkanlığı'na hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

300 [İnhisarlar Umum Müdürlüğü Haymana Memurluğu]. (1945, 7 Nisan). [Gazi Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

301 Direktör Mesut. (1945, 9 Nisan). [İnhisarlar Umum Müdürlüğü Haymana Memurluğuna hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

302 Hamdi. (1942, 4 Kasım). [Gazi Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

idaresinin bizzat çabası öğrencilerin okulu bırakmayı çare olarak görmesini engelliyordu.

Eğitim, her ne kadar devlet eliyle yapılıyor olsa da öğrenci giderlerinin masrafsız olduğu söylenemezdi. Bu fazla masraf da öğrencilerin zaman zaman parasız kalmasına yol açıyordu. Yazdıklarına göre, Muammer'in de parasının sınırlı olduğu dönem, tam da memlekete gideceği zamana denk gelmişti. Muammer, telgraf çekip para beklerse iki üç gün aç kalacaktır. Bu yüzden hocasından iki buçuk lira ödünç para istemiştir. Muammer, bu parayı ödünç aldığını özellikle belirtir. İstanbul'a gider gitmez geri ödeyeceğini de ekleyen Muammer şunları söyleyecektir:

“Bu iyiliği bana mutlaka yapmalısınız size o kadar minnettar kalacağım ki zaten yabancı ve tanımadığım bir muhit içinde bulunuyorum. Arkadaşlarımın hepsi gittiler. Ben sadece sizi tanıyorum. Bunun için sadece size başvuruyorum.”³⁰³

Nafiz'in durumuysa Muammer'in durumundan daha farklıdır. Nafiz'in, okul arkadaşı Muammer'in ödünç olarak istediği iki buçuk liradan çok daha fazlasına ihtiyacı vardı. Bu yüzden tatillerde Zirai Kombine Kurumuna bağlı Milli Koruma Tahsisatı ile ilgili işlerde yevmiye usulü çalışıyordu. Sonrasında okula geri dönen Nafiz'in yerine başkası alınmıştı. Ancak bu yeni eleman, dosya işlerinde tamamen bilgisizdi. Kurum müdürünün, Gazi Lisesi Müdürlüğü'nden isteği de Nafiz'in bu elemana 15.11.1941 tarihine kadar öğleden sonraları gelerek yol göstermesiydi. Okul idaresi, buna izin verecekti. Nafiz, 15.11.1941 tarihine kadar izinli yazılmıştı.³⁰⁴ Nafiz, kendisi için belirlenen süre sonunda okula dönse de çok kısa bir süre sonra tekrar ayrılacaktı. Hem de tasdikname alarak. Bunun nedeni, Nafiz'in okuldan ayrılacak kadar geçim sıkıntısı

303 Muammer. (1941, 22 Nisan). [Öğretmenine hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

304 [Zirai Kombinalar Kurum Müdürü]. (1941, 6 Kasım). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

çekmesiydi. Öğrencinin geçim zorluğu da tahsil hayatına baskın gelecekti.³⁰⁵ Aynı zamanda Nafiz yetim bir çocuktur.³⁰⁶ Üstelik öğrencinin hem okuyup hem çalışmasına kanunlar da müsaade etmiyordu. Kanuna göre; öğrenci, okul ile iş yeri arasında bir tercih yapmak zorundaydı. Bekir Sami'nin yaşadığı durum bunu gösteriyordu. Bekir Sami'nin kaydı zamanında yenilenmediği için okul müdürlüğünce silinmişti. Öğrenci, geçirmiş olduğu sinir hastalığı yüzünden kaydını yenilemeye vakit bulamamıştı ancak iyileştiği için okula devam etmek istediğini ve bu konuda kusurunun affedilmesini istemişti.³⁰⁷ Bekir Sami, bu dilekçesine olumlu bir cevap almış ve kaydı yenilenmişti.³⁰⁸ Bekir Sami okurken aynı zamanda İstatistik Umum Müdürlüğü'nde de çalışıyordu. Bu müdürlük, Bekir Sami'nin "1943-1944 yıllarında talebe olup te'cil vesikası verildiğine nazaran memuriyete devamına mani hali olup olmadığının bildirilmesini" liseden rica etmişti.³⁰⁹ Okul müdürü Mesut Erginsav, Bekir Sami'nin bir kurumda üç yıldan beri memur olduğunu hemen Maarif Vekilliği Orta Öğretim Umum Müdürlüğü'ne bildirir.³¹⁰ Orta Öğretim Umum Müdürlüğü'nün kararı nettir. "Tebliğler Dergisi"nin 720 sıra numarasıyla yayınlanan tamim hükmüne göre, öğrencinin okula asli olarak devam ettiği sürece maaşlı ve ücretli bir vazifeye devamına izin yoktur.³¹¹ Gazi Lisesi, İstatistik Umum Müdürlüğü'ne gönderdiği yazıda: "4007 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince okula asli öğrenci olarak devam ettiği müddetçe maaşlı veya ücretli

305 Nafiz'in velisi. (1942, 6 Nisan). [Gazi Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

306 Nafiz'in Öğrenci Kayıt Dosyası, (t.y.). Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

307 Bekir Sami. (1944, 1 Aralık). [Maarif Vekâleti Yüksek Makamına hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

308 Maarif Vekili. (1944, 2 Aralık). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

309 [Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü], (1944, 15 Aralık). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

310 [Gazi Lisesi Müdürlüğü]. (1944, 22 Aralık). [Maarif Vekâleti Orta Öğretim Umum Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

311 [Orta Öğretim Umum Müdürlüğü]. (1945, 8 Ocak). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

bir vazifeye devamına müsaade edilemeyeceği” yazılıdır.³¹² Bu durumda Bekir Sami’nin iki seçeneği vardır. Ya okulu bırakıp memuriyet hayatına devam edecek –ki belgeden anlaşılana göre askerlik yaşı gelmiştir- ya da memurluğu bırakıp okulunu bitirecekti.

Tabii Kız Lisesi’nde de maddi durumu iyi olmayan öğrenciler yok değildi. Ankara Kız Lisesi’nde eğitim gören, Azime Hanımın kızı Fahriye gibi. Fahriye, bir kedi tarafından saldırıya uğrar ve kedinin kuduz olduğunun anlaşılmasından hemen sonra, buldukları mahallenin muhtarına giderler. Muhtar, “Bu kadın erkeksiz, kimsesiz ve fakirdir. Kızı ve kendisinin tren ücreti tesviyesine kudretleri yoktur”³¹³ diyerek okuldan yardım talebinde bulunur. Kimden yardım istendiği açıkça belirtilmeyen yazıda, kız çocuğunun annesinin fakir olduğu kadar erkeksiz olduğu da belirtilmesi dönemin toplumsal cinsiyet anlayışına da göz kırpar. Yine belgede yazıldığı gibi erkeksiz olan kadın, aynı zamanda kimsesizdir. Yukarıdaki yardım örneğinden çok Kız Lisesi öğrencileri, ekonomik zorlukla baş edecek şekilde tahsile devam edebilmek için “Leyli Meccani” yani parasız yatılı okullara geçme çabası vardı. Zaten geriye fazla seçeneğin kaldığı da söylenemezdi. Diğer tek seçenek, okulu terk etmek oluyordu.

Leyli Meccani okullara girebilmesi için öğrencinin yapılan sınavı kazanması gerekiyordu. Bu sınav Türkçe, Riyaziyat ve Tabiiyat derslerinden oluşurdu.³¹⁴ Soruları hazırlamak için leyli liselerin bulunduğu maarif müdüriyetinin başkanlığında toplanılırdı. Her bölgeden lise ve muallim mektepleri müdürleriyle birlikte liseden iki, muallim mektebinden bir kişi bu kurulda olurdu. İstanbul’un heyete katılım sayısı, bu mntikalardan farklıydı. İstanbul’dan her leyli liseden bir kişi katılırdı.³¹⁵ Bu sınava

312 [Gazi Lisesi Müdürlüğü], (1945, 10 Ocak). [Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü’ne gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

313 [Ahi Yakup Mahallesi Muhtarı]. (t.y.). [Kız Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

314 Leyli Meccani Talebe Kabulüne Dair Talimatname, İstanbul, 1926, s. 7

315 Adı Geçen Talimatname, s. 6.

katılmanın da belli şartları vardı. Bu şartlar gazetelere şöyle verilmişti. İlk olarak, öğrencinin, maddi durumunun yetersiz olması gerekiyordu. Türk olması ve belirlenen yaş aralığına uygun olması da diğer aranan şartlar arasındaydı. Yine aynı öğrencinin bedensel engelinin bulunmaması, hiç sınıfta kalmamış olması ve okuldan çalışkanlığını ispatlayan bir belge de alması gerekiyordu.³¹⁶

Leyli Meccani okula kayıt olmak isteyen öğrencilerden biri, Mesrure idi. Mesrure, babasının ölümü ve seyyar şerbetçi olan üvey babasının gelirinin düşük olması nedeniyle Leyli Meccani bir okula kayıt olmak istiyordu. Ekonomik anlamda zorluk çektiğini de bir mazbata göstererek ispatlamıştı.³¹⁷ Mesrure ile aynı kaderi paylaşan bir diğer öğrenci Melahat'tı. Babasını kaybeden Melahat, velisi tarafından leyli meccani bir okula kaydedilmek isteniyordu. Melahat'ın velisi, “babası olmadığından ve ben de ilanihaye okutamayacağımdan tahsilinden geri kalmaması için kendisini bir leyli meccani mektebe kayıt ettirmeyi düşündüm” diyerek gerekçesini açıklamıştı. Böylece Melahat'ın tasdiknamesi eğitim görmekte olduğu Kız Lisesi'nden alınarak Musiki Muallim Mektebine verilmişti.³¹⁸ Züleyha'da babasının hali hazırda var olan geçim zorluğuna kendi tahsilinin de yük olmasını istemiyordu. Bu sebeple okuldan leyli parasız için açılan müsabaka sınavına girmek için izin istemişti. Osman Halit Bey'in Kızı Züleyha, “Pederim pek az bulunan maaşıyla beş çocuklu olan ailesini güçlükle geçindirmekte olduğundan bendeniz mektebinizin sekizinci sınıfına kadar çıkardığım tahsili daha ileriye götüremeyecek vaziyetteyim” diyerek imtihana girme gerekçesini açıklamıştı.³¹⁹ Dördüncü sınıfa giden Saime de leyli okula kabul edilmişti. Saime'nin

316 Ulus, 31 Ağustos, 1935, s. 7.

317 Ankara Vilayeti İdare Heyeti Kalemî Mazbata Tutanağı. (1932, 21 Ağustos). Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

318 Melahat'ın Velisi. (t.y.). [Orta Mektep Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

319 Züleyha. (1932, 28 Ağustos). [Ankara Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

tasdiknamesi, Erenköy Kız Lisesi'ne gönderilmek için alınmıştı.³²⁰ Mürüvvet de leyli meccani sınavını kazanarak Ankara Kız Lisesi'nden ayrılmıştı. Öğrenci, parasız yatılı müsabaka sınavlarını kazanmış ve Bakanlığın talimatıyla Adana Kız Lisesi'ne verilmişti.³²¹

2.11. BAŞKA OKULLAR

Ekonomik zorluk yaşadıkları için Leyli Meccani okullarına gitme kararı alan öğrencilerden önceki bölümlerde bahsedilmişti. Bunların dışında; mecburi durumlardan başka okullara gitmek zorunda kalanlar da vardı. Bunun nedenlerinden biri, öğrenci velilerinin işleri gereği şehir değiştirmek zorunda olmasıydı. Veliler tayinlerinin çıkması durumunda şehri terk etmek zorunda kalıyor bu da dolayısıyla öğrencinin tayin olunan şehirde eğitimine devam edeceği anlamını taşıyordu. Örneğin, Ülker'in babası Ali Rıza Bey, İzmir'e tayin olmuştu ve kızını da yanında götürmesi gerektiğinden kızının okuldan tasdiknamesini almıştı.³²² Tayin nedeniyle şehir değiştiren bir başka veli, Binbaşı Arif Beydi. Arif Bey, "Tekirdağ'a tayini dolayısıyla kızı Mihrinisa'nın tasdiknamesinin ve seyahat vesikasının kendisine verilmesini" talep ediyordu.³²³ Tuz İnhisarı'nda Tetkik Memurluğu yapan Hamdi Bey de taşraya tayini dolayısıyla kız kardeşi Melahat'ı yanında götürmek mecburiyetinde kalmıştı.³²⁴ Yine Gönül isimli Kız

320 Saime'nin Velisi.(1938, 10 Aralık). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

321 [Nevşehir Ortaokul Direktörlüğü]. (1939, 2 Mart). [Ankara Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

322 [İzmir Kültür Direktörü Ali Rıza]. (t.y.). [Kız Lisesi Direktörlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

323 Afife. (1935, 10 Ekim). [Kız Lisesi Müdüriyetine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

324 Hamdi. (1929, 9 Aralık). [Kız Lisesi Müdüriyeti Aliyesine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Lisesi öğrencisi de babası Hüseyin Bey ile birlikte İstanbul'a gitme kararı almıştı. Hüseyin Bey, okuldan kızının nakil ilmühaberi ile birlikte nüfus kâğıdını istiyordu.³²⁵ Niyazi de hemşiresi Nebahat ile birlikte Elazığ'a gideceklerinden kız kardeşinin tasdiknamesinin verilmesini rica etmişti.³²⁶

Bazen de sadece öğrencinin şehir değiştirmesi gereken durumlar olmuştur. Örneğin, Kız Lisesi öğrencisi Rabia'nın, Ankara'dan taşınması gerekmektedir. Velisi Şemi, Rabia'nın İzmir'e gideceği için nakil ilmühaberini istemektedir.³²⁷ Rabia gibi Hayriye de şehir değiştirmek durumunda kalanlardandır. Hesap Memuru Hüsnü Bey, kızını Sinop Vilayetinde bulunan oğlu Mühendis Hakkı Bey'in yanına göndermeye karar vermiştir. Okuldan, Hayriye'nin nakil ilmühaberini verilir.³²⁸

Bunların dışında başka nedenlere dayanarak başka liselere geçiş yapmak isteyen öğrenciler de vardı. Özden Hanım, liseden sonra da eğitime devam etmek isteyen öğrencilerin Ankara Kız Lisesi'ni tercih ettiğini ancak daha kısa sürede meslek edinmek isteyenlerin de Meslek Okulları'nda ve Enstitü'de eğitim alma eğiliminde olduğunu belirtmişti.³²⁹ Tercihini Enstitü'den yana yapmış öğrencilerden biri Füsun'du. Füsun, ortaokulu Ankara Kız Lisesi'nde okumuştur. Mühendis Akif Bey, kızının liseye tahsiline İsmet Paşa Kız Enstitüsü'nde devam edeceğini bildirmiş ve enstitünün kayıt tarihi yaklaştığı için Kız Lisesi'nden ortaokulu bitirdiğini gösterir bir vesika talep etmiştir.³³⁰

325 İbrahim. (1934, 16 Kasım). [Kız Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

326 Niyazi. (1934, 22 Mart). [Kız Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

327 Şemi. (1934, 27 Haziran). [Ankara Kız Lisesi'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

328 Hüsnü. (1933, 3 Temmuz). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

329 Özden Toker ile 30 Nisan 2016 tarihinde yapılan kişisel görüşme.

330 Akif. (1941, 19 Eylül). [Ankara Kız Lisesi Direktörlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Yine yedinci sınıftan Kadriye'nin annesi Hatice Hanım; “bazı esbaptan dolayı kızını Ticaret Mektebine kayıt ettirmek” arzusundadır.³³¹ Hatice Hanım, kızını Ticaret Mektebine gönderme nedenini tam olarak belirtmeye ihtiyaç duymamış ve bazı esbaptan dolayı demesi yeterli gelmiştir. Feriha da öğretmen okuluna gönderilecekti. Feriha'nın velisi Edibe Hanım, “Feriha'nın muallim mektebine nakledilebilmesi için tasdiknamesinin ve şahadetnamesinin verilmesini” istemiştir.³³² Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Kütüphane Müdür Yardımcılığı yapan Saim Bey, Saniha'yı Ankara Koleji'ne kaydettirmek için kızının vesaiki ile ilmühaberinin verilmesini istemiştir.³³³ Hüsamettin Bey de Saim Bey ve diğer velilerin aksine, kızını okuldan alma sebebini açıklamakta beis görmez. Hüsamettin Bey, kızı Kemale'yi okuldan alacaktır çünkü Kemale “dikişe hem meraklı hem de heveslidir”. Bu nedenle kızının “Enstitü'ye nakledileceğini” belirtir.³³⁴

Bazen de çok daha farklı durumlar, belli bir süreliğine de olsa, öğrenciyi başka bir okula geçiş yapmak zorunda bırakıyordu. Bu durumların sonucunda öğrenci sınavlarını başka bir okulda vermek durumunda kalabiliyordu. Örneğin, Mehpare annesiyle birlikte Adana'da yaşayan, tahsiline de Adana Kız Lisesi'nde devam eden bir öğrencidir. Mehpare'nin ablası, bir kaza geçirir. Bu nedenle tam da sözlü sınavlarına girmesi gerekirken Mehpare, kendini Ankara'da bulur. Mehpare'nin annesi Feyziyet, Ankara'da bulunan kerimesinin hastalığı nedeniyle bir an evvel hareket etmek mecburiyetinde olduğunu, Mehpare'yi bırakacak kimsesi olmadığı için yanında götürdüğünü ve kızının

331 Hatice. (t.y.). [Ankara Orta Mektep Müdüriyeti Aliyesine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

332 Edibe. (t.y.). [Kız Lisesi Müdüriyetine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

333 Saim. (1938, 19 Eylül). [Ankara Kız Lisesi Direktörlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

334 Hüsamettin. (1932, 2 Ekim). [Orta Mektep Müdüriyeti Aliyesine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

sözlü sınavlarını Ankara’da vermesi için okul idaresinden izin istediğini bildirir.³³⁵ Adana Kız Lisesi Direktörü, annenin bu isteğini makul karşılar. Öğrencinin, Psikoloji, Tarih, Coğrafya, Hendese, Cebir ve Fizik derslerinden sözlü sınavlarını Ankara’da vermesinin okullarınca bir mahsuru yoktur. Kültür Bakanlığı’ndan izin alındığı takdirde, Mehpare’nin tasdiknamesi hemen Ankara’ya gönderilecektir.³³⁶ Mehpare, ablasının ölüm tehlikesi geçirdiği için Adana’dan geldiğini ve mağdur olmaması için kendisine uygun görülen bir lisede geri kalan sınavlarına girmek için Kültür Bakanlığı’ndan izin istediğini belirtir.³³⁷ Neyse ki yaşanan bu durum, Mehpare lehine çözülmüş ve öğrenci mağdur edilmemiştir. Kültür Bakanlığı Orta Öğretim Genel Direktörlüğü, öğrencinin sözlü sınavlarına Ankara Kız Lisesi’nde girmesine müsaade etmiştir.³³⁸

Orta Öğretim Genel Direktörlüğü’nün bazı kişisel ricaları kabul ettiği örneklere de rastlanılır. Hayri Bey’in, kızını son bir kez daha görebilmesi için 1937 yılında ettiği rica gibi. Asker olan Hayri Bey, mesleği gereği yakın bir zamanda uzak bir bölgeye göreve gidecektir. Bu da oldukça uzun bir süre kızını görememesi anlamına gelecektir. Ankara’da tahsilde olan kızı Halise’yi son bir kere daha görebilmek için kızının sözlü sınavlarının kendi ikametgâhına yakın olan Üsküdar’da ikinci ortaokulunda girmesine izin verilmesini talep eder.³³⁹ Orta Öğretim Genel Direktörlüğü, babanın bu naçizane isteğini geri çevirmez. Halise’nin tasdiknamesi, Ankara Kız Lisesi’nden Üsküdar ikinci

335 Feyziyet. (1937, 28 Mayıs). [Adana Kız Lisesine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

336 [Adana Kız Lisesi Direktörü]. (1937, 28 Mayıs). [Yüksek Makama hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

337 Mehpare. (1937, 29 Mayıs). [Kültür Bakanlığı’na hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

338 [Kültür Bakanlığı Orta Öğretim Genel Direktörlüğü]. (1937, 29 Mayıs). [Ankara Kız Lisesi Direktörlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

339 Hayri. (1938, 2 Haziran). [Orta Öğretim Genel Direktörü Avni Yukarıoğlu’na hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

ortaokula verilir.³⁴⁰ İki olayda da gerek okul idarelerinin gerekse de Orta Öğretim Genel Direktörlüğü'nün, olaylara ilişkin yaklaşımının hassas olduğu görülmektedir.

Gazi Erkek Lisesi'nde de Kız Lisesi örneklerine benzer geçişler vardı. Dördüncü sınıf öğrencisi Sedat, Teknik Okulu tercih eden bir öğrenciydi. Sedat'ın babası Hikmet Bey, oğlunu Teknik Okula göndereceği için oğlunun okuldan tasdiknamesini istiyordu.³⁴¹ Asım Bey de dördüncü sınıfta okuyan oğlu Talat'ı, Devlet Demir Yolları Yatılı Meslek Lisesi'ne verme kararı almıştı. Bunun için gerekli olan bir tasdiknamenin tarafına verilmesini rica etmişti.³⁴² Devlet Demir Yolları Yatılı Meslek Okulu, demiryolunda çalıştırmak üzere nitelikli eleman yetiştirmek amacıyla açılan bir okuldu. Lise denginde parasız yatılı olan okul Ankara'da bulunmaktaydı. Üç yıl öğrenim süresi olan okul ortaokul mezunlarını seçme sınavıyla alıyordu.³⁴³ Zaten Asım Bey de Devlet Demir Yolları çalışanıydı.³⁴⁴

Gazi Lisesi öğrencisi, Ferruh da arkadaşları gibi başka okula geçiş yapmak istemiştir ancak onun tercihi Askeri Lise olmuştur. Babası İsmail Hakkı da oğlunu Maltepe Askeri Lisesi'ne vermek istemiştir. Bunun için, oğlunun okuldaki durumunu bildiren resmi bir yazı gerekli olacak ki okuldan bu yazıyı talep eder.³⁴⁵ Gazi Lisesi okul müdürü Rauf Bayındır, velinin bu isteğini yerine getirir. İsmail Hakkı'nın oğlu, “dördüncü sınıfta

340 [Orta Öğretim Genel Direktörlüğü]. (1938, 3 Haziran). [Ankara Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

341 Hikmet. (1944, 8 Eylül). [Gazi Lisesi Direktörlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

342 Asım. (1944, 13 Eylül). [Gazi Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

343 Nevzad Ayas, *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi: Kuruluş ve Tarihçeler*, Milli Eğitim Bakanlığı, 1948, s. 645.

344 Talat'ın Kayıt Bildiriği, (t.y.). Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

345 İsmail Hakkı. (1941, 5 Kasım). [Gazi Lisesi Direktörlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

müdevim talebe olup 1940-1941 ders yılında sınıfta kalmamıştır.”³⁴⁶ Ancak İsmail Bey, Ferruh’un kaydını almamış olacak ki bir süre sonra okul idaresinden veliye devamsızlık tebliğ tezkeresi gönderilir.³⁴⁷ Ferruh, okuldan kaydını aldırmadığı ve okula gitmediği her gün yok yazılmaktadır. İsmail Bey, oğlunu Maltepe Askeri Lisesine girmek üzere bizzat Akşehir’e götürmüştür. Hatta Ferruh girdiği okulun sınavını da kazanmıştır. Ancak, eğitim alacağı bu lisenin doğru düzgün bir binası yoktur. Bu durum Ferruh’un babasını huzursuz etmiş ve oğlunu mektebe göndermekten vazgeçmiştir.³⁴⁸ Belgede bahsedilen “binasızlık” durumunun nedeni, Askeri Okulun Akşehir’e yeni taşınmasındandır. Maltepe Askeri Lisesi, 1941 yılında yani tam da Ferruh’un sınavı kazanıp gireceği yılda Konya Akşehir’e intikal etmiştir.³⁴⁹ Öğrenci velisinin bahsettiği bina yetersizliği de bu durumu açıklar niteliktedir. Tarık Orhan da İstanbul Vefa Lisesi’nden Gazi Lisesi’ne gelmiştir. Dördüncü sınıfa giden Tarık Orhan, artık Ankara’da bulunan babasının yanına yerleşecek ve tahsiline Erkek Lisesi’nde devam edecektir.³⁵⁰

346 Direktör Rauf,(1941, 6 Kasım). [Maltepe Askeri Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

347 Direktör. (1941, 4 Aralık). [İsmail Hakkı’ya hitaben gönderilen devamsızlık tebliğ tezkeresi], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

348 İsmail Hakkı. (1941, 5 Aralık). [Gazi Lisesi Direktörüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

349 Sabit Çetin, ‘İkinci Dünya Savaşı’nda İstanbul ve Trakya’nın Tahliye Edilmesi’, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Güz (2013), s. 790.

350 Nigar. (1944, 23 Temmuz). [Vefa Lisesi Müdürlüğüne gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

2.12. DİPLOMASIZ VEDA

Ankara Kız Lisesi'nde ve Gazi Lisesi'nde eğitim görüp, tahsilini başarıyla tamamlayan öğrenciler kadar, çeşitli sebeplerden okulu terk edenler ya da terk etmek zorunda kalanlar da olmuştur. Örneğin, Asiye'nin 1932 yılında henüz dördüncü sınıf öğrencisiyken babasının ölümü, öğrencinin okulu bırakmasıyla sonuçlanır. Okula bu haberi Asiye'nin abisi verir.³⁵¹ Asiye'nin okulu bırakmasından sekiz yıl sonra aynı acıyı Bedriye Vedia yaşar. Bedriye, 1940 senesinde dokuzuncu sınıf ikmal imtihanına girip başarılı olsa da okulu terk etmek zorunda kalmıştır. Okuldan ayrılmadan dokuzuncu sınıfta başarılı olduğunu gösteren tasdikname almak istemiştir.³⁵² Nezihe isimli öğrenci de okula artık gelmeyecektir. Bunun nedeni babasının ölümü değil, babasının isteğidir. Ali Rıza Bey, "Nezihe'yi artık okula göndermeyeceğini" bildirmiştir.³⁵³ Muhterem de babası tarafından okuldan alınır. Bayram Bey, kızı Muhterem'i okuldan almasının nedenini, sadece "ailevi esbab" olarak açıklamıştır. Bu ailevi sebeplerin ne olduğunu açıkça belirtmeyen Muhterem'in babası, bu açıklamayı yeterli görmüştür.³⁵⁴ Muhittin Bey de Bayram Bey'in yaptığına benzer bir açıklama yapmıştır. Yedinci sınıftan 91 numaralı kızı Melahat'ın liseden alınması icap etmiştir. Bu yüzden kızının tasdiknamesini –kendisinin bizzat almaya vakti olmadığı için- sekizinci sınıf öğrencilerinden Meliha Hanım'a verilmesini rica etmiştir.³⁵⁵ Melahat'ın liseden alınmasına neyin icap olduğuna ilişkin başka bir açıklama yoktur. Açıklamaya gerek

351 Asiye'nin Abisi. (1932, 4 Ekim). [Kız Lisesi Müdüriyetine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

352 Bedriye Vedia. (t.y.). [Kız Lisesine Direktörlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

353 Ali Rıza. (1939, 17 Mart). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

354 Bayram. (1934, 12 Nisan). [Ankara Kız Lisesine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

355 Muhittin. (t.y., 15 Aralık). [Kız Lisesi Müdüriyetine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

bile duymadan alınan bir başka öğrenci Ferhunde'dir. Babası Akif, “dördüncü sınıfa giden kızının mektebi terk etmek zorunda bulunduğunu ve bu nedenle gerekli belgelerin kendisine verilmesini” rica eder.³⁵⁶ Kız çocuklarının, “zorunda kalınmışlık” durumuna sığınarak okuldan alınması o kadar kolaydır ki bazı veliler bu “zorunda kalma” durumuna sığınma gereği bile duymuyordu. Diğer taraftan bu zorunluluğu açıkça belirten veliler de yok değildi. İsmail Bey yeğeni Şerefinisa'yı okuldan neden aldığını açıkça belirtme gereği duymuştur. Telgraf Muavinliği Kalemi Şefi İsmail, yeğeni Şerefinisa'yı, kendisinin “mali vaziyetinin müsaadesizliği” nedeniyle okuldan alır.³⁵⁷ Bazen öğrencinin okula devam etmeyeceği, okul idaresine haber bile verilmez. Gaye isimli öğrencinin okula devam etmeyeceği veli bilgisiyle değil, okul idaresinin sorgusu sayesinde öğrenilecektir çünkü Gaye, beş gün boyunca okula gitmemiştir. Okul idaresi, öğrencinin evine devamsızlık tezkeresi yollamıştır. Öğrencinin artık okula gelmeyeceği devamsızlık kâğıdının alt tarafına yazılan, “devam edemeyecektir” notuyla kaydedilmiştir.³⁵⁸

Kızlarını, okuldan alma gerekçesini zikreden veliler de olmuştu. Bu zikredilen nedenlerden biri evlilikti. Ilgaz ve Hikmet, tahsil hayatını yarıda bırakıp, evlilik yoluna girmiş olan öğrencilerdir. Sabri Bey, dokuzuncu sınıfa giden kızı Ilgaz'ın izdivaç dolayısıyla tahsile devamına imkân kalmadığını belirtip tasdiknamesi ile birlikte diğer evraklarının kendisine verilmesini rica etmiştir.³⁵⁹ Diğer öğrenci Hikmet de evlilik hazırlıklarına başlayacaktır. Hamdi Bey dördüncü sınıfa giden Hikmet'in, evleneceği

356 Akif. (1939, 2 Ekim). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

357 İsmail. (1938, 26 Eylül). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

358 [Ankara Kız Lisesi]. (t.y.). [Mustafa'ya hitaben gönderilen devamsızlık tebliğ tezkeresi], Ankara Lisesi, Ankara.

359 Sabri. (t.y.). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

için kaydının silinmesini ve nüfus kâğıdı ile birlikte tasdiknamesinin verilmesini arz etmişti.³⁶⁰

Bazı öğrencilerin de geçirmiş olduğu hastalıklar nedeniyle okula devam edemediği görülür. Örneğin, Cahide, sağlık nedenlerine bağlı olarak sınıfta kalır. Şinasi Bey, kızının sağlık sebeplerinden dolayı ikmale kalan derslerini veremeyerek sınıfta kaldığını biliyordur. Daha da kötüsü Cahide'nin hastalığı tahsilini bırakacak kadar ağırdır. Bu yüzden okuldan kızı Cahide'nin altıncı sınıfı bir sene okuduğunu gösteren bir tasdikname alıp, Cahide'yi okuldan almıştır.³⁶¹ Cahide isimli bir başka öğrencinin ise sağlık durumu da okula devam etmesine imkân tanımadı. Babası Albay Refik, bu nedenle kızının nüfus tezkeresi ile Ortaokul şahadetnamesini istiyordu.³⁶² Bir başka Kız Lisesi öğrencisi Müeddeb de çok ciddi bir hastalık geçirmiştir ve geçirdiği bu rahatsızlıktan ötürü o da tahsiline devam edememiştir. Mahkeme Reisi Necati Bey, kızı Müeddeb'in geçtiği sınıfa ait bir tasdikname ile birlikte nüfus tezkeresi, aşı ve ortaokul şahadetnamesini rica etmiştir.³⁶³ Sağlık durumundan dolayı okulu bırakan bir diğer öğrenci, Askeri Fabrikalar Umum Müdürü'nün kızı Nilüfer'dir. Eyüp Bey, “kızı Nilüfer'in ahvali sıhhiyesi dolayısıyla badema mektebe devam edemeyecek olduğunu ve hali hazır vaziyetini bildiren bir tasdiknamenin verilmesini” arz eder.³⁶⁴ Bu öğrencilerin okulu bırakacak kadar ciddi olan hastalıkların ne olduğu konusunda detaylı bir bilgi verilmez. Anlaşılan o ki; veli tarafından böyle bir kâğıt yazılması okul idaresi için yeterince güvenilir bir dokümandır. Bunlardan farklı olarak sadece bir iki veli

360 Hamdi. (1940, 7 Mart). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

361 Şinasi (1931, 17 Mart). [Lise Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

362 Refik. (1939, 12 Ekim). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

363 Necati. (1930, 20 Ekim). [Kız Lisesi Müdürü Cafer Bey'e hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

364 Eyüp. (1935, 14 Nisan). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

kızının hastalığının ne olduğunu belirtir. Örneğin, Ayşe Nezahat, gözünden rahatsızdır. Babası Ahmet Bey, kızı Nezahat'ın bu sebepten dolayı artık devam edemeyeceğini özellikle belirtir.³⁶⁵ Tabii öğrencinin bu rahatsızlığı, yine velinin yazmış olduğu bir kâğıt sayesinde öğrenilir. Ayşe Nezahat'ın dosyasında gözünden rahatsız olduğuna dair herhangi bir doktor raporu yoktu ya da var olsa bile günümüze ulaşmamıştır.

Başka bir okulu terk etme nedeni de hayata erken atılmak zorunda olmaktan geliyordu. Kimisi, daha kısa bir yoldan bir meslek ya da bir zanaat edinerek bir an önce para kazanmanın çaresine bakmıştır. Kimisi de ailesinin geçim yükünü sırtlanmak için bir işe girip çalışmaya başlamıştır. Bunları yapabilmek için de neredeyse tüm günlerini alan okulu bırakmaktan başka çareleri de yoktur. Tüm bunların temelinde de birçok şeyin temelinde olduğu gibi ekonomik zorluk yatıyordu. Örneğin, Mualla, Kız Lisesinin ortaokul kısmına devam eden bir öğrencidir. Babası Resmi Bey, kızının bir an önce bir meslek öğrenmesini istemiş olmalı ki kızını, İnkılap Dikiş ve Biçki Yurduna kayıt ettirmeye karar vermiştir. Kızının bu yurda kayıt olması için daha önce Ankara Kız Lisesi'ne teslim ettiği ilkokul şahadetnamesi gerekmiştir.³⁶⁶ Erkenden memuriyete atılan Fatma da okulu terk etmek durumunda kalanlardandır. Fatma memuriyete atılmış ancak bu durumu okula bildirme gereği duymamıştır. Okul idaresi de öğrencinin okula gelmediğini tam elli beş gün sonra sorgulama kararı alıp evlerine devamsızlık kâğıdı göndermiştir.³⁶⁷ Fatma'nın annesi olduğu düşünülen Besime Hanım, Fatma'nın memuriyete atıldığından tahsilini bıraktığını bildirir. Bu radikal kararın altındaysa yine bir geçim zorluğu yatar. Fatma, ailesine bakmak zorunda olduğu için memuriyet hayatına atılmıştır.³⁶⁸ Dördüncü sınıfa giderken kendini memur olarak bulan bir başka

365 Ahmet. (1933,2 Şubat). [Ankara Kız Lisesi Müdüriyetine hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

366 Resmi. (1934, 8 Eylül). [Okul Müdürü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

367 [Okul Müdürü]. (1933, 18 Kasım). [Fatma'nın ailesine hitaben gönderilen devamsızlık tebliği], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

368 Besime. (t.y.). [Kız Orta Mektebi Müdüriyeti Aliyesi'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

öğrenci Nadire olacaktır. Velisi olarak görünen Halkevi Daire Müdürü, Nadire'nin postaneye memur tayin edildiği için tahsiline devam edemeyeceğini okula haber vermiştir.³⁶⁹

Çeşitli sebeplerle okul bırakan öğrenciler, Gazi Lisesi'nde de vardır. Halil, velisi bulunduğu Naci'nin okuldan ayrılmak mecburiyetinde olduğundan tasdiknamenin verilmesini rica eder. Halil Beyin yazdıklarına göre okuldan ayrılma kararı, Naci'nin isteği üzerinedir.³⁷⁰ Ali Rıza'da bir değil, iki farklı nedenden dolayı bırakmıştır. Daha doğrusu bırakmak zorunda kalmıştır. Ali Rıza, dördüncü sınıfa giderken bir yıl sınıfta kalmıştır. İkinci yılını da mali vaziyetinin iyi olmaması yüzünden okuyamayacaktır. Ali Rıza, “Evet, okuyamayacağım, yalnız bu sene müddetle” diyecektir. Böyle demesinin nedeni Ali Rıza'nın idealist bir öğrenci olduğundan kaynaklı olabilir. Öğrencinin yazdıkları bile bunu düşündürür: “...ben okumak, daima okumak memlekete ve millete faydalı bir genç oluncaya kadar okumak istiyorum. Bu gaye ve arzumun hiçbir zaman, hiçbir suretle tereddüte düşmediğimi söylemekle bahtıyarım efendim...”³⁷¹

Ali Rıza'nın sınıfta kalmasına rağmen okuma isteğinde bir eksikliğin olmadığı anlaşılıyordu fakat dediği gibi “bir müddet sonra” okula dönüp dönmediğini bilinmemektedir.

369 [Halkevleri Daire Müdürü], (1941, 18 Ekim). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

370 Halil. (1943, 20 Ekim). [Gazi Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

371 Ali Rıza. (1943, 15 Ekim). [Gazi Lisesi Direktörü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

2.13. HASTALIK HALLERİ

Lise eğitimi, uzun bir zamanı kapsıyordu. Bu eğitim sürecine, nitelikli devam sağlamanın önemi büyüktü. Öğrencinin hastalık gibi çok ciddi bir gerekçesi yoksa okula sürekli devamı ve dersleri takibi beklenirdi. Peki, öğrencinin bile öngöremediği bu ciddi gerekçeler, yani hastalıklar tam da öğrencinin eğitimi sırasında gerçekleşirse ne oluyordu? Geçirilen bu hastalıklar, öğrencinin dinlenerek kolayca atlatılabileceği ölçüde hafif olabildiği kadar öğrenciyi uzun bir süre yatağa mahrum bırakabilecek nitelikte olabiliyordu. Derslerinden, sınıfından geri kalmasına yol açabiliyordu. Hatta bazı öğrenciler geçirdikleri bu hastalıklar sonucu kendi hayatları gibi büyük bedeller ödüyordu. Örneğin, Ortaokul Müdürü Ahmet Zuhuri'nin kızı Süheyla, şeker hastası olan bir öğrenciydi. Süheyla'nın, özellikle 15 Aralık 1941 tarihinden itibaren şekerinde 5 – 6 gram oranında bir artış yaşanmıştı. Hastalığa yönelik yapılan tedavi, şeker oranında bir düşüş sağladıysa da istenilen oranda olmamıştı. Bununla birlikte, idrarda da bol şeker ve aseton bulunmuştu. Bu şartlar altında öğrenci bir süre daha okula devam edemeyecekti.³⁷² Hastalığı nedeniyle rapor alan bir başka öğrenci Türkan'dı. Türkan'ın raporunu, Verem Dispanseri Baş Hekimi hazırlamıştı. Onuncu sınıfa giden Türkan'ın, en az üç ay daha istirahat ve tedaviye ihtiyacı vardı.³⁷³ Türkan, hastalığını çok kolay atlatmasa bile okuluna belirli şartlar dâhilinde tam bir yıl sonra geri dönebilmiştir. Öğrencinin, “mektebe devamına engel teşkil edecek bir vaziyeti yoksa da yorgunluğa tahammül edemeyeceği nedeniyle mütalaaaya devam etmemesi uygun görülmüştü.”³⁷⁴ Bol ikaz cümlesi içeren bu rapor ciddiye alınmıştı. Türkan, bu raporundan dolayı

372 [Üçüncü Ortaokul Hekimliği]. (1941, 12 Şubat). Hastane raporu, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

373 [Verem Dispanseri Baş Hekimliği]. (1942, 15 Nisan). Hastane raporu, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

374 [Doktor Raporu], (1943, 29 Eylül). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

öğleden sonraki etütlere devam kaydından istisna edilmişti.³⁷⁵ Aynı yıl sıtma hastalığına yakalanan Handan, Türkan'ın okula başladığı yıl okulda olamayacaktı. Handan'ın velisi Ramiz, Handan'ın sıtma olduğu için bir ay kadar tedavi altında kalacağını okula haber vermişti.³⁷⁶ Ne var ki genç kadının tedavisi için bir ay yeterli olmamıştı. Doktorlar da Handan'ın, 1943-1944 ders yılında okula gitmesini sakıncalı bulmuştu. Bu yüzden Ramiz Bey, Handan'ın mevcut diplomasını ve diğer evraklarını okuldan istemişti.³⁷⁷

Sabahat'ın rahatsızlığı ise gözlerindendi. Annesi Mediha'nın dediğine göre Sabahat, ikinci yazılı imtihanlarının istediği gibi geçmemesine çok üzülmüştür. Bu, kızının bünyeye zayıf düşmesine neden olmuştu. Bir süredir, gözlerinin de tedaviye ihtiyacı olduğunu ve kızlarını İstanbul'a göndereceklerinden gelecek ders yılına kadar mektebe gelemeyeceğini belirtir.³⁷⁸ Hastalığının, okula devam edemeyecek boyutta olmadığını anladığımız Bedia'nın da sadece okulda fazla yorulmaması gerekir. Bedia'nın babası, bu konuda okulu bilgilendirmek için Bedia'nın Ankara dispanserinden raporu olduğunu ve tek muhtacının istirahat olduğunu bildirir. Hatta mümkünse Bedia'nın son saat dersinden muaf tutulması ricasında bulunur. Çünkü Bedia At Pazarı civarında oturuyordur ve eve yürüyerek gelip gitmesi, öğrenciyi çok zorlamaktadır.³⁷⁹

Bir velinin iddiasına göre bir hastalık, öğrenciyi direkt, okulda ilgilendiği bir meşguliyetin sonucunda bulur. Bu iddianın sahibi, Sabahat'ın eniştesi İlyas Beydir. İlyas Bey'e göre; Sabahat'ın bir haftadır romatizmadan rahatsız olmasının nedeni,

375 [Orta Öğretim Umum Müdürlüğü]. (1943, 12 Kasım). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

376 Ramiz. (1943, 13 Eylül). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

377 Ramiz. (t.y.). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

378 Mediha. (1938, 13 Mayıs). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

379 İrfan. (1931, 1 Aralık). [Okul Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

mektebin soğuk taşlarıdır. Sadece kendisinin değil ev ahalisi olarak bunun nedenini mektebin soğuk taşları arasında Sabahat'ın kooperatif işleriyle meşguliyetinde bulduklarını yazan İlyas Bey, Sabahat'ı da bu konuda uyarır. Ancak Sabahat, bunu dikkate almayıp kooperatif görevini almaya devam etmiştir. Bu durum Sabahat'ın ikinci kez hasta olmasına neden olmuştur. İlyas Bey, uyarılarının dinlenmediğini anlayınca çareyi okul idaresi ile iş birliği yapmakta bulur. Öğrencinin sağlığının bu işle ilgilenmesine izin vermediğini belirten İlyas Bey, okul idaresinden Sabahat'ın kooperatifle olan alakasının kesilmesini istemiştir.³⁸⁰

Geçirdiği hastalık yüzünden Nermin de bütünlemeye kaldığı dersinin sınavına gidemeyecektir. Dördüncü sınıfa giden Nermin, cebir dersinden ikmale kalmıştır ancak sınavların başlayacağı tarihlerde yola çıkmasını engelleyecek kadar hastalanmıştır. Öğrencinin babası Hilmi, okula bunu belirten bir yazı gönderilmiştir. Hilmi'nin, Kız Lisesi Müdürü Sami Argüden'le bir ahbablığı vardır. Bu yüzden, “Kız Lisesi Sayın Direktörü Bay Sami Kardeşime” diyerek başlamakta beis görmemiştir. Kızının mazeretinin kabul edilip, sınavın sonradan belirlenen bir tarihte olmasını rica edecektir.³⁸¹ Bahsedilen bu öğrencilerin çoğu zor bir hastalık geçirmelerine rağmen hayatta kalabilmiştir ama mektebe devam ettiği sırada hastalanan Seniha, menenjit hastalığı nedeniyle hayatını kaybetmiştir.³⁸²

Bazen evde bulunan bir başka aile üyesinin hastalanması da eğitim gören bu genç kadınların devamsızlık yapması için yeterli bir sebep olabilmektedir. Nurhayat'ın devamsızlık yaptığı fark edilince her eve olduğu gibi onun evine de devamsızlık nedenini öğrenmek adına bir kâğıt gitmişti. Kâğıdın üstüne “Kardeşi kızıl olduğu için

380 İlyas. (1933, 25 Kasım). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

381 Hilmi. (1936, 15 Eylül). [Kız Lisesi Okul Direktörü Sami Bey'e hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

382 Seniha. (1934, 28 Şubat). Öğrenci Dosyası.

gelemiyoruz” notu kaydedilmişti.³⁸³ Buna benzer bir sebep, Gazi Erkek Lisesi kayıtlarında da görülmektedir. Süleyman, 08.03.1946 tarihinde ilk iki saat derse girmemiştir. Bunun nedeni, üçüncü derse yetiştiğinde yanında getirdiği notta saklıdır. Hacer oğlu Süleyman için kardeşini sabah hastaneye götürmesi gerektiği notunu kaydetmiştir. Bu yüzden oğlunun geri kalan derslere kabulünü rica eder.³⁸⁴

Hastalığını eğitim hayatını sekteye uğratabilecek kadar ciddi geçiren öğrenciler Gazi Erkek Lisesi’nde de vardır. Bir tür beyin hastalığına yakalanan Turgut bunlardan biridir. Turgut’un uzun bir süre tedaviye ihtiyacı vardır. O kadar ki, altı aylık tedavisi boyunca hiç kıpırdamadan yatmak zorundadır. Bu durum da kaldığı üç dersin imtihanına Haziran devresinde giremeyeceği gibi Eylül devresinde girme imkânı kalmamıştır. Hüseyin Bey, oğlunun iyileştikten sonra imtihan hakkını kullanması için, okul idaresinin gerekli muameleyi yapması ricasında bulunur.³⁸⁵ Bir başka öğrenci Sabri de girdiği sınavın sonucundan hiç memnun olmamıştır. Ona göre sınavdan kalmasının sebebi, kendisinin başarısızlığı değil, hastalığının soruları cevaplamasına imkân vermemesidir. Beşinci sınıfa giden Sabri, sınavının tekrarlanmasını ister. Kendi gerekçesini de şöyle izah edecektir: “Sınava rastlayan 18 Ağustos Salı günü 39-40 derece ateş içinde hastaydım. Bu halde iken sınava girmiş bulunuyorum. Tabii ateşin tesiri ile sorulara ne cevap verdiğimi bilmiyorum.”³⁸⁶ Maarif Vekilliği Orta Öğretim Umum Müdürlüğü, öğrencinin bu dilekçesini inceler ve kinayeli sayılan cevabı da gecikmez: “Hasta olduğuna göre imtihana girmemesi icap edeceğinden hastalığını imtihana girmeye bizzat kendisi engel saymayarak imtihana girdiğine göre de dileği hakkında yapılacak bir muamele bulunmadığının Sabri’ye anlatılması ricasıyla” diyerek öğrencinin bu

383 [Ankara Kız Lisesi], (t.y.). [Öğrenci velisine hitaben gönderilen devamsızlık tebliğ bildirgesi], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

384 Hacer. (1946, 8 Mart). [Gazi Lisesi Direktörlüğü’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

385 Hüseyin. (1948, 18 Mayıs). [Gazi Lisesi Müdürlüğüne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

386 Sabri. (1943, 24 Ağustos). [Maarif Vekâleti’ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

isteğini geri çevirir.³⁸⁷ Okulun altıncı sınıf öğrencisi Ziver de hastalanmış ve arkadaşı Sabri gibi hasta haliyle sınava girecek takati bile bulamamıştı. Dahası bu sınav, Ziver'in lise diploması alıp almayacağını belirleyen olgunluk sınavıdır. Kimsesiz olduğundan okula da haber veremeyen Ziver, ihtiyar bir kadının getirdiği doktor sayesinde muayene olabilmıştır. Biraz toparlayınca da okuldan imtihana girme hakkı istemiştir.³⁸⁸

Liseler, ergenlik çağındaki birçok gencin bir arada eğitim gördüğü bir yerdi. Bu da gençlik ateşinin kontrolden çıkmasıyla birlikte bazı sinir problemlerini beraberinde getiriyordu. Bu sinir problemleri, öğrenciyi hastanelik edecek kadar da ciddileşebiliyordu. Altı Edebiyat A sınıfına giden Ahmet, bu sinir krizlerinden birini geçirip rahatsızlanmış ve doktora gönderilmişti. Gazi Lisesi Müdürü İhsan Üngüt, öğrenciyi doktora gönderirken kendisine neticenin ve özellikle imtihana girmesinin mani hali olup olmadığının belirtilmesini doktordan rica etmişti.³⁸⁹ Anlaşılan o ki; Ahmet'in o gün bir imtihanı vardı ve İhsan Üngüt, bu ani rahatsızlığın, nedeninden emin olmak istemişti. Doktor raporundan anlaşıldığı kadarıyla da Ahmet gerçekten bir sinir krizi geçirmiş ve ilaçla tedavi edilmişti. Yine aynı rapora göre, gün içinde gerçekleşecek olan imtihana girmesi de hiç uygun değildi.³⁹⁰

387 [Maarif Vekilliği Orta Öğretim Umum Müdürlüğü]. (1943, 1 Eylül). Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

388 Ziver. (1951, 21 Eylül). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

389 Direktör, İhsan. (1948, 8 Eylül). [Numune Hastanesi Asabiye Asistanı Doktor Fahamettin'e hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

390 [Gazi Lisesi Hekimliği]. (1948, 8 Eylül). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

2.14. LİSE'DEN ÜNİVERSİTE'YE

Cumhuriyet döneminde yapılan bu eğitim seferberliği, sadece lise eğitimini bitirmeyi amaçlamıyordu. Liseden sonra öğrencilerin, üniversiteye başlaması öngörülüyordu. Öğrencinin, üniversiteye kayıt yaptırabilmesi için mezun olduğu liseden diploma alması gerekiyordu. Örneğin, Ülker, liseden sonra üniversiteye devam etmeye karar vermiş ve 1938 yılında mezuniyet şahadetnamesinin İstanbul şehrinde bir adrese gönderilmesini istemişti.³⁹¹ Seniha, Tıp Fakültesine kayıt olmak arzusundaydı ve okuldan mezun olduğuna dair belge talep etmişti.³⁹² Seniha, 1931-1932 ders yılında liseyi ikmal etmişti ve bakalorya neticesinde şahadetname almaya hak kazanmıştı.³⁹³ Üniversiteye girmek için belge hazırlayan öğrencilerden biri Afife'ydi. Afife, Gazi Terbiye Enstitüsü'nde Tabiiye eğitimi almak isteyecekti. Olgunluk sınavında edebiyat dersinden bütünlemeye kalan Afife'nin diplomasının hazırlanması, kayıt sırasına yetişmemiştir. Okul idaresi, yaşanan bu gecikmeyi enstitüye bildirmişti.³⁹⁴ Bu yazışmanın, meseleyi çözdüğü düşünülürken Ekim ayında Afife'nin belgeleri, Kız Lisesi'ne geri gönderildi. Bu sefer sorun bir belge eksikliği değil, Afife'nin Tabiiye bölümüne gündüzlü olarak girmekten vazgeçmiş olmasıydı.³⁹⁵

Eğitim kademelerini birer birer aşip ideallerini gerçekleştiren öğrenciler, Gazi Lisesi'nde de vardı. Bu öğrencilerden biri Rıza'ydı. İstanbul Eczacılık Fakültesine

391 Ülker. (1938, 6 Eylül). [Ankara Kız Lisesi Direktörlüğü'ne Hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

392 Seniha. (1932, 21 Eylül). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

393 [Kız Lisesi Müdürlüğü]. (1932, 22 Eylül). [Seniha'ya hitaben gönderilmiş yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

394 [Kız Lisesi Direktörlüğü]. (1938, 17 Ağustos). [Gazi Terbiye Enstitüsü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

395 [Gazi Terbiye Enstitüsü Direktörü]. (1938, 15 Ekim). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

gitme kararı vermişken bu kararından vazgeçen Rıza, üniversite tercihini Ankara Fen Fakültesi'nden yana yapmak istedi. Bu tercih, Gazi Lisesi Müdürü Rauf Bayındır'a İstanbul Üniversitesi'ne bir dilekçe göndermekten başka çare bırakmamıştı. Rauf Bey, "Rıza'nın daha önce gönderilmiş olan olgunluk vesikasının okula iade edilmesini" rica edecekti.³⁹⁶ Ne var ki, öğrenciler hayatları boyunca yapacakları meslek üzerinde düşünmede çok titizlerdi. Bu titizlik, Rıza'da da vardı ve sonuç olarak vazgeçip kararını ilk tercihinden yana kullandı. Böylece daha önce istenen belgenin, geri gönderilmesine gerek kalmadı.³⁹⁷ Kısa süreli de olsa Rıza'nın aklını karıştıran Fen Fakültesi, 8 Kasım 1943 tarihinde açıldı.³⁹⁸ Rıza tam da bu zamanlarda hangi üniversiteye gideceğinin kararını vermeye çalışıyordu. Rıza'nın zaman zaman kararsız kalması, ilgi alanlarının geniş olmasıyla da açıklanabilirdi. Nitekim Rıza Rit, hem Eczacılık Okulu'nu bitirecek hem de Türk Sanat Müziği'nin en önemli isimlerinden biri olacaktı.³⁹⁹

Rıza her ne kadar son anda Fen Fakültesi'nde okumaktan vazgeçmiş olsa da sınıf arkadaşı Ferruh, Fen Fakültesine kayıt yaptırmakta kararlıydı. Fakülte, öğrenciyi kabul etmeden önce Gazi Lisesi'nden Ferruh'un olgunluk durumunu bildiren bir belge istemişti.⁴⁰⁰ Gazi Lisesi de "öğrencinin olgunluk imtihanlarını iyi derece ile vererek Ferruh'un olgunluk diploması almaya hak kazandığını" belirtti.⁴⁰¹ Yelman da üniversiteye kayıt heyecanı yaşayan bir öğrenciydi. Fen şubesi 1947 – 1948 yılı

396 [Gazi Lisesi Müdürlüğü]. (1943, 4 Ekim). [İstanbul Üniversitesi Eczacı Mektebi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

397 [Gazi Lisesi Müdürlüğü]. (1943, 9 Ekim). [İstanbul Üniversitesi Eczacı Mektebi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

398 Erdal İnönü, *Anılar ve Düşünceler 1*, İdea iletişim Hizmetleri A.Ş. 10. Baskı, İstanbul, 1996, s. 160.

399 <http://eczaciliktarihi.blogspot.com.tr/2011/09/klasik-turk-muziginde-bir-ekol-ecz-rza.html> Erişim Tarihi: 23.11.2016.

400 [Ankara Fen Fakültesi Dekanlığı]. (1943, 15 Kasım). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

401 [Gazi Lisesi Müdürlüğü]. (1943, 18 Kasım). [Ankara Fen Fakültesi Dekanlığı'na hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

mezunlarından Yelman, İstanbul Teknik Üniversitesi'ne başvurmuş ancak öğrencinin belgeleri, eksik yazı nedeniyle lisesine geri gönderilmişti. Yelman, başka fakülteler için de şansını denemek istiyordu. Bir haftadır İstanbul'daydı ve Siyasal Bilgiler Okulu imtihanlarına yetişebilmek için bir an evvel Ankara'ya dönmeye mecburdu. 8 Ekim 1949 tarihinde başlayacak olan imtihanlara yetişme gayesinde olan Yelman, Gazi Lisesi'nden, "lise bitirme ve olgunluk notlarının başına (Lise bitirme diploması derecesine esas olan notlar) ve (olgunluk diploması derecesine esas olan notlar) kaydını koyarak bir an evvel tayyare postasıyla Teknik Üniversiteye gönderilmesini" rica edecekti.⁴⁰² Yelman'ın notları vaktinde okula ulaşmış olmalı ki tercihini İstanbul Teknik üniversitesinden yana yapacak ve 1954 yılında aynı okulun Makine Mühendisliği bölümünden mezun olacaktı.⁴⁰³

Öğrenci, lise hayatı sonrasında üniversiteye devam edebilirdi. Ancak Lise mezuniyetlerinin ardından üniversiteye gitmeyip, bir işe girerek geçimlerini sağlama yoluna giden öğrenciler de oldukça fazlaydı. Bu öğrenciler, iş yeri ile ilgili bir mesele, emeklilik işlemleri, askerlik süresi gibi pek çok nedenle, tekrar mezun olduğu lisenin idari yetkilileriyle iletişime geçebiliyordu. 1945 yılı mezunlarından Ayşe Feriha da öyle yaptı. Liseden sonra memuriyete atıldı; Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü'nde çalıştı ve 1973 yılında emekli oldu. Okulundan, intibak yasasından yaralanmak için okulundan ortaokul diplomasının aslı veya suretini istiyordu.⁴⁰⁴ Niruzan da aceleden alamadığı olgunluk diplomasının adresine gönderilmesini talep etmişti.⁴⁰⁵ Okul idaresi, öğrencinin bu talebini karşılıksız bırakmadı. Hatta öğrencinin adresine ulaşım ulaşmadığından emin olmak için belgenin alındığının kendisine bildirilmesini rica

402 Yelman. (1949, 23 Eylül). [Gazi Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

403 <http://www.itumd.org.tr/Icerik.aspx?hid=159> Erişim Tarihi: 23.11.2016 .

404 Ayşe Feriha. (1975, 1 Aralık). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

405 Niruzan. (1941, 4 Ekim). [Kız Lisesi Direktörlüğü'ne hitaben gönderilen yazı]. Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

ediyordu.⁴⁰⁶ Niruzan da bu küçük isteğe kayıtsız kalamamış olacak ki; okula, olgunluk diplomasını aldığıını bildirdi.⁴⁰⁷

Gazi Erkek Lisesi'nde eğitim gören Abdurrahman Naci, okul idaresiyle iletişime geçti. Naci, 1942-1943 ders yılında sınıfta kalmış ve mali vaziyetinin bozuk olması nedeniyle okula devam edememişti. Kırşehir ili Hacıbektaş ilçesi Jandarma Komutanlığı'nda yazıcı olarak vatani görevini yaptığı sırada okuldan tasdiknamesini istedi. Naci'nin mektubuna göre; askerlik dersi okuyup da ortaokul mezunu olan askerinin muvazzaflık hizmetinden iki ay indirilecekti. Bu imkândan faydalanabilmesi için diplomasını göstermek zorundaydı.⁴⁰⁸

406 [Kız Lisesi Müdürü], (1941, 9 Ekim). [Niruzan'a hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

407 Niruzan. (t.y.). [Kız Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

408 Abdurrahman Naci. (1948, 3 Ocak). [Gazi Lisesi Müdürlüğü'ne hitaben gönderilen yazı], Gazi Lisesi Arşivi, Ankara.

SONUÇ

Eğitim, günümüzde olduğu kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında da gelişim, uygarlık ve modernleşme gibi çeşitli hedefler doğrultusunda kullanılan en önemli araçlardan biri olmuştur. Yeni ideolojinin başkent olma rolünü üstlenen Ankara da bu eğitim kanalına dâhil edilmiştir. Şehirde bu amaçla kurulan okullardan en önemlileri, ortaöğretime bağlı liselerdir. Bu liselerden biri, Cumhuriyet'in kuruluşuyla aynı yaşıta olan 1923 tarihli Ankara Kız Lisesi'dir. Sadece kız çocuklarının eğitim grdđđ bu kurum, uzun yıllar Ankara'nın tek Kız Lisesi olarak eğitim hayatına devam etmiştir. Özden İnönü Toker, Gülten Akın, Adalet Ağaoğlu, Canan Yücel Eronat, Müjgân Cunbur, Saime Göksu gibi pek çok başarılı kadın bu okuldan mezun olmuştur. Ardından şehrin ikinci Erkek Lisesi olacak olan Gazi Lisesi, 1932 yılında eğitim ğretim hayatına başlamıştır. Ömer İnönü, Erdal İnönü, Halim Ağaoğlu, Rıza Rit gibi isimler lise eğitimlerini bu okulda tamamlamıştır.

Bu çalışmada, Ankara Kız Lisesi'nin ve Gazi Lisesi'nin özel arşivleri, birincil kaynak olarak kullanılmıştır. Ankara Kız Lisesi'nin 1929 ve 1949 yıllarının ğrenci künye defterlerindeki veriler, Excel programı aracılığıyla dijital ortama aktarılmış ve öğrencilerin kayıtlı olduğu adresler, ArcGIS programı kullanılarak 1960 haritası üzerine tahmini adres noktaları oluşturulmuştur. Arşivde bulunan dilekçe ve mektuplar da söz konusu çalışmanın anlatı bölümünü şekillendirmiştir.

Bu verilere göre, Ankara Kız Lisesi ğrencileri, hem 1929 yılında hem de 1949 yılında çoğunlukla memur çocuklarından oluşuyordu. Başkent'in memur kenti olduğu dřnldđđnde bu sonuç pek şaşırtıcı sayılmazdı. Aynı zamanda öğrencilerin çoğu İstanbül'da dünyaya gelmişti ve ktđđ de İstanbül'da bulunuyordu. Başkent olmasının hatırına Ankara'ya yerleşen İstanbullu ailelerin kızlarını okutmak için bu şehirde zaten fazla seçeneği de yoktu. İstanbullu aileler, 1949 yılında da Kız Lisesi'nin künye defterinde belirgindi. Ankara, 1950'lere gelindiğinde de halen -özellikle İstanbül'dan- g alan bir şehir konumundaydı.

Okulun kayıt defterleri, sadece okula başlayan birinci sınıf öğrencilerinden ibaret değildi. Kayıt defterinin tutulduğu yılda okula kaç öğrenci kayıt olduysa hepsi, sınıfı ve yaşı belirtilerek aynı deftere işlenirdi. Ancak aynı sınıfta olmasına rağmen farklı yaş gruplarında öğrenciler görmek mümkündür. Oluşan bu yaş yelpazesinin, 1927 yılının Lise ve Orta Mektepler Talimatnamesinde 12-16 yaş arası her çocuğun ortaokul birinci sınıfına kaydolma izniyle yasal çerçevesi vardı. Bu yaş aralığına uymayanlar da Maarif Emni tarafından alınan izin yoluyla okula kaydolabilirdi. Yaş meselesinin bu kadar esnek tutulması, yeni kurulan devletin eğitim politikasının işleme için ikinci ya da üçüncü planda kalmış olmasıyla ilişkiliydi.

Bir diğer önemli husus, öğrencilerin hangi şehirlerde eğitim alarak Ankara Kız Lisesi'ne geldikleridir. 1929 yılı ve 1949 yılı kayıtları, öğrencilerin daha önce de Ankara'da okudukları bilgisini ortaya çıkarır. 1929 yılı öğrencilerinin çoğu, Ankara sınırları içerisinde bulunan çeşitli ilkokullardan gelmiştir. Yani öğrencilerin çoğu, lise eğitiminden de önce ortaokul eğitimi için Ankara Kız Lisesi'ne gitmiştir. 1949 yılında da benzer tabloyu görmek mümkündür. 1949 yılının kayıtlı öğrencileri de Ankara'da eğitim alırlar. Aradaki fark, bu sefer öğrencilerin çoğunun ortaokul mezunu olarak Kız Lisesi'ne geliyor olmalarıdır. Bu durum aynı zamanda şehirde bulunan ortaokul sayısının da arttığını gösterir.

Ankara Kız Lisesi'nde ve Gazi Lisesi'nde, günümüzde de var olan gerekçelerin o dönemde de var olduğunu, veli-okul-öğrenci-idari yetkili ilişkilerinden işlenen cezalara kadar birçok şeyin benzer olduğunu görmek mümkündür. Tabii bu benzerliklerin yanı sıra farklı durumlar da göze çarpmaktadır. Öncelikle sınıf geçmek, Cumhuriyet'in ilk yıllarında eğitim alan bir liseli için oldukça zordur. Her öğrenci, lisenin son sınıfında düzenlenen okul bitirme sınavlarına girmek durumundadır. Öğrenci bu sınavı geçemediği takdirde, sınıfını geçse bile diplomasını alması söz konusu değildir. Yine Ankara Kız Lisesi'nde işlenen bazı kabahatlerin, bir ceza gerektirip gerektirmediği bile tartışmaya açıktır. Ancak Gazi Lisesi'ndeki ceza oranı, lise öğrencisinden çok yetişkin insanların işleyebileceği suçlara daha yakındır. Bu suçlara ilişkin yaptırımlarda bir o kadar farklıdır. Günümüzde sokakta bir kadına laf attığı için okul idaresi tarafından ceza alan öğrenciyle karşılaşma olasılığı da çok azdır.

Her ne kadar titiz tutulmamış olsa da künye defterlerinde bulunan adresler sayesinde Cumhuriyet'in ilk yıllarında öğrencilerin Ankara Kız Lisesi'ne nereden gidip geldikleri belli oranda görülmüştür. Öğrencilerin çoğunun, okula yürüyerek gidip geldiği ve aradan geçen yirmi yıla rağmen bu durumun çok büyük değişiklikler göstermediği ortaya çıkmıştır. Tabii bu yürüme mesafesi, çocuklarını okutan ailelerin okula yakın yerlerde oturmasından kaynaklı keskin bir tesadüf değildir. Abla, ağabey, birinci derece akraba ve aile dostu veli gösterilerek o evlerden giden öğrencilerin de var olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum, Cumhuriyet'in ilk yıllarının ulaşım problemiyle de ilişkilidir. Bugün yürüme mesafesinde görülmeyen bölgelere çeşitli araçlarla ulaşım sağlanabilse de Cumhuriyet'in ilk yılları için zor da olsa mecburiyettir.

Cumhuriyetin getirdiği eğitim politikası, birçok insanın öğrenim görmesine destek vermiş ve teşvik etmiştir. Bu destek, kadın öğrenci söz konusu olduğunda da devam etmiş ancak erkek öğrenciye kıyasla geride kalmıştır. Yine de Erkek Liseleri kadar açılmasa da Kız Liselerinin şehirde varlığı birçok kadının eğitim almasına olanak tanımıştır. Hele de Ankara halkının, karma okullara sıcak bakmadığı dönemlerde Kız Lisesi kız çocuğu için kurtarıcı olmuştur. Çünkü bazı öğrencilerin babaları, kızlarını bu karma okullara göndermek istemiyordu. Ankara Kız Lisesi, uzun yıllar kadınla erkeğin bir arada eğitim görmediği bir kurumdu. Bu ayırım, çoğu zaman modern gelişmişliğe ket vuracak olsa da bazen de tam da bu nedenden dolayı pek çok kadının eğitim almasına vesile olmuştur.

Belgeleri çıkarttığımız binalarda, bir zamanlar eğitim görmüş gençlerin ardında bıraktıkları veri yığınları da sadece idari sorumluluk gereği tutulmuş olmaktan çok daha fazlasını hak etmektedir. Bu belgeler, Türkiye'nin dört bir yanındaki tarihi okulların arşivinden gelip tek merkezde toplansa erişebilirlik açısından daha uygun yerde muhafaza edilmiş olurdu. Toplanan veriler, dijital ortama aktarılıp yeniden okunduğunda, bu okuma üzerinden yazılan bir tarih, merak uyandırıcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Yayımlanmamış Belgeler

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

16.10. 942 Tarihli Lise Talebelerinin Yurt İçi Gezilerine Dair Gönderilen Yazı

(490.01.1202/216.3.3).

19. 10. 942 Tarihli Lise Talebelerinin Yurt İçi Gezilerine Dair Gönderilen Yazı,

(490.01.1202/216.3.4).

21.10.942 Tarihli Lise Talebelerinin Yurt İçi Gezilerine Dair Gönderilen Yazı,

(490.01.1202/216.3.1).

18.3. 947 Tarihli Lise Talebelerinin Yurt İçi Gezilerine Dair Gönderilen Yazı,

(490.01.1202/216.3.7).

Kurum Arşivleri

Künye Defterleri

Ankara Kız Lisesi 1929 Yılı Öğrenci Künye Defteri.

Ankara Kız Lisesi 1949 Yılı Öğrenci Künye Defteri.

Öğrenci ve Öğretmen Klasörleri

Ankara Kız Lisesi Arşivi: 902 adet Öğrenci Klasörü ve 1 adet Öğretmen Klasörü.

Gazi Lisesi Arşivi: 290 adet Öğrenci Klasörü ve 8 adet Öğretmen Klasörü.

Sürelî Yayınlar

Cumhuriyet

Filiz

Lisemiz

Mavi

Tebliğler Dergisi

Ulus

Talimatnameler

Leyli Meccani Talebe Kabulüne Dair Talimatname, İstanbul, 1926.

Lise ve Ortamektepler Talimatnamesi, İstanbul, 1927.

Lise ve Ortamektepler Talimatnamesi, İstanbul, 1930.

Lise Sınav Talimatnamesi, İstanbul, 1937.

Ortaokul ve Liselerin Sınıf Geçme, Devlet Ortaokul, Lise Bitirme ve Devlet Olgunluk

İmtihanları Talimatnamesi, İstanbul, 1939.

Kişisel Görüşmeler

Aksu Bora ile 5 Aralık 2016 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Özden Toker ile 30 Nisan 2016 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Saime Göksu Timms ile 20 Mart 2017 Tarihinde Yapılan Görüşme.

Web Siteleri

<http://www.tdk.org.tr>

<http://eczaciliktarihi.blogspot.com.tr>

<http://itudergi.itu.edu.tr>

<http://www.ee.itu.edu.tr>

<http://www.gonulsohbetleri.net>

<http://www.itumd.org.tr>

Kitaplar ve Makaleler

AĞAOĞLU, Adalet. *Damla Damla Günler I 1969 – 1976*, İstanbul: Everest Yayınları, 2015.

AĞAOĞLU, Adalet. *Ölmeye Yatmak*, İstanbul: Everest Yayınları, 2016.

AĞAOĞLU, Samet. *Hayat Bir Macera Çocukluk ve Gençlik Hatıraları*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2013.

AĞAOĞLU, Samet. *İlk Köşe*, İstanbul: Ağaoğlu Yayınevi Tesisleri, 1978.

Ankara Kız Lisesi 1923 - 1977 54. Yıl Ankara Kız Liseli'ler Balosu, 9 Nisan 1977.

Ankara Kız Lisesi 1980 -1981 Öğrenim Yılı Okul Yıllığı, Ankara Lisesi Arşivi, Ankara.

Ankara Kız Lisesi Albümü 1972 – 1973, Ankara Kız Lisesi Arşivi, Ankara.

Ankara Kız Lisesi, Ankara Kız Lisesi Mezunları Derneği, Ankara.

Ankara Kız Lisesi Yıllığı, 1934–1935, Ulus Basımevi, Ankara.

Ankara Kız Lisesi Yıllığı, 1935-1937, Ankara.

Ankara Şehri Polis Rehberi, Ankara Emniyet Müdürlüğü, Ankara: Sümer Matbaa, 1941.

- Ankara Şehrinin Sınırları Belgeleri ve Mahalle, Bölge Teşkilleri, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara: Ankara Belediyesi, 1945.
- ATAÇ, Meral. *Küçükhanım Meralika*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2011.
- AYAS, Nevzad. *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi: Kuruluş ve Tarihçeler*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 1948.
- AYDIN, Suavi. EMİROĞLU, Kudret. TÜRKÖĞLU, Ömer. ÖZSOY, Ergi D., *Küçük Asya'nın Bin Yüzü: Ankara*, Ankara: Dost Kitabevi, 2005.
- BAYRAMOĞLU, Fuat. *Gönülden Gönüle (Fuat Bayramoğlu ile Anılarda)*, (Haz. İsmail Parlatır), (t.y.).
- Bir Başkent'in Oluşumu Avusturyalı, Alman ve İsviçreli Mimarların Ankara'daki İzleri, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 2012.
- CANTEK, Levent. 'Hacettepe ile Yenişehir ve Saireye Dair Hikayat', *Birikim*, s.86-87, Haziran Temmuz, 1996, s. 120-125.
- DURUEL, Nursel. *Cumhuriyetin Çocukları Arkeolojinin Büyükleri Nimet Özgüç - Tahsin Özgüç*, Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara, 2011, s. 23.
- DÜNDAR, Can. *Anka Kuşu*, İstanbul: Can Sanat Yayınları, 2012.
- EGLİ Ernst, Arnold. *Atatürk'ün Mimarının Anıları: Genç Türkiye İnşa Edilirken (1927 - 1940, 1953 - 1955)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.
- GELGEÇ BAKACAK, Ayça. 'Cumhuriyet Dönemi Kadın İmgesi Üzerine Bir Değerlendirme', *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 44, Güz 2009, s. 627-638.
- GÖKSU, Saime ve TİMMS Edward. *Romantik Komünist*, (Çev. Barış Gümüşbaş), İstanbul: Doğan Kitap, 2001.

IŞIK, İhsan. “Müjgan Cunbur”, Encyclopedia of Turkish Authors People of Literature, Culture and Science, C:1, Elvan Publishing, Ankara, 2005, s. 303-304.

İNÖNÜ, Erdal. *Anılar ve Düşünceler- 1*, İdea İletişim Hizmetleri, İstanbul, 1998.

İNÖNÜ, Erdal. ‘*Anılar ve Düşünceler 2*’, İdea İletişim Hizmetleri, 2007.

KANSU, Ceyhun Atuf. *Cumhuriyet Bayrağının Altında Yaşam Öykümde Devrim*, İstanbul: Varlık Yayınları, 1973.

KAYNAR, Hakan. ‘Yenileri Eskiye Karşı Savunmak Yenişehir Üzerine Derkenar Mahalle Şehre Karşıdır?’, *Kebikeç*, Sayı: 20, 2005, s. 131-148.

KEMAL, Mehmed. *Türkiye'nin Kalbi Ankara*, İstanbul: Çağdaş Yayınları, 1983.

KİHNÇ, Kıvanç. Homemaker or Professional? Girls' Schools Designed by Ernst Egli and Margarete Schütte-Lihotzky in Ankara, 1930 - 1938, New Perspective on Turkey. Volume 48 march 2013 pp 101 – 128. S. 103

NAYMANSOY, Günseli. *Türk Felsefesinin Öncülerinden Tezer Taşkiran*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 2013.

ÖYMEN, Altan. *Bir Dönem Bir Çocuk*, 5.baskı, İstanbul: Doğan Kitapçılık A.Ş., 2002.

ÇETİN, Sabit. ‘İkinci Dünya Savaşı’nda İstanbul ve Trakya’nın Tahliye Edilmesi’, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Güz (2013), s. 771-802.

SAYILAN, Fevziye. (Der.), *Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2012.

SORGUÇ, Bahri ve CIRITLI Hüsnü. (Ed.), ‘*Cumhuriyet Dönemi Eğitimcileri*’ Ankara: Unesco Türkiye Milli Eğitim Komisyonu, 1987.

- SU, Kamil. Karaosmanoğlu Halit Paşa (Haz. Ali Birinci), Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Yayını, 2002.
- SÜREYA, Cemal. *99 Yüz İzdüşümler – Söz Senaryosu*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2004.
- TANYER, Turan. *Ankara'nın Köklü Çınarı Atatürk Lisesi 1886-2007*, Ankara: TŞOF Matbaacılık, 2007.
- TANYER, Turan. 'Mavi', *Cumhuriyet'in Ütopyası: Ankara*, (Haz. Funda Şenol Cantek), Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara, 2012.
- TAŞKIRAN, Tezer. *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türk Kadın Hakları*, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1973.
- TOLLUOĞLU, Meral. *Babam Nurullah Ataç*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998.
- Tonguç'a Kitap, *Anılarından*, İstanbul: Ekin Basımevi, 1961.
- TONGUÇ, Engin. *Umut Yolu (Anılar)*, İzmir: Sergi Yayınevi, 1984.
- TUNÇ, Güven. "Bir Ankara Mağazası: Ayhan Mağazası", *Cumhuriyet'in Üyopyası: Ankara*, (Haz. Funda Şenol Cantek), Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara, 2012.
- UYSAL, Server Sami. *Eşlerine Göre Ediplerimiz Özel Hayatlarıyla Şair ve Yazarlarımız* İstanbul: Timaş Yayıncılık, 2010.
- YÜCEL, Hasan Âli. *Türkiye'de Orta Öğretim*, Ankara: T. C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1994.

EKLER

Ek 1: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları

Ek 2: Ankara Kız Lisesi Öğrencilerinin Adres Haritası

Ek 3: Ankara Kız Lisesi 1929 Yılı Künye Defteri

Ek 4: Ankara Kız Lisesi 1949 Yılı Künye Defteri

Ek 5: Tez Etik Kurul İzin Muafiyet Formu

Ek 6: Tez Orijinallik Formu

Ek 1: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları

Ek 1a: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları (1)

202-21-22

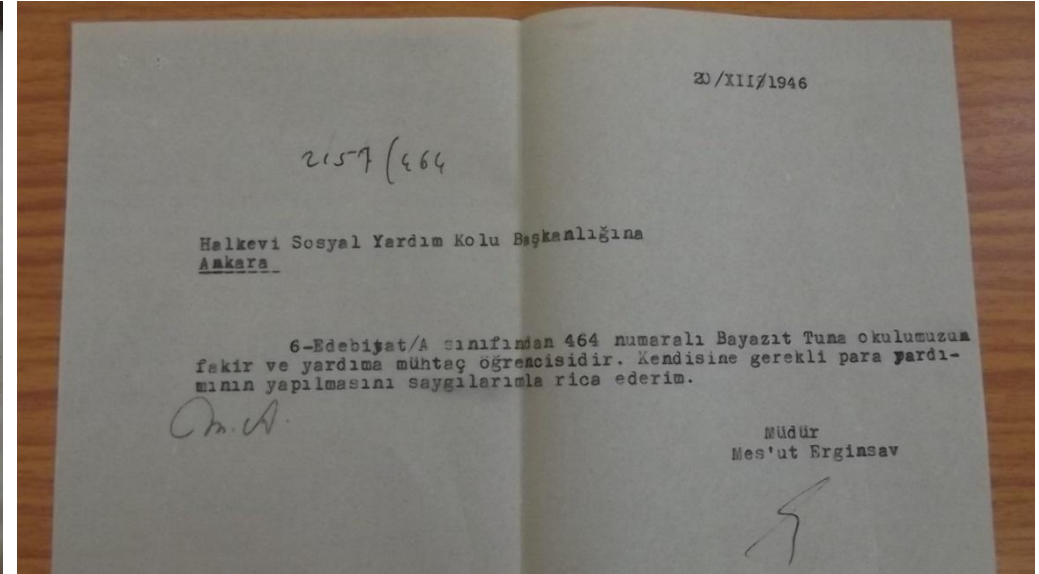
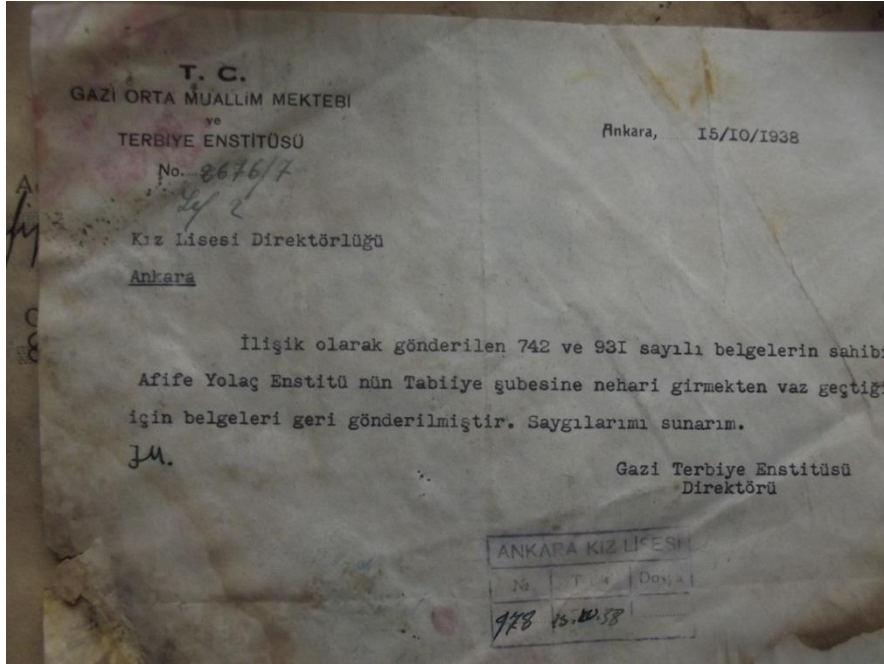
Kız Lisesi Müdürlüğüne
Efendi
velisi olduğum Gabakhat 229.
Bir haftadır romatizmadan muzdarık
olmuşum. Gebelimi meteldin souk
teşerim da kooperatif işleri meşguliyetinde
bulduk. Esasen evde bu işle uğraş-
manı tarafdari olmadığımın kendisini
lağım gelan merakıtlı bulmuşum. Fakat
fakat dimlememiş kendisine verilen vajiye
yi olmısti. Bu sefer hastalanması çıktı
bu işi yanarmıyacığını meydana koymısti.
Dün tşfen badema kooperatifte olan
alacağını Kışılmasını rica edee bilmiş
maceretini bildiren şaygılarını
sınmanın ef. Ennistesi
Müell
Şyaz

ALDIĞI CEZALAR			
Ders yılı	H. ngi okulda	Nev'i	Neden dolayı aldığı
1943-44	Gazi Lisesi	1. Tekni	Sınıf defterini yutmak.
1944-45	" "	" "	his ihtar müzakereye gürültü etme,

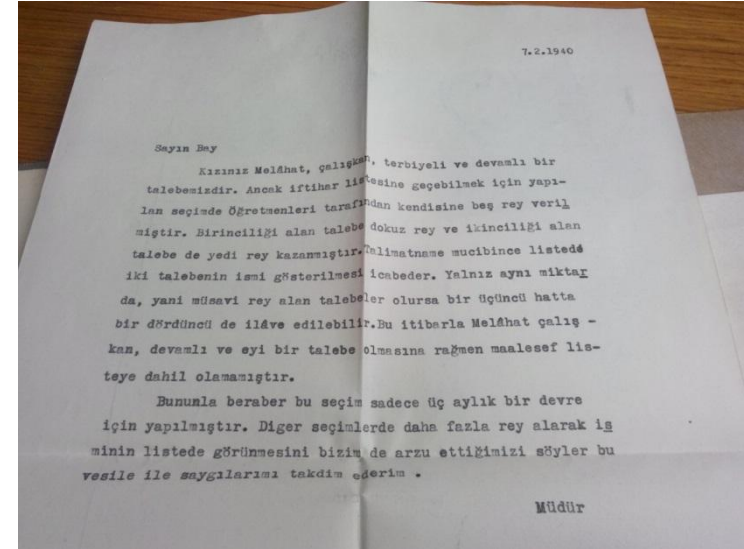
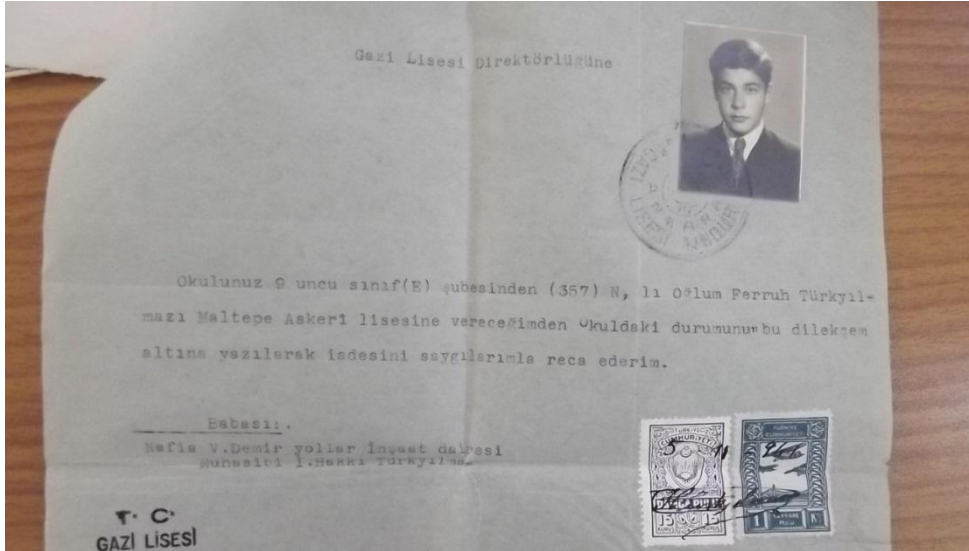
236
258

Kızların Neriman ve Nevin Kavaklı derede
oturduğumuzdan olaburcu kaşırarak mekâtlar
geç kaldıklarından kururlarını affile
yaklaşma teftiriminin tahribini rica ve
bilvenile hürmetlemi tahdim eylerim
şfendim . 7. 10. 1933

Ek 1b: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları (2)

Ek 1c: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları (3)

Ek 1ç: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları (4)

Ankara Kız Lisesi, MD.ne

Muhterem efendim.

Mektebiniz talebesinden (ISI) Numarada Mukayyet kızım Hayriyeyi Sinop Vilâyetinde Oğlum Mühendis Hakkı beyin yanına göndereceğimden Muktazi nakil ilmühaberinin verilmesini hürmetle rica ederim efendim.

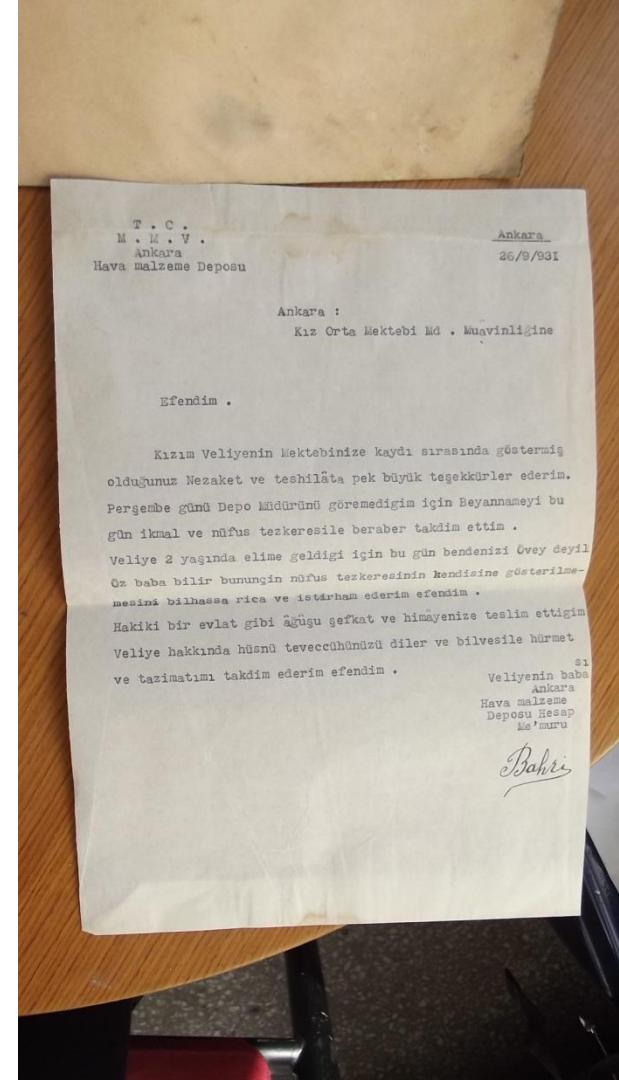
3/7/933

Ankarad
J . U . K . Ş . 5 . DE
Hesap memuru

Hürriyet

Talebinin										Geldiği mektebin		En son bulunduğ me- getirdiği şahadetname veye tasdiknamenin		
Namzet №	Mektep №	Adı	Babasının adı	Aile adı	Babasının san'at veya memuriyeti	Doğduğu tarih	Doğduğu yer	Nüfusa kaydolunmuşu yer	Adı	Sınıfı	Nevi	№	Tarihi	Çoklu Tarihi
1	1	Emine	Mehmet	Boğlançlı oğlu	Çuclar	31.11.1892	Atlıca	Atlıca	Mehmet Ali	5	Erzincan	81	19.9.1929	4.9.1929
2	2	Hayriye	Abdulhalim	İngin zade	Atlıca / Sinop me. lise müd. müd. idare etmiş	6.11.1893	Kayseri	Kastamonu	Mehmet Ali		Erzincan	82	25.9.1929	2.9.1929
3	3	Hayriye	Muhammed	İsmail zade	Muhammed İsmail	30.1.1894	Edirne	Edirne	Yazıcıoğlu		Erzincan	83	20.9.1929	2.9.1929
4	4	Hayriye	Muhammed Sabri	Muhammed zade	Muhammed İsmail	20.1.1894	İstanbul	İstanbul	Yazıcıoğlu		Erzincan	84	20.9.1929	2.9.1929
5	6	Hayriye	Muhammed	İsmail zade	Boş bace	18.1.1894	İstanbul	İstanbul	Yazıcıoğlu		Erzincan	212	20.9.1929	2.9.1929
6	7	Fatma Hanım	Halil	Çiftlik zade	Çiftlik zadesi	20.1.1894	İstanbul	İstanbul	Yazıcıoğlu		Erzincan	161	15.9.1928	2.9.1928
7	8	Emine	Muhammed	Muhammed zade	Muhammed	11.1.1895	Edirne	Edirne	Yazıcıoğlu		Erzincan	188	20.9.1929	2.9.1929

Ek 1d: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları (5)

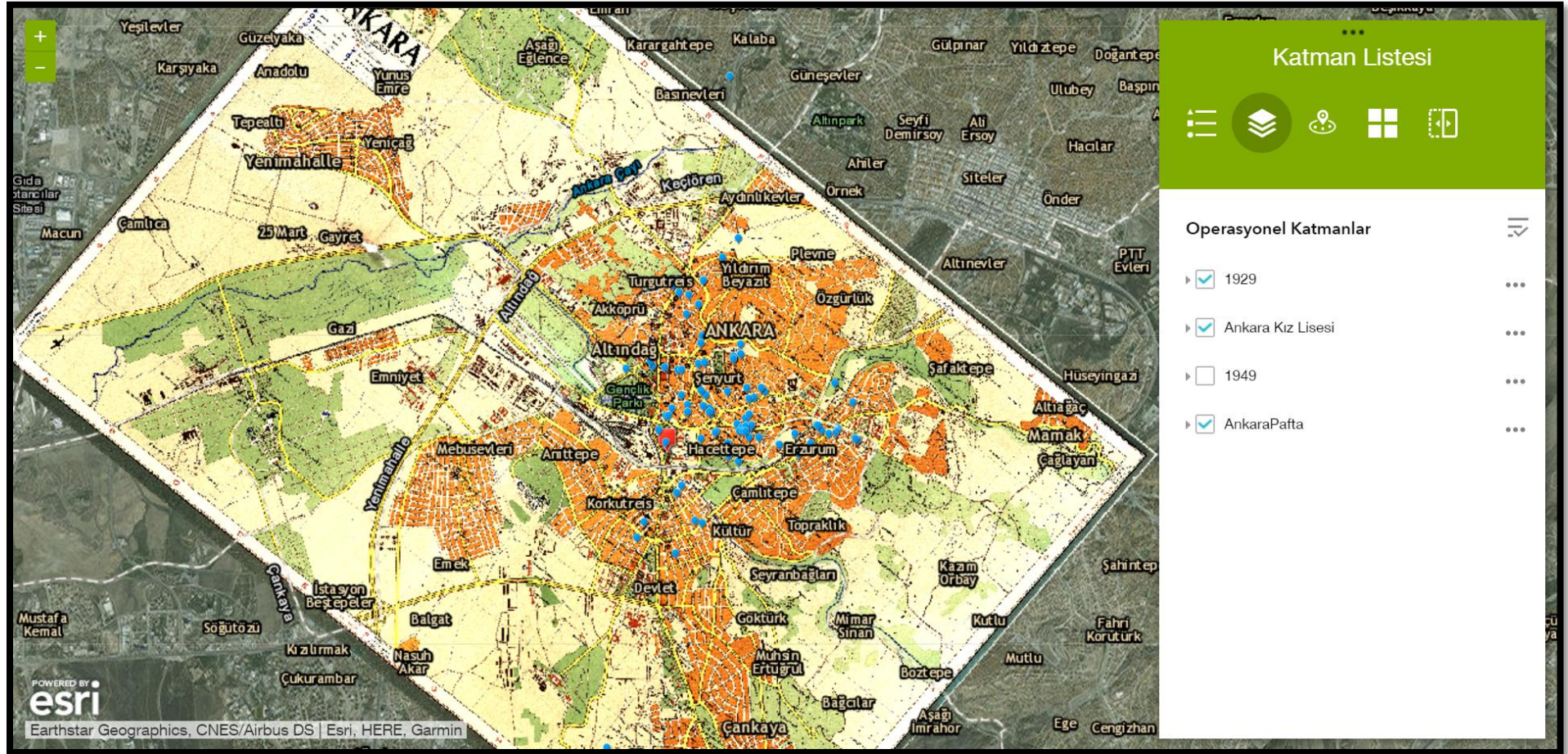

Ek 1e: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi Arşiv Fotoğrafları (6)

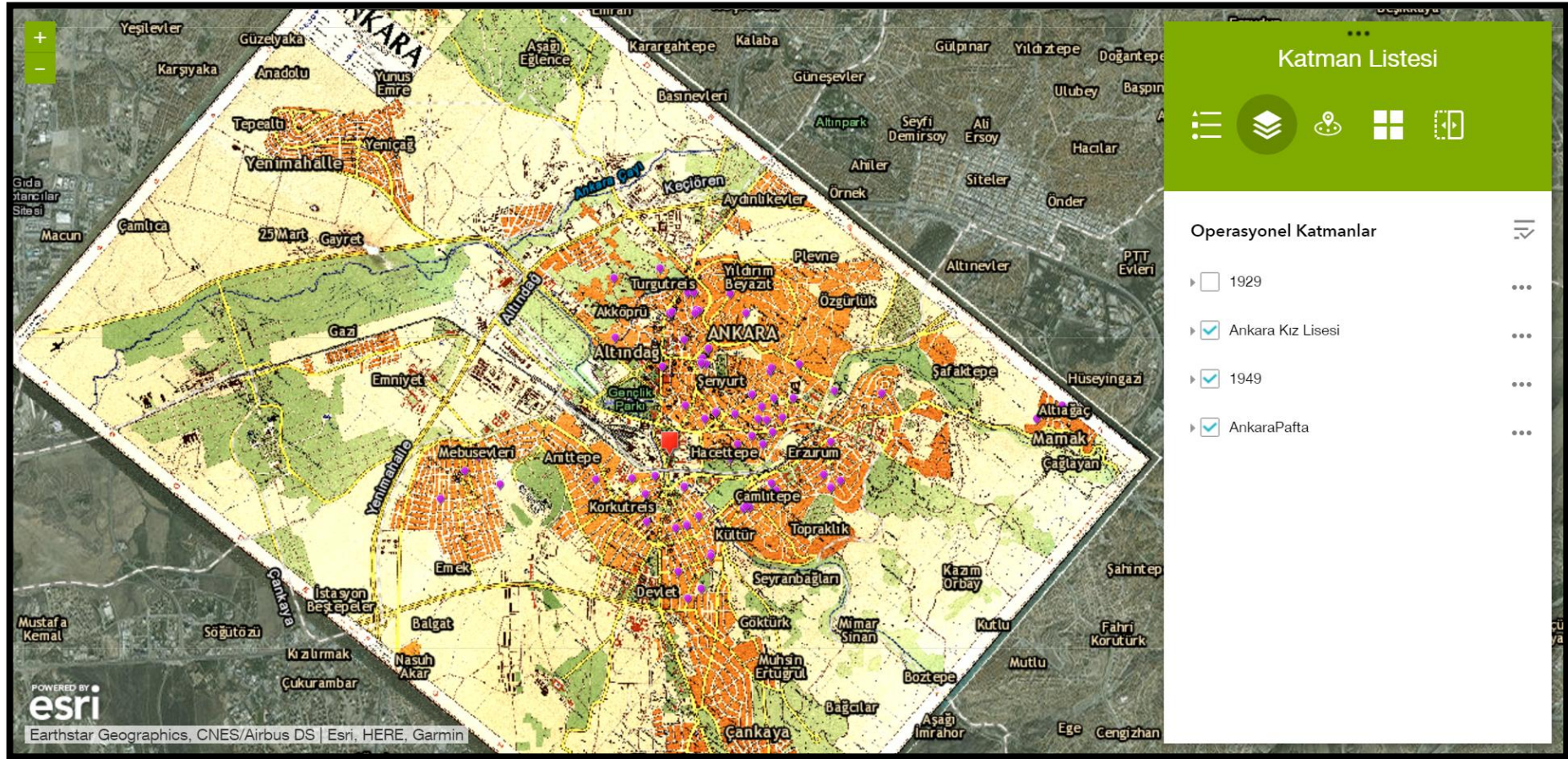
T A L E B E N İ N							Geldiği okulun		En son bulunduğu okuldan getirildiği diploma veya kayıtlarından			Okul edildiği	
Adı	Soyadı	Babasının adı	Babasının san' veya memurluğu	Doğulduğu tarih	Doğduğu yer	Nüfus ya da olduğu yer	Adı	Sınıfı	Not	No	Tarihi	Tarihi	Sınıfı
Bilgin	Halim	Abdülhak	İşçi	1936	Ankara	Ankara Kız	Ankara Kız Okulu	2. s.	2537	30/6/1949			
Melika	M. Çay	Abdülaziz	Memur	1932	İzmit	İzmit	Ankara Kız Okulu	2. s.	1530	28/11/1948			
Şeyma	Ş. Balın	Mustafa	Memur	1933	Karaburun	Karaburun	Ankara Kız	2. s.	260	12/10/1949			
Fatma Güneş	T. Balın	Abdülaziz	Memur	1934	Mihalıççık	Mihalıççık	No 5 O.O.	2. s.	509	21/11/1949			
Merve	Gökçe	Abdülaziz	Boş	1939	Ankara	Ankara	No 4 O.O.	2. s.	2626	30/11/1949			

Ek 2: Ankara Kız Lisesi Öğrencilerinin Adres Haritası

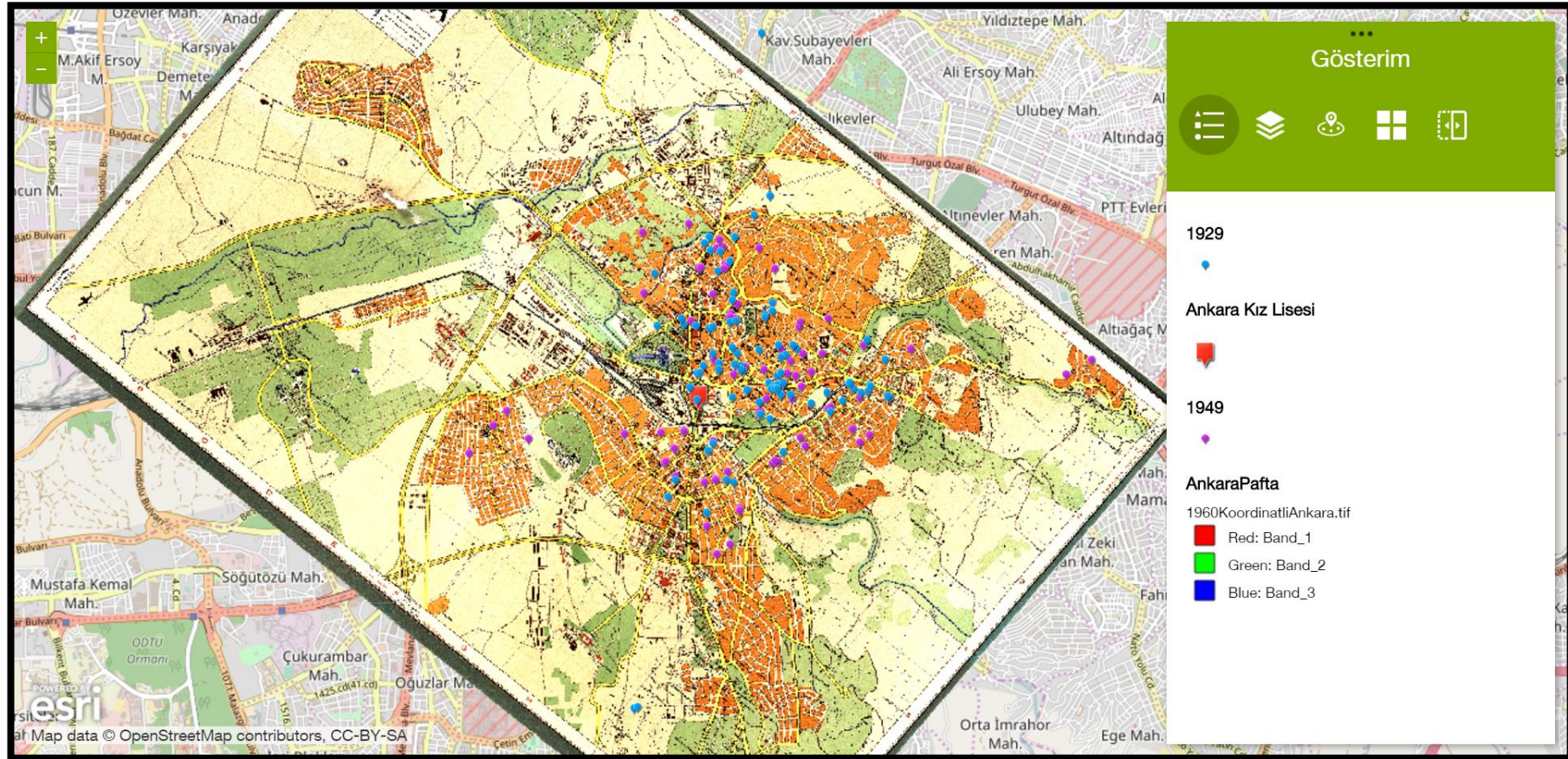
Ek 2a: 1929 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları

Ek 2b: 1949 Yılında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları

Ek 2c: 1929 ve 1949 Yıllarında Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrenci Adreslerinin Tahmini Noktaları

Ek 2ç: 1949 Yılı Ankara Kız Lisesi'ne Giren Öğrencilerden Gülseli'nin Veri Bilgileri

Ek 3: Ankara Kız Lisesi 1929 Yılı Künye Defteri

Hacı Musa Mahallesi, Kara Musalla Caddesi, no 12	?	??	??	emine	tuccar	332	ankara	ankara	istiklal ilk mektep	d1s1	
Hacı Esat Mahallesi, Mektep Sokak , no 4	?	??	??	saima	asker	333	cankiri	kastamonu	istiklal ilk mektep	d1s1	
Atıfbey Mahallesi, Telsiz Caddesi, kebiye?	?	39,953605	32,865414	nezihe turkan	?	331	edime	edime	gazi ilk mektep	d1s1	
Hacıdogan Mahallesi, Mescit Sokak, no:16	Anafartalar 06050 Altındag\Ankara	39,939252	32,856776	ayse nezihe	memur	331	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	
Hacıdogan Mahallesi, İbadullah Caddesi, no 36	Anafartalar 06050 Altındag\Ankara	39.939.112,00	32,856014	huriye perihan	asker	334	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	terk
İnkilap Mahallesi, Samsun Sokak, no.2	Hacı Bayram 06050 Altındag\Ankara	39,945369	32,858073	fatma kamer	ziraat	327	kırklise	uskudar	uskudar onsekiz m	d1s1	alinmis emanet
Hacıdogan Mahallesi, İbadullah Caddesi, no 27	Anafartalar 06050 Altındag\Ankara	39,939505	32,854906	emine iffet	muteahhit	333	edime	edime	gazi ilk mektep	d1s1	
Hacıdogan Mahallesi, Puruzlu Sokak no 56	Anafartalar 06050 Altındag\Ankara	39,939316	32,857417	muzeyyen	memur	327	safranbolu	kastamonu	konya kız orta m	d1s1	
Leblebici Mahallesi, Yeni sar Caddesi, no 19	?	??	??	mutahhare	memur	331	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	
Ankara merkez Koyunpazari , no 16	Koyunpazari Sk. 06250 Altındag\Ankara	39,936865	32,863927	sacide	memur	334	istanbul	istanbul	yeni hayat	d1s1	
Dumlupınar Mahallesi, Dutlu Sokak, no 14	Dutlu Sk. Hacettepe 06230 Altındag\Ankara	39,93275	32,866202	aliye	tuccar	331	ankara	ankara	dumlupınar	d1s1	
Hamamonu İmaret Mahallesi, Sari Kadri Sokak, no 8	Sarikadin Sk. Hacettepe 06230 Altındag\Ankara	39,931928	32,867059	reside	memur	332	istanbul	istanbul	inonu ilk mektep	d1s1	terk
Misaki Milli Mahallesi, Tapici Bar Sokak ? No 16	Anafartalar 06050 Altındag\Ankara	39.939.242	32,843684	turkan	memur	334	istanbul	istanbul	gazi kız ilk mektep	d1s1	terk
Mukaddem Mahallesi, Kinaci Sokak, no 15	Hacettepe 06230 Altındag\Ankara	39,932539	32,862396	ifakat	imam	332	istanbul	istanbul	beykoz 41 ilk mektep	d1s1	
Boyacı Ali Mahallesi, İnebolu Sokak, no 4	?	??	??	fikriye	memur	331	selanik	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	terk
Hamamonu İmaret Mahallesi, Benli Sokak no 13	?	39,932929	32,867202	meziyet	memur	329	istanbul	istanbul	gazi kız ilk mektep	d1s1	terk
Kurtulus Mahallesi, Sogutlu Mevkii, no 6	?	??	??	ulviye muzaffer	memur	332	istanbul	istanbul	musevi ilk mektep	d1s1	
Erzurum Mahallesi no 17	Erzurum 06590 cankaya\Ankara	39,93103	32,870915	saadet	memur	333	simal	edime	inonu	d1s1	

Baskurt Mahallesi, Telgrafhane Sokak, no 14	?	??	??	ikbal	memur	332	istanbul	istanbul	gazi kiz ilk mektep	d1s1	
Mukaddem Mahallesi, no 7	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,931223	32,863983	feriha	memur	329	bandirma	karesi sancagi	kadikoy orta mektep	d1s2	terk
İchisar, Ali Tasi Sokak, no 10	Alitas Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,940686	32,864752	neriman	asker	334	istanbul	istanbul	gazi kiz ilk mektep	d1s1	
Cebeci Caddesi, Dortyol Agzi no 51	Cemal Gursel Cd. 06590 cankaya\Ankara	39,930096	32,87394	zeynep	isci	329	istanbul	istanbul	gazi kiz ilk mektep	d1s1	
Nazim Bey Mahallesi, Hemhum, Mescit Sokak, no 41	?	?	?	fahriye	esnaf	333	ankara	ankara	inonu ilk mektep	d1s1	
Mukaddem Mahallesi, Kinaci Sokak,	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,932769	32,854177	harika	memur	334	istanbul	istanbul	istiklal ilk kiz mektep	d1s1	
İsmet Pasa Mahallesi, Mudafaa Hukuk Caddesi, no 144	cankiri Cd. Ziraat 06050 Altindag\Ankara	39,949087	32,856836	feride	fabrikator	334	ankara	ankara	istiklal ilk kiz mektep	d1s1	
Cebeci Demirlibahce no 22	?	39,937882	32,879155	hamide	memur	334	istanbul	istanbul	istiklal ilk mektep	d1s1	terk
Etilik, İncirlik no 23	Etilik 06010 Kecioren\Ankara	39,979983	32,826852	kadriye	memur	330	istanbul	istanbul	istiklal ilk mektep	d1s1	
İmaret Mahallesi, Henhi Sokak ? No 8	?	?	?	munewver	imam	331	istanbul	istanbul	gazi kiz ilk mektep	d1s1	
Boyaci Ali Mahallesi, İnebolu Sokak, no 4	?	?	?	muzaffer	asker	333	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	
Hamamonu, Bayram Yeri Karsisi	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,932913	32,865518	irfan	eczaci	331	uskudar	uskudar	inonu ilk mektep	d1s1	
Haci Musa Mahallesi, Cebeci Caddesi, no 13	?	39,933206	32,87667	guzide	eczaci	333	istanbul	istanbul	beypazari ilk mektep	d1s1	
cocuk Sarayi Caddesi, Sakarya Apartmani, no 6	Anafartalar Cd. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,936488	32,860807	kiymet	memur	332	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	
Tahta Kale, İbadullah Caddesi, no 29	?	?	?	mebrure	emekli	331	istanbul	istanbul	inonu ilk mektep	d1s1	
Cebeci, no 162	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,9324	32,879277	semahat	memur	331	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	
oksuzce cesmesi Caddesi, no 40	?	?	?	fethiye	is yeri sahibi	332	istanbul	istanbul	inonu ilk mektep	d1s1	
Yeni Cami, Gecik Mahallesi, Hemhum Sokak, no 3	?	?	?	fahriye	yok	333	ankara	ankara	inonu ilk mektep	d1s1	

Yeni Cami, Gecik Mahallesi, Hemhum Sokak, no 3	?	?	?	hatice	yok	329	bagdat	konya	inonu ilk mektep	d1s1	terk
Yeni Cami, Gecik Mahallesi, Hemhum Sokak, no 3	?	?	?	fehime	yok	328	ankara	ankara	inonu ilk mektep	d1s1	
Haci Bayram Mahallesi, Tayyare Sokak, no 3	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,946447	32.859714	ayse	ciftci	332	ankara	ankara	gazi kiz ilk mektep	d1s1	
Hisar, Dorduren Mahallesi ? No 8	?	?	?	zehra	esnaf	329	cerkes	kastamonu	cankiri cerkes ilk mektep	d1s1	
Ulucan, Sabuncu Mahallesi, Kadi cesmesi Karsisi no 5	?	?	?	saadet	memur	330	diyarbakir	diyarbakir	ordu irfan mektebi	d1s1	
Haci Bayram, Eski Adliye Vekaleti Arkasi, no 3	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,945106	32.857171	emine	tuccar	326	surmene	adapazari	adapazari orta mektep	d1s1	
Kucuk Ayranci, no 16	Ayranci 06540 cankaya\Ankara	39,897972	32,846269	suriye	tekait	328	ardesen	bitlis	ismet pasa kiz enstitusu	d1s1	
Ulucanlar, Ulu Kapi Sokak, ? No 77	Ulucanlar Cd. Necatibey Altindag\Ankara	39,936911	32,869208	leman	memur	328	van	konya	erenkoy kiz lisesi	d1s1	
Hamamonu, Osman Bey Mahallesi, Sari Kadioglu Sokak, no 32	?	39,93302	32,866687	zehra	esnaf	330	ankara	ankara	dumlupinar ilk mektep	d1s1	
oksuzce Mahallesi, Doktor Vasif Sokak, no 3	?	?	?	sabiha	esnaf	333	izmir	aydin	izmir mudafai hukuk	d1s1	
Samanpazari, Mukaddem Mahallesi, Gullu cesme Sokak, no 47	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,932457	32,862181	belma	memur	333	istanbul	istanbul	ordu yesilyurt ilk mektebi	d1s1	
Ismet Pasa Mahallesi, Uzun Yol Yeni Sokak	Uzunyol Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,949023	32,860387	sabiha	memur	333	istanbul	istanbul	ismet pasa ilk mektebi	d1s1	
Ismet Pasa Mahallesi, Uzun Yol Yeni Sokak	Uzunyol Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,949023	32,860387	nurilla	yok	332	istanbul	istanbul	ismet pasa ilk mektebi	d1s1	
oksuzce Mahallesi, Hidayet Efendi Sokak, no 5	?	?	?	perihan	asker	330	manisa	sivas	mardin merkez ilk mektebi	d1s1	terk
Cebeci, Dortyol Agzi, no 71	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,932976	32,879449	nebil	asker	332	izmir	aydin	inonu ilk mektep	d1s1	
Adliye Meslek Mektebi Karsisi, no 27	?	?	?	hikmet	memur	329	kastamonu	kastamonu	erenkoy kiz lisesi	d1s1	terk

Samanpazari, Pazarganem Mahallesi, no 101	Koyunpazari Sk. 06250 Altindag\Ankara	39,936701	32.863921	saadet	esnaf	330	ankara	ankara	istiklal ilk kiz mektep	d1s1	terk
Hamamonu, Dumlupinar Mahallesi, no 2		39,933349	32,865228	hacer	memur	334	ankara	ankara	dumlupinar ilk mektep	d1s1	
	kayit sirasi bos	?	?	turkan	esnaf	328	cankiri	cankiri	kurtulus ilk mektebi	d1s1	terk
Yenice Mahallesi, no 48		39,934345	32,855203	aliye	memur	330	ankara	ankara	gazi ilk mektep	d1s1	
Ichisar, Alaattin Camisi Karsisi, no 2		?	?	suha	memur	331	istanbul	istanbul	istanbul 8. ilk mektep	d1s1	
Yenisehir Iran Sefaretinde	?	??	??	mesude	?	1916	istanbul	istanbul	uskudar kiz ilk mektep	d1s1	
Arslanhane Caddesi, Usak Sokak, no 1		?	?	vehbiye	muhendis	330	ankara	ankara	inonu ilk mektep	d1s1	
Istasyonda askeri kara kalarinda ? No 33	?	??	??	leman	yok	331	edirne	edirne	dumlupinar ilk mektep	d1s1	
Kale Civari, Emirler Mahallesi, cesme Sokak, no 10	Kale 06250 Altindag\Ankara	39,942021	32,865785	mebrure	memur	333	istanbul	bolu	gazi ilk kiz mektep	d1s1	
Cebeci bagiresi? No 29	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,93166	32,882378	husniye hikmet	memur	330	istanbul	istanbul	uskudar kiz sanayi	d1s1	
Imaret Mahallesi, no 44		?	?	kulayhan	memur	331	hedikoy	elazig	eskisehir ihسانيye mektebi	d1s1	
Mukaddem, Istasyon Caddesi, no 93	Cumhuriyet Cd. Doganbey 06050 Altindag\Ankara	39,939424	32,849398	mualla nedret	asker	330	istanbul	istanbul	gazi kiz ilk mektep	d1s1	terk
Tashan, Fevzi Pasa		?	?	seniye	isci?	328	izmit	izmit	istanbul kiz lisesi	d1s1	
Hamamonu, Erzurum Mahallesi, Yazicioglu Sokak no 19		39,932954	32,866022	ayse	esnaf	333	ankara	ankara	dumlupinar ilk mektep	d1s1	
Samanpazari, Haci Musa Mahallesi, no 22		39,934711	32.862.030	nigar	memur	330	karaman	konya	dumlupinar	d1s1	
Hamamonu, Tacettin Sokak, no 45		39,933151	32.866022	hatice	memur	332	ankara	ankara	dumlupinar	d1s1	
Yenisehir, Akaretler Sokak, no 9		39,919229	32,856481	leman	memur	331	istanbul	istanbul	bakirkoy ilk mektep	d1s1	
Hamamonu, Tacettin Mahallesi, no 45		39,933201	32,867395	sehime	memur	333	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	
Hamamonu, Tacettin Sokak, no 41		39,932625	32,865528	fethiye	memur	332	ankara	ankara	inonu	d1s1	terk
Leblebici Mahallesi, ceza sirket tayin evi ? No 4		?	?	seniye	milletvekili	333	silifke	icel	gazi ilk kiz mektep	d1s1	

Yenisehir Mahallesi, Sihhiye Sokak, no 9	Saglik - 1 Sk. Saglik 06430 cankaya\Ankara	39,92667	32,857392	hatice hamdiye	memur	333	istanbul	istanbul	mimar kemal	d1s1	
cangiri Baskurt Mahallesi, Orta Sokak, no 17		?	?	saadet		334	istanbul	istanbul	ismet pasa ilk mektebi	d1s1	
Mudafaa Hukuk Caddesi, no 60	cankiri Cd. Ziraat 06050 Altindag\Ankara	39,94847	32,856203	nebahat	memur	331	istanbul	istanbul	istanbul orta mektep	d2s1	
Mudafaa Hukuk Caddesi, no 60	cankiri Cd. Ziraat 06050 Altindag\Ankara	39,94847	32,856203	sabahat	memur	334	istanbul	istanbul	zonguldak ilk mektep	d1s1	
Hamamonu, Karacabey Hamam Arkasi, Ulu Bey Mahallesi, no 22		39,934012	32,866492	suheda	memur	330	istanbul	ankara	selcuk kiz sanat mektebi	d1s1	terk
Numune Hastanesi Civari, Turk Yenice Hastane Sokak, no 22		?	?	gulsum nihal	calisna	329	kayseri	kayseri	kayseri orta mektep	d2s1	
İri Bicak Mahallesi, Haci İlyas Sokak no 5		?	?	lutfiye	memur	330	istanbul	istanbul	inonu	d1s1	
Samanpazari, Mukaddem Caddesi, no 27		39,934513	32,862183	enver	asker	333	istanbul	istanbul	gazi	d1s1	
Musevi Mahallesi, Mescit Sokak, no 4		?	?	umit	memur	329	mugla	mentese	konya muhtelit orta	d1s1	
Samanpazari, Poyraci Mahallesi, Haci İlyas Sokak, no 41		39,935048	32,862076	edibe	isyeri sahibi	329	ankara	ankara	dumlupinar	d1s1	
Arslanhane Mahallesi, no 85		?	?	rahmiye	esnaf	332	tekirdag	tekirdag	tekirdag orta mektep	d1s1	
Altin Tas Mahallesi, Kevgirli ciknazi, no 13	Kevgirli Sk. Altindag\Ankara	39,942972	32,860288	meliha	memur	331	ankara	ankara	gazi ilk mektep	d1s1	
oncebeci, no 199	on Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,925,406	32,867342	kadriye	isci	328	istanbul	istanbul	inonu	d1s1	
Cebeci, Demirlibahce, no 20		39,935771	32,881728	saadet	memur	330	sam	istanbul	yok	d1s2	
	kayit sirasi bos	?	?	yok						d1s1	
Yenisehir, Cumhuriyet Mahallesi, Sihhiye Vekaleti Yaninda, no 4		39,925917	32,856685	sabahat	memur	332	sam	bursa	gazi kiz ilk mektep	d1s1	
Hisar, Alaattin Mahallesi, Ali Tas Sokak, no 6	Alitas Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,940416	32,864786	melahat	memur	331	istanbul	istanbul	izmit orta mektep	d1s1	terk
Bahriye Caddesi, no 8	Denizciler Cd. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,93544	32,858282	halide	asker	331	istanbul	istanbul	uskudar sanayi	d1s2	

Osmaniye Mahallesi, Tacettin Sokak, no 28		?	?	kamuran	emekli	332	cankiri	cankiri	bala ilk mektep	d1s1	
Zafer Caddesi, Baklaci Mahallesi, Mektep Sokak, no 1		?	?	zehra	memur	332	ankara	ankara	istiklal ilk mektep	d1s1	
Cebeci, no 203	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,932902	32,87976	muzaffer	isci	328	istanbul	istanbul	inonu	d1s1	terk
Poyraz Sokak, no 7	Poyraz Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,947671	32,857045	melahat	asker	331	izmir	istanbul	istanbul 2. mektep	d1s1	
Hatuniye Mahallesi, Asya Oteli Karsisi, no 7		?	?	kadriye	asker	331	yok	ankara	gazi ilk mektep	d1s1	
Cebeci, no 117	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,931849	32,882163	saziye	bosta	332	kirklareli	kirklareli	gazi ilk mektep	d1s1	
Yenice Mahallesi, Ayasli Sokak, no 4		39,934296	32,855471	fatma	esnaf	331	ankara	ankara	istiklal ilk mektep	d1s1	
Gediz Sokak, Bend Deresi, no 1	Gediz Sk. Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,942228	32,86006	neriman	memur	330	istanbul	istanbul	gazi kiz ilk mektep	d1s1	
Nazim Bey Mahallesi, no 34		?	?	musavver	memur	331	bursa	bursa	gazi ilk mektep	d1s1	
Kurtulus Mahallesi, Sokullu Mevkii, no 18		39.928.003	32.869.500	muayyet	tuccar	331	sapanca	kocaeli	kik koyu ilk mektep	d1s1	
Samanpazari, Istiklal Mahallesi, no 5		39,934546	32,8614	sukriye	memur	331	istanbul	istanbul	ticaret mektep	d1s1	
Erzurum Mahallesi, Mescit Sokak, no 2	Erzurum 06590 cankaya\Ankara	?	?	mucadep	memur	329	uskudar	istanbul	sakarya ilk mektep	d1s1	terk
Mukaddem Mahallesi, Firar Sokak, ? No 7	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,931206	32,863919	nazmiye	asker	330	manastir	ankara	inonu	d1s1	terk
Cebeci, Harita Dairesi Civarı, no 41	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,932672	32,877196	muyet	asker	328	istanbul	istanbul	istanbul 17. mektep	d1s1	terk
Samanpazari, Mukaddem Mahallesi, Haymana Caddesi, no 19	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara			hatice	asker	331	samsun	samsun	dumlupinar	d1s1	terk
Yeni Cami, Hemhum Sokak, no 3		?	?	muazzez	gaip	331	istanbul	istanbul	istanbul gaziosmanpasa orta mektep	d1s1	terk
Yenisehir, cankaya, Sari Koskun yani		?	?	mesadet	memur	330	ankara	ankara	mimar kemal	d1s1	terk
Musa Bey Mahallesi, Haci Musa Caddesi, no 34		?	?	muzaffer	memur	329	selanik	adana	manisa orta mektep	d1s1	

Hamamonu	Hamamonu Sk. Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,93318	32,866708	neriman	?	327	istanbul	istanbul	cankiri orta mektep	d1s1	terk
Duatepe Mahallesi, Tacettin Sokak, no 76		?	?	lamia	memur	331	medine	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	
Leblebici Mahallesi, no 35		?	?	fikret	memur	328	elazig	yok	izmit orta mektep	d1s1	
Yenisehir, Kazim Pasa Caddesi, no 3	Ziya Gokalp Cd. cankaya\Ankara	39,922524	32,860296	necibe	yok	329	kastamonu	kastamonu	jomdark	d1s1	
Hamamonu Mahallesi, Leblebici Sokak, no 11		39,933229	32,86735	mediha	yok	329	ankara	yozygat	istiklal ilk mektep	d1s1	terk
Haci Ayyaz Mahallesi, Dibek onu Sokak, no 33		?	?	habibe	yok	329	ankara	ankara	isparta orta mektep	d1s1	
İsmet Pasa Caddesi, no 59	Mithatpasa Cd. cankaya\Ankara	39,922219	32,857911	sahiha	emekli	331	istanbul	istanbul	istanbul 13. mektep	d1s1	terk
Mukaddem Mahallesi, Hasircilar Sokak, no 21	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,93177	32,86005	fikriye	emekli	331	istanbul	istanbul	ismet pasa ilk mektebi	d1s1	
Kaddaniye ? Kadi cesmesi, no 4		?	?	nadide	memur	329	edime	edime	inonu ilk mektep	d1s1	terk
Papaniye Mahallesi, Hali Sokak, no 2		?	?	nimet	memur	332	adapazari	tekirdag	gazi ilk mektep	d1s1	
Samanpazari, Haci Ayyaz Mahallesi, Tilkili Sokak, no 29		39,935067	32,861391	hadiye	yok	332	istanbul	istanbul	kizil toprak ilk mektep	d1s1	terk
Cebeci, Erzurum Mahallesi, Istanbul Sokak, 5 e 20	Erzurum 06590 cankaya\Ankara	39,932297	32,873533	melahat	memur	330	ankara	ankara	iskilip ilk mektep	d1s1	terk
Kizilbey Caddesi, cesme cikmazi, no 6		?	?	fetanet	memur	331	istanbul	istanbul	gazi ilk mektep	d1s1	terk
Mevcut Mahallesi, Inabolu Sokak, no 6		39,940063	32,852601	mihriban	?	329	ankara	ankara	yenihayat ilk mektebi	d1s1	terk
Fevzi Pasa Mahallesi, no 6		?	?	pakize	?	330	cankiri	kastamonu	cankiri ilk mektep	d1s1	terk
Ulucanlar, Sabuni Sokak, no 17		39,936319	32,867674	lutfiye	memur	328	istanbul	istanbul	inonu	d1s1	terk
İsmet Pasa Mahallesi, Resit Pasa Sokak, no 25	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,946422	32,859682	sabiha	memur	334	cerkes	cerkes	yenihayat	d1s1	
Yesilaga Mahallesi, no 1		?	?	emine	memur	330	elazig	elazig	inonu	d1s1	
İsmet Pasa Mahallesi, Resit Pasa Sokak, no 25	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,946422	32,859682	celile	?	332	cerkes	cankiri	kurtulus ilk mektebi	d1s1	
Mevcut Mahallesi, Inabolu Sokak, no 23		39,940219	32,852971	nermin	memur	331	cardak	biga	tekirdag orta mektep	d1s1	terk

Haci Murat Mahallesi, Kadin Kiz Sokak, no 146	Kadinkiz Sk. Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,93436	32,866893	nurinisa	asker	333	istanbul	erzincan	isparta cumhuriyet ilk mektep	d1s1	
Atif Bey Mahallesi, no 13	?	39,951471	32,863153	refika	esnaf	329	sungur	ankara	yeni hayat ilk mektebi	d1s1	
Fevzi Pasa Mahallesi, no 21	?	?	?	nuriye	memur	329	istanbul	istanbul	gazipasa ortakoy	d1s1	
Haci Bayram, no 19	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,947442	32,858309	sahiba	memur	331	istanbul	istanbul	ismet pasa ilk mektebi	d1s1	terk
Mukaddem Mahallesi, Ademzade evi	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,929314	32,865443	semiha	yok	yok	yok	yok	erenkoy lisesi	d2s2	terk
Hamamonu, Mezarlik Sokak, no 6		39,933084	32,866406	sidika	esnaf	331	ankara	ankara	inonu ilk mektep	d1s1	
	kayit sirasi bos	?	?	semiha	yok	332	eskisehir	eskisehir	kandilli kiz orta mektep	d1s2	
	kayit sirasi bos	?	?	beria	yok	332	istanbul	istanbul	candarli ilk mektep	d1s1	
Etilik Baglari, no 52	Etilik 06010 Kecioren\Ankara	39,982926	32,831316	nevzat	emekli	327	istanbul	istanbul	erenkoy kiz lisesi	d2s1	terk
Haci Murat Mahallesi, Merdivenli Sokak, no 5	Merdivenli Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,93732	32,868729	suzan	memur	330	bursa	istanbul	tokat merkez ilk mektep	d1s1	terk
	kayit sirasi bos	?	?	necdet	yok	yok	yok	yok	yok	d1s1	
	kayit sirasi bos	?	?	fahrunisa	yok	332	eskisehir	bitlis	bitlis ilk mektep	d1s1	terk
Cebeci Askeri Hastane Karsisi		39,932268	32,878296	fehmet	memur	330	istanbul	istanbul	inonu	d1s1	
cocuk Sarayi Caddesi	Anafartalar Cd. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,937072	32,860153	mubeccel	asker	335	istanbul	kirklareli	bandirma ilk mektep	d1s1	
Haci Musa Caddesi, no 18	?	?	?	meliha	memur	333	ayas	ankara	ayas bunyamin ilk mektep	d1s1	terk
	kayit sirasi BOs	?	?	necdet	yok	332	soma	yok	yok	d1s1	
Kecioren coraklik, Mimar Hikmet beyin kosku	Kecioren Ankara	39,983549	32,865719	ilhan	memur	332	beykoz	istanbul	uskudar ilk 20 mektebi	d1s1	terk
can kaya, Orta Ayranci, no 26	Ayranci 06540 can kaya\Ankara	39,898104	32,846656	naime	emekli	326	reberbey	istanbul	aksaray orta mektep	d1s1	
ismet Pasa Mahallesi, Uzun Yol Meydan Sokak, no 17	Uzunyol Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,949066	32,860375	mehrure	memur	1914	istanbul	hudavendikar	inegol ilk mektep	d1s1	

oksuzce cesmesi, no 14		?	?	iclal	memur	329	adana	adana	ziya gokalp ilk mektebi	d1s1	terk
oksuzce Murat Mahallesi, cesme Sokak, no 14		?	?	cevdet	emekli	327	istanbul	adana	adana lisesi	d1s3	
Haci Halil Mahallesi, no 21		?	?	faika	memur	334	ankara	ankara	inonu	d1s1	
	kayit sirasi bos	?	?	zeliha	yok	333	kastamonu	kastamonu	kastamonu	d1s2	
Arslanhane no 11		?	?	sehibe	memur	330	kayseri	sivas	kayseri muhtelif orta	d1s2	terk
Hamamonu polis noktası karsisi		?	?	bedia	memur	328	fuzam	istanbul	adana merkez ilk mektebi	d1s1	
Balik Pazarı, isiklar Caddesi, no 1	isiklar Cd. Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,940035	32,86059	bedriye	asker	329	istanbul	istanbul	kadikoy orta mektep	d1s1	
Koyun pazarı yokusu caddesi no 8	Koyunpazarı Sk. 06250 Altindag\Ankara	39,936808	32,863862	melahat	muhendis	329	istanbul	konya	kayseri orta mektep	d1s3	
Samanpazarı, Pideciler sokak, no 4	Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,934721	32,861327	mualla	?	332	kadikoy	istanbul	ankara kız lisesi	d1s1	
	kayit sirasi bos	?	?	fahriye	bosta	331	istanbul	tekirdag	tekirdag orta mektep	d1s1	
Yenisehir, Himayei Etfal Apartmani, no 2		39,922777	32,859309	rukiye	memur	327	ayancik	kastamonu	gazi ilk kız mektep	d1s1	
Hamamonu, İmaret Mahallesi, Sari kadın Sokak, no 31	Sarikadin Sk. Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,931928	32,867027	pakize	?	332	istanbul	karahisar	izmir kız lisesi	d1s2	
Kayabasi, Direkli Mahallesi, no 2		?	?	husniye	tuccar	333	ankara	ankara	zir nahiyesi	d1s1	
	kayit sirasi bos	?	?	tesrika	yok	326	uskup	istanbul	istanbul kız lisesi	d1s1	terk
At pazarı, eski osmanli bankasi karsisi, no 18	Atpazarı Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,937327	32,866663	baria	vali	329	ankara	ankara	erenkoy	d1s1	
İtfaiye meydanı no 20, hacidogan polis noktası karsisi, no 1	Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,935137	32,855997	muazzez	emekli	332	burdur	konya	inonu	d1s1	
Hacidogan, Hatuniye Mahallesi, Cami sokak, no 2	Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,93855	32,857116	saime	bosta	326	istanbul	istanbul	istanbul kız lisesi	d1s1	
Hamamonu, Dutlu Sokak, no 23	Dutlu Sk. Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,93259	32,866197	munewver	tuccar	332	ankara	ankara	dumlupinar	d1s1	terk

Samanpazari, Haci Musa Mahallesi, Merdivenli Sokak, no 38	Merdivenli Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,937324	32,868718	refia	memur	327	istanbul	istanbul	camlica kiz orta mektebi	d1s1	
oksuzce sokak, kaymakam sirri bey evi	oksuzce Sk. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,934657	32,858175	meliha	memur	329	istanbul	istanbul	camlica kiz orta mektebi	d1s3	
Cebeci Caddesi, no 77	Cemal Gursel Cd. 06590 cankaya\Ankara	39,931264	32,875818	habibe	asker	331	harput	istanbul	inonu ilk mektep	d1s1	
Haci Murat Mahallesi, Yesilaga Sokak, no 6		?	?	zisan	memur	330	yoruk karyesi	kastamonu	istiklal ilk mektebi	d1s1	
Ulucanlar Sokak no 9		39,936073	32,866944	mediha	memur	328	istanbul	istanbul	sille ilk mektep	d1s1	
Poyraci Mahallesi, Dibek Sokak, no 10	Dibek Sk. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,936491	32,857419	makbule	memur	331	yozyat	bozuyuk	kizilcahamam ilk mektebi	d1s1	terk
Hamamonu polis Noktasi karsisi, no 26		39,932592	32,866483	leman	yok	330	kazan	istanbul	kalecik merkez ilk mektep	d1s1	terk
Haci Ayvaz Mahallesi		??	??	turkan	yok	332	istanbul	istanbul	beyoglu 18 ilk mektep	d1s1	terk
	kayit sirasi bos	??	??	bedia	yok	yok	yok	yok	yok	d1s1	terk
Haci Murat mahallesi, oksuzce Sokak, no 26	oksuzce Sk. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,934688	32,858205	nuriye	emekli	325	kirsehir	kirsehir	kirsehir orta mektep	d1s2	terk
Dellal Karaca Mahallesi, no 11		?	?	habibe	memur	328	ankara	ankara	gazi ilk mektebi	d1s1	
oncebeci, no 199	on Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,925847	32,867267	bedia	memur	331	istanbul	istanbul	kandilli kiz orta mektep	d1s1	
Kalaba, no 29	Kalaba 06120 Kecioren\Ankara	39,971218	32,864239	mebrure	asker	327	istanbul	istanbul	kandilli kiz orta mektep	d1s1	terk
Samanpazari, Dogumevi Caddesi, no 2		39,934557	32,861498	besime	memur	328	istanbul	istanbul	sent efemi ilk mektebi	d1s2	terk
oksuzce cesmesi, no 27		?	?	hatice	yok	330	uskudar	ankara	kutahya orta mektebi	d1s1	
Lise Caddesi, no 15		??	??	cahide	milletvekili	334	balikesir	balikesir	istiklal	d1s1	
Yenisehir, menekse Sokak, no 1 manisa mebusu doktor	Menekse - 1 Sk. Kizilay 06420 cankaya\Ankara	39,922716	32,852113	turkan	milletvekili	334	menemen	izmir	mimar kemalettin	d1s1	

Samanpazari, Poyraci Mahallesi, Musluk Sokak, no 18		39,935287	32,860509	zahide	memur	331	istanbul	istanbul	cankiri orta mektep	d1s1	
Cebeci, Erzurum sokak	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,931923	32,868297	nazime	yok	1913	kibris	yok	kibris lisesi	d1s1	
Haci Bayram Cami, Arka Sokak, no 28	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,945435	32,857665	bedia	esnaf	333	susurluk	karesi	susurluk ilk mektebi	d1s1	
Leblebici Mahallesi, Mubdi Sokak, no 1		?	?	zehra	bosta	333	sivas	sivas	iskilip	d1s1	terk
Osmaniye Mahallesi, Hacettepe, no 18		39,931404	32,855186	sekure	asker	328	istanbul	istanbul	kadikoy kiz orta mektep	d1s1	
Munla Buyuk Mahallesi ? cesme sokak, no 11		?	?	nadire	memur	325	erzincan	erzincan	erzincan ilk mektebi	d1s1	
Yeni Camii Gecik Mahallesi, no 99		??	??	rahime	?	328	istanbul	istanbul	eyup orta mektep	d1s1	
Cebeci, Demiryolu no 130		39,933297	32,876713	sacide	asker	331	uskudar	uskudar	tekirdag ilk mektep	d1s1	terk
Aydin Mebusu Tahsin Bey mebusu Apartmani no 3	?	??	??	melahat	calisan	329	istanbul	kocaeli	nisantasi kiz orta mektebi	d1s3	terk
Hacettepe, Kurtulus Mahallesi no 15		39,92989	32,864134	muherrem	memur	328	istanbul	istanbul	trabzon orta mektep	d1s3	
Hisar, Demirfirka Mahallesi, no 14		39,941017	32,86586	naciye	calisan	328	hamidiye	sivas	tokat orta mektep	d1s2	
cankaya kavaklidere merhum zonguldak tunali hilmi bey evi		??	??	vedia	veteriner	327	kastamonu	kastamonu	feyziati kiz lisesi	d1s1	
Poyraci Mahallesi, cikmaz Sokak no 86		?	?	makbule	esnaf	329	kozyatagi	istanbul	istanbul kiz orta m.	d1s1	terk

Ek 4: Ankara Kız Lisesi 1949 Yılı Künye Defteri

ADRES TAM HALİ	ADRES DÜZENLENMİS HALİ	Enlem	Boylam	İSİM	MESLEK DÜZENLENMİS HALİ	DOĞUM YİLİ	DOĞUM YERİ	KÜTÜK	GELDİĞİ OKUL	GELDİĞİ SINIF	VELİ DETAYI
Kırgız Mahallesi, Percem Sokak, no 12	?	??	??	zarife	yok	1932	hacikoy	amasya	ankara 4. orta okulu	d2s1	fahri veldet
meslek belirtilmiş		?	?	ayla	memur	1934	akşehir	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s1	babası
Tabakhane, Tolunlar ? Sokak, no 11	?	??	??	madien	sanatkar	1929	ankara	ankara	ankara kız lisesi	d2s1	aneta bolyaz
bos		?	?	sabahat	bos	1929	ankara	ankara	izmir kız lisesi	d2s2	bos
meslek belirtilmiş		?	?	nimet	memur	1931	ankara	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s2	babası
Bozkurt Mahallesi, Orta Sokak, no 45	Orta Sk. Hacı Bayram 06050 Altındag\Ankara	39,945365	32,855388	macide	bos	1931	ankara	ankara	kız enstitüsü diploma	d2s1	necibe skozek
Kurtulus Mahallesi, Mortas Sokak, no 9	?	39.927.752	32.868.172	zübeyde	emekli	1931	ankara	ankara	ankara 4. orta okul	d2s1	zehra altinisik
Yenisehir, Kizilirmak Sokak, no 4	Kizilirmak Cd. Kavaklidere Mahallesi 06680 cankaya\Ankara	39,914392	32,857913	muazzez	isci	1932	ankara	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s2	seyide tiryaki
Kayabasi no 36	Kayabasi Sk. Kale 06250 Altındag\Ankara	39,938995	32,869632	mesude	yok	1933	ankara	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s1	babası
Aktas Mahallesi, Asri Mezarlik Yolu, no 60	?	39,942181	32.876562	nihal	emekli	1933	ankara	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s3	münevver bozkurt
Etlık Bagları Kuyu Yazısı, no 48	Kuyuyazısı Cd. Etlık 06010 Kecioren\Ankara	39,980101	32.832539	gölten	tüccar	1933	ankara	ankara	ankara 5. orta okulu	d2s1	feribe karataslioglu
Anafartalar Caddesi, Havza Sokak, no 3	Anafartalar Cd. Sakarya Altındag\Ankara	39,934547	32,861783	beyhan	memur	1933	ankara	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s2	babası
Sumer Mahallesi, Sarikadin sokak, no 50	Sarikadin Sk. Hacettepe 06230 Altındag\Ankara	39,931994	32,866995	müzeyyen	serbest meslek	1933	ankara	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s1	nazim torunballi
meslek belirtilmiş		?	?	gölten	serbest meslek	1933	ankara	ankara	ankara 4. orta okul	d1s3	ekrem güner
Yenisehir, Karanfil Sokak, no 37	Karanfil Sk. Mesrutiyet 06420 cankaya\Ankara	39,917415	32.855395	menhü	memur	1934	ankara	ankara	ted yenisehir lisesi	d2s1	keriman ozansoy

Kirgiz Mahallesi, Sakizli Sokak, no 53	?	??	??	bedia	bos	1934	ankara	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s1	resit demirdamar
Cebeci, Taskent Sokak, no 4	Taskent Sk. camlitepe 06590 cankaya\Ankara	32.855395	32,869758	erten	memur	1934	ankara	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmis		?	?	güner	memur	1934	ankara	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
İc cebeci, Aydede sokak, susuzcol apartmani	Aydede Sk. Ertugrulgazi 06590 cankaya\Ankara	39,927209	32,879492	tuncay	memur	1934	ankara	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmis		?	?	tolunay	memur	1935	ankara	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s1	asaf eren
cankaya, no 20	cankaya 06690 cankaya\Ankara	39.888.550	32.861883	sevım	yok	1936	ankara	ankara	konya kız öğretmen ortaokulu	d1s3	rukiye aymar
Saime Kadın, Bahceler ustu no 64	Bahcelerustu 06350 Mamak\Ankara	39,940443	32.897601	nevin	memur	1936	ankara	ankara	hopa orta okul	d1s3	adres isim yok
İsmet Pasa Mahallesi, Uzun Yol no 12	Uzunyol Sk. Hacı Bayram 06050 Altındag\Ankara	39.947.590	32,857767	saniye	yok	1936	ankara	ankara	ankara 5. orta okulu	d1s1	sitki akinci
Turan Mahallesi, koyungoz Sokak no 5	Sakarya 06230 Altındag\Ankara	39,934041	32,871234	günaydin		1934	bala	ankara	ankara 4. orta okulu	d2s1	ayten polat
ozgen Mahallesi, İgde Sokak, no 19	İgde Sk. Anafartalar 06050 Altındag\Ankara	39,933854	32,860264	sevım	isci	1934	beypazari	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s1	emine ucak
oncebeci, Cevher Sokak, no 1	Cevher Sk. on Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,924207	32,865707	rafet	memur	1937	beypazari	ankara	mimar kemal ilkokul	d2s1	babasi
Balbereriz Mahallesi ? No 92 e 2	?	?	?	güner	yok	1934	bolu	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s1	kadriye capar
Atifbey Mahallesi, no 657	?	39,947443	32,863812	türkan	memur	1933	karatop	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s3	babasi
İc Hisar, istih Sokak, ? No 30	?			necla	memur	1932	okunamadi	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s1	fatma summaz
Dumlupinar Mahallesi, İmece Sokak no 19	?	39,931142	32,864879	hira	esnaf	1933	okunamadi	ankara	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
Fevzi Pasa Mahallesi, Soydaslar Sokak, no 29	Soydaslar Sk. Anafartalar Mahallesi 06050 Altındag\Ankara	39,942697	32,847612	gülin	esnaf	1932	silistre	ankara	zonguldak m. celikel lisesi	d2s1	sevım oztürk
Yeni Turan Mahallesi, no 295	Zubeyde Hanım 06070 Altındag\Ankara	39.948.736,00	32,847041	kadriye	memur	1934	aydin	aydin	ankara 5. orta okulu	d2s1	fikriye günenc

bos		?	?	tülay	memur	1936	sariyer	bakirkoy	sariyer orta okulu	d1s2	bos
Hamamonu, Sari Kadin Sokak, 16	Sarikadin Sk. Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,931994	32.866984	hatice	asker	1934	alibey	balikesir	ankara 5. orta okulu	d2s1	adres yazili
meslek belirtilmis		?	?	sunu	asker	1933	balikesir	balikesir	izmir karsiyaka lisesi	d2s1	istihkım albay
Anafartalar Caddesi, Ahmet Bahri Apt. kat 1	Anafartalar Cd. Sakarya Altindag\Ankara	39,934728	32,861783	güner	yok	1930	maltepe	balikesir	ankara 4. orta okulu	d2s1	kemal aran
meslek belirtilmis		?	?	melek	yok	1933	yenikoy	balikesir	bandirma orta okulu	d2s1	neccet velgay
oncebeci, Ozanlar sokak, no 194 e 3	Ozanlar Sk. camlitepe 06590 cankaya\Ankara	39,926543	32.869.972	ayten	asker	1933	ercis	beysehir	mersin lisesi	d2s3	serif gülden
sukriye Mahallesi, yever yever sokak, no 4 e 1	Dernek Sk. sukriye 06230 Altindag\Ankara	39,939813	32,873688	neriman	memur	1933	golpazari	bilecik	ankara 2. orta okulu	d2s1	fuat yücel
Dikmen, Harbiye Mahallesi	Harbiye 06460 cankaya\Ankara	39,883355	32,837184	necla	okunamadi	1933	ankara	bolu	ankara 2. orta okulu	d2s2	halime ünal
bos		?	?	nimet	ciftci	1931	bolu	bolu	tokat lisesi	d2s2	bos
Necatibey mahallesi , san Sokak? Daire 3	san Sk. Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,940447	32,860024	türkan	memur	1934	bolu	bolu	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmis		?	?	nezihe	yok	1934	bolu	bolu	bursa kız lisesi	d2s1	vesile canirmen
İsmet Pasa , Uzunyol no 6	Uzunyol Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,947547	32,857796	ertan	memur	1933	düzce	bolu	düzce orta okulu	d2s1	ismet akdamar
bos		?	?	türkan	memur	1933	ankara	bos	izmir kız lisesi	d2s1	bos
bos		?	?	günseli		1931	bos	bos	camlica kız lisesi	d2s2	bos
bos		?	?	gülgün	memur	1931	istanbul	bos	camlica kız lisesi	d2s3	bos
bos		?	?	güven	memur	1935	konya	bos	usak orta okulu	d2s1	bos
bos		?	?	samime	memur	1932	karaca	burdur	samsun lisesi	d2s3	bos
İc cebeci asfalt caddesi, no c 91	?	??	??	mübeccel	memur	1933	adapazari	bursa	eskisehir lisesi	d2s2	babasi

meslek belirtilmiş iclal		?	?	sunar	asker	1937	ankara	bursa	fatih 1. ilkokul	d2s1	meslek
meslek belirtilmiş		?	?	ozhan	asker	1933	bursa	bursa	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
bos		?	?	esin		1934	eskisehir	bursa	eskisehir lisesi	d2s1	bos
Cebeci, Agaclı Sokak, no 6	Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39.932.416,00	32.879546	günes	asker	1934	manavgat	bursa	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
Necatibey mahallesi, Furuzaga Sokak, no 11 e 4	Firuzaga Sk. Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,941432	32.860796	esin	memur	1935	samsun	bursa	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
Sakarya Mahallesi, Burgaz Sokak, no 5	Burgaz Sk. Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,936092	32,872816	yüksel	isci	1933	ankara	canakkale	cilali kiz orta okulu	d2s2	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	birsen	asker	1934	canakkale	canakkale	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Kırgız Mahallesi, Gorgulu Sokak, no 6	?	??	??	selma	memur	1933	ankara	cankiri	ankara 2. orta okulu	d1s3	babasi
İsmet Paşa Mahallesi, Cankiri İnişi, no 4 e 6	Hacı Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,946085	32.855702	sehri		1931	kalekoyü	cankiri	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
Atac Sokak, no 85	Atac - 1 Sk. Fidanlık 06420 cankaya\Ankara	39,923329	32,859462	seyhan	milletvekili	1932	corum	corum	corum lisesi	d2s3	babasi
oncebeci, hadinlar sokak, no 8 A	on Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,92434	32,866653	nuran	yok	1934	denizli	denizli	ankara 2. orta okulu	d2s1	suat kurultan
Sumer Mahallesi, Akbaba Sokak, no 6	Akbaba Sk. Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,931124	32,868514	yildiz	yok	1931	diyarbakir	diyarbakir	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Asagi Ayranci Baglari	Ayranci 06540 cankaya\Ankara	39,898466	32.846355	reyhan	memur	1933	eskisehir	diyarbakir	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
Necatibey Caddesi, Gurakan apt. no 91e 3	Necatibey Cd. cankaya\Ankara	39,924255	32,850562	selma	memur	1933	sürt	edirne	igdir orta okulu	d2s1	adres isim yok
meslek belirtilmiş		?	?	türkan	memur	1929	ankara	elazig	ankara kiz lisesi	d2s1	babasi
Maltepe Cumhuriyet Mahallesi, 29a 1	Maltepe 06570 cankaya\Ankara	39,921512	32.855159	nevin		1933	ankara	elazig	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	medide	memur	1934	ankara	elazig	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Mamak Maske Caddesi, İlkokul arkasi	?	39.934.490	32.909.240	sevinc	asker	1932	izmit	elazig	ankara 4. orta okulu	d2s3	fatma güney
meslek belirtilmiş		?	?	güler	emekli	1936	bostanci	erenkoy	kadikoy kiz orta okulu	d1s2	gürbüz bora

Kurtulus, Cevher Sokak, no 10	Cevher Sk. on Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,924446	32,866103	aysel	asker	1930	kirkclareli	erzincan	istanbul kız lisesi	d2s2	babasi
Demirlibahce, Uzgorenler Sokak, no 38	Uzgorenler Sk. Demirlibahce Mahallesi 06340 Mamak\Ankara	39,934214	32,879.658	ülkü	memur	1933	kochisar	erzincan	ankara 5. orta okulu	d2s3	hatice türker
meslek belirtilmiş		?	?	gürsel	memur	1934	zara	erzincan	besiktas 2. kız orta okulu	d2s1	babasi
oncebeci, Erdem Sokak, no 14	Erdem Sk. 06590 cankaya\Ankara	39,926479	32,878123	neda	asker	1932	isparta	erzurum	konya lisesi	d2s3	babasi
Yeni Hayat, Orta Sokak, no 175	?	??	??	aliye	bos	1932	eskisehir	eskisehir	ankara 4. orta okulu	d2s1	ihsan bahsan
bos		?	?	beyhan	memur	1934	eskisehir	eskisehir	erzurum kız orta okulu	d1s3	bos
Akbas Mahallesi, Filiz sokak, no 2	?	??	??	saadet	memur	1934	mersin	eskisehir	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
Yenisehir, Serce Sokak, no 20 e 9	Strazburg Cd. cankaya\Ankara	39,927495	32,850035	rüchan	emekli	1933	gecor	giresun	ankara 4. orta okulu	d2s1	leman oney
meslek belirtilmiş		?	?	muazzez	memur	1932	barca	isparta	istanbul kız lisesi	d2s1	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	ulviye	memur	1934	isparta	isparta	ankara 5. orta okulu	d2s1	sami hekimci
Denizciler Caddesi, kangal sokak, no 1 e 3	Denizciler Cd. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,935497	32,858293	hikmet	tüccar	1934	s.karaagac	isparta	ankara 4. orta okulu	d2s1	mehmet eroglu
meslek belirtilmiş		?	?	güzide	memur	1931	yalvac	isparta	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
Necatibey Mahallesi, Furuzaga Sokak, canli apt	Firuzaga Sk. Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,941391	32,860796	nurten	asker	1929	behisini	icel	ankara 2. orta okulu	d2s1	nejat cetin
meslek belirtilmiş		?	?	jülide	memur	1933	mersin	icel	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	ozhan	memur	1934	mersin	icel	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
İsmet Pasa Mahallesi, Uzun Yol Sokak, no 8 e 10	Uzunyol Sk. Haci Beyram 06050 Altindag\Ankara	39,947542	32,857796	müjgan	yok	1934	mut	icel	karaman orta okulu	d2s1	sükrü bütün
Hamamonu, Inonu Bulvari, no 169 a 171	?	39,934204	32,864039	aysel	memur	1934	nüzhetiye	icel	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi

Mesrutiyet Caddesi, no 3 e 1	Mesrutiyet, Mesrutiyet Cd., 06420 cankaya\Ankara	39,919276	32,861063	müjde	yok	1934	adana	istanbul	camlica kız lisesi	d2s1	neriman aksoy
cankaya kosk yani, subay evleri	?	??	??	yurdanur	yok	1931	ankara	istanbul	adana kız lisesi	d2s2	cemal evranaz
meslek belirtilmiş		?	?	ülker	asker	1931	ankara	istanbul	özel sisli terakki lisesi	d2s3	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	sumru	memur	1931	ankara	istanbul	istanbul kız lisesi	d2s3	babasi
isiklar Caddesi, no 15	isiklar Cd. Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,939816	32,860528	semra	memur	1931	ankara	istanbul	ted yenisehir lisesi	d2s3	adres isim yok
Saglik Sokak, no 41	Saglik - 1 Sk. Saglik 06430 cankaya\Ankara	39,926507	32,857397	gonül	memur	1932	ankara	istanbul	camlica kız lisesi	d2s1	nadide kocak
neholen mah? İnci Sokak, no 13	İnci Sk. Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,934.440	32,867153	sevinc	yok	1932	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	remzi cakmak
Cebeci Caddesi, no 54	Cemal Gursel Cd. 06590 cankaya\Ankara	39,930116	32,873742	sevim	memur	1932	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
bos		?	?	gonül	memur	1932	ankara	istanbul	kütahya lisesi	d2s1	bos
İc Cebeci Caddesi, no 98	Cemal Gursel Cd. 06590 cankaya\Ankara	39,930116	32,873742	sibel	memur	1933	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
Maltepe, Uludag sokak, no 2	sht. Bahadır Demir Sk. Maltepe Mahallesi 06570 cankaya\Ankara	39,926.756	32,844855	elendiz	memur	1933	ankara	istanbul	kirikkale orta okulu	d2s1	nevzat tanay
Hamamonu, Akalar Mahallesi, Avlu sokak? No 23	Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,933737	32,869092	lebibe	emekli	1934	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	nimet gozün
Akalar Mahallesi, İpci Sokak, no 19	İpci Sk. Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,934616	32,868069	fatma	memur	1934	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s2	hatice seyla
Yeni Turan Mahallesi, no 203	Zubeyde Hanım 06070 Altindag\Ankara	39,949197	32,847341	ülke	memur	1934	ankara	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	nuval sonmezer
meslek belirtilmiş		?	?	aysel	memur	1934	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
Cebeci, Bahadırın Sokak no 30 a 17	Bahadırın Sk. camlitepe 06590 cankaya\Ankara	39,926069	32,870368	beyhan	memur	1934	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d1s2	babasi

Turan Mahallesi, oksuzler Sokak, no 84	oksuzler Sk. Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,934974	32.869975	aysel	yok	1934	ankara	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	mürüvvet akavak
Necatibey Mahallesi, Nilufer Sokak, no 12	Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,924282	32,850584	sunu	memur	1934	ankara	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	bedia sirmen
İc Hisar, İstih Sokak, ? No 30	?	??	??	belma	esnaf	1934	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	hanife toga
Menekse Sokak, no 44	Menekse-1 Sk. Kizilay 06420 cankaya\Ankara	39,922704	32,852043	ozman	asker	1934	ankara	istanbul	ismet pasa kız enstitüsü	d1s2	babası
İnonu Bulvarı, no 182.	Mithatpaşa Cd. cankaya\Ankara	39,922494	32,857723	yildiz	memur	1934	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	dogan sür
Atıfbey Mahallesi, no 33	Atıfbey Mahallesi 06080 Altindag\Ankara	39,945461	32.866022	irfan	emekli	1934	ankara	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	adres isim yok
Fidanlık, Boncuk Sokak	Boncuk Sk. on Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,925.450	32,867038	serap	memur	1935	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	ulviye lalik
gundogdu mahallesi fidan sokak	Fidan Sk. Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,932508	32,869936	belgin	memur	1936	ankara	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	babası
bos		?	?	yüksel	memur	1937	ankara	istanbul	izmir kız lisesi	d1s1	bos
Bahcelievler, no 21	Bahcelievler 06490 cankaya\Ankara	39,929852	32,828214	güler	asker	1935	bakirkoy	istanbul	ankara 6. orta okulu	d2s1	babası
Cebeci, Yargic Sokak	Yargic Sk. Cebeci 06590 cankaya\Ankara	39,931357	32,878182	ozden	asker	1934	besiktas	istanbul	ankara 4. orta okulu	d1s2	güzide tolunay
meslek belirtilmiş		?	?	suzan	memur	1933	bursa	istanbul	eskisehir lisesi	d2s2	babası
Orman çiftliği, Cumhuriyet Mahallesi, no 28	?	??	??	gonül	isci	1934	ciftlikkoyü	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	babası
Mesrutiyet Caddesi, no 31	Mesrutiyet, Mesrutiyet Cd., 06420 cankaya\Ankara	39,919073	32,861157	mazlume	memur	1934	eskisehir	istanbul	kirikkale orta okulu	d2s1	kamuran bogana
Demirlibahce, Guzeltepe Sokak, no 6	Guzeltepe Sk. 06340 Mamak\Ankara	39,936619	32,885364	gülcin	memur	1930	isparta	istanbul	kandilli	d2s3	adres isim yok
Cebeci, Ozanlar Sokak, no 91	Ozanlar Sk. camlitepe 06590 cankaya\Ankara	39,926738	32.869825	necla	memur	1930	istanbul	istanbul	ted yenisehir lisesi	d2s2	fethiye arman
Cebeci Caddesi, Hukuk Yani no 48	Cemal Gursel Cd. 06590 cankaya\Ankara	39,930252	32,874069	perihan	tüccar	1930	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	hanife ivecan

Yenisehir, Konur sokak, no. 13	Konur Sk. Mesrutiyet 06420 cankaya\Ankara	39,917313	32,856569	semiha	yok	1930	istanbul	istanbul	erenkoy kız lisesi	d2s2	adres isim yok
meslek belirtilmiş		?	?	atifet	memur	1931	istanbul	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	ishak bilgili
meslek belirtilmiş		?	?	hikmet	yok	1932	istanbul	istanbul	bursa türk egitim derneği lisesi	d2s1	mürüvvet coskuncay
Kucukevler, 56 evin? Sokak, no 2	?	??	??	ayşe	memur	1932	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s3	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	gonül	memur	1932	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
Necatibey Mahallesi, Konya Sokak, no 20	Konya Sk. Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39,940009	32,859823	emel	bos	1932	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	omer tuvala
meslek belirtilmiş		?	?	cahide	yok	1933	istanbul	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	behcet erdogmus
meslek belirtilmiş		?	?	yüksel	memur	1933	istanbul	istanbul	beyoglu kız lisesi	d1s3	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	fatma	memur	1933	istanbul	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Demirtas Mahallesi, Karalar no 12	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,929841	32,864091	meral	asker	1933	istanbul	istanbul	ankara 4. orta okulu	d1s3	mehcure cicekci
Yenisehir, İlkiz Sokak, no 14	İlkiz Sk. Korkutreis 06430 cankaya\Ankara	39,927703	32,853257	beyhan	yok	1933	istanbul	istanbul	ankara kız lisesi	d2s1	afet yabanoglu
meslek belirtilmiş		?	?	bilge	asker	1933	istanbul	istanbul	erzurum kız orta okulu	d2s2	babasi
Konservatuvar civari, özel İdare apt, daire 2	?	??	??	melahat	yok	1933	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	nedim kiper
Erzurum Mahallesi, Dumlupinar Sokak, no 6	Erzurum 06590 Altindag\Ankara	39,931231	32,870427	ayhan	isyeri sahibi	1933	istanbul	istanbul	düce orta okulu	d2s1	hüsnü ozen
bos		?	?	ayten	memur	1933	istanbul	istanbul	beyoglu kız lisesi	d2s1	bos
saracoglu mahallesi, idare amiri?		?	?	ozcan	memur	1934	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	babasi
Haci Bayram, no 21	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,945616	32,859382	ertem	memur	1934	istanbul	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	pakize kivilcim
Necatibey Mahallesi, Nilufer Sokak, no 5	Necatibey 06250 Altindag\Ankara	39.939.650,00	32,860431	gülgül	esnaf	1934	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	bedia sirer
İc cebeci, Sungubayir Sokak, no 1 e 1	Sungubayiri Sk. 06590 cankaya\Ankara	39,930224	32,878.810	emel	memur	1934	istanbul	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	mehmet kapci

Bozkurt Mahallesi, Atli Ahir Kulubu Karsisi	?	39.947.510	32,854497	gonül	yok	1934	istanbul	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	münevver palabiyik
Kecioren, Tepebasi	Tepebasi 06290 Kecioren\Ankara	39,990473	32.864041	güner	asker	1934	istanbul	istanbul	istanbul kız lisesi	d2s1	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	gökü	asker	1934	istanbul	istanbul	canakkale orta okulu	d2s1	babasi
İsmetpaşa Caddesi, no 66	Mithatpaşa Cd. cankaya\Ankara	39,922365	32,857785	kadriye	yok	1934	istanbul	istanbul	okunamadi	d2s1	adres isim yok
Etlük Kuyu Yazısı, no 15	Kuyuyazısı Cd. Etlük 06010 Kecioren\Ankara	39.979.860	32.832574	yurdagül	memur	1935	istanbul	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	semra yazgan
Hacı Bayram, Ballı Sokak, no 16	Hacı Bayram 06050 Altındag\Ankara	39,945748	32,859087	aysel	eczaci	1935	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	emine melek
Bahçelievler, ucuncu Caddesi, No 1	Azerbaycan Cd. Bahçelievler 06490 cankaya\Ankara	39,928251	32,826353	emel	yok	1935	istanbul	istanbul	ankara 6. orta okulu	d2s1	hadiye kirgan
Bahçelievler, 55. Sokak	55. Sk. Bahçelievler 06490 cankaya\Ankara	39,926782	32,831315	ayla	memur	1935	istanbul	istanbul	ankara 6. orta okulu	d2s1	babasi
bos		?	?	bengü	asker	1935	istanbul	istanbul	erenkoy kız lisesi	d2s1	bos
bos		?	?	birren	memur	1936	istanbul	istanbul	canakkale lisesi	d1s3	bos
Kocatepe, Kizilirmak sokak, Orta ap, no 12	?	39,913914	32.857.923	meral	memur	1936	istanbul	istanbul	adana kız lisesi	d2s1	adres isim yok
meslek belirtilmiş		?	?	gülen	memur	1936	istanbul	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s3	meslek
Dumlupınar Mahallesi, Gazeller Sokak, no 6 ya 8	?	??	??	meryem	emekli	1933	izmir	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	süheyla cetiner
Kızılcık Mahallesi, Pideciler Sokak, no 11	Necatibey Cd. cankaya\Ankara	39,924122	32.850.190	ferda	yok	1933	izmit	istanbul	ankara 2. orta okulu	d2s1	mehpare koymen
Cebeci, Dirim Sokak, no 4	Dirim Sk. Fakülteler 06590 cankaya\Ankara	39,930379	32.875.400	ayşe	yok	1932	kadıköy	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	necibe orhan
Mesrutiyet Mahallesi, Konur Sokak, no 60 a 2	Konur Sk. Mesrutiyet 06420 cankaya\Ankara	39,917408	32.856563	sezen		1933	kastamonu	istanbul	mersin lisesi	d2s1	pakize eldem
meslek belirtilmiş		?	?	birsel	memur	1937	kayseri	istanbul	ankara 1. orta okul yenisehir lisesi	d1s1	meslek
Kurtuluş Mahallesi, Dilektepe Caddesi, no 17	?	??	??	sevrim	isci	1929	kirikkale	istanbul	kirikkale orta okulu	d2s1	kamil büyükcevik

meslek belirtilmiş		?	?	yurdungülu	memur	1933	maltepe	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
bos		?	?	gülsen	memur	1938	nigde	istanbul	onsekiz mart	d2s1	bos
Maltepe Son durak, Onur Sokak, no 39	Onur Sk. Anittepe 06570 cankaya\Ankara	39,931127	32.843012	ayse	memur	1935	okunamadi	istanbul	ted bursa kız lisesi	d2s1	babasi
Hanimeli sokak, no 7 e 5	Hanimeli Sk. Korkutreis 06430 cankaya\Ankara	39,925724	32,851882	sevda	asker	1933	paris	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	hikmet gürsu
Demirlibahce no 70	Demirlibahce Mahallesi 06340 Mamak\Ankara	39,936951	32,878715	sevim	memur	1932	samsun	istanbul	konya lisesi	d2s1	mefriye oral
Doganbey Mahallesi, Yenice Sokak, no 8	Yenice Sk. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,935398	32,857487	müserref	yok	1930	üsküdar	istanbul	haydarpaşa lisesi	d2s3	münevver yoney
Demirtas Mahallesi, Karalar no 12	Hacettepe 06230 Altindag\Ankara	39,929742	32,863898	ayse azize	yok	1932	üsküdar	istanbul	ankara 4. orta okulu	d2s1	mehcure cicekci
meslek belirtilmiş		?	?	günseli	asker	1932	üsküdar	istanbul	izmir kız lisesi	d2s3	babasi
ozturk Mahallesi, Adliye Sokak, no 18	Adliye Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,942437	32,857323	fatma gülgün	memur	1934	üsküdar	istanbul	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Tasarruf Evleri, Besinci Sokak, no 31	?	??	??	nursen	memur	1934	üsküdar	istanbul	bogazliyan orta okulu	d2s1	muammer güner
meslek belirtilmiş		?	?	saygin	memur	1935	ankara	izmir	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
bos		?	?	perihan	bos	1933	bayindir	izmir	manisa lisesi	d2s1	bos
Yenisehir, Inkilap Sokak, no 18	Inkilap Sk. Cumhuriyet 06430 cankaya\Ankara	39,922104	32,856165	güzin	emekli	1934	izmir	izmir	ankara kız lisesi	d2s1	babasi
bos		?	?	filiz gürsel	asker	1936	nazilli	izmir	nizip orta okul	d1s2	bos
meslek belirtilmiş		?	?	gülden	yok	1931	turgutlu	izmir	ankara 2. orta okulu	d2s1	sadettin kiremitci
İsmet Pasa Mahallesi, Lodos Sokak, no 10	Lodos Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,947617	32,858659	nefise	memur	1928	karaman	karaman	camlica kız lisesi	d2s3	nuri kinik
meslek belirtilmiş		?	?	hamiyet	yok	1932	ardahan	kars	istanbul kız lisesi	d2s3	nadir yalcinkaya

İsmet Paşa Uzun Yol, Güzel Sokak, no 6	Güzel Sk. Hacı Bayram 06050 Altındag\Ankara	39,948392	32,858275	aysel	yok	1934	ardahan	kars	ankara 5. orta okulu	d2s1	saime ozcan
bos		?	?	melih	memur	1931	... koyü	kastamonu	ankara 5. orta okulu	d2s1	bos
Mamak Maske Caddesi, İlkokul arkasi	?	39,933846	32,907234	gülen	memur	1933	küre	kastamonu	ankara 4. orta okulu	d2s3	fatma güney
Akalar Mahallesi, Kadinkiz sokak, no 5	Kadinkiz Sk. Sakarya 06230 Altındag\Ankara	39,934348	32,866984	kamuran	asker	1933	mustafakemal pasa	kastamonu	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
İnönü Mahallesi, Divan Sokak, no 6	Divan Sk. Sakarya Mahallesi 06230 Altındag\Ankara	39,934377	32,864551	selma	esnaf	1934	ankara	kayseri	ankara 4. orta okulu	d2s1	fehime demiray
İlkiz Sokak, no 13 kat 3	İlkiz Sk. Korkutreis 06430 cankaya\Ankara	39,927646	32,853305	bilge	memur	1933	hayrabolu	kayseri	ted bursa kız lisesi	d2s1	zekiye citak
Tabakhane, Cıvıoğlu Sokak, no 20	?	??	??	keriman	isci	1933	suadiye	kayseri	ankara 2. orta okulu	d2s1	payende cetin
meslek belirtilmiş		?	?	nuran	memur	1931	avanos	kirsehir	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmiş		?	?	yurdanur	memur	1933	istanbul	kirsehir	balikesir lisesi	d2s3	meslek
Necatibey Mahallesi, Furuzaga Sokak, canlı apt	Furuzaga Sk. Necatibey 06250 Altındag\Ankara	39,941465	32,860753	meral	emekli	1932	kirsehir	kirsehir	kirsehir orta okulu	d2s1	cevat tarim
meslek belirtilmiş		?	?	lünar	memur	1934	adapazari	kocaeli	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Yeni cezaevi arkasi, Yeni Sokak, no 89 a 90	?	?	?	aysel	memur	1934	bolu	kocaeli	bolu orta okulu	d2s1	türkan eryılmaz
Aksoy Mahallesi, no 17	?	?	?	ozden	memur	1932	ankara	konya	ankara 2. orta okulu	d2s1	saadet muhayetoglu
Nazım Bey Mahallesi, Üzünkavak cıkmazi, no 23	Uzun Kavak Sk. Sakarya 06230 Altındag\Ankara	39,936096	32,870077	sabiha	yok	1934	ankara	konya	ankara 4. orta okulu	d2s1	sabahattin alatan
İnkilap Mahallesi, Gun Sokak, yaban abat ? Apt daire 8	Gun Sk. Hacı Bayram 06050 Altındag\Ankara	39,945428	32,855651	emine gnl	memur	1934	ankara	konya	ankara 5. orta okulu	d2s1	adres isim yok
Dikmen, Kızılyokus, Su kuyusu yani	?	39,878111	32,837099	gülen	memur	1935	ankara	konya	ankara 4. orta okul	d1s2	adres isim yok
Akalar Mahallesi, caglayan Sokak, no 25 e 2	caglayan Sk. Sakarya 06230 Altındag\Ankara	39,933893	32,867814	süheyla	yok	1931	ankara	konya	ankara 4. orta okulu	d2s1	süreyya bingü

Misaki Milli Mahallesi, Koc Sokak, no 1	?	39,950198	32,853876	seyda	memur	1932	konya	konya	ankara 2. orta okulu	d2s1	sinasi selen
bos		?	?	münevver	okunamadi	1933	seydisehir	konya	konya lisesi	d2s2	bos
Maltepe Mine sokak, no 2	sht ismail Erez Sk. Maltepe Mahallesi 06570 cankaya\Ankara	39,927316	32,844794	güseli	asker	1935	istanbul	kütahya	besiktas 2. kız orta okulu	d2s1	cavide harmankaya
Ulastirma Bakanligi civarinda 18 e 4	?	?	?	sabahat	memur	1929	kütahya	kütahya	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
Hamamonu, Erzurum Mahallesi, no 15	Erzurum 06590 Altindag\Ankara	??	??	nebahat	memur	1935	erzurum	malatya	ankara 2. orta okulu	d2s1	nebahat ozdemir
Mamak, Harman Yolu, no 162	?	39,935396	32,910881	zeynep	yok	1929	malatya	malatya	ankara 4. orta okulu	d2s1	abdullah eren
meslek belirtilmis		?	?	nermin	memur	1930	malatya	malatya	malatya lisesi	d2s3	fahriye oztürk
Elmadag Garnizon no 6	?	??	??	sevinc	yok	1932	okunamadi	malatya	elmadag hususi muhtelit orta okulu	d2s1	sait alta
Sakarya Mahallesi, Yaratik Sokak, no 22	Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,936065	32,870687	sevrim	esnaf	1934	halep	maras	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmis		?	?	sevrim	memur	1934	mersin	mardin	ankara 5. orta okulu	d2s1	tarik incemen
Bankalar Caddesi, no 37	Ataturk Blv. Anafartalar 06050 Altindag\Ankara	39,939577	32,854306	nermin	esnaf	1933	ankara	nigde	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmis		?	?	beyhan	yok	1933	ankara	nigde	beyoglu kız lisesi	d2s1	fahriye ural
bos		?	?	refika	yok	1931	bor	nigde	bor orta okulu	d2s1	bos
meslek belirtilmis		?	?	meliha	memur	1932	nigde	nigde	nigde orta okulu	d2s1	abidin alpay
Saglik Sokak, Artun apt, daire 2	Saglik - 1 Sk. Saglik 06430 cankaya\Ankara	39,926512	32,857402	ozden	memur	1935	rize	nigde	ankara 5. orta okulu	d2s1	feyzi culhay
Cebeci, ozsoy Sokak, no 31	ozsoy Sk. Fakulteler 06590 cankaya\Ankara	39,927903	32,877152	lara	yok	1933	okunamadi	okunama di	ankara 4. orta okulu	d2s1	edibe baygin
Atifbey Mahallesi, no 415	?	39,945296	32,866129	ayten	memur	1933	okunamadi	okunama di	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Sakarya Mahallesi, Basmil Sok, no 34	Sakarya 06230 Altindag\Ankara	39,935251	32,868345	ayten	memur	1934	okunamadi	okunama di	ankara 5. orta okulu	d2s1	adres isim yok

Olgunlar Sokak, safak Apt. no 3	Olgunlar Cd. cankaya\Ankara	39,915449	32,859788	aysel	memur	1934	okunamadi	okunama di	kirsehir orta okulu	d2s1	adres isim yok
FB Memur Evleri , no 28	?	?	?	rezzan	memur	1934	ankara	samsun	ankara 2. orta okulu	d1s1	bedriye ozudogan
Bahcelievler, Dorduncu Cadde, No 41	Kazakistan Cd. 06490 Ankara	39,925199	32,822853	günsel	memur	1932	adana	seyhan	ankara 6. orta okulu	d2s1	muazzez aytürk
inkilap Mahallesi, Hilal Sokak, no 31	Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,945608	32,859435	gülsen	yok	1932	kadirli	seyhan	ankara 5. orta okulu	d2s1	ibrahim tütüncü
meslek belirtilmiş	?	?	?	ügen	memur	1933	darende	sivas	konya kız ogretmen	d1s1	babasi
oncebeci, Ozanlar Sokak, no 151	Ozanlar Sk. camlitepe 06590 cankaya\Ankara	39,926909	32,869747	gülizar	isci	1931	dislik	sivas	ankara 4. orta okulu	d2s1	zehra aydin
Maltepe , Onur sokak, no 60	Onur Sk. Anittepe 06570 cankaya\Ankara	39,929089	32,844734	meral	asker	1932	kayseri	sivas	balikesir lisesi	d1s2	sevinc karabullulu
Yeni Hayat, cesme sokak no 87	cesme Sk. Haci Bayram 06050 Altindag\Ankara	39,945287	32,858952	perran	esnaf	1934	kayseri	sivas	ankara 4. orta okulu	d2s1	babasi
Ulucanlar, inegol Sokak, no 1 e 1	Inegol Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,936524	32,866911	saim	memur	1934	silifke	sivas	malatya lisesi	d2s2	kazim tankaya
Ulucanlar, inegol Sokak, no 1 e 1	Inegol Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,936524	32,866911	türkoz	memur	1935	silifke	sivas	malatya lisesi	d1s3	ibrahim gokev
veli ismi var	?	?	?	lamime	memur	1931	sivas	sivas	malatya lisesi	d2s1	kazim tankaya
meslek belirtilmiş	?	?	?	sabahat	esnaf	1930	ankara	sebinkara hisar	ankara 4. orta okulu	d2s1	remzi erbük
meslek belirtilmiş	?	?	?	türkan	memur	1933	kizilca	sebinkara hisar	ankara 2. orta okulu	d1s2	babasi
meslek belirtilmiş	?	?	?	nihal	memur	1929	ankara	tekirdag	ted bursa kız lisesi	d2s1	babasi
Anafartalar Caddesi, no 38	Anafartalar Cd. Sakarya Altindag\Ankara	39,934539	32,861783	hatice	esnaf	1934	istanbul	tekirdag	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
meslek belirtilmiş	?	?	?	fatma	yok	1930	saray	tekirdag	camlica kız lisesi	d2s1	sadik deniz
Saglik Sokak, Ali Zahit apt. no 3	Saglik - 1 Sk. Saglik 06430 cankaya\Ankara	39,926571	32,857381	negü	memur	1930	akcaabat	trabzon	adana kız lisesi	d2s3	adres isim yok
meslek belirtilmiş	?	?	?	ozel	memur	1934	akhisar	trabzon	ankara 6. orta okulu	d2s1	babasi

oncebeci, Erdem Sokak, no 24	Erdem Sk. 06590 cankaya\Ankara	39,92643	32,878139	nadide	isci	1930	amasya	tranzon	ankara 4. orta okulu	d1s1	babasi
Alpullu Sokak, no 9	Alpullu Sk. Kale 06250 Altindag\Ankara	39,939478	32,869769	nevin	emekli	1933	cemisgezdek	tunceli	ankara 4. orta okulu	d2s1	ruhat basaran
Cebeci Caddesi, no 96	Cemal Gursel Cd. 06590 cankaya\Ankara	39,930277	32.873608	jale	asker	1932	manisa	yok	izmir karsiyaka lisesi	d2s2	babasi
meslek belirtilmis		?	?	binnaz	memur	1934	pravda	yozgat	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
Saracoglu Mahallesi, Kumrular Caddesi, no 3e 4	Kumrular Cd. 06420 cankaya\Ankara	39.920.378,00	32.849.716	sabahat	memur	1933	yozgat	yozgat	ankara 5. orta okulu	d2s1	babasi
		?	?								

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 03/07/2017

Tez Başlığı / Konusu: Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Ankara'da Liseler: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

03/07/2017

İmza

Adı Soyadı: Tuğçe Çapar

Öğrenci No: N12221683

Anabilim Dalı: Tarih

Programı: Tarih

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

(Yrd. Doç. Dr. Hakan KAYNAR, İmza)

Detaylı Bilgi: <http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr>

Telefon: 0-312-2976860

Faks: 0-3122992147

E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 03/07/2017

Tez Başlığı / Konusu: Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Ankara'da Liseler: Ankara Kız Lisesi ve Gazi Lisesi
Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 172 sayfalık kısmına ilişkin, 01/07/2017 tarihinde /tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

03/07/2017

İmza

T. Çapar

Adı Soyadı: Tuğçe Çapar

Öğrenci No: N12221683

Anabilim Dalı: Tarih

Programı: Tarih

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Hakan Kaynar

(Yrd. Doç. Dr. Hakan Kaynar, İmza)